LEONIDA NEAMŢU

FEBRĂ DE ORIGINE NECUNOSCUTĂ

ROMAN

EDITURA PENTRU LITERATURĂ
1967

PARTEA ÎNTÂIA

1: De un albastru întunecat

Printre colinele verzi presărate cu pietriş alb, pe cărarea subţire de sub coasta mării de odinioară, înainta fără grabă un lup şchiop. Fiara cenuşie intră în oraş pe vechea stradă a Aurarilor şi-şi continuă drumul cu acelaşi pas înţelept. Trecătorii grăbiţi, cu

preocupările lor serioase, nu-l luară în seamă, şi nimeni n-ar fi putut să spună când anume lupul şchiop s-a prefăcut în om...

(Din basmele cu lupul şchiop, povestite Silviei de către Eugen).

De un albastru întunecat erau ochii celui de-al treilea pacient. Îşi alesese locul lângă fereastră; în spatele lui atârna o planşă de anatomie înfăţişând trunchiul, membrele, dar căreia-i lipsea tocmai capul, inutilă poate din această cauză în cabinetul unui psihiatru; o planşă veche din care ieşea în evidenţă mai ales inima, exagerat de mare, creionată cu multă migală şi, în general, urâtă... Niciun om nu şi-ar fi dorit o astfel de inimă.

Înainte de a intra în cabinet cel de-al treilea pacient întâlni privirea unei fete în rochie albastră; trecea pe stradă grăbită, cu toate acestea ochii ei îl fixară câteva clipe. Era neliniştea.

— Domnule doctor! îl cunoaşteţi pe lupul şchiop? Jucaţi şah? Vă pasionează enigma stelelor duble?

Doctorul Marinca zâmbi. Acest tânăr frumos ca zeul iubirii şi al petrecerilor la ostrogoţi – dacă vor fi avut vreunul... acest bărbat cu faţa dură şi ochii blânzi... un simulant? Dar...

— La care dintre întrebări ai dori să-ţi răspund?

— Nu doresc niciun răspuns! Nu-i aşa că-mi joc mediocru rolul de nebun? Cu toate acestea, unii sunt de părere că ar fi trebuit să devin demult clientul dumneavoastră... E suficient ca oamenii să nu găsească explicaţia unor gesturi, că te şi bagă la nebuni. Doctorii fac la fel? Ce criterii au? Care sunt certitudinile dumitale, doctore?

— Vrei să şezi? Vrei poate să-mi spui şi numele?

— Nu-i aşa că nu sunt nebun? Că n-am mutră de nebun? Nu vreau să fiu nebun!

— Nimeni nu e nebun, domnule! Chiar şi nebunii adevăraţi,

chiar şi ăia se prefac. Numele, te rog!

— Coman Eugen.

Se liniştise ca prin farmec; acum şedea urmărind cu ochii lui de un albastru întunecat stiloul care nota în registru numele pacientului, anul naşterii – 1927 – adresa etc., etc.

— O febră, zise deodată Eugen. Dar nu ca şi *cum s-ar fi decis să vorbească* după unele şovăieli, ci parcă având ciudata convingere că *atunci* trebuise să pronunţe cuvântul – nu mai devreme, nu mai târziu. Marinca aşteptă, dar o nouă tăcere se interpuse între ei. Doctorul zâmbi.

— O febră, deci.

Eugen Coman îşi umezi buzele; o undă de ironie sclipea oare în ochii lui?

— Tocmai, zise. Ceilalţi medici nu mi-au găsit nimic.

— În fine!... Altceva?

— O febră care apare din când în când. Eugen îşi puse palma dreaptă pe marginea mesei. — O febră neserioasă... Nu urcă prea mult... Şi nici nu mă deranjează prea tare.

— Vrei un concediu medical?

Acum Eugen zâmbi şi el. Parcă s-ar fi mirat de naivitatea medicului.

— N-am nevoie de concediu.

— Unde lucrezi?

— Deocamdată nicăieri.

— Nu e o situaţie veselă, mormăi doctorul. Ai avut ceva neplăceri?

— Nu. Nimic. Mi-am dat demisia, acum vreo lună.

— M-da... Şi? Etţetera?...

— Atât, şi etţetera, dacă doriţi. Câtva timp nu vreau să lucrez. Voi trăi ca... parazit. Vă place expresia?

— Domnule Eugen Coman! Ne pierdem timpul! zise Marinca energic dar calm, şi mult mai puţin supărat decât se putea bănui.

— Ne pierdem timpul, aveţi dreptate, domnule doctor.

— N-ai venit la mine ca să te vindec de... această febră suspecta?

— Sunt convins că nu mă puteţi vindeca.

— De ce ai venit?

— Pentru a îndeplini rugămintea prea stăruitoare a cuiva.

— A cui, pot să ştiu?

— Desigur. A tatălui meu.

— Unde este tatăl dumitale?

— Ce importanţă are? E cabanier la Cheile Vârşeţului. Vreţi să-l cunoaşteţi? Vreţi să-mi cunoaşteţi toate rudele?

— Ţin să-ţi reamintesc că dumneata ai venit la mine... Eu nu-ţi cer nimic. În meseria noastră, care în paranteză fie spus e destul de imbecilă, nu admitem ca pacienţii să aibă secrete; trebuie să ştim totul despre ei, etţetera... Mă rog, cum doreşti!

— Ce ciudat vorbiţi! Din câte am auzit, „doctorii de nebuni... se poartă altfel... Mă concediaţi şi totuşi, văd clar că vă interesez! Şi tocmai asta n-aş fi vrut... Să interesez...

Eugen se ridică.

— Ce-aş putea să-ţi spun, domnule Coman, vorbi medicul brusc cu blândeţe. Ai o febră care te apucă uneori... Pesemne de mult timp...

— De foarte mult timp... M-am obişnuit...

— O febră nu prea ridicată, dar persistentă, etţetera. Şi ceilalţi medici n-au descoperit niciun focar: eu, dacă doreşti, pot să-ţi ofer imediat un diagnostic destul de comod: FEBRĂ DE ORIGINE NECUNOSCUTA.

Eugen Coman făcu un pas înapoi.

— Chiar aşa. Aţi diagnosticat exact: febră de origine necunoscută.

— O clipă numai! Azi ţi-ai luat temperatura?

Eugen surâse: – Nu... Ce rost are? Febra e prezentă, oricum... aici...

— Unde ai lucrat şi ce funcţie ai avut?

— Faceţi pe detectivul, domnule doctor! Serviciul meu n-are nicio importanţă... Eram funcţionar la o întreprindere oarecare.

Faţa îngustă, aproape copilărească a doctorului, care totuşi trecuse de cincizeci de ani, se destinse.

— Bine. Ai fi dispus să te dezbraci?

— De ce nu? Până la brâu?

— Până la brâu şi etţetera. Adică de tot. Şi urmări cu coada ochiului mişcările pacientului său. Omul cu febră de origine necunoscută avea trup de atlet.

Eugen Coman făcu, la indicaţia psihiatrului, ocolul încăperii. Apoi Marinca îi cercetă ochii, îi luă unele reflexe.

— N-am întâlnit un organism cu reacţii mai normale!

— Reflexele mele au fost totdeauna perfecte, zise Eugen. Cred că e suficient, nu? Acum plec.

— Dar aici ce ai?

— *Vedeţi bine. O cicatrice.*

Marinca plimbă degetul pe urma abia vizibilă de pe partea stângă a pieptului, în dreptul inimii.

— O rană?

— O întâmplare...

— Cu ce ocazie? Când?

— Eh!... De mult...

Eugen se îmbrăcă repede.

— Acum plec într-adevăr.

— Spui că pleci, şi parcă n-ai mai pleca.

— De ce încercaţi să fiţi exagerat de pătrunzător?

— Aşa îmi este meseria, oftă cu tristeţe Marinca. De altfel pari a fi un pacient pe placul meu; un pacient care nu doreşte nimic.

— V-am spus că n-am venit aici din iniţiativă proprie...

— Poate îmi ascunzi ceva? N-ar trebui, nu e în folosul dumitale.

O uşă trântită îşi repercută ecoul în toată clădirea; Eugen tresări, şi cu acelaşi gest involuntar îşi duse mâna la inimă; Marinca observă.

— Încerci, dar nu poţi să-mi ascunzi chiar totul, se corectă. Cicatricea pe care o ai în dreptul inimii...

— O întâmplare fără sens, fără urmări...

— Fără urmări?

Se priviră câteva clipe.

— Ai succes la femei? Desigur, desigur, nu e nevoie s-o spui. Ce s-a întâmplat în viaţa dumitale? Bucuria a alternat cu durerea, etţetera?

— Nu ştiu dacă am avut bucurii, iar de dureri nu-mi amintesc. Mai de grabă, cum aţi spus, am avut parte de etţetera.

— Frază... vorbe! Spune-mi! şopti medicul, aţintindu-şi privirea grea de astă dată pe chipul lui Eugen.

— N-am ce... Cândva m-am întâlnit cu o fantomă. Dar asta a fost de mult. Ca Hamlet...

— Bine. Ce mai adaugi la asta?

— Doar scuzele mele, şi etţetera, îl imită Eugen. La revedere, şi iartă-mă domnule doctor. La drept vorbind sunt perfect sănătos. Febra mea de origine necunoscută, cum ziceţi, n-are nicio importanţă.

Marinca îşi conduse pacientul. În sala de aşteptare veniseră alţii

doi. Eugen privi planşa de anatomie, inima aceea urâtă; medicul se încruntă; Eugen ieşi; medicul trecu în cabinet şi de la geam aşteptă să-l vadă trecând. Eugen Coman apăru, înalt, puternic şi suplu; femeile se întorceau după el, să-l privească „Doar atât..., şopti Marinca fără niciun rost.

2: Se opri brusc

Se opri brusc la colţ, privind în jos. Două fete în rochii albastre, ajungându-l din urmă, îl ocoliră iute, încercuindu-l prin stânga şi prin dreapta, iar cea din stânga se întoarse şi-i aruncă o privire. Era neliniştea. Nu vedea nimic, acolo jos. Doctorul ăsta: cu pieptănătura într-o parte, cu faţa aceea subţire, infantilă, la vârsta lui! Desigur, peste cincizeci de ani. Un om care vrea să ştie. Ridică din umeri şi porni mai departe, la fel de brusc cum se oprise. Zâmbi. Era multă lumină albastră împrejur. Pe aleea din parc un pisoi alb înainta precaut, mirosind nisipul. Eugen se aşează pe bancă, observând printre ramuri rea de-a patra fereastră de la etaj a clădirii galbene de peste drum. Fereastra era deschisă larg şi sub streaşină, chiar deasupra, zbura o rândunică împrejurul cuibului.

„Vreau să te vad! Acum! Vreau să te văd la faţă! Vino la fereastră! Vino!...

Auzi sângele năvălind în tâmple – venea febra! Un tropot imens, o goană sălbatică; se simţi înlănţuit şi dus înainte, la atac, în lupta aceea fără final; în urmă nu mai rămânea nimic, nici gândurile măcar! Ce pustiu, după tropotul dureros care s-a scurs, pe lângă el, care l-a luat şi pe el, dizolvându-l.

„Ieşi la fereastră! Vreau să te văd! Vreau neapărat să te văd!...

şopti Eugen fixând cu intensitate fereastra, scormonind penumbra blestemată a acelui birou inutil, privirile ca nişte săgeţi prelungite pătrunzând acolo şi râcâind pereţii, foşnind pe grafice şi zburând pionezele; era imposibil ca *el* să nu simtă!

„Vino la fereastră! Vreau să-ţi văd chipul rotund de om cumsecade! Nu vrei să ieşi la fereastră?! Oricum am să te scot!..."

Rândunică reveni la cuib stârnind forfota gurilor mari şi lacome ce o aşteptau, zbura repede şi parcă fără rost, făcând ocoluri fulgerătoare, apoi nu i se văzu decât coada neagră, bifurcată, mişcându-se la marginea cuibului.

„Oricum am să te scot..." gemu în gând Eugen, dar privirea lui căzu deodată. Asta nimeni n-o poate şti, îşi zise. Nici chiar eu, şi mai ales eu. Am să mă lupt până la capăt, – sau mai bine zis, am să mă zbat, acesta e cuvântul, dar e greu s-o fac, când ştiu că am pierdut. Pot să mă amăgesc, pot şi nu pot. E o minciună!... O minciună simplă de fapt, că oamenii, în momentele importante, reţi*n totul.*

Rândunica plecase iar.

Eu n-am reţinut şi nu ştiu exact: ce se afla în spatele *lui,* pe perete, în timp ce tremuram de spaimă acolo (dar era altceva, nu spaimă, altceva mult mai rău); în orice caz, un obiect mare şi întunecat, în colţul stâng. Ceva ca o umbră, la pândă şi gata-gata să se răstoarne peste mine; un calendar, în stânga, sau în dreapta *lui,* şi pe birou un ghiveci cu flori mici albastre, dar în ce loc anume? La un moment dat s-a înclinat puţin, şi nu i-am văzut o parte a obrazului de flori, dar asta s-a întâmplat într-adevăr, sau mi-am închipuit-o?

„Vino la fereastră! Îţi ordon!...

— Eugen! Ce e cu tine?

Nu se întoarse, dar simţi umbra Silviei, căzând subţire,

perpendicular pe bancă, intui chiar contactul uşor dintre genunchii ei şi scândura de la margine şi fu sigur că-şi ridicase puţin piciorul stâng.

— Cum o duci, Silvia?

— Eugen! Fac ceva pe tonul tău compătimitor! Şi nu-mi spune Sil-vi-a! Spune-mi ca totdeauna. Acum o lună când m-ai părăsit, îmi erai mult mai simpatic! Cum o duc? Ca toată lumea... Nu face caz pentru Dumnezeu! nu face caz!

— N-am putea să schimbăm doar nişte simple cuvinte? întrebă Eugen.

— Asta şi speram, dar când văd cum faci eforturi să mă compătimeşti...

— Stai jos. Auzi, Silvia! Stai jos!

— Unde locuieşti tu acum? întrebă ea.

— Peste tot... La toţi unchii, la toate mătuşile... Şi-n acelaşi timp la cabană, la tata.

— E adevărat că nu mai lucrezi?

Mâhnit, Eugen mângâie trunchiul castanului.

— Ai aflat-o şi pe asta?

— Oraşul e mic... Eugen, ce s-a întâmplat cu tine?

Acum se întoarse şi o privi în ochi; acelaşi interogatoriu stereotip la care-l supuneau toţi cunoscuţii, aceleaşi cuvinte oribile: „ce se întâmplă cu tine?.... Şi totuşi fusese nevasta lui – şi legal încă mai era – iar înainte de a-i fi nevastă îi fusese amantă, trăiseră trei ani împreună în aceeaşi cămăruţă romantică, şi poate chiar se iubiseră într-o vreme, la început, sau poate ceva mai încolo de început, sau poate se iubiseră încă înainte de a începe ceva, şi ea era atât de... o cunoştea doar! şi totuşi, aceeaşi întrebare: „Eugen, ce s-a întâmplat cu tine?....

— Între noi doi lucrurile sunt foarte complicate, şi... N-am să le

descurc niciodată, şi nici tu, şi nimeni n-are să le descurce. Tu eşti puternică, frumoasă, iar eu, probabil, un om slab. Ai observat cât sunt de slab?

— Ah! Asta e altceva! Vorbim despre...

— Nu e adevărat că sunt slab! strigă deodată Eugen. Dar n-am să mă întorc niciodată la tine.

— Prost mic ce eşti...

— Cât de fals!... aproape că urlă el.

— Ce e fals?

— Tonul... Expresia asta: „Prost mic ce eşti..... Şi tu te porţi anormal cu mine, nu observi? E ciudat cum o căsnicie nereuşită ridică un zid între doi oameni: se uită unul la celălalt şi nu se văd. Dacă s-ar putea şterge totul!... Deodată Eugen tăcu.

„Va să zică ai venit! Ai venit!... Mi-ai auzit porunca!... Aşa, aşa! Uită-te în sus, spre turnul bisericii... Acum apleacă-te... Acum întoarce-te şi spune-le ceva celor din birou, ca să te vad şi din profil... Şi acum întoarce-te iar spre mine... Tu eşti? Nouăzeci şi nouă la sută că da! Şi nu mă vezi, şi nu bănuieşte că eu sunt aici şi te urmăresc... Nu ştii nimic! Mai rămâi puţin la fereastră! Ce faţă rotundă de om cumsecade... N-ai prea îmbătrânit. O figură liniştită, ochi senini, părul pieptănat pe spate, lins, cu două chelii mici deasupra tâmplelor, dar în rest... În câteva zile te-ai împrietenit cu toţi, ştiu... Ai câte un cuvânt pentru fiecare... Îi asculţi pe toţi cu atenţie, te prefaci preocupat de necazurile fiecăruia, şi toată lumea zice: E un om minunat! Ai o figură tipică de om minunat... Oare nu mă înşel? Oare nu te confund? Mai rămâi puţin la fereastră... Aşa... Acum să înlocuim fereastra, să punem o masă în locul pervazului... O masă mizerabilă, lungă şi îngustă, cu picioarele scurte rotunde şi decimate de carii... De masă îmi amintesc perfect. Nu era acoperită cu nimic, nici cu un ziar cel

puţin; văd şi acum scândurile proaspăt spălate cu leşie, umede încă, văd cele câteva hârtii risipite pe masă, hârtiile în care eram trecut şi eu, şi ghiveciul cu flori albastre, cu totul nepotrivit pe masa aceea, în camera aceea; dar erau albastre florile sau mă înşel? Să te aşez pe scaun, să-ţi pun uniformă pe umeri, cizme în picioare, să-ţi corectez puţin expresia feţei, s-o fac mai cazonă, dar să rămână blândă şi prietenoasă, fiindcă tu ai fost blând şi prietenos totdeauna... Să vedem! Tu eşti? Tu?...

— Eugen, dragul meu! Cu cine vorbeşti?... Încotro te uiţi cu ochii ăştia crunţi?

Eugen tresări, duse repede mâna în dreptul inimii, se întoarse încet şi zâmbi forţat spre fosta lui nevastă, dar faţa lui era faţa unui om care se sufocă.

— Iartă-mă... Tu ştii că uneori gândurile mele... o iau razna.

— Ştiu... Nu e nimic, şopti Silvia încă speriată. Lupul şchiop... Despre care îmi spuneai poveşti. Nu?

— Prietenul meu, lupul şchiop... E în pădure acum... Departe, zise Eugen.

Omul lui plecase; Eugen voi să se ridice, când îl văzu revenind.

— Pe cine vrei să hipnotizezi, Eugen? Pe omul care-şi face vânt cu batista?

— Îl vezi şi tu? Îl vezi *într-adevăr?*

— Lângă fereastra biroului tău, da, văd...

— Înseamnă că nu e o închipuire, şopti Eugen. Nu mai vorbi de biroul *meu,* nu mai lucrez acolo. N-am să mai lucrez niciodată... Silvia! Te rog, spune-mi ce crezi despre omul din fereastră!

— Dar eu nu-l cunosc!

— Tocmai de aceea! Fiindcă nu-l cunoşti. Spune-mi ceva despre el, povesteşte-mi ceva despre el, despre felul cum îşi face vânt cu batista (îi e cald săracul, lucrează, în timp ce noi stăm la umbră);

spune-mi o poveste despre el! Ai putea să începi aşa: la o fereastră ieşise omul să se răcorească... Avea nasul aşa, gura aşa, şi privirea aşa... Era un om bun... sau: era un om rău. Te ascult, Silvia! Nu te uita la mine. Ştiu ce vrei să spui. Că sunt absurd.... Că sunt ciudat... Că sunt nebun... Chiar, am fost azi la un doctor de nebuni. Dar spune-mi ceva despre omul acela, Silvia!

— Cred că despre individul acela nu se poate spune mare lucru, zise ea. Are o figură de om bun, cumsecade...

— Perfect, perfect! Mai departe!

— Dar ce? Să inventez? Bine! Am impresia că-i place să mănânce zdravăn... În schimb se îmbracă rău... Cămaşa e demodată, pun pariu că poartă pe căldura asta pantaloni din stofă groasă, gri, foarte largi, care se bălăngăne inestetic pe un picior cam scurtuţ, sub o burticică nici prea mare, nici prea mică şi deasupra pantofilor cu bombeurile boante, rotunde, deşi bine lustruite. Ba nu, mai degrabă l-aş încălţa cu nişte sandale dintr-alea ţărăneşti, greoaie şi late...

— Foarte bine! Mai departe!

— Nu mai ştiu... Trebuie să plec.

— Ce vârstă îi dai?

— Poate patruzeci şi cinci.

— Şi cât îi mai dai de trăit?

— Eugen!

— Ce-i?

— Nu-mi plac prostiile... cowboysmele... Jocul de-a războiul...

— Eu nu m-am jucat de-a războiul Silvia. Eu *l-am făcut* într-adevăr.

— M-ai întrebat cât îi mai dau de trăit, ca şi cum te-ai pregăti să-l omori!

— Acum s-a dus... Nu, n-am să-l omor, din partea mea n-are

decât să o ducă până la adânci bătrâneţi şi să moară *de timp,* nu de ficat, splină sau inimă... Desigur că are o inimă foarte sănătoasă....

— Acum te las, zise Silvia, ridicându-se. Ascultă-mă! N-am de gând să încerc să te readuc acasă, poţi fi sigur. Dar aş vrea să treci pe la mine... Seara, dacă vezi lumina aprinsă... Poate mă mai gândesc la insul din fereastră, şi-ţi spun o poveste despre el. Bine?

— O să văd.

— Eugen, e ceva în legătură cu...? Între tine şi omul acela?

— Nimic! Ce, m-ai luat în serios?

— De loc... Te ştiu eu. Neseriozităţile tale... Lupul şchiop...

— Neseriozităţile mele, lupul şchiop, etţetera, ai dreptate...

Aşteptă nemişcat să se îndepărteze, apoi o privi. Tocmai ieşea din parc, pe bulevard. O undă amară îl inundă, se ridică, făcu doi trei paşi, se aşeză iar; nu-i adusese decât suferinţă acestei fete cu trup superb, cu lungi plete roşcovane aurii, şi ea n-avea să-i afle niciodată durerea şi regretul, şi nimeni n-avea să afle, după cum ea n-are să înţeleagă probabil niciodată adevărata cauză a plecării lui... Asta ţine doar de mine, şi nu trebuie să transmit veninul şi boala nimănui. Mi-e teamă şi aşa că ne-am despărţit prea târziu. Nu, încă nu sunt cu totul pierdut! Dar aici... Să mă stăpânesc, să nu mai fac gestul care mă trădează. Omul îşi apără locul cel mai slab, locul unde e rănit... Nu trebuia să ne căsătorim, Silvia. Ţi-am spus-o. Iar tu-mi reproşai egoismul. Un discurs atât de vechi, rostit de atâtea generaţii de fecioare! Îmi pare atât de rău pentru tine! Poate, dacă n-ar fi apărut el, nu te-aş *fi* părăsit, am fi rămas împreună, dar n-ar fi fost bine... În niciun fel n-ar fi fost bine!

Eugen îşi simţi tâmplele zvâcnind şi-şi schimbă poziţia. În turnul catedralei bătu ora două. Acum Eugen privea în partea cealaltă a parcului, spre clădirea Scolii Pedagogice în faţa căreia bătrâna profesoară Berinde, de matematică, stătea de vorbă cu

două foste eleve.

Dar ce era obiectul negrii, întunecat, mare şi rotund parcă, ce stătea într-un colţ al camerei, în dreapta sau în stânga lui, acel ceva care parcă ar fi vrut să se repeadă la mine? „Este o greşeală", am spus eu, şi el a confirmat cu blândeţe: „Sigur că este o greşeală, băiete!" Şi cum m-am liniştit, imediat, şi ce bine mi-a părut!

„Mai vino o dată la fereastră! Sau nu, poţi să nu vii. Astăzi am să te aştept, da.....

Îşi zise că-l va aştepta, fiindcă astăzi, în sfârşit, are destulă putere şi pentru asta. Şi-şi zise că nu se grăbeşte, că nu e nerăbdător; numai de n-ar trece prieteni, de n-ar ieşi vreun cunoscut care să-l chinuiască iar cu întrebările... Silvia! O întâlnise într-una din acele ciudate perioade de beatitudine când credea că începe să uite... când febra dispărea pentru perioade lungi... Fireşte, mai întâi vorbiseră ochii. Într-un autobuz, se urcaseră amândoi la gară. Îngrozitor de banal! Câteva zile mai târziu îi oferise un bilet la un păcătos de film în care toţi protagoniştii mănâncă supă, cu o seriozitate curat nemţească. Se aude lingura lovindu-se de fundul farfuriei, toţi se prefac că le e foame, şi mai e câte un bătrânel cu gâtul subţire, cu mărul lui Adam filmat în prim plan, în timp ce se mişcă în sus, şi jos prin gâtul subţire ce îngurgitează supă. Niciodată nu putuse suferi asemenea scene. Iar pe Silvia o luase de mână în sala întunecată, fiindcă păcătosul de film începuse, n-ar mai fi început! Toată nenorocirea lor se trage de la acel film. Nu există puncte de comparaţie, aici. Silvia... Fireşte că n-are să înţeleagă... Aceste jalnice întoarceri spre timpul care a trecut! Dacă s-ar putea şterge totul!

O fată mergea încet pe bulevard, de-a lungul gardului scund ce mărginea parcul, şi-l privi. Purta o bluză de un albastru fumuriu. Era neliniştea şi febra. Ridică ochii spre geamul deschis, dar nimeni

nu mai apăruse acolo, i se părea însă că aude răpăitul monoton şi îngrozitor al maşinii de scris, concretizând vreun proces verbal plicticos şi inutil, apoi auzi orologiul din turn bătând „şi jumătate".

Da data aceasta avu impresia că timpul mergea într-adevăr în favoarea lui: poate că totuşi nu acel film fusese de vină; poate că vinovat, era, fără voie, lupul şchiop, prietenul său; cele două foste colege treceau pe alee, exact prin spate; Eugen încercă să-şi alunge trupul de-acolo, încercă să se facă nevăzut şi de bună seamă reuşi, de vreme ce fetele nu-l observaseră. „Cealaltă" era una căreia nu-i reţinuse niciodată numele, nici în liceu chiar. Stătea rezemat cu coastele de spătarul băncii, cu faţa spre bulevard şi spre fereastra aceea, iar în spate avea parcul, iar dincolo de parc turnul bisericii, cu orologiul, cu acele scrijelind lent cele patru cadrane; două sute de metri mai încolo, liceul, imens şi cenuşiu, prietenos totuşi cu zecile de ferestre sclipind întrebător.

În anul o mie nouă sute patruzeci şi opt, la o şedinţă, colegul său de clasă Iosif Mitu ceruse cuvântul. Eugen n-avea de unde să ştie că va vorbi despre el. Eugen avea către douăzeci şi unu de ani, era unul dintre cei mai vârstnici elevi; nici nu privise în direcţia lui Mitu, nu-l interesa acest coleg care lua cuvântul absolut în toate şedinţele.

Iosif Mitu vorbea de câtva timp când Eugen prinse cu întârziere despre ce este vorba. Mitu începuse prin a anunţa adunarea că va înfăţişa o problemă gravă, însă el înfăţişa totdeauna câte o problemă gravă, aşa că nu uimi pe nimeni. Avea un glas ce vibra reţinut, convingător, potrivit cu întreaga-i înfăţişare de om matur şi cumpănit, încă de la optsprezece ani; spuse că pe tapet e problema unui coleg al lor, făcu unele ocoluri care trădau priceperea-i înnăscută în ale demagogiei agresive şi în sfârşit dădu numele: Coman Eugen. Eugen se întoarse în acest moment spre

Mitu şi-l fixă cu ochii lui albaştri întunecaţi. Vorbitorul nu-i răspunse la privire; spuse mai departe că în anul o mie nouă sute patruzeci şi trei Coman Eugen fusese pe front luând parte la războiul din răsărit.

Eugen mai mult mirat se ridică.

— E adevărat; toată lumea o ştie. Am fost într-adevăr pe front şi am fost şi rănit... aici. Şi duse mâna în dreptul inimii.

— În anul una mie nouă sute patruzeci şi trei, la data când a fost pe front, continuă Iosif Mitu, cu vocea puţin mai ridicată, colegul nostru Coman Eugen nu împlinise încă *nici şaisprezece ani.* El *nu putea* fi trimis pe front la această vârstă. Aş vrea să ştiu, şi sunt în asentimentul tuturor când spun că noi cu toţii vrem să ştim, dacă Eugen Coman s-a prezentat *voluntar* să lupte în războiul antisovietic, şi dacă da, atunci ce mai caută aici, printre noi?

— Ţi s-a pus o întrebare, tovarăşe, zise delegatul judeţenei. Răspunde la întrebare!

Eugen nu răspunse nimic. El se ridică şi ieşi din sală.

Orologiul din turnul bisericii bătu „trei sferturi... şi Eugen, aşezat în aceeaşi poziţie pe bancă, simţi gheaţă, până la genunchi. Peste câteva minute *omul* trebuia să iasă la lumina zilei. Simţi gheaţă trecând de genunchi, ridicându-se încet în el, spre inimă. Pe bulevard oamenii deveniseră nişte umbre care mergeau fără zgomot, circulând printr-o lume îngheţată, îndreptându-se către casele lor îngheţate.

Eugen se ridică fiindcă *omul lui* apăruse însoţit de încă doi care-i explicau ceva, iar el asculta şi dădea din cap înţelegător. Ştia să fie atât de înţelegător întotdeauna, cu oricine! Eugen merse prin parc, apoi ieşi pe bulevard, înaintând pe picioarele încă îngheţate. Cineva îl salută prietenos, Eugen răspunse cu ochii însă aţintiţi asupra *omului* său. Cei doi îl însoţiră până la colţ, acolo unde se

înălţa catedrala singuratică, în mijlocul pieţei; *omul* îşi continuă drumul singur, şi Eugen îl urmări de departe. Probabil locuia pe una din străzile din preajma gării. Îl vedea bine, deşi se ţinea la distanţă, şi-şi aminti de ceea ce spusese Silvia, încercând să-l descrie din punct de vedere vestimentar. Greşise, şi nu prea. Nu purta „sandale ţărăneşti greoaie şi late", ci pantofi, iar pantalonii nu erau atât de largi cum presupusese fata, ci destul de strânşi, dintr-o stofă subţire, gri. Nu era prea înalt omul şi avea într-adevăr mijlocul greoi, dilatat de o bună poftă de mâncare, iar haina o purta pe umărul stâng, şi servieta sub braţul drept. O servietă mare şi grea, de şef. Eugen simţi cum începe să-l părăsească gheaţa. Revenea valul de febră.

„Ce e adevărat în tine, om cu figura cumsecade? Nici paşii care te duc spre casă nu-s adevăraţi... Ce adevăruri porţi în servieta imensă? Ce e adevărat din cuvintele bune pe care le-ai împărţit azi tuturor?"

Omul nu privi înapoi. El nu avea nicio nelinişte, era atât de adânc înfipt în viaţă că valurile acestea reci şi fierbinţi nu ajunseseră niciodată până în apropierea sa.

Tu eşti? întrebă Eugen, mergând cu acelaşi pas. Se poate să mă fi înşelat? Dacă eşti tu, cum de nu mă simţi, cum de nu se cutremură totul în tine la simpla mea apropiere, cum de nu mori în timp ce mergem pe aceeaşi stradă?

Omul înainta sigur şi nepăsător, apropiindu-se de casă.

3: Casele se răriseră

Casele se răriseră acolo, în partea dinspre râu a oraşului. Eugen

îşi văzu *omul* deschizând poarta, îl văzu parcurgând cu acelaşi pas încrezător mica distanţă până la cele patru scări pe care le urcă mai repede, câte două. În faţa casei, nişte straturi de flori bucurau ochiul, culorile predominante fiind albastrul deschis şi griul străveziu ce păreau că plutesc şi pe deasupra florilor, în dreptul ferestrelor deschise.

Să ierţi! Şi să uiţi! Poţi să ierţi numai dacă poţi să uiţi, îşi zise Eugen. Poţi să ierţi pe cineva care suferă, dar cum să ierţi un om atât de sigur? Un om care nu şovăie şi care n-are nimic şubred, nici măcar ultima coardă a fiinţei sale nu dă semne de şubrezenie... Nicio pată de igrasie nu i s-a lipit de călcâi. Nicio adiere a neliniştii nu i-a cuprins vreodată, ca un cancer, inima sa perfectă, cu pulsul egal dimineaţa şi seara, în timpul mesei ca şi în timpul dragostei. Nu poţi să ierţi pe un om care n-a suferit niciodată, şi apoi nu poţi să ierţi dacă nu poţi să uiţi. Eu nu pot să uit, fiindcă dacă aş uita, aş dispare, aş trece în nefiinţă, m-aş topi. Eu sunt pură lipsă de uitare şi atât. Eu sunt materia care n-a uitat, iar în clipa când ar uita, s-ar descompune într-o clipă. Dar aş fi vrut să uit. Am încercat, m-am chinuit să uit, şi numai materia din care sunt alcătuit e de vină că n-am uitat, cu încăpăţânarea ei de a persista, de a supravieţui. Poate că m-ar condamna oamenii, pentru lipsa mea de uitare, sau poate că m-ar aproba, însă nimic nu depinde de asta. Întrebarea e dacă eu pot să uit sau nu, iar eu nu pot să uit.

Ce răcoare plăcută trebuie să fie în casa aceea liniştită. Are o nevastă şi desigur copii, şi desigur e iubit. Probabil se poartă frumos cu ei, iar dacă şi-a înşelat nevasta ea n-a aflat niciodată, şi dacă a aflat, n-a crezut. Un om perfect.

Eugen trecu prin faţa casei, mergând pe partea cealaltă a străzii, apoi ajunse la pod, coborî pe o cărare îngustă spre stânga, într-un loc viran, până ajunse printre movile, chiar deasupra

râului, şi de acolo vedea foarte bine spatele casei.

Se aşează pe un bolovan rotund, iar împrejur iarba trecea prin vânt, neliniştită. Există chiar şi o nelinişte a ierbii, da. O nesiguranţă, şi poate o durere că odată şi odată va veni iarna.

Când schija plesnise în inima sa, încurcându-se acolo printre artere şi vene, nu căzuse în iarbă; se prăbuşise în zăpadă, în mijlocul unui câmp mort, peste care viscolea, un câmp plin de rotocoale albe şi întrerupte care se ridicau până la cer. Începuse să se târască prin zăpadă, făcea câţiva metri, apoi cădea, şi deasupra capului său se înşuruba vârtejul alb întrerupt, vârtejul desenat cu virgule albe.

Şi deodată, atunci, din nămeţi, din vârtej, sângerând, se târâse către el o fiinţă a codrului, taxată în poveşti drept una din cele mai rele şi mai duşmănoase: un lup şchiop care abia mai trăia, la fel ca şi omul. Se priviseră; totul poate că fusese numai un delir, se priviseră multă vreme, şi în câmpul pustiu măturat de viforniţă poate că se simţiseră fraţi, mai apropiaţi unul de celălalt decât oamenii, prin sângele pe care-l pierdeau în aceeaşi zăpadă, prin rănile care-i ardeau, prin durerea care-i omora încet. Ce gândea omul şi oare ce gândea fiara?

Unul din ei începuse iar să se târască, nu se ştie care, omul sau lupul, iar celălalt îl urmase. Străbăteau pe rând aceleaşi cercuri aprinse, aşezate de un dresor nemilos, nu săreau prin cercurile aprinse ci se târau prin ele, arşi până la măduva oaselor de toate flăcările infernului, în pura zăpadă ce umplea întreg universul. Se târau pe rând parcă îndemnându-se, şi poate că în acele clipe graiul lor era acelaşi, poate-şi aruncau ţipete de încurajare şi-şi puneau întrebări, şi povesteau emul despre celălalt, omul şi lupul şchiop.

Uneori viaţa, când se încăpăţânează să nu părăsească trupul

muritor, devine o ironie şi o bătaie de joc, o suferinţă cum nu e alta mai crudă; moartea ar fi simplificat totul, dar ei nu muriseră decât în parte, cum e mai rău, şi erau cele mai batjocorite fiinţe de pe pământ de picătura sfântă a vieţii care se agăţa cu disperare de două trupuri aproape decimate. În aceste clipe te convingi de contrariul oricărui adevăr evident, şi dacă nu mori, dacă nu mori până la urmă, convingerea aceasta persistă şi de-acum înainte abia dacă vei mai putea să iei în serios vreun adevăr, cât de evident. Abia! Asta nu te mai părăseşte niciodată, ci te urmăreşte aşa cum se urmăreau pe zăpadă cei doi răniţi, omul şi lupul, cei doi prieteni, în mijlocul nesfârşitului delir alb. Pentru această durere pământul e prea mic, şi universul e prea mic, şi toate depărtările la un loc sunt meschine, fiindcă ele pot fi, la urma urmelor, măsurate.

O astfel de rană, şi o astfel de febră e mai mult decât mortală şi nu poate fi asemuită cu nimic.

Eugen aruncă în iarbă cămaşa şi rămase cu spatele gol în soare, şi apoi îşi aminti cum îl pusese psihiatrul să defileze dezbrăcat prin cabinet, dar în acest timp ochii cercetau ograda prin mijlocul căreia rătăcea ca o stafie bibilica singuratică pestriţă şi urâtă. Găinile se trăseseră mai în umbră, împreună cu cocoşul lor, şi tot sub acoperişul şopronului se adăpostise de soare un dulău alb. Era o gospodărie solidă, din coloritul căreia nu lipseau nici porumbeii sub colivia cărora, înfipt într-un par, strălucea alb craniul de berbec, cu mari coarne îndoite.

Din casă ieşi o fetiţă de vreo nouă ani, şi Eugen care avea nişte ochi ageri observă că e drăguţă, şi-n acelaşi timp seamănă cu tatăl ei. Nu se înşelase, omul avea şi copii. Asta ţine tot de solidaritatea concepţiilor, de virilitatea plină de încredere prin care stătea înfipt în viaţă. Eugen nu-şi dorise copii niciodată, se simţea prea şubred şi trecător, chiar în zilele de stranie beatitudine când i se părea că

se îndepărtează şi se rupe de...

Masa aceea lungă, şi calendarul în stânga, sau în dreapta *lui,* şi cizmele *lui,* strălucind sub masă, şi ceva întunecat, în dreapta, sau în colţul din stânga, ceva întunecat gata să se repeadă asupra ta, şi florile pe masă, albastre, alături de hârtii, şi iar calendarul indicând o zi şi o lună a anului o mie nouă sute patruzeci şi trei. *„E o greşeală, domnule căpitan! Eu n-am nici şaisprezece ani." „Fireşte că e o greşeală, băiatule."* Şi zâmbetul binevoitor în care nu se putea să n-ai încredere. *„Fireşte că e o greşeală, bizuie-te pe mine, se descurcă totul..... Z*âmbetul care dă încredere. *„Nu-ţi face griji, rezolv eu totul."* Şi dacă totuşi mă înşel? Dacă nu eşti tu *omu*l meu?

Iată o posibilitate cumplită; nesiguranţa aceasta e o tortură insidioasă şi rafinată... Să-i zic altfel, nu nesiguranţă. Să-i zic incertitudine. Tot aia. Îmi trebuie o confirmare, şi-o voi avea!

Fetiţa dispăruse în casă. Apăru în schimb o femeie, vărsând apă în curte, dintr-un lighean. Nevasta sau slujnica? Eugen îşi aruncă pe umeri cămaşa, soarele începuse să-l ardă. Fetiţa reveni alergând, trecu din ogradă într-o mică grădină cu straturi de ceapă şi roşii, urmată de câinele alb, ieşi apoi şi din grădină şi începu să alerge pe cărare, drept spre locul unde se oprise Eugen. Urcă movila, îl privi o clipă, privi pe urmă apa.

— Dumneavoastră sunteţi pescar? îl întrebă cu seriozitate.

Avea părul de culoarea spicelor şi ochii foarte mari.

— Tata doarme, zise ea, fără să aştepte vreun răspuns şi am primit ordin să nu fac gălăgie, şi când primesc ordin să nu fac gălăgie, vin aici. Aici e voie să fac gălăgie, dar aici n-am poftă. Chiar sunteţi pescar?

— Nu, spuse Eugen.

— Sigur că nu, pescarii au undiţă. Venea aici unul bătrân, fără un ochi şi chel, n-avea niciun fir de păr pe cap, şi se supăra când

vedea că mă uit la el. Şi nu prindea niciodată niciun peşte. Dumneavoastră de ce nu sunteţi pescar?

— Fiindcă n-am undiţă.

— Şi atunci ce sunteţi?

— Un om care trece pe-aici.

Fetiţa râse.

— Atunci sunteţi un trecător, zise. Tovarăşul Trecător.

Eugen voi s-o întrebe cum o cheamă, dar nu reuşi. Nu i se deschidea gura pentru această întrebare. Se ridică şi plecă iute, de-a lungul apei.

— Plecaţi, tovarăşe Trecător?

Eugen îi făcu semn cu mâna, îndepărtându-se. Se opri iar, ceva mai departe. Văzu venind pe apă, aproape de mal, un buchet de flori mici, albastre; întinse o nuia şi aduse buchetul la mal şi-l luă în mână. Mulţumesc, zise, adresându-se apei, pentru buchetul ce mi-l oferi. Şi privi pâcla mişcătoare a râului gândindu-se că în albia asta se află dizolvate valurile nervoase ale Secegurei care trece chiar în preajma cabanei de la Cheile Vârşeţului, acolo unde s-a născut el în urmă cu treizeci de ani. Până la Chei nu erau decât vreo şapte-opt kilometri şi i se făcu dor, un dor dureros după cărarea întortocheată ce urma cursul Secegurei printre uriaşele stânci ascuţite, şi după ciudatele păsări ce săgetau zi şi noapte împrejurul întunecatei deschizături numită „Hornul Diavolului”, şi după micul platou unde se căţăra el încă de copil ca să vadă mai de-aproape păsările, să le audă mai bine ţipetele stranii care parcă-l chemau. Încercase să urce şi mai sus, de câteva ori era să moară de dragul acelor păsări ce zburau fără încetare, mici şi iuţi şi veşnic sprijinindu-se în aripi.

Pe terasamentul căii ferate înguste trecu o fată în rochie albastră, mergea desigur la ştrand; îl privi o clipă. Era nelinişstea.

Era neliniştea. Era neliniştea. Era...

4: Despre lupul şchiop, o poveste

„Desigur lupul şchiop, o poveste, asta aş vrea să aud acum..... Şi privi geamul luminat slab într-o nuanţă de albastru indigo, şi ştiu că Silvia stă culcată în halatul ei albastru deschis, sau în halatul albastru-ceţos; stă la veioză şi citeşte, şi poate la radio e muzică, pusă încet, şi probabil în cameră miroase a lămâie. Eugen urcă scara şi sună.

— E ciudat să-ţi vizitezi fosta soţie, zise.

— Ştii, – amănunt neimportant de altfel, – ştii că încă mai suntem căsătoriţi?

Silvia se întinse iar, rezemându-se între perne, şi el îi văzu lungile picioare şi trupul subţire şi puternic, şi gâtul bronzat; luă un scăunel jos şi se aşeză în faţa recamierului.

— Vrei o citronadă?

— Nu te deranja.

Ea zâmbi, copilăreşte şi cu viclenie totodată.

— Vrei prăjitură cu cireşe? Proaspătă, azi am făcut-o.

— Nu.

— Un pahar cu lapte, o cafea?

— Spune-mi o poveste despre lupul şchiop.

— A fost odată un lup şchiop... Eugen! De ce ai venit?

— Vreau o poveste despre lupul şchiop.

— Altă dată mi-o spuneai tu.

— E rândul tău să-mi spui o poveste. E rândul tău, auzi?

Fără să vrea ridicase glasul.

— Eugen, asta e o manevră de înduioşare? Silvia, se ridicase. Faţa, în mijlocul pletelor roşcovane răvăşite, i se înăsprise. Vrei să te culci cu mine şi...?

— Vreau să-mi spui o poveste despre lupul şchiop, atât, şi numai atât.

— A fost odată un lup şchiop, zise ea repede, scuturându-şi capul, ca-ntr-un fior. Unde? În pădure – nu? – acolo trăiesc lupii. Era un lup foarte vesel şi bine dispus.

— Nu. Era un lup nefericit...

— Da? Şi acest lup era conducătorul unei haite puternice, şi-i plăcea să alerge în fruntea ei, iarna când viscolea şi trosneau copacii în pădure de ger...

— Nu mai era conducătorul haitei, îl schimbaseră fiindcă era şchiop.

— Cine spune povestea, eu sau tu?

— Tu, bineînţeles.

— Într-o bună zi lupul şchiop s-a dus să facă o vizită nepoţilor săi. Nepoţii s-au bucurat teribil văzându-l.

— Nu s-au bucurat, zise Eugen, s-au înfuriat şi au zis: iarăşi vine pisălogul ăsta cu blana zdrenţuită, să ne plictisească şi să ne dădăcească...

— Lupul cel şchiop avea mulţi prieteni. într-o zi s-au adunat în vizuina lui şi au pus la cale ceva...

— Nu mai avea prieteni, îl părăsiseră toţi. Nu toţi, dar o parte din ei începuseră să-l ocolească, după ce Mitu Iosif vorbise despre el în şedinţă.

— Îi plăcea lupului şchiop să se plimbe dimineaţa prin pădure, pe răcoare, zise Silvia. Fiindcă era acum un lup bătrân, nu mai avea somnul adânc şi se trezea la foşnetul codrului lovit de prima fulgerare a zorilor.

Nu va uita niciodată zâmbetul chinuit şi nefiresc al lui Petrică Ciufu, privirea lui fugară, graba lui, de câte ori se întâlneau, căutăturile repezi aruncate împrejur să vadă dacă nu cumva îi observă cineva împreună. Grozavi prieteni fuseseră! Însă liniştitul, puternicul şi de pe atunci grasul Andrei nu-l părăsise nicio clipă. Andrei nu era prieten cu Petrică Ciufu, şi nici Petrică nu-l iubea pe Andrei, iar Eugen fusese prieten intim cu amândoi, şi ei trecuseră de vârsta medie a colegilor, dar niciodată nu mergeau toţi trei împreună undeva, şi de multe ori Eugen preferase neastâmpărul, umorul, succesul la femei al lui Petrică, atitudinii rezervate, scepticismului mohorât al lui Andrei. Andrei picta, dar n-a ajuns pictor ci arhitect, şi acum e departe, într-un alt oraş, însă marea prietenie o descoperise abia după ce Petrică începuse să dârdâie din toate mădularele când îl întâlnea; marea prietenie a mohorâtului Andrei. Dacă ar fi el aici!

— Şi după ce ieşea din vizuină, se scutura o dată bine, să se dezmorţească şi să-şi netezească blana ce purta semnele luptelor pe care le-a dat (Aşa-mi povesteai tu, Eugen, despre lupul şchiop, că avea blana ciopârţită de răni şi lovituri, nu?) şi pe urmă alerga tiptil, încă prin semiîntuneric, până la pârâu, să lingă puţină apă rece, fiindcă în ultima parte a vieţii lupul şchiop îşi făcuse vizuină undeva în preajma Secegurii, pârâul ce trece pe lângă Cheile Vârşeţului, nu?

Ruşinea lui Petrică Ciufu, şi a încă doi sau trei asemenea prieteni, o port şi acum cu mine. Ruşinea lor a trecut în mine; ei au uitat totul, fiindcă fac parte din acea categorie de oameni care trec prin apă fără să se ude; ei au uitat, aşa reiese din ceea ce fac şi spun întâlnindu-se cu mine. Nicio urmă de stinghereală, poate uneori se miră observând că în timp ce vorbesc cu ei le răspund doar cu gura, iar ochii mei privesc într-o parte... dar cred că nu observă

nimic. Oamenii aceştia nu observă aşa ceva, ei trec prin orice apă, da, fără să se ude. Fericiţi!

— Minunat de limpede e apa din pârâu la ora când lupul şchiop merge să-şi lingă umbra din valuri, nimeni n-a avut timp s-o tulbure şi e rece, parfumată şi puţin amăruie, poate din cauza brazilor. După câteva înghiţituri, lupul şchiop ridică ochii, priveşte împrejur, ascultă, şi mai bea puţin. Apoi se pierde iar în pădure pe una din vechile cărări astupate acum, unde gonise el demult, piept la piept cu lupoaica lui tânără...

Dar Mitu Iosif? În privinţa lui nu s-a înşelat nimeni. A plecat la facultate, şi acolo, ca student, a ajuns ceva foarte mare, cum erau siguri toţi că se va întâmpla, şi brusc s-a aflat că nu mai e nici foarte mare şi nici student, şi s-a întors acasă şi a întrat în slujbă. Asta ce înseamnă? Că totul se plăteşte? Da, totul se plăteşte, totul, însă întâmplarea cu Mitu nu e concludentă, nu e rezultatul jocului rafinat al destinului, regizor genial. Mitu devenise specialist în demascări, dar în meseria asta până la urmă se produce o explozie. Eugen nu-l urăşte pe Mitu, n-are pentru el niciun resentiment, greu de explicat de ce, nu-i păstrează nicio urmă de ranchiună, Mitu însă îl urăşte. Ca şi cum de la Eugen i s-ar fi tras totul. Nu. Eugen n-a mişcat un deget împotriva lui, însă s-au răzbunat faptele, acumulându-se într-o avalanşă care până la urmă n-a mai rezistat în şubredul echilibru ce i se propunea. Mitu n-a fost un escroc inteligent ci unul mediocru. Escrocul inteligent îşi pune totdeauna în faţă posibilitatea prăbuşirii, ceea ce Mitu n-a făcut.

Să-l las dracului pe Mitu, gândi Eugen, el nu mă interesează de fapt. El a fost doar un mic vinovat care s-a înfruptat meschin din marea vinovăţie a *omului* care acum cinează probabil, în sânul familiei, în camerele plăcute şi răcoroase unde el e cap de familie respectabil şi tatăl unei fetiţe cu ochii mari şi luminoşi. Ochii Silviei

sunt întunecaţi, poate acesta e farmecul ei, părul roşcovan şi ochii întunecaţi, ca să nu mai vorbim de celelalte. Destinul a glumit, hotărând ca acest nefericit Iosif Mitu s-o cunoască pe Silvia, după ce ea îmi devenise amantă, şi s-o ceară în căsătorie. Asta nu ţine de răzbunare, e o simplă glumă a destinului, la fel ca şi gluma ce i-a servit-o Silvia lui Mitu, drept răspuns cererii sale. Destinul are ore de recreaţie şi umor, şi atunci pune la cale astfel de glume.

Dar aici, acum, între noi, ce se întâmplă? Eu am părăsit-o, definitiv, ştiu bine că definitiv, şi ea ştie la fel de bine că despărţirea noastră e definitivă, şi totuşi am venit aici, pretinzându-i să-mi spună basmul despre lupul şchiop. Poate din cauză că numai ei, în timp ce o iubeam, i-am povestit despre lupul şchiop, şi e singura care ştie câte ceva despre el. Câte ceva. Adevărul nu-l ştie. Nu ştie cum ne târam noi amândoi, eu şi cu lupul şchiop, răniţi, în câmpul pustiu, n-am povestit-o decât lui Andrei. Şi el mi-a zis: „Asta nu trebuie s-o uiţi niciodată, bătrâne!.... Cred că nouăzeci şi nouă la sută dintre oameni m-ar fi sfătuit să nu mă mai chinuiesc, să trag definitiv uitarea peste zilele cumplite, sfat binevoitor de altfel, cu bune intenţii, n-aş putea să mă supăr pe nimeni pentru un astfel de sfat; însă cu Andrei e cu totul altceva.

El mi-a cerut *să nu uit,* fiindcă am avut norocul să dau de unul din acei prieteni rari, acei bărbaţi puternici cu adevărat care înţeleg uşor şi care ştiu că a consola la modul dulceag înseamnă a răni şi mai mult pe cel odată rănit. Andrei e un bărbat puternic? Da, însă nu de felul acelora care trec prin apă fără să se ude; cei puternici trec prin apă, şi poate ies înghеţaţi, cu murdăria curgând pe trupul lor, dar n-o ascund. Dar nici aşa. Există o putere omenească cinstită, ca o privire aţintită drept în ochii, în ochii prietenului sau ai duşmanului. Asta e cu totul altceva.

De ce am venit totuşi la Silvia? Ce a rezistat din dragostea noastră? Probabil au rămas poveştile despre lupul şchiop, asta nu e puţin, dar nici mult. Nu e suficient ca să ne ţină legaţi o viaţă, dar destul ca inimile noastre să tresară, ori de câte ori vom trece unul prin dreptul celuilalt, destul pentru ca eu să nu pot gândi niciodată urât despre ea. Restul e greu de explicat, şi ea nu va înţelege niciodată totul, şi nici n-am să încerc să-i explic.

— Astă seară unde dormi? îl întrebă Silvia, întrerupându-şi deodată povestea despre lupul şchiop.

Eugen îi văzu ochii plini de nelinişte.

Nu am voie să glumesc, îşi zise. Dacă i-aş răspunde, fie şi în glumă că dorm la ea, aş jigni-o de moarte, cu toate că nu mi-ar spune-o, şi poate ar accepta. Cam astfel se rănesc oamenii, aruncându-şi cuvinte în glumă, atunci când nu e de glumit. Eu am rănit-o şi aşa destul, involuntar, provocându-mi mie, la fiece rană a ei, răni de două ori mai adânci. Nici asta n-am să-i pot explica niciodată...

Faptul că am iubit-o şi că acum totul s-a sfârşit, dovedeşte limpede că ea n-a fost o dragoste mare, sau mai precis dragostea mare şi unică pe care în teorie o are fiecare om. Eu n-am avut o asemenea dragoste şi acum nu mai sunt atât de tânăr şi am tot dreptul să mă îndoiesc dacă e obligatoriu ca fiecare om să întâlnească o mare iubire. Eu iubesc femeile care nu există. Sau o femeie care nu există, sau o femeie care există şi pe care n-am întâlnit-o. N-are importanţă.

— Am să merg să mă culc la mătuşa Laura, răspunse Eugen.

— Atât de departe?

— Nu e departe. O simplă plimbare. Am să alerg până acolo, nici nu ştii ce plăcut e să fugi seara pe străzi întunecate.

— Am impresia că i-ai preferat întotdeauna pe mătuşă-ta Laur

a... şi pe unchiul Achim.

— Ştii de ce?

— De ce?

— Ei doi nu pun întrebări.

— Nu înţeleg.

— Nu pun întrebări, nu mă pisează. Ei n-or să-mi zică niciodată: Ei, Eugen, ţi-ai băgat minţile la cap, te-ai dus înapoi la serviciu? Nu mă vor plictisi făcând mutre alarmate: „Ce ai de gând, băiatule? Ce e halul acesta?.....

— N-aş fi bănuit că poţi aprecia oamenii doar pentru faptul că nu pun întrebări...

Silvia privi în jos, apoi se întoarse spre Eugen.

— Pun pariu că ştiu ce vrei să spui, zise el.

— Ce?

— Că tu nu eşti mătuşa Laura şi că îmi vei pune o întrebare.

— Ai ghicit. Eu nu sunt decât fosta ta nevastă, o persoană la care nu te gândeşti cu prea multă bunăvoinţă, aşa că n-am ce pierde! Iată întrebarea: Ai plecat de la mine, şi ţi-ai părăsit serviciul cam în acelaşi timp. Ce legătură e între una şi alta?

— Nu e nicio legătură.

— Minţi!

— Mint. Este o legătură, dar n-am chef să-ţi spun care, vorbi Eugen ridicându-se.

— Aş vrea să ştiu: eu sunt vinovată?

— Nu, Silvia... Totul vine de departe, dintr-un timp când tu nici nu existai pentru mine.

— Dintr-un timp... Dintr-un timp când... am să spun ceva stupid, Eugen... Dintr-un timp când l-ai întâlnit pe lupul şchiop?

Eugen tresări, izbit de strania intuiţie a fetei. Şi ca întotdeauna când i se întâmpla ceva neaşteptat, mâna dreaptă se ridică să

protejeze locul cu cicatricea din dreptul inimii.

— Lupul şchiop nu există decât în poveştile pe care ţi le-am spus eu, şi pe care de acum înainte mi le vei şopti tu.

— Poteca aceea era plină de amintiri pentru el, relua Silvia povestea, cu vocea joasă, privind în gol, abandonându-l deodată pe Eugen care stătea în picioare, pregătit să plece. Era o potecă ce urca spre tăcerile tainice ale munţilor unde se petrec lucruri despre care oamenii nu au ştiinţă...

Stau şi mă uit la ea, îşi zise Eugen, şi-i ascult cuvintele. Acum Silvia joacă teatru. Până aici n-a făcut-o, însă acum într-adevăr joacă teatru. E o manevră de înduioşare, cum zicea înainte chiar ea, şi o face fără niciun motiv, fiindcă sunt sigur că nu urmăreşte nimic, nici să rămân cu ea şi nici să mă întorc. E un joc, o cochetărie nevinovată.

— Ai vreun curtezan? o întrebă brusc şi cam brutal.

— Asta mă priveşte, dragul meu!

— Crezi că întreb din gelozie?

— Există o gelozie bărbătească: ai vrea ca femeia părăsită, pe care n-o mai iubeşti, să nu mai fie totuşi a nimănui.

— Eu aş vrea dimpotrivă să aparţii unuia care să te facă într-adevăr fericită.

— Ce vorbe nesuferite! De ce ţii să mi le spui? Asta şi aşa nu depinde de tine sau de mine. Nu trebuie să fii îngrijorat de soarta, mea şi nici să ai tot felul de remuşcări. Va fi cum va fi, şi pe urmă, cel căruia îi este mai greu acuma, eşti tu!

— Mie nu mi-e greu, Silvia. Pentru mine viaţa a devenit cel mai negru infern.

Silvia se ridică.

— Asta ce înseamnă?

Eugen se ruşină pentru siropul verbal pe care-l vărsase fără o

urmă de decenţă bărbătească. Râse, îngrozitor de fals.

— Glumesc, zise. Nu mai ştii să distingi o glumă? Am plecat. Gândeşte-te la următoarea poveste despre lupul şchiop!

5: În timp ce alerga

În timp ce alerga, fiindcă nu glumise spunându-i Silviei că până la mătuşă-sa va trage o fugă bună, simţi ritmul puţin accelerat al inimii şi-şi zise că pentru aşa ceva, pentru fugă, e foarte rezistentă şi sănătoasă; o luase pe drum ocolit, ca să nu treacă prin centrul luminat puternic, şi acum se apropia de halta Gorneni, la marginea oraşului; auzi de departe şuierul personalului şi un gând îl umplu într-o clipă total: *omul meu,* ce face acum? Ar trebui să ştiu ce face?

Şi ajunse la haltă în acelaşi timp cu personalul care opri doar o clipă. Eugen nici nu se mai gândi la altceva, se agăţă de scara ultimului vagon şi peste câteva minute cobora în gară, în partea cealaltă a oraşului. Acum nu mai alerga. Lăsă picioarele să-l ducă singure spre casa omului. „Va trebui să mă împrietenesc cu dulăul alb; Bernard îl cheamă, aşa i-a spus fetiţa". Cumpără de la bufetul din colţ o bucăţică de parizer. „Mă pregătesc ca un spărgător... Dar trebuie să văd ce face *omul meu!*"

— Scuzaţi! Aveţi cumva un foc?

— Da... Da. Poftim...

— Afurisita de brichetă... Mulţumesc!

Rămase împietrit şi abia după câteva clipe începu să tremure. *Omul său* trecuse în faţă, cu ţigara aprinsă şi cu un pachet sub braţ. Nu-l observase cum stătea oprit acolo, încercând zadarnic să-şi

aprindă ţigara. „Ce straniu! El ar fi trebuit să se cutremure, nu eu, însă el n-are habar. Nu-şi aminteşte de mine nici măcar din întâmplare, nici nu bănuieşte că exist, nici nu ştie că am existat... Acum tremur eu în locul lui, ce nedreptate cumplită, când îl simt aproape de mine mă pierd ca în preajma morţii... Asta nu e laşitate. Oh! este otrava care fierbe în mine."

Ocoli casa, prin întuneric, pe drumul cunoscut acum şi se apropie de gardul grădinii. Aşa cum se aşteptase, câinele simţi şi apăru ca o nălucă albă, lătrând.

„Bernard! Bernard! Vino aici, căţelule."

Auzindu-şi numele câinele lătră cu mai puţină convingere. Se apropie hămăind rar. „Îţi place? Mă laşi să intru în grădina stăpânului tău? E bun parizerul? Mă laşi să intru? Sigur că mă laşi... tu eşti un câine credincios, dar nu foarte deştept, şi poţi fi corupt... înşelat... Tu crezi că cei care-ţi dau mâncare sunt neapărat amicii stăpânului tău... Aşa.....

Înainta, urmat de Bernard care totuşi mai mârâia înfundat, învârtind din coadă în acelaşi timp, ca o javră cumsecade şi mediocră. Dar la gardul ce da din grădină în ogradă se opri. Aici ar fi trebuit să fumeze o ţigară. Nu era mare lucru de văzut din locul acela. O cafea amară, gândi, ar fi trebuit să accept o cafea, la Silvia, îşi zise, simţind gust de fiere pe limbă şi parcă în toată fiinţa. Tremur din nou... Vedea un singur geam luminat; în dosul perdelei translucide o umbră se mişca încolo şi-ncoace. Nu, nu, nu!... S-ar fi aşteptat la cu totul altceva. Noaptea e triunghiulară şi ridicolă. Nici stelele n-au ieşit toate la plimbare în noaptea asta. Nu era bine aşa. Pânda aceasta îl pune pe el în postură de răufăcător. Umbra trecu iar, spre stânga. Câinele îl părăsise, se îndepărtase ca o pată albă, trecuse în partea cealaltă a casei, să-şi apere stăpânul de adevăraţii duşmani. Eugen simţi cum stelele îl apasă cu privirile lor de sus.

Era neliniştea. Un cântec pe care şi-l cântă fiecare, pentru sine. Poate că n-are rost. Umbra trecu din nou, spre dreapta. Eugen intră în ogradă, se apropie de casă; acum oricine ar fi ieşit, ar fi dat peste el. Trecu în faţă, la celelalte geamuri luminate. Erau joase, iar perdelele cu totul străvezii nu ascundeau nimic. Era casa unui om care nu se ascunde şi care nu se jeneză de nimic. Îl văzu mâncând, în capul mesei, cu poftă, şi discutând în acelaşi timp cu o femeie mai bătrână ce stătea în dreapta sa. Fetiţa şedea cu spatele la fereastră, iar în partea cealaltă a mesei Eugen văzu o femeie în care recunoscu imediat pe mama fetiţei. Nevasta omului. *Nimic d*eosebit. O femeie subţirică, şubredă, totdeauna dominată de bunul şi jovialul ei soţ, o femeie care a trecut prin viaţă fără să-şi fi dat seama. Ea tăcea, iar el, discutând cu bătrâna din dreapta (soacra?) îi arunca câte o privire.

Părea că numai *el* cinează. Fetiţa părăsi de vreo două ori masa, fugind să ia o ghitară, însă totdeauna un cuvânt al lui o întorcea îndărăt. Intră femeia pe care o văzuse ziua, cea cu ligheanul, aducând o farfurie lunguiaţă, el zise ceva, mulţumit de noul fel de mâncare, se adresă bătrânei, ea făcu gestul de a refuza, acum Eugen îşi lipise obrazul de fereastră, iar Bernard stătea la poartă privindu-l. În familia asta nu există nicio fisură, gândi Eugen. O familie minunată, o familie model. Îl trecură fiori şi simţi frica. Era ca şi cum s-ar fi aşteptat ca o mână nevăzută să-i acopere pe neaşteptate ochii, pe la spate. Părăsi repede postul său de observaţie şi ieşi în stradă. Poarta nu era închisă, omul n-o închidea, peste noapte, fiindcă nu se temea de nimic, şi nici nu scârţâi, era bine unsă. Şi poarta era perfectă.

Ieşind în stradă frica nu-l părăsi. Şi bănui că nu e o frică legată de faptul că acţionase pe furiş ca un hoţ care-şi spionează viitoarele victime, ci cu totul altceva. Şi începu iar să alerge, gonit din urmă

de senzaţia necunoscută că din moment în moment cineva o să-i acopere ochii pe la spate. Acum avea un drum foarte lung până la mătuşa Laura, şi-l parcurse tot fugind, fără să-şi piardă respiraţia, ca un fondist cu experienţă, cu pumnii ridicaţi până aproape de piept, respectând o ritmicitate riguroasă a paşilor, respirând adânc...

Fetiţei îi place să cânte la ghitară, gândi. Fetiţa nu este perfectă. Iată o fisură, totuşi. Omul *lui,* fireşte, nu cântă la ghitară, şi nici la alt instrument. Şi n-are nicio preferinţă, nicio pasiune. Fiindcă e perfect. Iar nevastă-sa e de asemenea perfectă acum, fiindcă el i-a reprimat cu blândeţe, ah, cu ce blândeţe, toate pornirile pe care le-o fi avut. Se vede după feţişoara ei de copil îmbătrânit că acum nu mai doreşte nimic. Fiindcă a dori ceva este o mare imperfecţiune. Poate că mai demult îi plăceau Greta Garbo şi Fred Astaire, însă el a convins-o că amândoi sunt nişte tâmpiţi. Poate scria versuri, şi el a dojenit-o surâzând, şi s-au dus dracului şi versurile. Sau să zicem îl citea pe Eminescu, şi el ă sfătuit-o să nu se încurce cu poeţii nebuni, şi ea l-a ascultat. Poate îi plăcea Bacovia, dar el a auzit într-o zi că ăsta e un poet reacţionar şi duşmănos, exponent al imperialismului putred şi i-a ars cărţile. Şi după aceea a povestit, acolo unde trebuia, poate la vreo şedinţă, cum ştie să păstreze principialitatea chiar şi în sânul familiei. Iar nevastă-sa n-a mai rămas cu nimic. Sau mai bine zis a rămas perfectă. Dar fetiţei cum i se permite, totuşi, această fisură: ghitara?

La ora aceea poarta mătuşei Laura era încuiată, fiindcă şi ea, şi bărbatul ei erau departe de a fi oameni perfecţi, cu toate că nu puneau niciodată întrebări; Eugen însă ştia unde e cheia; strecură mâna, o găsi şi intră. Încă nu se culcaseră, eveniment neobişnuit, probabil aveau musafiri; Eugen se nelinişti, precis musafirii deschiseseră vorba şi despre el. Câţi oameni din oraş nu oftau:

„Vai, cum se ratează băiatul acesta, ce e cu el?.... Dar când intră în sufragerie, îl văzu la masă pe tatăl său, iar în mijlocul mesei serviciul de ţuică al mătuşii.

Stăteau trei împrejurul ţuicii, mătuşa Laura, unchiul Achim şi cabanierul Simion Coman, tatăl lui Eugen. Eugen avea peste unu optzeci şi cinci înălţime, tatăl său era însă mai înalt la cei şaizeci de ani şi ceva, iar tatăl tatălui său, bătrânul Coman, bunicul deci, care nu mai părăsise de mulţi ani Cheile Vârşeţului, fusese şi mai voinic.

Eugen intui cu precizie discuţia care avusese loc între Simion, mătuşa Laura – soră-sa deci – şi cumnatul, unchiul Achim. Bineînţeles, tatăl lui Eugen venise şi el adus de vorbele ce ajunseseră la Cheile Vârşeţului; „Ce se întâmplă cu băiatul, unde vrea să ajungă?!.... Şi discuţia fusese cam aşa:

— Am venit, mormăise Simion, oprindu-se masiv în uşă. Nu-mi plac poveştile astea!

Cabanierul era om „ţapăn..., dând uneori impresia de cruzime. Sprâncenele enorme şi stufoase umbreau ochii mici şi depărtaţi. Eugen îi moştenise statura, dar la înfăţişare semăna cu maică-sa care murise când el abia împlinea vreo zece ani. Simion nu-şi căutase altă nevastă, în schimb trăise cu majoritatea femeilor din cătunul risipit pe dealuri de lângă Cheile Vârşeţului. Simion era foarte hotărât în tot ce spunea şi făcea, şi singurul om care reuşea să-l influenţeze, şi de care poate se temea, era Laura, sora lui, mătuşa lui Eugen. Pe soţul ei Achim, în schimb, nu dădea multe parale.

— Astea-s poveşti urâte, repetă Simion, stând încă în uşă. (Se întâmplă asta probabil pe la cinci după amiaza.) Eu spun că omul trebuie să fie om!

— Ce tot mormăi acolo, Simioane? îl întâmpină cu ironie Laura.

Ce tot bodogăneşti ca ursul? Ia intră în casă şi dă ziua bună întâi!

Laura înţelegea foarte bine cauza supărării fratelui. Achim veni din livadă, ducând coasa într-o mână, slab şi cu un zâmbet bun pe faţă. Simion abia-l privi. Intră în cameră, azvârli rucsacul într-un colţ. Acolo, zise, arătându-l, găseşti o sticlă. Ad-o aici pe masă, Laura, şi pune pahare. Am un fecior, unul singur am, şi atâtea poveşti au ajuns până la urechile mele de parcă aş avea zece copii, toţi bandiţi de drumul mare, puşi pe jaf şi fapte rele!

— Nu mai trăncăni fără rost! făcu Laura. Ce vorbe, ce poveşti? Despre cine? Fă bine şi adumi lămurire în privinţa asta!

— Tu nu ştii? Despre Eugen e vorba. Chiar nu ştii?

— Şi ce-a mai făcut băiatul ăsta?

Bărbatul voinic şi dispreţuitor care era Simion, nu rezistă privirilor ironice ale surorii sale. Avea această femeie, Laura, ochii cu adevărat înţepători şi fratele ei simţea ce simţeau majoritatea bărbaţilor când îi privea: un fel de persiflare voioasă, un fel de „nu te iau în serios!... care-i dezarma şi-i mătura pur şi simplu din faţa ei.

— Ai amuţit? Te întrebam: ce a făcut Eugen?

— Dar voi ce păziţi aici? încercă Simion.

— În orice caz nu-l păzim pe Eugen!

— N-aţi aflat că a plecat de la nevastă-sa? A lăsat-o pe Silvia.

— Asta eraaa? Atât?

— Eşti în toate minţile, soră? Ce, asta-i puţin?

— Nu te... grija, pentru minţile mele, dulce frăţior! Veghiază-ţi-le pe-ale tale! Când s-a încurcat cu Silvia erai tot atâta de umflat ca şi acum, când s-a despărţit de ea. Nicicum nu ţi-o convenit!

— Omul să fie om!

— Tu atâta ştii! Dar de ce te amesteci? S-a însurat, a lăsat-o, ce, ce crezi tu, piere Silvia, nu-şi găseşte altul, aşa crezi, ce? Nu-şi pune

ea capăt zilelor de dorul lui Eugen, n-avea grijă!

— Puşche pe limbă-ţi, soră! Eu nu de Silvia vorbeam, vorbeam de Eugen, vreau să fie om! Învârtelile astea – mă-nsor, mă despart – nu-s bune. Mie nu-mi plac!

— Lasă băiatul în pace, flocosule bătrân! Simion holbă ochii şi-şi făcu o cruce, deşi cunoştea prea bine libertinajul verbal al surioarei sale.

— Da cu serviciul, cum e? strigă el.

— Cu serviciul? Care servici?

— Da, cu serviciul! Nu mai lucrează de-o lună, crezi că nu ştiu? Umblă brambura şi teleleu, nu mai dă la birou, şi-a aruncat demisia în capul mai marelui! Ce te uiţi aşa la mine, ca zgripţuroaica la lună? Ce nu zic bine? Nu mă-nteresează ce câştigă el, dă-le-n brânză de nişte sute de lei, dacă vrea poa'să vie-acasă, la Chei, să trăiască acolo, îl hrănesc eu, am cu ce, dar tot omul trebuie să-şi aibe rostul!

— Dar poate că nu acela a fost rostul lui, la căcatu acela de birou!

— Şi-acum ce face, tu, muiere bolundă? Umblă teleleu, să-l latre câinii?

— Să-l latre, că-i vară frumoasă şi e tânăr! Şi e frumos şi el. Lasă-l să umble cât vrea, să se odihnească şi el!

— Grozav ce obosea la birou!

— Da mai dă-l în trăsnetul dumnezeului comenduirii lui Paramon de birou!

Adevărul e că, descărcându-se atunci, şi lăsându-se potolit de Laura, Simion uită cu desăvârşire că venise la oraş cu scopul de a-i trage mustrarea cuvenită lui Eugen; lasă-l în pace să-şi petreacă dacă-i pică bine, îi spusese sora. O să-i treacă, dar acum dă-i pace. Aşa că, văzându-l pe Eugen că apare, Simion se întoarse către

pendula din perete, notă cu o ciudată nostalgie şi satisfacţie că e unsprezece şi ceva, şi se ridică să-şi îmbrăţişeze fiul. Şi Eugen ştiu că nu mai putea fi vorba de obişnuita morală părintească şi-şi privi cu duioşie bătrânul, apoi îşi privi mătuşa şi unchiul, aspiră mirosul de ţuică tare pe care o adusese Simion, şi pentru prima dată în ziua aceea avu sentimentul că pământul nu-i fuge de sub picioare. Ridică paharul şi ciocni cu toţi, iar mătuşa Laura îi făcu un mic semn cu ochiul: „S-a potolit ursul.....

În fond Simion venise să-şi exerciteze meseria de tată, mai mult de ochii lumii; acum se potolise de-a-binelea, iar deasupra umerilor lui largi şi a părului sur şi scurt fulgera un crâmpei din marea singurătate tăcută din preajma stâncilor de lângă cabană. Eugen avu gândul vag că acolo e totul, şi trăi un sentiment de bucurie mare şi mare tristeţe. „Tata e sănătos, răspundea Simion unei întrebări, vorbind despre bunicul lui Eugen; grija lui n-o am.....

Eugen mânca singur, ceilalţi cinaseră demult; mătuşă-sa îl servea, rezumând conţinutul unei scrisori recente a Veronicăi, fiica lor, verişoara lui Eugen, măritată la Bucureşti.

Deodată nu mai putu mânca nimic. Simţi prezenţa unei fiinţe nevăzute care-l fixa cu ochi pătrunzători. Era neliniştea.

6: O ghiară ce râcâia uşor

O ghiară ce râcâia uşor pe geam îl trezi în toiul nopţii, pe la trei. Se duse tiptil la fereastră; venise lupul şchiop. Noaptea era luminoasă şi Eugen îl văzu bine, lungit sub tufa de coacăze, aşteptându-l.

— Vii?

— Unde vrei să mergem? întrebă Eugen.

— Într-o noapte ca asta nu se doarme!

— Bine, stai numai o clipă. Mă îmbrac numaidecât şi-s al tău...

Sări pe fereastră fiindcă scârţâitul uşii l-ar fi putut trezi pe Simion. Lupul şchiop îl urmă şchiopătând şi o luară repede de-a lungul străzii.

— Cum s-ar mira toţi – zise Eugen, – văzând un om şi un lup şchiop străbătând în puterea nopţii oraşul.

— Ai febră?

— Altfel cum? zise Eugen, apăsându-şi fruntea. Altfel ai fi tu aici?

— Am simţit îndată, de asta am venit. Vântul dimineţii o să-ţi facă bine.

— Mai e mult până se luminează de zi.

— Acum nopţile se scurtează din ce în ce. În pădure se petrec lucruri extraordinare în nopţile acestea scurte.

— Vezi? întrebă Eugen, arătând o fereastră luminată slab. Ajunseseră pe strada Aurarilor, unde locuia Silvia.

— Vezi, încă nu doarme... Sau poate a adormit cu lumina aprinsă? Ce părere ai?

— E nefericită.

— Într-adevăr?

— Foarte, foarte nefericită.

— Îţi dai seama ce vorbeşti?

— Foarte, foarte, foarte nefericită, repetă lupul şchiop. Nu te mai preface, doar ştii bine cât e de nefericită.

— Cu atât mai rău pentru mine...

— Nenorocirea naşte nenorocire, zise lupul.

— Dar pe *el* l-ai văzut?

— Pe *omul tău?* Nu. Încă nu. Nu ţi-ar folosi la nimic. Tu singur trebuie să te convingi... Acum mergem spre casa lui?

— Da, lupule. O putere ciudată mă duce tot timpul spre el. Parcă m-aş simţi obligat să-i cunosc viaţa clipă de clipă. Este febra, desigur, cea care îmi creează starea aceasta. Şi care e scopul? Să-l ucid? Mi se pare că asta încă nu rezolvă nimic.

— Da, nu rezolvă nimic. Să-l ucizi e simplu.

— N-am să-l ucid, cu toate că – Eugen scrâşni – fiecare celulă a trupului meu doreşte asta.

— Atunci ucide-l! Dar aceasta ar fi o răzbunare lupească, nedemnă.

— Eu nu vreau să mă răzbun.

— Atunci ce vrei?

— Nu ştiu! Nu ştiu!

Oraşul dormea adânc înainte de ivirea zorilor; ceţuri uşoare, străvezii înaintau dinspre râu, pe străzile pustii şi tăcute, şi numai umbra omului şi a lupului, lunecând pe pietre, tulburau nemişcarea. Omul şi lupul înaintau unul lângă celălalt, uniţi printr-o stranie legătură de sânge, mulţi ani în urmă, în câmpul pustiu, măturat de viscol...

— Este o minciună, zise Eugen.

— Ce anume?

— O minciună romantică şi fadă. Că în momentele cruciale omul *reţine totul,* până la cel mai mic amănunt. Cine ar putea să-mi spună ce era obiectul întunecat, din dreapta sau din stânga *lui* – vezi, nici asta n-am reţinut exact: în dreapta sau în stânga? – obiectul care părea gata să se repeadă la mine? Nu ştiu ce era obiectul acela cumplit, dar simţeam că *vrea* să se prăbuşească peste mine şi aveam toţi muşchii încordaţi în direcţia lui, în timp ce spuneam: „E o greşeală, eu n-am decât şasesprezece ani...". „Se

înţelege că e o greşeală", zâmbise omul, cu faţa lui la fel de rotundă ca şi acum, şi făcuse cu umerii un gest care-i săltase tresele de căpitan şi-n acest timp obiectul întunecat din colţ parcă înaintase cu un pas spre mine, dar eu priveam florile albastre de pe masa lungă şi proaspăt spălată cu leşie, fiindcă totul fusese improvizat în grabă acolo, şi în legătură cu masa aceea urâtă mai am o amintire, şi anume că pe colţul din dreapta, spre mine, se afla un obiect, cam de mărimea unei călimări, însă nu era călimară.

„Atunci, desigur îmi veţi da voie să plec? Fiindcă vedeţi că e o greşeală..."

„O greşeală stupidă, băiatule dragă" – şi obiectul sinistru din colţ mai făcuse un pas către mine.

„Deci pot să plec, nu-i aşa, domnule?...

„Domnule căpitan; acesta e gradul meu, băiete".

„Îmi cer scuze. Pot să plec deci, domnule căpitan?"

„În armată n-ar trebui să se facă nicio greşeală. Şi atâta timp cât se fac greşeli mici, sunt posibile şi greşelile mari".

„Vă dau toată dreptatea, domnule căpitan, şi vă mulţumesc că aţi fost atât de bun cu mine. Acuma, desigur voi putea să plec?"

Da! Obiectul acela din colţul mesei, dar aşezat chiar pe margine, nu putea fi decât o capcană de şoareci, uitată acolo cine ştie de cine, şi Eugen şi-a adus aminte fiindcă mai întâi i-au apărut în faţa ochilor sârmele acelea subţiri, gratiile deci, ruginite şi murdare, cu fire de păr lipite în smocuri murdare. Şi capcana de şoareci era întoarsă cu intrarea în direcţia lui; el văzuse atunci şi restul de slănină râncezită, agăţat în cârlig drept momeală, şi se mirase că mizeria aceea fusese uitată acolo, şi că nu deranjează pe nimeni, totuşi nu se mirase prea mult, altceva îl preocupa, obiectul întunecat din colţ şi discuţia cu *omul...*

„Trebuie să fim mereu cu ochii în patru, în numele adevărului

şi al dreptăţii", spusese omul cu trese de căpitan...

„Şi cred că nu vă vine uşor domnule căpitan; dar acum, desigur, îmi veţi permite să plec, sunt aşteptat... Dacă aţi şti cât sunt de aşteptat!"

Îl aştepta Simona. Veniseră împreună din direcţia liceului, ţinându-se de mână pe strada „Onofrei", o stradă *sigură,* devenind apoi sobri pe strada „General Glimescu", permiţându-şi unele libertăţi înainte de a ieşi în bulevard, şi apoi mărşăluind unul lângă celălalt ca nişte străini. El era înalt şi subţire, şi puternic, numai că puţin mai slab şi mai blond.

„Să nu-ţi pierzi timpul cu răutăcioşii care te cheamă la armată", spusese Simona.

„Bineînţeles! Le trântesc în faţă vârsta mea, îi fac boi analfabeţi, şi vin."

„Te aştept la locul nostru. Te aştept o oră, sau două, te aştept oricât. Totuşi, grăbeşte-te!"

Oricât. Totuşi grăbeşte-te! Cuvinte memorabile, rostite de o femeie. Le remarcase şi atunci şi n-avea să le uite niciodată! Te aştept oricât, totuşi grăbeşte-te! Simona, Simona, Simona!

„Acum, desigur, îmi veţi permite să mă retrag, domnule căpitan. V-am dovedit că e o greşeală, aţi fost şi dumneavoastră de acord că e o greşeală, eu nu sunt supărat, însă aş vrea să plec."

„Da e o greşeală, lucru cu totul regretabil. E foarte grav când se fac greşeli în armată."

„Sunt de acord că e grav, îmi permiteţi să plec?".

„Nu."

— Îţi dai seama, lupule şchiop, când a spus „Nu", mi-a venit să râd. Întâlnisem un om vesel, tocmai într-un loc unde nu se prea prăsesc glumeţii, aproape că mi-a părut bine să aud o glumă; mă simţeam extrem de sigur, dreptatea era de partea mea, vârsta

adică, nimeni nu putea, nu avea dreptul să trimită pe front un copil de şasesprezece ani, am râs apoi de plăcere, gândindu-mă că imediat voi părăsi această cameră, voi lăsa în urmă acel ceva întunecat, din colţ, şi voi fugi să mă întâlnesc cu Simona. Între noi fusese totul, înţelegi? Nu ne întâlneam doar pentru a schimba obişnuitele fraze naive pe care adolescenţii le consideră capcane subtile cu mii de înţelesuri, nu, locul nostru nu era o bancă în parc, un copac sau un colţ de stradă, ci *o cameră.* Amândoi aveam şasesprezece ani şi destinul potrivise în aşa fel lucrurile ca să cunoaştem dragostea, până la ultimele ei consecinţe, unul prin celălalt, eu prin ea, şi ea prin mine, dragostea aşa cum e, fără mască, începând cu acea covârşitoare dezamăgire, peste care dacă reuşeşti să treci... Dar ce să mai vorbim?! Mă aştepta Simona, la o prietenă cu trei ani mai în vârstă, o funcţionară care ne dădea cheile locuinţei; prietena Simonei avea nouăsprezece ani, şi era o biată făptură cocoşată, şi era straniu să te întâlneşti, să te dezbraci, să stai gol în camera şi pe patul unei fete cocoşate şi să îmbrăţişezi o fată de frumuseţea Simonei, cred că aici e aproape un început de perversitate, cert e că pe noi nu ne deranja faptul, şi nici Aurica, prietena cocoşată, nu ne deranja, ne sărutasem în prezenţa ei şi asta ne dăduse certitudinea puterii şi perfecţiunii noastre, nu o făceam din răutate, nu, fiindcă eram tineri şi buni, aici e altceva... Simona mă aştepta în camera Auricăi, şi totul ardea pe mine să ajung mai repede acolo, şi eram atât de convins că peste puţin timp mă voi afla în braţele Simonei că am râs auzindu-l pe om că zice:

„Nu".

Chipul său exprima o certă bunăvoinţă care-l contrazicea evident, şi aceasta e una din cauzele pentru care nu l-am luat în serios. Sau poate că mai era de completat o hârtie, una din hârtiile împrăştiate pe masă.

„Sunt aşteptat, domnule căpitan şi v-aş implora să terminăm mai repede ce avem de făcut, ca să pot pleca mai repede. Sper că nu aveţi niciun motiv să mă reţineţi mai mult, v-aţi convins, sper, că e o greşeală..."

„Nu începe vorbă că e aşa cum zici!"

„Atunci să terminăm mai repede. Sunt *foarte* aşteptat!"

„Cine te aşteaptă...? şi-şi aruncă iute privirea pe una din hârtii, ca să-mi citească numele. Nu avea probabil memorie bună. *„Cine te aşteaptă, Eugen?"*

Bunăvoinţa lui permanentă, tonul cald, şi faptul că acuma-mi spusese pe nume, cumva părinteşte, aproape că mă îndemna să-i fac confidenţe.

„Cine să mă aştepte, domnule căpitan?... Bănuiţi şi dumneavoastră...!"

„Frumoasă?"

Am dat numai din cap.

„Şi?"

„Ce anume, domnule? Domnule căpitan..."

„Eşti bărbat, sau numai te prefaci?"

Întrebarea era pusă pe un ton aţâţător şi ca din partea unui om bun, care nu vrea decât să te încurajeze.

„Suntem ca şi căsătoriţi, domnule căpitan".

El clătină din cap, şi satisfăcut, şi parcă mustrându-mă, şi cu multă bunăvoinţă părintească ocrotitoare.

„Acum pot să plec?"

„Vă întâlniţi?"

„Da. Ea mă aşteaptă. Lipseşte special de la şcoală pentru asta.....

„Îţi înţeleg graba. Şi *noi* am fost aşa.....

„Îmi pare bine că mă înţelegeţi... A trecut mult timp de când

mă aşteaptă, permiteţi-mi să plec.....

— Nu-ţi venea să te repezi la el, şi să-l muşti de gât? întrebă lupul şchiop. Să-i prinzi gâtul între colţii cei mai ascuţiţi şi să-i foarfeci arterele din trei mişcări şi să-l laşi lat... Nu?

— Nu, fiindcă se purta frumos cu mine, vorbea blând, părea înţelegător, şi atunci încă nu-mi crescuseră colţii ascuţiţi cu care aş putea să-l sfâşii acum. Atunci nu-mi făcuse încă nimic.

— Şi totuşi trebuia să fi simţit ceva. Trebuia să fi simţit cât de vag dorinţa de a-i sfâşia gâtiţa.

— Tu eşti un lup bătrân şi înţelept, iar eu eram pe atunci un copil... Cred că n-am simţit nimic.

— Lupii sunt mai cinstiţi decât oamenii. Ei nu înşeală. Când e vorba de moarte, îşi arată colţii de la început.

— Poate că ai dreptate. Oamenii însă, mulţi dintre ei, preţuiesc mult vorba. Oamenii se dau în vânt după ticăloşi care par atât de înţelegători şi de buni că te laşi bucuros în mâinile lor. Există, lupule şchiop, o categorie de ticăloşi care se vor arăta întotdeauna interesaţi de necazurile oricui, şi gata să pornească în ajutorul oricui. Despre aceştia auzi numai vorbindu-se: „E un băiat minunat. Un om minunat". Ticălosul îţi ascultă păsurile cu un aer confidenţial, pare că înţelege totul, şi fireşte că nu te ajută cu nimic, cel mult cu o lovitură pe la spate, însă tu ai impresia că te-a ajutat, şi această impresie se datoreşte atenţiei binevoitoare cu care te întâmpină, ochilor blajini şi buni care te încurajează. Oamenii se spovedesc cu plăcere în faţa unui astfel de simulant. Acum, lupule şchiop, eu sunt pornit împotriva oamenilor cu aer blând şi bun, fiindcă şi *omul meu* e aşa, şi tu trebuie să înţelegi că printre oamenii cu aer blând şi bun există o parte, poate cea mai mare, care sunt veritabili. Eu însă, înţelegi, sunt pornit, şi oricine trebuie să recunoască, că am dreptul să fiu pornit. În orice caz, de atunci, am

mai multă încredere în indivizii brutali, sau ceva mai posomorâţi, sau plictisiţi, sau fără chef. A fi fără chef, sau puţin brutal, e mai autentic, cred, decât a fi tot timpul blajin şi binevoitor. Poate greşesc, probabil greşesc, însă eu îl am exemplu pe omul meu, şi e singurul care mă interesează.

— În tine vorbeşte amărăciunea, zise lupul şchiop.

— Fără îndoială. Probabil de aceea fac exagerări şi greşesc. Dar nu pot fi altfel.

— Dacă ai avea instincte, aşa cum avem noi, lupii, ai fi sărit încă atunci la omul tău blând şi binevoitor şi i-ai fi sfâşiat gâtul.

— E un obicei care nu se practică între oameni, lupule.

— Din păcate.

— Da, poate din păcate...

„Te grăbeşti într-adevăr atât de mult?"

„Vă daţi seama, domnule căpitan!... Ea mă aşteaptă! Acum pot să plec nu-i aşa?"

— Capcana de şoareci, murdară şi ruginită „atrăgea din nou privirile lui Eugen. I se părea că începe să simtă un miros neplăcut, rânced. îl privi pe omul cu trese de căpitan care nota ceva pe hârtie.

— „Mai aveţi nevoie de mine, domnule căpitan?".

„O să te duci cu plutonierul", zise el.

„Cum? Unde să mă duc?".

„O simplă formalitate, Eugen. Sper că nu-mi vei crea greutăţi."

„Nu vreau să vă creez greutăţi, domnule căpitan, dar v-am spus că sunt aşteptat, v-am spus totul, poate chiar prea mult, şi acum mă trimiteţi la.....

În o mie nouă sute patruzeci şi opt Iosif Mitu, demascându-l zicea: „Ne putem gândi doar cu groază şi repulsie la motivele care l-au determinat pe colegul nostru Coman Eugen să plece voluntar

pe frontul de răsărit...” Lua cuvântul la toate şedinţele, şi înfăţişarea sa corectă, glasul liniştit şi sigur, inspirau încredere. Părea un om cumpănit care spune cuvintele numai după ce le cântăreşte cu atenţie. Purta cravată, singurul printre colegi, şi asta-l maturiza, ba chiar îl îmbătrânea. Fiindcă Iosif Mitu începuse să îmbătrânească încă de pe atunci, înainte de a împlini douăzeci de ani.

„Nu te trimit nicăieri, vorbi omul. O simplă formalitate!”

„Nu mă trimiteţi pe front?”

„Ce copil eşti!... Du-te cu plutonierul.”

„Peste cât timp voi fi liber, să merg la întâlnire?”

„Peste cel mult două trei ceasuri...”

„Şi dacă nu-mi vor da drumul?”

„Am să controlez eu personal...”

Plutonierul intrase. Era un om bătrân, slab şi osos, indiferent cumva. Îl luase pe Eugen de braţ şi străbătură nişte coridoare murdare, prin rare alergau furierii şi se auzeau uşi trântite şi înjurături. Din stradă n-ai fi bănuit că această clădire e atât de adâncă în interior, cu atâtea ramificaţii şi aripi.

„Mişcă mai repede!” îl împinse plutonierul.

Eugen se opri şi-l privi uluit şi furios. Pe lângă ei trecuseră doi soldaţi jegoşi, trăgând din răsputeri o ladă imensă plină cu echipament cazon.

„Ce te uiţi la mine ca o curvă nespălată?” zbieră plutonierul.

„Te rog! Am să mă plâng domnului căpitan!”

„Ai să te plângi moaşei mumă-ta” şi îl îmbrânci iar. Eugen văzu clar, mult mai clar decât aievea, capcana de şoareci murdară de pe colţul mesei. Şi abia acum ştiu că în spatele capcanei, către celălalt colţ, se mai afla un obiect, dar ce anume?...

Plutonierul deschise o uşă şi-l îmbrânci într-o sală dezgustător

de murdară, de-a lungul pereţilor căreia se înşiruiseră vreo douăzeci şi cinci, treizeci de tineri, majoritatea rurali, cu privirile resemnate. Când apăru el, toţi îl fixară, bucuroşi parcă de sosirea unei noi victime. Cei mai mulţi se lipiseră de pereţi. Păreau că aşteaptă acolo de mult timp: aerul era greu, iar lumina impură şi zgârcită. Şi Eugen avu un gând straniu întrând şi anume că sfârşitul lumii merită să vină, fără întârziere. Ca să nu rămână în dreptul uşii pe care plutonierul o zăvorise pe dinafară, înaintă ajungând fără să vrea lângă un grup de trei care păreau că discută, dar de fapt nu scoteau un cuvânt. Abia când se apropie Eugen, cel mai scund dintre ei, un june negricios, cu favoriţi, i se adresă:

„Ce-i, leat? Eşti în pluton cu noi?"

„Nu."

Toţi trei râseră.

„Adică, de ce nu?"

„E o greşeală. Sunt elev, n-am decât şaisprezece ani."

Cei trei râseră mai tare.

„Eugen!"

Se întoarse şi-l văzu pe Nicu, fiul fierarului de la Cheile Vârşeţului. „Cei cu tine aici, Eugen?" „Nici eu nu ştiu... o greşeală. A zis că peste câteva ceasuri îmi dă drumul." „Da?" „Aşa a zis." „Dar tu?" „Cu mine nu e nicio greşeală. Plec la oaste, dumnezeii şi..... „Serios, câţi ani ai?" „Tocmai cât trebuie, douăzeci şi unu... Dar tu eşti mai mic decât mine cu vreo patru ani, de ce te-au chemat?" „O greşeală..... „Să nu te ardă cu greşeala asta", zise Nicu, privindu-l de jos. Era mult mai slab şi mai scund. „Eşti solid, oricine îţi dă uşor peste douăzeci... Ai crescut, semeni cu taică-tău." „E adevărat... dar ce se întâmplă aici?" „Aşteptăm..... „Şi după aceea?" „O să ne tundă, ne îmbracă, ne bagă la instrucţie, şi pe urmă..... Nicu duse degetul la gâtul lui subţire, făcând semnul

tăierii.

7: Simţindu-se extraordinar de tânăr

Mergea încercuit de lumina amiezii simţindu-se extraordinar de tânăr... Marginea înceţoşată a pădurii către care duceau urmele lupului şchiop: lumea întreagă era tânără, şi cuvintele foarte tinere, şi mai ales lumina şi focul soarelui, şi febra lui capricioasă, şi infinitul era tânăr de tot: aşa mergea, singur, pierdut printre oameni, risipit ca un strop de apă prin lume.

O fată cu rochia albastră-gri îl privi lung, întorcându-se după el. Era neliniştea. Eugen îşi adună fiinţa risipită prin văzduh, risipită în toate părţile şi merse mai departe, pierzând în câţiva paşi iluzia extremei tinereţi. Acum cântarul se apleca încet în cealaltă parte. Nu mergea nicăieri. „Lasă-l să-şi petreacă!" spusese despre el Laura, disculpându-l în faţa lui Simion, şi iată cât de bine petrecea! Pe urmă observă că merge pe strada clinicii, chiar pe sub ferestrele cabinetului pe care-l vizitase de curând, dar încă înainte de asta, desigur, simţise privirile doctorului Marinca, le simţise cu atât mai mult cu cât refuzase cu îndârjire să privească într-acolo.

— Te aşteptam, zise medicul.

— Dar nici nu mă gândeam să vin la dumneavoastră.

— Totuşi, întră. Sau, mai bine zis, stai o clipă. Ies imediat.

— De ce să te aştept, doctore?

— Vreau să schimbăm o vorbă, etţetera. Nu fi atât de complicat, pentru Dumnezeu!

Eugen îl privi cu suspiciune cum se apropie, uscăţiv, cu faţa suptă şi părul pieptănat într-o parte, nu prea înalt, cu pasul puţin

săltat şi expresia cumva prea naivă, nepotrivită pentru un om desigur trecut de cincizeci de ani. „În ce măsură poţi să-l iei în serios? Sau tocmai oamenii ca el trebuiesc luaţi în serios?...

Doctorul Marinca purta gulerul cămăşii răsfrânt peste haină şi. din buzunar îi ieşea afară un număr vechi al *Contemporanului,* „Ce naiba!... gândi Eugen.

— Bem ceva? întrebă Marinca, şi expresia de naivitate deveni ştrengărească. Ia o ţigară!

— Pe ziua de azi i-aţi lichidat pe toţi bolnavii?

— Da. Azi am fost rău. Pe cei mai mulţi i-am trimis la plimbare. Ascultă! Cum mai stai cu febra aceea?

— Persistă!

— Vorbeşti serios?

— Dar ce glumă o mai fi şi asta?

— Intrăm la „Ursus...?

— Unde vă doreşte inima, domnule doctor!

— Când ai recoltat cicatricea din dreptul inimii?

— Ce întrebări bruşte puneţi! Nu v-am spus că pe front?

— A fost o schijă, nu?

— Bineînţeles.

— Mare? Două coniacuri şi sifon, ospătar!

— Eu n-am văzut-o, zise Eugen.

— Dar poţi să-mi descrii rana?

— De loc!

— Şi în general, ai remarcat vreo anomalie în funcţionarea inimii?

— Niciuna. Internişti au găsit-o perfect sănătoasă. Mă mai pisezi mult timp cu întrebările, doctore?

— Nu te-am întrebat dacă vrei coniac. Poate ai fi preferat bere?

— Merge şi o bere, după coniac.

Eugen îl văzu două mese mai încolo pe inginerul Marcu, actualul soţ al Simonei, un bărbat de vreo patruzeci de ani cu bărbia dublă, care discuta cu seriozitate, între halbe, cu alţi doi. Era al treilea soţ al Simonei. Eugen simţi un văl de foc, încercuindu-l. Se ridică.

— Trebuie să mă iertaţi, domnule doctor!

— Ţi-e rău?

— Mă simt perfect. Dar trebuie să văd pe cineva chiar acum.

— Mai stai o clipă... Termină-ţi băutura!

— Nu pot să mai stau nicio clipă. Eugen, zâmbi, cu toate că buzele-i tremurau. Vedeţi cât sunt de neserios? Vă rog să mă iertaţi, şi să nu vă mai încurcaţi cu mine.

— Dar nu mă supăr de loc!

— Adio, doctore!

Ieşi în fugă din local, iar pe stradă începu să alerge de-a binelea, prin căldură. Trebuia să afle neîntârziat adevărul, înainte ca soţul Simonei şa ajungă acasă. Cum de-şi dăduse seama de realitate cu o atât de mare întârziere! Alerga pe bulevard, apoi o coti şi aici putu să gonească mai repede...

Îşi păstrase frumuseţea, era suplă şi avea o înfăţişare de adolescentă, în ciuda celor două divorţuri, sau poate că tocmai datorită lor... Simona cea de treizeci de ani dusese cu sine prin timp chipul iubitei de odinioară, care-l aşteptase zadarnic pe Eugen în cămăruţa cocoşatei Aurica, plimbându-se pe vârful picioarelor desculţe, în combinezon, de la uşa la fereastră, de la fereastră la uşă. Poate că această încăpăţânată înflorire era răzbunarea ce compensa despărţirea lor de atunci:

— Tu! exclamă, văzându-l pe Eugen. Tu care de atâţia ani nici nu mă observi pe stradă!

— Eşti singură?

— Întrebarea asta n-ai dreptul s-o pui!

— Trebuie să aflu totul! Dacă nu eşti singură, dă-i afară pe toţi! Trebuie să vorbim!

— Mă întreb dacă eşti în toate minţile. Am auzit vorbindu-se despre tine...

— Fireşte că nu sunt în toate minţile, dar lasă asta!

Amândoi vorbeau repezit, cuvintele scăpau trunchiate printre bătăile accelerate ale inimii. Sub amândoi pământul devenise nesigur.

— Ce vrei, Eugen? Să-ţi fiu amantă? Asta nu se va mai întâmpla niciodată!

— Va trebui să-mi spui întreg adevărul cu privire la ziua aceea.

Simona se sperie. Era singură în casă: auzind soneria îmbrăcase repede halatul albastru indigo, bucurându-se că vine cineva; nu putea fi soţul încă şi sosirea lui ar fi lăsat-o indiferentă; nu se aşteptase însă nici de cum să-l vadă pe Eugen,

Şedeau de o parte şi de alta a măsuţei, pândindu-se.

— E vorba de ziua aceea... ultima noastră zi, spuse în sfârşit Eugen. Când m-ai aşteptat, şi n-am mai venit.

— Când te-au luat la armată?

— Da.

— Pari a fi un om urmărit de fantome, Eugen. E ceva la tine care mă sperie.

— Nu te speria. Spune-mi întregul adevăr!

— Nu înţeleg nimic!

— În ziua aceea m-ai aşteptat degeaba, nu?

— Ştii bine!

— Ai spus că mă aştepţi *oricât!*

— Ce vrei să spui? Te-am aşteptat până seara...

— Asta înseamnă *oricât?...* Până seara? Şi n-a venit nimeni?

— A venit Aurica, în cele din urmă.

— Nu Aurica! *Altcineva,* n-a venit?

— Nu urla!

— Altcineva, Simona! N-a venit altcineva? N-a venit un om, un militar, un căpitan?

— Care căpitan?

— Eu sunt cel care întreabă! N-a venit? *Omul* care m-a descusut... în care am avut încredere...

— I-ai vorbit atunci cuiva de mine?

— Da! Mă rugam de el ca de Dumnezeu să mă lase să plec, fiindcă mă aştepţi. Şi părea înţelegător. Şi bun. I-am spus că te iubesc, fiindcă îmi inspira încredere... I-am mărturisit că mă întâlnesc cu tine... Avea un aer de tată care vrea să mă ocrotească, şi mă încuraja... Voia să ştie unde e locul de întâlnire, părea înduioşat de povestea noastră...

— Şi i-ai spus?

— I-am spus ceva, dar nu mai ţin minte ce! Vorbeşte! El a venit acolo, la Aurica, şi te-a căutat?

— Nu zbiera Eugen, te implor!

— A venit?

— N-a venit nimeni. Nimeni în afară de Aurica.

— Minţi! Am fost atât de dobitoc, atât de cretin, că precis mi-a scăpat vreo indicaţie cu privire la locul unde mă aşteptai tu. M-am lăsat amăgit de aerul său blând... Spune, Simona: a venit te-a căutat?

— Nu! Nu fi nebun! N-a venit nimeni!

— Minţi, minţi, minţi! Sunt sigur că te-a căutat, imediat după ce m-a expediat cu plutonierul, după ce mi-a promis că-mi dă drumul peste un ceas-două. Te-a căutat şi te-a găsit şi ai fost amanta lui!

— Te dau afară! De ce mă jigneşti? De unde-ţi vin în minte năzdrăvăniile astea? Cum îţi închipui că aş fi devenit amanta oricui?

— Mă aşteptai! Erai înfierbântată, aţâţată. Mă aşteptai ca totdeauna, aproape goală, şi a apărut el...

— Nebunule! Nebunule! Eram goală, înfierbântată şi aţâţată *pentru tine* nu pentru fantoma blestemată pe care o creează imaginaţia ta. Gelozia ta absurdă şi atât de târzie!

— Nu e gelozie, Simona! Oh, nu! Dar vreau să ştiu totul despre viaţa şi faptele fantomei blestemate. Şi ceea ce zic, s-ar potrivi exact cu el. Te-a găsit şi te-a găsit numai datorită indicaţiilor date de cretinul de mine, şi te-a subjugat cu zâmbetul său de om bun. Se potriveşte cu el!

Brusc, Simona luă mâna lui Eugen. O mângâie.

— Linişteşte-te, dragul meu...

— Taci. Nu pot auzi aşa ceva.

— Eşti marea mea dragoste. Nu mint. Şi nici tu nu te înşela! Nu cel de acum, cel de atunci. Acum suntem ca străini. Dar Eugen cel de atunci este marea mea dragoste pe care o duc cu mine mai departe... Observi că nu m-am schimbat deloc? Ştii de ce?...

— Cuvinte nesuferite! scrâşni Eugen. Eu vreau să aflu adevărul, şi tu...

— Eugen! Spune-mi, l-ai întâlnit pe omul vinovat pentru...?

— Nu, răspunde-mi tu! A venit, în locul meu? Te-a găsit?

— Ce să fac pentru liniştea ta, dragul meu?

— Să-mi spui adevărul.

— Adevărul şi numai adevărul... Jur!... *În locul tău n-a venit nimeni, atunci.* Şi n-a venit nimeni, niciodată. Au venit, mai târziu, alţi bărbaţi, dar nu în locul tău.

Eugen îşi lăsă faţa în palme, brusc doborât de oboseală.

Plângea fără lacrimi, tăcut.

— Nu te cred, chiar dacă te-ai jura, Simona.

— Nu mă crede. Şi totuşi aşa e. Ceea ce-ţi închipui despre ziua aceea, e o rătăcire a minţii tale, să ştii. Eugen! Ţi-ai părăsit soţia, şi nu mai lucrezi. Am auzit întâmplător. Ce se întâmplă cu tine?

Eugen se îndreptă încet spre uşă.

— Ce se întâmplă cu tine?

Întrebarea îl împingea spre uşă.

— Eugen! Vorbeşte! Ce se întâmplă cu tine? Cum pot să te ajut?

Întrebarea singură deschise uşa.

— Eugen! strigă Simona. Ce e cu tine? Ce e cu tine?

Nu se ştie când apărură norii şi ploaia de vară porni pe neaşteptate. Eugen parcurse acum drumul cu care rămăsese dator în urmă cu patrusprezece ani: mergea fără să se grăbească, prin ploaie, spre casa unde locuia atunci Aurica. Sărmana cocoşată nu se mai afla în oraş, cine ştie unde dispăruse, cine ştie ce oameni vieţuiau în camera unde îl aştepta Simona desculţă, şi numai în combinezon, alergând de la fereastră la uşă, de la uşă la fereastră.

„Eugen! Ce e cu tine? Ce e cu tine?...

Se opri în faţa casei, singur în mijlocul ploii care-l biciuia.

„Acum ar trebui să spun o rugăciune, dar cui să mă rog? Pentru pacea lui Eugen, cel de şaisprezece ani, pentru pacea Simonei, cea de şaisprezece ani, pentru pacea iubirii noastre. Dar eu n-am învăţat niciodată, şi nu ştiu şi nu pot să spun rugăciuni. Există în fiecare părticică a fiinţei mele o împotrivire crâncenă care mă va împiedeca totdeauna să rostesc vreo rugăciune adevărată."

În geamul deschis care aparţinuse altădată cocoşatei, apăru o fată. Nici nu-l observă pe trecătorul ud de ploaie care se adăpostea sub streaşină casei de peste drum. Privea cu nerăbdare în susul străzii. Se auziră după câtva timp paşi grăbiţi, cineva fugea prin

ploaie, apropiindu-se.

— De când te aştept! strigă fata din fereastră.

— Am întârziat din cauza ploii! răspunse el, încă de departe.

Apoi intră pe poartă, foarte grăbit.

Apoi se auziră nişte paşi.

Şi două glasuri care vorbeau în acelaşi timp.

Apoi fereastra se închise.

Încă mai ploua.

Ploua peste întreaga lume, dens şi greu, răzbunând toate secetele de până acum, şi poate pe cele viitoare. Ploaia cânta peste lume străvechiul ei imn triumfător, şi Eugen se gândi la prietenul său lupul şchiop.

8: Struna invizibilă

O picătură de apă atinse struna invizibilă care vibră prelung. O simţi pe obraz, lunecând încet, picătură miraculoasă care schimbă destine, care dă viaţă rădăcinilor uscate, care potoleşte şi febra câteodată. Umbrele se retrăgeau în frunze, întunericul venea luminos ca fluviile fosforescente din visurile copilăriei.

Picătură miraculoasă, de unde vii?

Inima cui a bătut pentru mine în clipa aceasta cu atâta intensitate că marea secetă, ţărmul arid şi stâncile vinete, s-au umplut deodată de valuri înspumate cu piscuri străvezii de la înălţimea cărora văd atât de departe!

Inima unui om a bătut pentru mine şi asta e o minune care depăşeşte totul, o putere pe care n-o poate cuprinde niciun gând! Asta înseamnă că viaţa e încă tânără pe această planetă de tristeţe!

Merse încet de-a lungul stâncilor vinete albăstrui, prin mijlocul mării de altădată, legănat de valurile care izvorau din pământ, de valurile aduse cu fluviile fosforescente ce vuiau deasupra sa. Cascade multicolore ţâşneau în sus aducând chemările pentru care urechile lui erau deschise acum, şi pe valuri apăruseră mari corăbii cu pânze, ca nişte păsări albe, prevestitoare ale iubirii.

Merse mai departe, chemat de vocile care-l îndemnau să se apropie, în mijlocul imensei legănări, nesfârşitei legănări albastre şi luminoase, străbătută de la un capăt la altul, deşi n-avea capăt, nici într-o parte şi nici în alta, de pulsul inimii omeneşti, care bătuse cu intensitate pentru el, şi totul se revărsa în el, într-o luminoasă şi albastră inundaţie; nesfârşitul se vărsa în nesfârşit, deasupra unduirilor limpezi ale mării ce se ridica peste ţărmul arid şi stâncos, deasupra pădurilor nemaivăzute ce se năzăreau la orizonturi, printre şirurile de corăbii albe, sub stelele licărind în lumini albastre, printre stelele albastre, printre planetele albastre care se chemau între ele, căutându-se, merse mai departe şi mai departe ascultând inima care bătuse pentru el...

Când reveni, umbrele bătrânilor castani se îngropaseră în pământ, şi trecu pe deasupra lor, şi în ochi i se aprinseră pe rând luminile oraşului, şi prin ochii lui trecură oamenii grăbiţi ai înserării.

Inima căruia dintre ei a bătut pentru mine? De data aceasta nu mai fugi „merse încet şi când ajunse, se opri la poartă şi-i veni să plece înapoi...

— Eugen! Te-a căutat cineva la telefon, îl anunţă mătuşă-sa.

— Cine?

— Nu ştiu. O voce de femeie, răspunse ea impersonal, şi nu mai adăugă nimic.

Pisica veni spre el; o luă în braţe şi intră aşa în casă. „Am să

dorm dus până dimineaţa. Şi lupul şchiop trebuie să doarmă în noaptea asta. Va fi o noapte adâncă şi îmbietoare şi am să dorm ca duşii de pe lume....

— Bine e să fii tânăr, oftă unchiul Achim, privindu-l. Bem o ţuică înainte de cină? Ţine prosopul ăsta...

— Ce să fac cu prosopul?

— Te-a plouat... Eşti încă ud...

Eugen îşi frecă părul cu prosopul.

— Şi acolo, îi arată Achim obrazul. Ai o picătură de apă acolo...

9: Crezi că ai dreptul?

— Crezi că ai dreptul s-o faci? întrebă lupul şchiop.

— Din punctul meu de vedere, am dreptul. Din punctul de vedere al oamenilor, nu ştiu...

— Există un drept al tău, şi un altul al oamenilor?

— Există reguli... Judecăţi, judecători. Judecătorii fac dreptate. Oamenii nu-şi fac dreptate singuri.

— Şi crezi că e drept aşa?

— De obicei, da. În cazul meu, cred că nu.

— Dar altă dată parcă spuneai că nu vrei să-l omori.

— Căutam altă soluţie, dar n-am găsit, lupule...

— Deci ai ajuns la o soluţie lupească. Acesta e cuţitul cu care ai să-i tai gâtul?

— Am să i-l bag în inimă, până la prăsele... Uite, simt febra cum se apropie... N-am să-i tai gâtul ci-i voi căuta inima, înţelegi? Inimă contra inimă.

— Dacă-l omori, ceilalţi oameni te vor urmări şi te vor

condamna, fiindcă, precum zici, oamenii nu-şi fac dreptate singuri.

— Dar, în cazul meu, aceasta e singura soluţie de a face dreptate! Şi am să-l omor cu iscusinţă, nimeni nu va bănui nimic.

— Gândeşte-te bine!

— Eşti un lup bătrân şi înţelept, şi ţi-am urmat întotdeauna sfatul. Dar de data aceasta... Aminteşte-ţi! Aminteşte-ţi, lupule, de câmpul înzăpezit, de viscol, şi de noi doi... Cum ne târam lăsând dâre de sânge, cum muream pe rând, şi cum izbuteam să înaintăm iar, câţiva paşi...

— Cred că dacă n-aş fi dat de tine, aş fi pierit, zise lupul şchiop.

— Şi eu aş fi pierit, fără tine... Aş fi pierit dacă eram singur... Nu te miră gândul că a fost de ajuns o întâmplare pentru ca duşmănia noastră să se spulbere.

— Acum mă interesează doar ceea ce ai de gând să faci cu acest cuţit.

— L-am găsit într-o veche ladă, la cabană, la Cheile Vârşeţului... De acolo l-am adus. Am impresia că-n tinereţe îl purta la brâu bunicul, când străbătea Pădurea celor Trei Hotare ca să treacă în codrul Grănicerilor şi de-acolo peste munte, în Pădurea de sub Hornuri... Erau destule păduri în timpul tinereţii bunicului...

— Lasă asta! Despre păduri ştiu şi eu câte ceva... Cuţitul!

— Era mâncat de rugină şi aproape mort. L-aş fi lăsat să moară acolo definitiv, dacă n-aş fi avut nevoie de el. L-am curăţat, l-am frecat de stâncă până a ieşit lucios şi ascuţit, aşa cum se cere.

— Îl omori deci?

— Este hotărârea mea definitivă.

— Şi ce obţii? O să-ţi treacă febra?

— Nu. Rana mea e nevindecabilă, dar am să-l ucid în numele dreptăţii.

— Eu ţi-am spus: ar fi trebuit să te arunci pe el şi să-i sfâşii gâtul încă atunci, când stăteaţi faţă în faţă şi vă despărţea numai masa aceea lungă, şi colivia de şoareci. Acum între voi stau mult mai multe lucruri.

— Atunci eram atât de prost, şi încă mai speram. Aveam încredere. El mi-a năruit încrederea. În ziua când m-a închis împreună cu ceilalţi, în sala murdară cu lumina împăienjenită, în sala cu oameni speriaţi, condamnaţi la moarte, mai aveam încredere... Nicu, fiul fierarului de la Cheile Vârşeţului, se apropiase de mine: „Desigur că trebuie să-ţi dea drumul, a zis. Dintr-o clipă într-alta se va deschide uşa şi o să te cheme. Ai noroc, cu cei şaisprezece ani ai tăi nu pot să te trimită pe front... Pe când noi, ceilalţi..."

„Cine are şaisprezece ani aici? s-a ridicat unul, unul spătos, negru şi urât, era negru de murdărie, şi cu nişte favoriţi caraghioşi. „Care zici că eşti de şaisprezece ani?"

„Ce te amesteci, ce te priveşte pe tine?" l-a înfruntat Nicu pe vlăjgan, dar acesta l-a măturat din cale cu un gest mic. „De ce minţi, mă? a urlat către mine individul. Vrei să scapi? Vrei să ne bagi pe noi la apă, şi tu să faci ca trenul înapoi, acasă?"

„Nu vreau să bag pe nimeni la apă, i-am răspuns. Dar n-am decât şaisprezece ani. Uite, acum o să mă cheme căpitanul."

„O să te cheme moaşe-ta. Cine intră aici nu mai iese!"

„A zis căpitanul..."

„Mă c... în ce-a zis căpitanul! Nu mai pleci d-aci, băiete. Mergem împreună pe front. Şi să nu te mai aud cu poveşti că ai şaisprezece ani. Dico mă cheamă."

„Nu mă interesează cum te cheamă. Şi nu mai zbiera la mine. Şi dă-te mai încolo, că puţi!...

Eram puternic, auzi, lupule. Eram prost şi încrezător, dar

puternic şi încăpăţânat, şi nu prea mi-era frică de nimic. N-am avut de la cine să moştenesc frica.

„Ai zis că put?...

„Cât trei closete la un loc....

Şi Dico m-a plesnit, fără preaviz. S-a uitat întâi înapoi, spre cei care asistau la discuţia noastră, şi întorcându-se îşi luase vânt şi m-a lovit peste faţă. Când m-am ridicat, lupule, fiindcă mă dărâmase, când m-am ridicat eram alt om. Ştii cum ne-am încăierat? Fiarele, când se luptă pe viaţă şi pe moarte, abia dacă fac un joc de copii faţă de ce-a fost între mine şi acel Dico. Era voinic şi m-ar fi ucis dacă ar fi putut, şi eu l-aş fi ucis, dar n-am reuşit s-o facem niciunul, nici celălalt, şi habar n-am cine a fost învingător în ziua aceea, cred că niciunul.

Ne-am despărţit ca la semnal, şi am mers fiecare în câte un colţ, murdari, însângeraţi. Aşteptam să se deschidă uşa şi să fiu eliberat, fiindcă, înţelegi, cu toate că trecuse timp cu discuţiile, cu bătaia, nu era încă prea târziu să merg la întâlnire, la Simona, eram convins că mă aşteaptă încă, şi tot speram să se deschidă uşa şi să fiu poftit să ies.

Dar uşa nu s-a deschis decât a doua zi către amiază, am rămas toţi acolo, în aerul împuţit, flămânzi şi îndureraţi, şi clipă de clipă, chiar şi noaptea, când n-am închis ochii, aşteptam să fiu eliberat, zicându-mi că e o greşeală, că omul uitase, dar că-şi va repara negreşit zăpăceala: şi când a doua zi s-a deschis uşa, eram sigur că pentru mine e...

Când s-a deschis uşa, ceilalţi au rămas la locurile lor, ei nu aşteptau nimic, eu singur dintre toţi speram în ceva, şi m-am repezit, cu un strigăt ciudat care de fapt nu spunea nimic pentru o altă ureche omenească. Dar strigătul ăsta însemna totuşi: „Bine că v-aţi amintit în sfârşit de mine, mai bine mai târziu decât niciodată,

nu face nimic, am s-o împac pe Simona, am să-i explic ce s-a întâmplat, şi am să mă împac şi pe mine – şi acum lăsaţi-mă, nu mai spuneţi nimic, faceţi numai loc ca să ies.....

Eram un mic egoist, şi asta se plăteşte: Când s-a deschis uşa blestemată nu m-am gândit nicio clipă la ceilalţi.

— Însă uşa nu s-a deschis pentru tine, zise lupul.

— Fireşte!

— Când ai să-i implânţi cuţitul în inimă, ai să-ţi aminteşti toate acestea?

— Şi toate celelalte! Dar n-am să-l ucid doar în numele meu. Acum nu mai sunt chiar atât de egoist. Din alte motive am s-o fac. Fiindcă simt că aşa trebuie...

— Dar de febră tot n-ai să scapi.

— Niciodată. Numai cu moartea.

— Şi dacă n-ai să mori?

— Dacă n-am să mor?

— Da. Dacă n-ai să mori niciodată?

— Asta e aproape imposibil, lupule. Dar dacă n-am să mor niciodată, nici febra n-are să mă părăsească niciodată.

— De ce ai făcut iarăşi gestul acesta?

— Care gest?

— Ţi-ai dus mâna la inimă.

— E involuntar... O apăr. Mi s-a părut că văd o umbră...

— Cuţitul din mâna ta e înfricoşător.

— Bine ascuţit, aşa cum trebuie.

— N-are să-ţi tremure mâna?

— Nu ştiu.

— Şi dacă ucizi un om nevinovat?

— Nevinovat?

— Eşti sigur că e *omul tău?*

— Sigur.

— Ai probe?

— Nu. Dar n-am răbdare să le caut. Nu mai am răbdare. Nu mai pot, nu mai am putere. Trebuie s-o fac!

— Nu. *Trebuia* s-o faci atunci. Era mai cinstit.

— Astăzi îl pândesc. Seara, când trece spre casă. De cele mai multe ori în drum spre casă face cumpărături...

— Pentru nevastă-sa, pentru fetiţă?

— Încerci să mă înduioşezi?

— Te întreb numai.

— Nu m-am interesat ce cumpărături face... Am să-l aştept, şi am să-l strig de departe... De lângă pod, am să-l rog să se apropie...

— Crezi că are să vină?

— Negreşit. De altfel e timpul! Se înserează şi ar fi cazul să pornesc la drum. Am totul foarte clar în minte, toate cuvintele pe care trebuie să le rostesc. Am să-l ucid pe malul râului şi am să-l duc până la mijlocul apei... Pe urmă voi trece singur pe malul celălalt şi am să fug până sub deal, până la marginea pădurii şi până mai departe, în valea aceea prin care trece un drum de ţară... Cândva acolo a fost fund de mare. Fugind mă voi usca şi voi reveni în oraş pe alt drum, şi nimeni nu va bănui niciodată nimic. Nu mi-e frică, dar n-ar avea niciun rost să fiu acuzat de crimă, când de fapt nu va fi o crimă... Vii şi tu cu mine?

— N-am să viu. Nu-mi place aşa ceva.

— Nu mă aprobi?

— N-aş putea spune... Eu judec altfel... Cu totul altfel. După părerea mea dreptatea trebuia făcută atunci, *ar fi fo*st într-adevăr dreptate, pe când acum mi se pare fără rost... Dar eu judec altfel, ţi-am spus.

— Ar fi bine să mă însoţeşti, totuşi.

— Aş vrea, dar nu pot.

— Atunci... ce să-ţi spun? Plec. Cuţitul îl am aici, în haină, ascuns în acest buzunar. În poziţia aceasta îl pun, ca să-mi vină bine când îl apuc. Am să-l strâng zdravăn în pumn când va fi momentul... N-o să-mi greşească lovitura!

Eugen făcu un gest de adio şi începu să alerge. Fugea uşor ca întotdeauna, fără ca respiraţia să i se accelereze prea mult, relaxat ca un atlet cu experienţă: făcea un mare ocol, alegând numai străduţe lăturalnice, iar într-un loc simţi sub picioare praful drumului de ţară din marginea oraşului: pe o anumită porţiune, drumul avea pe dreapta lanul foşnitor de porumb, iar la stânga zidul vechiului şi imensului cimitir unde era înmormântată şi maică-sa.

Murise în casa Laurei în urmă cu douăzeci de ani. Eugen avea zece ani şi înţelegea foarte bine ce înseamnă a muri şi în ziua ploioasă când căzuse să fie înmormântarea, fugea de toţi cei care încercau să-l mângâie spunându-i că maică-sa nu pleacă definitiv, că se va întoarce. Până la urmă fugise de toţi. Se pierduse undeva şi nu mai ajunsese la cimitir, la groapă. Asta ar fi părut ciudat, multora. Şi nu mai călcase niciodată în vreun cimitir. Nici nu ştia în ce parte se afla mormântul. Şi asta ar fi părut ciudat multora. Alergă de-a lungul nesfârşitului zid fără să arunce o privire în interior, Mai trecuse de multe ori pe aici, şi nu se uitase niciodată în direcţia crucilor şi a vechilor cripte.

Drumul era moale, prăfos, şi alerga cu plăcere pe acolo, întinzând uneori mâna dreaptă ca să atingă săbiile răsculate ale porumbului. Şi-şi împingea câteodată fruntea înainte, ca să simtă mai bine tăcerea. Pe urmă întră în labirintul şinelor de cale ferată, ocoli gara, şi tot alergând se îndreptă spre podul unde trebuia să-l aştepte pe *om.* începu să-şi încetinească paşii şi ritmul normal al

respiraţiei îi reveni de la sine. Apăsă mâna dreaptă deasupra inimii şi simţi în buzunarul interior al hainei cuţitul, aşezat cu lama în jos, învelit într-o bucată de carton, să nu taie pânza buzunarului. Probabil – aşa se întâmplă de obicei – tocmai în seara aceea omul său nu se va înapoia din oraş, ca totdeauna, cu sacoşa de cumpărături. Probabil era acasă, însă Eugen nu voia să rişte, apropiindu-se de ferestre să vadă. Dacă omul n-avea să treacă în seara aceea, va pândi mâine, şi poimâine, până ce condiţiile îi vor fi prielnice. Văzu la o sută de metri mai jos, pe râu, silueta întunecată a unui pescar, şi nu se bucură. N-avea nevoie de martori. însă observă că pescarul, tot aruncând undiţa, se îndepărta de pod. Era un loc pustiu acela, şi foarte potrivit. Foarte potrivit pentru ce? Să nu mă mai gândesc la nimic, îşi zise. M-am gândit destul. Acum n-am să mă mai gândesc ci am s-o fac. Nu trebuie să mă mai gândesc nici la cuvintele lupului şchiop, nici la îndoielile mele. Acum eu nu mai exist, a rămas doar cuţitul. Doar fapta. Îi sunt subordonat. Îi aparţin în întregime. Cuţitului. Faptei. Am să exist iarăşi numai după ce cuţitul îşi va fi făcut datoria.

O crimă. În limbaj judiciar aşa se numeşte asta. Şi niciun fel de speculaţii nu-i pot schimba denumirea, niciun fel de scuze şi circumstanţe. Crimă, şi atât, de vreme ce îl voi ucide în numele meu. Dar nu-l ucid numai în numele meu. În numele unui principiu. Tot crimă se va numi. Dosarul numărul cutare. în noaptea de atâta a lunii iunie, una mie nouă sute cincizeci şi şapte, la ora douăzeci şi două treizeci şi şapte, sergentul de miliţie xy, patrulând în sectorul său a observat la malul râului corpul unui om ce părea înecat. Lucrătorul de miliţie a procedat la identificarea cadavrului. Cadavrul aparţinea lui yz, directorul adjunct al întreprinderii raionale P.L.A.F. Vax, vax, vax! Auzi ce formulare idioată am mai scornit: cadavrul aparţinea lui yz!!! Mai departe:

„Examinând cadavrul, lucrătorul de miliţie”... nu, să urgentăm acţiunea: „Examinând cadavrul, medicul legist a descoperit o singură rană, la nivelul inimii, pricinuită de un tăiş subţire şi bine ascuţit: arma criminală (deci, crimă!) a pătruns *uşor* (sublinierea îmi aparţine) prin cutia toracică, rupând osul şi ţesuturile şi înfigându-se în inimă”. (Clar: în inimă, în auricule, în ventricule, şi tot ce mai este pe-acolo, în inimă, chiar în mijlocul ei!). „Victima a sucombat pe loc.” (Cum i se zice morţii, medical?).

„NOTĂ: Pe chipul victimei era întipărită o expresie de groază.” Vax! „NOTĂ: Pe chipul victimei se citea suferinţa extremă..... VAX, VAX! „NOTĂ: Chipul victimei arăta desfigurat, ca şi cum în momentul morţii i s-ar fi comunicat un adevăr înspăimântător.” VAX. V.A.X.

„NOTĂ STRICT CONFIDENŢIALĂ: Din cercetări reiese că y.z. directorul adjunct al întreprinderii raionale P.L.A.F., dădea dovadă în ultimele zile de o agitaţie neobişnuită. Petrecea minute în şir la fereastră studiind chipurile trecătorilor, iar când mergea pe stradă privea mereu înapoi, ca şi cum s-ar fi temut că e urmărit”.

VAX! VAX! VAX!

„NOTĂ FOARTE CONFIDENŢIALĂ: În ultimul timp, în preajma locuinţei lui y.z. a fost observat un tânăr cu înfăţişare atletică, cu părul blond-castaniu, în cămaşă albastră etc., etc. Acest ins părea preocupat de tot ce se petrece în casa şi în curtea lui y.z....

VAX!

„NOTĂ FOARTE FOARTE...” Ba nu! „Telegramă FOARTE FOARTE: Identificat insul blond suspect văzut împrejurimi casa y.z. Arestaţi imediat Coman Eugen, presupus asasin....

Să nu mai mă gândesc la toate tâmpeniile astea! N-o să mai vină *omul meu.* Văd un singur geam al casei sale, de aici. Cine se apropie din capătul străzii? Cine? Cine?

Acum trece pe sub felinar. Văd plasa legănându-se. Sunt calm. Este *el.* Iar cuţitul este aici, în buzunarul hainei, ascuţit şi lucitor. Îl simt cum luceşte. În josul apei – nimeni. În susul apei – nimeni. Potrivit loc şi potrivită oră. Lupul şchiop e în pădure acum, în vizuină. Doarme. Poate că nu doarme, poate se gândeşte la mine şi la ce i-am spus că am de gând să fac în noaptea asta.

Acum *el* se apropie de al doilea felinar. Îl văd şi mai bine. Este fără îndoială chiar *omul meu.* Am simţit că va trece în seara asta, că se va întâmpla în seara asta. Oh, zei, voi *omorî* un om!... Uite, ciudat, parcă abia acum îmi dau seama. Ce moment inexplicabil... Parcă m-aş simţi o clipă străin de tot ce mă înconjoară, şi în primul rând de mine...

El trece sub al treilea felinar. E foarte aproape. Îi recunosc mersul, statura lui de fiinţă nediferenţiată, cam fără formă, fără profil... În patruzeci şi trei erai parcă ceva mai zvelt, însă nu prea mult. Ai fost totdeauna acelaşi... Şi acum te apropii... te apropii...

E momentul! Dacă nu-l strig acum, va intra peste câteva clipe pe poartă. Acum îl voi striga, acum îi voi adresa cuvântul... Ce straniu! Toate sunt nepăsătoare împrejur, podul nu s-a clintit din loc, râul curge la fel de monoton, stelele sunt deasupra mea, iar pământul dedesubt, iar lupul şchiop în pădure, şi...

— Cetăţene!

S-a oprit. Se uită în direcţia mea, nu vede aproape nimic, pe pod e cam întuneric.

— Cine e?

Vocea *lui!* Puţin cam subţiratecă. Dar foarte calmă, foarte sigură.

— Vrei să vii puţin până aici?

Uite că vine. N-a şovăit nicio clipă. Nu se teme. Uite cum se apropie pe picioarele lui scurte, cu paşi ca de gâscă. Ce naiba are în

plasă. O sticlă cu vin. Bineînţeles. Pacheţele... Miros plăcut de şuncă.

— Ce doriţi?

E la trei paşi de mine, înfipt zdravăn pe picioare şi mă priveşte liniştit.

— Nu mă cunoşti?

Ochii lui mici mă fixează cât se poate de atenţi. Pare că zâmbeşte în întuneric.

— Parcă nu... Despre ce e vorba?

— Totuşi... Nu mă recunoşti?

Într-adevăr, asta e curios, că nu simte nicio urmă de teamă. Pare doar cumva amuzat.

— Încerc, dar nu reuşesc.

— Vrei să vii puţin cu mine?

— Încotro?

— Să ne plimbăm şi să povestim... Uite aşa, pe cărarea asta, în josul apei...

Dacă zice că nu, îl ucid aici, pe loc, şi-l arunc în apă de pe pod.

— Cu plăcere... Dar nu prea mult... nu prea departe fiindcă ai mei mă aşteaptă... În fiecare seară eu fac cumpărăturile pentru cină... De la o vârstă încolo, cam cu plăcerile astea rămâi...

Miroase a alcool, evident. O fisură în existenţa acestui om perfect. îi place să bea. Face cumpărăturile pentru cină, şi pe drum se abate la o ţuiculiţă... Singur. Nu, în niciun caz singur. El nu e singur niciodată...

Râul curge liniştit. Şi toate sunt la locul lor.

— E vorba de ceva important?

— Cât se poate de important!

— Aş putea să vă invit la mine. Ne vom închide şi am sta de vorbă liniştiţi.

— Unde vă aflaţi în luna mai a anului o mie nouă sute patruzeci şi trei?

Omul meu se opreşte.

— Să mergem, să mergem mai departe, nu e necesar să vă opriţi.

— Ce rost are întrebarea aceasta?

Mi-e greu să-mi dau seama. I s-a schimbat expresia figurii? Vocea?

— E foarte important să-mi răspunzi repede şi exact. Fără să te gândeşti. Să-mi spui adevărul.

— Uite ce e, dragul meu, plimbarea asta este interesantă, dar nu-mi pot pierde toată noaptea cu orice puţoi. Am impresia că-ţi arde de glume, tovarăşe, foarte bine, ai glumit, destul, la revedere, poate ne vedem şi la lumina zilei.

— Cred că n-o să ne mai vedem niciodată la lumina zilei. Nu privi înapoi. Şi nu încerca să fugi. Avem de vorbit. Înţelegi? Dar înainte de toate, spune-mi: ce ai făcut în luna mai a anului o mie nouă sute patruzeci şi trei?

— Dacă ţii neapărat, îţi spun. Anul patruzeci şi trei? Eram rectificator într-o uzină din Ploieşti.

— În o mie nouă sute patruzeci şi trei? Serios? Nu erai militar?

— Îmi placi! Dar serios, îmi placi! Asta ce e, interogatoriu? Nu-ţi dai seama că mai stau aici, că-mi pierd timpul cu dumneata, numai fiindcă *aşa vreau,* nu fiindcă mi-ar fi frică?

— Erai sau nu militar în patruzeci şi trei?

— Militar? Eu? N-am fost niciodată militar. Nu sunt bun pentru aşa ceva. *Sufăr de inimă.* Încă din tinereţe. Şi când l-am auzit spunând aceste cuvinte mâna mea dreaptă făcu gestul pe care nu-l mai puteam suferi: de a apăra propria mea inimă. Însă el nu observă nimic. Stăm amândoi pe cărare, la câţiva metri de râu şi-mi

dau seama de ciudăţenia situaţiei, şi-mi dau seama că mă aflu acolo spre a-l ucide, şi-l voi ucide într-adevăr. Dar iată că de aproape un minut tăcem amândoi, nu fac nimic pentru a-l reţine, şi el, atât de grăbit până acum, pare preocupat şi mă priveşte gânditor.

— Pentru ce m-ai întrebat de anul *patruzeci şi trei?*

Acum eu sunt cel care nu răspunde. A sosit, momentul să termin. Niciodată n-am fost mai sigur decât acum că el este *omul meu.*

„Arestaţi IMEDIAT pe Coman Eugen, asasinul lui y.z. directorul adjunct al.....

Dacă voi fi prins, voi povesti totul. Şi apoi, prea puţin îmi pasă. Dar e dezgustător, totuşi, să fii acuzat de crimă – şi toată lumea aşa va zice: *crimă,* când e cu totul altceva, de fapt....

Dar toate acestea le-am cântărit de sute de ori. *El* trebuie să piară.

— Ce ai pe suflet, băiete?

— Dar dumneata, ce ai pe suflet?

El spune că suferă de inimă! Şi totuşi lumea îl admiră: „Priviţi! Priviţi-l pe tovarăşul y.z.! E suferind, are o boală grea, de inimă, şi totuşi cât se zbate, cât aleargă în dreapta şi-n stânga, cât bine face, şi ce atent e cu toţi, şi câtă bunăvoinţă e în fiecare cuvânt al său. Ce om minunat e y.z.! Şi nu se găseşte nimeni în acest oraş, nimeni care să se urce pe cea mai înaltă clopotniţă şi să dea alarma, ca în vechime, trăgând toate clopotele dintr-odată, şi să urle, să urle atât de tare că aproape să-i plesnească plămânii: MINCIUNĂ! Minciună, minciună! yz nu este bolnav de inimă, fiindcă oamenii ca el nu pot fi bolnavi de inimă! Şi nu se zbate pentru nimeni, decât pentru sine, şi n-a făcut bine nimănui niciodată, nu mai credeţi în cuvintele sale blajine!... El este omul care trece prin apă fără să se

ude, feriţi-vă de el!!!

— Suferi de inimă, deci?

— Da, demult, din tinereţe.

— Şi cum naiba nu te-ai curăţat până acuma?

— Dumneata trebuie să fii fără îndoială nebun!

— Nu eşti departe de adevăr...

— Ce pot să fac pentru dumneata?

— Să mori...

— Într-adevăr, îmi pierd timpul cu un nebun.

— Şi totuşi acesta e singurul lucru pe care poţi să-l faci pentru mine: să mori.

Yz. face un gest ocrotitor:

— Linişteşte-te, pentru numele lui Dumnezeu! Vino la mine, o să-ţi facă soţia un ceai calmant... Şi o să-mi spui ce ai pe inimă... Vino, te invit, serios. Nu sunt supărat pe dumneata.

— Nu vin. Du-te singur... Haide, pleacă!

— Mi-e milă să te las aici... Cred că ai febră.

— Am. Febră de origine necunoscută.

— Cum?

— Acesta e diagnosticul: febră de origine necunoscută.

— Sună cam mistic. Nu există niciun lucru pe care oamenii să nu-l poată cunoaşte. Savanţii progresişti nu admit...

— Ştiu că te pricepi să ţii conferinţe. Despre orice. Conferinţe despre politică, despre teatru, despre biochimie... Ai frazele dumitale... Aceleaşi... Le cunosc... Dar despre febra mea să nu ţii conferinţe, auzi! Despre ea nu ştii nimic, cu toate că ar trebui să ştii. De ce nu pleci acasă? Du-te!

— Nu vreau să te las aici... Eşti bolnav.

— Ţi-e milă? Da?... Pe dracu! Ţi-e frică să-mi întorci spatele. M-ai părăsi dracului aici, cu mare plăcere, dacă ai putea să mergi de-

a-ndăratelea ca racul, să nu mă pierzi din ochi. Te temi. Simţi că se va întâmpla ceva...

— Nu m-am temut niciodată de nimic!

— Da! Eşti un om perfect! N-am reuşit să descopăr decât două neînsemnate fisuri: îi permiţi fetiţei să cânte la ghitară, şi îţi permiţi uneori câte un păhărel... Altfel, eşti de fier!... Îmi va face mare plăcere să ucid un om de fier! Şi zicând acestea, Eugen îşi aduse iarăşi aminte pentru ce se află acolo.

În mâna lui sclipi pumnalul.

Ridică mâna dreaptă, şi totul se petrecu aşa de repede că omul aproape nici nu văzu, şi mâna dreaptă se apropia fulgerător de pieptul omului, când mâna stângă se încleştă de mâna dreaptă... Cele două mâini se luptară, să se elibereze una de cealaltă... CREZI CĂ AI ACEST DREPT?

Eugen se trezi urlând şi sări din pat, repezindu-se îngrozit la fereastră.

10: Printre pomi, deasupra pământului

Draperii fantomatice de ceaţă pluteau printre pomi, deasupra pământului. Dăduse răcoarea dinaintea zorilor şi ultimul val de linişte urca încet, sub blestemata strălucire a lunii. Eugen se îmbrăcă repede.

Am să mă duc la Silvia, îşi zise. Am s-o trezesc, am să-i cer scuze, şi am s-o rog să-mi spună imediat o poveste. Dar de data aceasta nu despre lupul şchiop, ci o poveste care să fie într-adevăr poveste, chiar cu iepuri sau veveriţe... Am să-i cer scuze, însă, înainte de toate; aşa: iartă-mă Silvia am venit să-mi spui o poveste,

dar nu cu lupul şchiop...

Acum alerga prin răcoarea argintie şi albastră, însă nu spre Silvia, ci pe drumul cel mai scurt spre Cheile Vârşeţului, peste deal, peste două dealuri mai precis.

Sunt sigur că nu mai dorm, m-am trezit de-a binelea... Se va lumina de ziuă îndată şi timpul poveştilor a şi trecut. Nimeni nu ştie că eu alerg pe aici, spre Chei, singur, gonit din urmă de năluci... Acesta e un gând atât de ciudat! Singur, neştiut de nimeni în lumea întreagă, gonesc ca nebunul pe cărare... Fiecare om e singur. Alţii dorm acum. Tot singuri. Există un prag al singurătăţii pe care nu-l poţi trece!

La urcuş Eugen micşoră pasul: nu mai alerga, plămânii i se umpluseră cu mii de ace fine şi înţepătura lor era plăcută şi adâncă, şi-n faţă pădurea vibra în ceaţa străvezie. Trecu prin pădure, coborî în vale, şi urcă iar, se luminase de-a-binelea, şi când ajunse sus, pe creasta celui de-al doilea deal, văzu în zare, în senin, Hornul Diavolului, învăluit în fulgerări albastre, şi grăbi paşii, apoi începu să alerge iar: tocmai răsărea soarele şi casele risipite la intrarea în Cheile Vârşeţului înviau în lătrăturile dulăilor.

Eugen părăsi cărarea şi ocoli pe dreapta, pe deal, mai merse puţin şi se opri între doi colţi cenuşii de stâncă. Se aşeză în iarbă, potolindu-şi respiraţia. Chiar sub el, jos, la vreo trei sute de metri, se afla şopronul fierăriei, şi casa în care locuise Nicu, fiul fierarului, prietenul care murise lângă el pe front, într-o frumoasă şi liniştită zi de vară.

Când s-a deschis uşa sălii murdare unde petrecuseră douăzeci şi patru de ore, şi când Eugen s-a repezit sperând că i se dă drumul să plece, Nicu l-a prins de mână. „Stai Eugen, iarăşi te bagi..... În pragul uşii se oprise un subofiţer şi un bărbat pirpiriu cu ochelari, în halat alb. „Daţi-mi voie să plec, e o greşeală, domnul căpitan a

spus..... „Marş la loc, jigodie!" a mormăit subofiţerul, iar Nicu îl trăgea de mână înapoi, fiindcă Eugen tremura de furie şi era gata să lovească. Subofiţerul îl luase la ochi. Avea mustăcioară subţire şi vorbea încet. Bărbatul cu halat alb, doctorul, le-a făcut vizita medicală. Nicu, băiatul fierarului, dezbrăcat la pielea goală, arăta jigărit ca un pui de găină fără pene, neînchipuit de slab şi abia cântărea o nimica toată. Doctorul n-a zis nimic, auzindu-l pe Eugen cum protestează, iar subofiţerul l-a luat la ochi pentru a doua oară.

În ziua când a murit Nicu...

Eugen văzu o pată galbenă, vie, ce urca prin iarbă spre el, din direcţia fierăriei. Era un căţel foarte caraghios, cu urechile mări, clăpăuge. S-a oprit, a lătrat subţire de vreo două ori, dându-se înapoi, în recul; după fiecare hămăit, apoi s-a apropiat şi mai mult, învârtindu-şi coada.

Dinspre fierărie se auzi primul sunet metalic al ciocanului: fierarul, tatăl lui Nicu, nu mai trăia nici el, altul era cel care îşi încerca acum ciocanul. Căţelul galben îi mai dădu ocol de câteva ori, lătrând rar, apoi se îndepărtă, mirosind în iarbă, împăcat.

Eugen merse mai departe, fără a coborî printre case, apoi văzu cabana, dar nu coborî nici spre cabană, îşi continuă drumul şi ajunse deasupra intrării în Chei, pe dreapta. Privi înapoi, în jos. Sub cabană un motociclist pornise motorul şi Eugen auzea slab zbârnâitul şi vedea fumul albăstrui al eşapamentului. Din cabană mai ieşi un bărbat, şi pe urmă apăru Simion apropiindu-se de motociclist, şi toţi trei vorbeau despre ceva. Simion arăta într-o direcţie, drumul spre cătunul Copaia pesemne.

Apoi Eugen coborî pe o potecă abruptă, între doi pereţi de piatră, şi ajunse chiar deasupra Secegurii. Aruncă în apă o piatră, pe urmă merse încet de-a lungul unui perete cenuşiu până ce dădu de nişte trepte naturale în stâncă. Se descălţă, şi trecu apa,

înfiorându-se de răceala ei. Pe malul celălalt îşi usucă picioarele, în iarbă şi se căţără apoi până la cărarea ce străbătea în lung Cheile Vârşeţului, şi, pătruns de răcoare, începu iar să alerge, aplecându-se uneori sub colţii proeminenţi ai stâncilor. Acolo era încă umbră mare, şi vuietul Secegurii creştea ca un foşnet al unei imense păduri îngropate în pământ...

... fiindcă tu eşti femeia la care am visat totdeauna! Vino lângă mine acum, aici, fiindcă te chem, am mare nevoie de tine! Adu-mi puţină răcoare din ţinutul tău plin cu adieri albastre, răcoare pentru febra care-mi nimiceşte trupul, voinţa, gândurile... Ai venit... Te văd! Cât de blând trece acum timpul printre aceste stânci. Să ne grăbim! Uite, acolo sus, păsările de sub Hornul Diavolului, păsările care zboară zi şi noapte, şi nimeni nu se poate apropia de ele, de cuiburile lor... Acolo sus, împrejurul stâncilor subţiri ce seamănă cu o orgă, în apropierea cerului, zboară mereu acele păsări mici şi iuţi, se rotesc neîncetat ocolind ţărmurile cenuşii, albe şi vinete, fericite de zborul lor deasupra pământului: dacă urmăreşti una, dacă te ţin ochii şi poţi urmări una din acele păsări în zboru-i săgetat, ţi se pare că uneori se repede în stâncă, intră în ea, dispare, pentru, ca în următoarea clipă să ţâşnească iar în văzduh, balansându-se, făcând neaşteptate schimbări de direcţie, închipuind nesfârşite spirale în sus, şi mai sus, până dincolo de soare, până ce orbeşte de lumină, de lumină albastră şi aurie, lumina rară şi fosforescentă, lumina marilor înălţimi; şi orbită, se prăbuşeşte în prăpastie, cade ca o piatră cenuşie, cade repede, şi când să se zdrobească, să piară, un tainic resort o azvârle înapoi spre cer... Vino cu mine, acolo sus, la păsările acelea, să le întrebăm ce ştiu, şi ce vor. Urmează-mă, am nevoie de tine, trebuie să vii, tre...

Acolo era încă umbră mare şi vuietul Secegurii creştea ca un

foşnet al unei imense păduri îngropate în pământ. Cu cine vorbise de atâta timp? În ziua când a murit Nicu, băiatul acela atât de slăbuţ că se îndoia sub greutatea armei şi a celorlalte obiecte monstruoase pe care le poartă infanteristul la război, ziua era la fel de albastră şi câmpul se acoperise cu flori. Prin aer, pe deasupra tranşeelor treceau pasări iuţi, şi deodată una din ele s-a abătut din drumul ei şi s-a înfipt în pieptul lui Nicu. Ce-ar fi costat-o pe acea pasăre să-l ocolească, să-l cruţe. Şi Nicu, cu pasărea vârâtă în piept, a căzut în fundul tranşeei, mai mărunt şi mai adunat parcă, decât era în realitate.

— Spune-i dacă te întorci acasă... Spune-i mamei... i-a şoptit el lui Eugen.

— Ce să-i spun, Nicu!!! Nicuuuu! Niiiicuuuu! Auzi! Ce să-i spun mamei tale?

— Ce să-i spui? a întrebat băiatul fierarului din Cheile Vârşeţului, şi cu această întrebare a murit. După ce a murit, pasărea aceea mică şi neagră a ieşit din pieptul său şi a zburat mai departe.

— Ce să-i spun? Părea şi el mirat de întrebare, cu o clipă înainte de a muri. Ce putea să-i spună? Nimic. Nimic. Doar că moare. Asta însă...

Păsările de sub Hornul Diavolului nu omorâseră pe nimeni. Erau îndepărtate şi de neatins. Ele caută, pesemne, altceva. Eugen încercă să se apropie de întunecatul Horn împrejurul căruia îşi ţes păsările întortocheata lor plasă, căţărându-se, cum mai făcuse şi altădată pe o muche ce-l duse la un minuscul platou, la jumătatea uriaşului hotar stâncos. Ca printr-o minune câţiva copăcei prinseseră rădăcina acolo, în stratul subţire de pământ adus cine ştie cum de vânt sau apă; erau contorsionaţi şi chinuiţi, însă trăiau, trăiau deasupra văgăunii întunecate în fundul căreia clocotea

Secegura, pe stânca semeaţă, sub Horn, în apropierea fâlfâitului continuu al păsărilor, sub strigătele lor scurte şi sălbatice. Privind în sus, lui Eugen nu i se păru că se apropiase de ele. Păreau tot atât de îndepărtate şi ireale, în jocul lor nesfârşit, împrejurul turlelor albe şi cenuşii. Mai sus nu încercă să urce în ziua aceea. O făcuse altă dată, se căţărase încă vreo douăzeci de metri agăţându-se de crăpături şi de nenumărate ori fusese la un pas de a se prăbuşi.

Înapoindu-se la cabană, pe cărarea din fundul Cheilor, Eugen se abătu într-una din nenumăratele peşteri ce-şi deschideau ochiul tainic deasupra văgăunilor, şi găsi sub o firidă un craniu de lup. Îl luă şi merse încet mai departe, spre cabană, trecând cele câteva poduri suspendate pe cablu, ce se legănau pe deasupra Secegurii. Întâlni doi pescari, doi oameni din cătun care-l salutară, şi câţiva excursionişti pe care-i privi cu un ochi puţin ironic.

În faţa cabanei, bunicul său, căruia din timpuri uitate i se spunea „al Procoteanului... repara o ladă, bătea cuie, şi fuma din ţigară şi când Eugen se apropie, se ridică, drept şi svelt, cu ochii limpezi dar încercuiţi de o anumită expresie de răutate, şi strigă spre cabană, dar fără a-şi părăsi din ochi nepotul.

— Tu, Pică, a venit Eugen, adu-ne gustarea afară!

În timp ce răspundea întrebărilor bătrânului, în aşteptarea mesei, o fată în rochie albastră, ieşi din cabană, şi-l privi. Era neliniştea. „Stau aici şi discut, şi mă prefac, şi-n acest timp totul arde în mine. Pun pariu că în clipa aceasta toate viorile din lume s-au prefăcut în ţăndări, şi muzicanţii zac la pământ cu mâinile însângerate." De unde gândul acesta? „Unde ai găsit căpăţâna asta de lup?... mă întreabă bunicul. „În Peştera Muierii", îi răspund, însă lucrurile stau cu totul altfel! E un moment, iată, când toate se clatină şi se deşurubează de la locurile lor firești. Neliniştea. Febra. Craniul de lup, jos în iarbă, la picioarele mele. Şi *Omul meu,*

departe, în oraş. Scăpat de sub supraveghere. Dacă i se întâmplă ceva? Dacă-l tamponează un camion? Dacă-l omoară *altcineva?*

O împuşcătură răsună pe partea dreaptă a Cheilor Vârşeţului. Un vânător ochise uliul, dar nu-l nimerise, şi pasărea se săltă pe arcuitele-i aripi şi vâsli drept în sus. Ecoul împuşcăturii bubui de-a lungul Cheilor şi răbufni în dreptul cabanei, dureros şi prelung. Eugen îşi duse mâna în dreptul inimii, pe locul rănit, căzu şi se rostogoli prin zăpadă, alături de arma sa de infanterist, cu bidoanele şi celelalte angarale zornăind sinistru. Bufniturile, în zăpadă, ale bocancilor, se îndepărtară, compania primise ordin să atace, începuse viscolul, apoi fusese respinsă spre dreapta, şi mai departe, acolo pârâiră mitralierele, şi viscolul crescu şi mai mult, îl acoperi repede, şi deasupra câmpului înzăpezit după o vreme nu se mai auzi absolut nimic, şi Eugen se mişcă sub stratul de zăpadă ce-l învelise, reuşi să se ridice puţin şi văzu la câţiva paşi pâlnia obuzului, neînsemnată şi aproape astupată de viscol, şi văzu sub piept sânge şi se întrebă cine oare fusese rănit sau ucis acolo, în locul unde căzuse di*n întâmplare el?...*

„În inimă!... îşi şopti mai târziu, cu un straniu zâmbet de satisfacţie după ce-şi strecurase mâna la piept şi o scoase roşie de sânge. O aşeză pe zăpadă, o ridică, şi rămase urma cu cinci degete, roşie şi urâtă. „În inimă, drept în inimă m-ai ochit domnule căpitan."

„Sigur că este o greşeală, băieţaş! Eu să nu te înţeleg?"

„Atunci, pot să plec, nu-i aşa că pot să plec, domnule căpitan? Sunt aşteptat, v-am spus că sunt aşteptat, ah, cât sunt de aşteptat!..."

„Te înţeleg foarte bine. Parcă eu n-am fost tânăr?"

„Acum m-aţi nimerit chiar în inimă, domnule căpitan. Drept în inimă aţi ochit, şi sunteţi un ochitor nemaipomenit de bun. M-aţi

nimerit exact unde aţi vrut, drept în inimă. Iată sângele... Acuma îmi permiteţi să plec?...

„E o greşeală, sigur că da, o simplă greşeală.....

„Nu mai e nicio greşeală, domnule căpitan. Iată sângele. Rana e aici... Îmi permiteţi să plec?....

„Totdeauna m-au întristat greşelile ce se pot săvârşi în armată. Şi greşelile mici săvârşite dovedesc că pot avea loc şi greşeli mari..."

„Cum, nici acum nu-mi permiteţi să plec? Când m-aţi nimerit atât de bine? Nici acum?..."

Eugen privi în sus spre cerul plumburiu de unde izvorau miliardele de vârtejuri albe ce se năpusteau toate asupra lui. Era o prăbuşire imensă, o prăbuşire de alb, plumburiu şi de negru, şi-şi schimbă iar locul în zăpadă, târându-se puţin în dreapta pâlniei de obuz, fiindcă iarăşi se adunase prea mult sânge sub el. Vizibilitatea era mică, dar atât cât se vedea împrejur era pustiu, nu se afla nici măcar un mort în apropiere, gândul că va fi căutat, că vor veni să-l ridice, nu-l avu, şi de altfel nici nu apăru nimeni, compania fusese respinsă undeva la dracu spre dreapta, şi Eugen când se târî din nou ca să-şi schimbe locul, zise:

„Acum, în fine, îmi permiteţi să plec, domnule căpitan?....

La câţiva paşi apăruse din viscol lupul însângerat, care-l privea.

„Aiurez... Iartă-mă lupule... Nu eşti tu, cel cu care vorbeam... Tu nu eşti domnul căpitan. Eşti un lup, nu? Eşti un lup? De ce te uiţi aşa la mine? Ţi-e frică? Spune-mi, eşti un lup? Răspunde-mi, ştiu ca poţi vorbi... Eşti un lup, nu-i aşa?"

„Sunt un lup."

„Te-au rănit?"

„Suntem răniţi amândoi", zise lupul după ce se mai târî puţin.

„Şi ce vom face acum?”

„Nu ştiu.”

„Ce trebuie să facă un om când e rănit, şi ce trebuie să facă un lup rănit?...

„Să moară. Altceva, ce?”

„Să ne târâm... Poate ajungem undeva.”

„Unde?”.

„Unde? De fapt n-avem unde să ajungem. Totuşi, totuşi... Eşti un lup veritabil?”

„Bineînţeles că e o greşeală, băieţaş... Te înţeleg foarte bine.....

„Pleacă de aici, domnule căpitan. Sunt împreună cu prietenul meu, lupul, şi avem de vorbit.....

Eugen se pomeni alergând în direcţia oraşului: nu ştia când şi cum îl părăsise pe bătrân; probabil îl lăsase acolo la mijlocul frazei; şi nici nu-şi amintea; apucaseră să dejuneze la masa mică şi rotundă pe care o scosese afară una din femei, sau nu?

Simţi deodată că ţine ceva în mâna dreaptă; era craniul de lup găsit în peşteră; îl păstră şi continuă să alerge. Goni aşa până aproape de oraş, şi aici picioarele îşi potoliră singure, treptat, ritmul. Fu văzut mergând pe străzi cu ciudatul obiect sub braţ. Îşi dădu seama, gândul fusese absurd: că *omul* îi va scăpa, că *omul* ştie de el şi că va dispare. îşi propuse să râdă de sine însuşi, un hohot lung, interior, de bănuielile sale, de gândul că *omul* aflase de prezenţa sa şi că va încerca să fugă.

„Omul meu nu face parte din categoria celor ce fug, fiindcă nu se teme de nimic; niciun tăiş nu-l ia, nicio apă nu-l udă; e prea sigur, prea fără fisuri. Are totuşi două fisuri, neînsemnate însă. *Omul meu* e prea puternic, iar eu sunt rănit, şi el nici nu se sinchiseşte de mine...”

Cu toate acestea nu era convins. Gândul că nu-l va mai găsi pe

om în oraş, persista, ca o mâncărime pe tot corpul. Făcu un număr de telefon şi-l ceru pe Guran.

— Cine-i?

— Eugen la telefon, dar te rog să nu-mi pronunţi numele!

— Băiatule! Paştele mă-si, mă bucur să-ţi aud vocea! Unde eşti?

Guran avea treizeci şi cinci de ani şi era căpitanul echipei de fotbal din localitate, dintr-o categorie inferioară.

— Ai timp? Poţi să bei cu mine o cafea? Te aştept la braserie, jos.

— Timp n-am nici de sămânţă, paştele mă-si, dar pentru tine îmi fac!

Un bărbat scund, vânjos, cu părul castaniu, şi faţa cumva boţită, nu prea atrăgătoare, chiar antipatică.

— Nu-mi place întrebarea pe care ai şi pregătit-o, zise Eugen.

Fotbalistul se aşează.

— Ce întrebare?

— De ce am lăsat slujba, ce e cu mine şi celelalte aiureli.

Eugen pusese craniul pe mijlocul mesei şi Guran îl privea.

— Ce e dihania asta?

— Un fost lup.

— Şi ce faci cu el?

Da, iată o întrebare rezonabilă. Ce fac cu lupul? Conversez.

Ciocniră păhărelele cu coniac.

— Cum o duci? întrebă Eugen. Ce noutăţi?

— Boul de Mihălţan se însoară cu Eva, dactilografa. Pe aia n-a folosit-o în oraşul ăsta numai cine n-a vrut, i-am şi spus-o, şi s-a supărat. Prietenii ăştia se supără totdeauna când le spui adevărul.

— Poate că nu-i pasă că a folosit-o tot oraşul. Poate că dimpotrivă, îi convine.

— Paştele mă-si, îi convine!

— Şi alte noutăţi?

— Draci, nimic. Şeful ăsta nou face tot felul de reforme.

— Care şef?

— Cum care? Micudoiu.

— Micudoiu? Aşa-l cheamă pe noul director adjunct?

— Micudoiu Dorin, da. Ce, nu ştii?

— De unde? Eu am plecat în ziua când a venit el. Atunci mi-am dat demisia.

— Aha! O să ai scandal în noul post unde te angajezi, să ştii Eugen, am auzit vorbindu-se. Nu poţi face treaba asta aşa, îţi dai demisia şi-n aceeaşi zi, pleci, adio, ce paştele mă-si, parcă nu ştii!

— Puţin îmi pasă, deocamdată nu mă angajez nicăieri.

— Îţi merge bine.

— Foarte bine. Dar Micudoiu ăsta cum e? L-ai văzut?

— Cum să nu-l văd? Se învârteşte mereu ca un ăla într-o găleată... Se află în toate părţile în acelaşi timp.

— L-ai văzut şi azi?

— Ce întrebări pui, paştele mă-si! Acum un sfert de oră a venit la mine, m-a bătut pe umăr şi a zis: „Merge, merge? Lasă că facem să meargă şi mai bine... Toate necazurile le rezolvăm.....

— O fi un om de treabă, zise Eugen.

— Paştele mă-si, sigur că e de treabă, numai eu sunt sucit.

— De ce, Paule?

Guran îşi ţuguie buzele şi faţa i se urâţi şi mai mult...

— Mă, nu-mi plac indivizii care se învârtesc ca nişte c... într-o căldare. Şi ăsta se învârteşte tot timpul, discută cu toţi prieteneşte, şi-i bate pe toţi pe umăr... Mie în general nu-mi place să mă bată cineva pe umăr, îmi vine să fluier fault, dar ştie dracu! Micudoiu are priză la oameni, asta e... şi, mamă, ce-i plac reformele!

— Ce reforme? zâmbi Eugen.

— O plictiseală întreagă... A mutat dactilografele la etaj. „Tovarăşele dactilografe trebuie să aibă lumină bună!... A mutat contabilitatea la arhive, şi arhivele la contabilitate... Şi are idei, paştele mă-si! În toate privinţele are idei! Hai dă-l în mă-sa! Şi tu?

Eugen mângâia cu două degete craniul lupului.

11: I se păru că-l vede pe doctorul Marinca

I se păru că-l vede pe doctorul Marinca, trecând pe stradă, se ridică deodată şi traversă în fugă sala lungă a braseriei, sub ochii lui Guran, rămas înlemnit la masă. Oricât de repede ieşise, probabil că Marinca avusese timp să se îndepărteze, fiindcă-l văzu printre pietoni în dreptul catedralei, dar când ajunse acolo, constată că se înşelase; privind în lungul străzii observă o silueta ce părea să fie a doctorului, destul de departe, şi alergă într-acolo.

„Am să-i cer scuze că l-am părăsit data trecută aşa, pe nepusă masă, trebuie neapărat să-i cer scuze, n-aş vrea să-şi închipuie cine ştie ce despre mine...”

Trecătorul pe care-l ajunse, nu era nici el doctorul Marinca, şi Eugen o luă la dreapta, la întâmplare, sperând că doctorul, mergând pe bulevard drept înainte, avea să-i iasă în cale dacă făcea repede acest ocol, însă, după câtva timp, adunându-şi gândurile, Eugen observă că se află într-un cartier necunoscut, în care parcă nu fusese niciodată; el, care-şi închipuia că ar cunoaşte fiecare străduţă şi fiecare casă din oraşul său!

Şi se înnsera.

Abia cu o clipă înainte ciocnise paharul de coniac şi acum umbrele înaintau rostogolindu-se ca nişte roţi imense, vineţii şi

albastre ce înaintau fără zgomot; îşi aminti de craniul lupului, uitat la braserie, şi de Guran; ar fi trebuit să se întoarcă repede, dar cum de trecuse timpul cu atâta repeziciune? Se încurcă şi mai mult printr-un labirint de străduţe, şi acuma nici nu mai ştia în ce direcţie e centrul oraşului!

„Oare de ce am vrut să-l ajung din urmă pe doctorul Marinca? Numai pentru a-i cere scuze? De ce-mi zvâcnesc tâmplele a nelinişte şi ce caut pe străduţele astea blestemate unde n-am mai fost niciodată? Îmi vine să alerg, dar simt în acelaşi timp că pe aici n-am să pot alerga..."

Ciudat, aici, în clipa aceasta, îl ajunseră din urmă cuvintele rostite de bătrân, de „al Procoteanului..., de bunicul său:

„Omul lui Dumnezeu! Pentru ce te căzneşti atâta?....

Şi el răspunse cu nişte cuvinte stupide, simulând mirarea.

„Măi, fecior neisprăvit, eu văd prin tine, ca prin geam!" îl anunţă bătrânul grav, mult prea grav pentru clipa aceea optimistă a dimineţii.

„Atunci dumneata vezi şi aici?" întrebă Eugen, arătându-şi inima.

„Văd. Văd."

„Ce vezi?"

„Văd că-i pustiu acolo la tine."

Cuvântul era îngrozitor, dar în momentul acela Eugen nici nu-l luă în seamă. În momentul acela, având în faţă obrazul bătrânului, dur şi tăiat ca trunchiul stejarilor, îşi aminti de întâmplarea petrecută cu vreo trei ani în urmă, când „al Procoteanului" se pusese în pat susţinând că s-a hotărât să moară, fiind timpul, dar după o zi sau două se ridicase, zicând că nu poate; nu poate să moară, cu toate că încercase; nu se lipea moartea de el, cu toate că o chema, „fiind timpul", fiind într-adevăr timpul...

„Al Procoteanului” nu locuia la cabană, ci într-o căsuţă din cătun, veche, şi acolo îi poruncise unei femei să-i aştearnă patul de moarte, după ce va fi făcut întâi curăţenie în casă, şi va fi adus în ferestre flori şi ramuri de molid proaspăt rupte din pădure. Veniseră bătrânii din cătun să-şi ia ultimul adio de la „al Procoteanului”, fiindcă-l crezuseră, aşa cum de altfel credea şi el că-i bătuse ora, veniseră chiar şi mai tinerii de cincizeci, şaizeci de ani să-l salute cu demnitate, să-i ceară poate iertări, şi să-i asculte ultimele gânduri. Eugen mai află două amănunte: printre vizitatori venise şi o bătrână, şi întrând în odaia parfumată, strigase: „Tu, bolundule, ia fă bine şi te ridică din pat, nu ne sili să cheltuim lacrimile înainte de timpul cuvenit!” şi-n aceeaşi zi, pe înserat, „al Procoteanului” auzise o discuţie în uliţă, în faţa ferestrei: „Ce face „al Procteanului...? întrebase una din umbre. „Rău de tăt, la noapte se duce! I-a venit sorocul, gata!...

Eugen bănuia că bătrânul, acceptând să moară de bună voie, cu oarecare fast chiar, cu ceremonia despărţirii şi a iertării celor ce i-au greşit, nu admitea să i se dicteze de către altcineva că „I-a venit sorocul, gata!... Şi, furios, se ridicase din pat, renunţând să mai moară.

„Ce vezi?...

„Văd că-i pustiu acolo la tine....

Cuvântul era ca un bolovan negru, azvârlit drept în faţă, aşa ca să te nimicească şi să-ţi facă zob capul şi să-ţi împrăştie creierii, şi Eugen se gândi la adânca expresie de răutate care încercuia faţa bunicului său.

În niciuna din casele printre care mergea, încă nu se aprinsese lumina, cu toate că se înserase. Asta-i întări senzaţia ciudată că se află într-un cartier străin, dintr-un oraş străin. Iar craniul de lup rămăsese pe masă, în braserie, şi acum va trebui să-i dea explicaţii

şi lui Guran, pentru purtarea sa absurdă. A da explicaţii... Totdeauna îşi bătuse joc de această expresie, şi de cei ce dădeau explicaţii. Pe strada întunecată văzu un om şi nu ezită să-l întrebe:

— Nu vă supăraţi, în ce direcţie este centrul?

— Care centru?

Bărbatul ridică din umeri nedumerit, sau poate iritat, şi-l părăsi. Eugen merse mai departe urmărit de două gânduri: că iritarea necunoscutului era falsă, simulată şi cu totul nelalocul ei, şi că ochii acestuia, pe oare-i distinse destul de bine în întuneric, erau ochii *cuiva.* Un fior îngheţat îi despică deodată trupul, ochii necunoscutului erau ochii *omului său.*

Merse mai repede şi se bucură văzând în faţă o altă siluetă.

Mă iertaţi, încotro e centrul?

— Despre care centru vorbiţi?

— Centrul oraşului.

— Aha, centrul oraşului...

Eugen stătea îngheţat în faţa necunoscutului, stătea aproape mort, sau poate mort de-a binelea, sau poate că mai mult decât mort, ascultându-i vocea, care era vocea *omului său.*

Nu se ştie cum şi de unde apăru în preajma lor primul necunoscut şi Eugen îi simţi prezenţa.

— Ce te-a întrebat dumnealui? întrebă primul, adresându-se celui de-al doilea, pe un ton nervos.

— Ce să mă întrebe? S-a legat de mine, sub pretext că nu ştie unde e centrul.

— E o greşeală, bolborosi Eugen, strivit între ochii unuia, şi glasul celui de-al doilea. Permiteţi-mi să plec...

— E o greşeală, domnule căpitan... Îmi permiteţi să plec?

— Într-adevăr e o greşeală, zise primul necunoscut, o greşeală dacă-şi închipuie cineva că poate acosta oameni cinstiţi în plină

stradă...

„La urma urmei ce vor ăştia doi? gândi Eugen. Vor să mă bată? Să încerce!... Vorbi cu totul altceva, adresându-se celui de-al doilea:

— Aveţi un glas nesuferit! Un glas pe care îl urăsc din toată inima... Un glas pe care l-aţi împrumutat, ştiu de la cine!

— Nu e în toate minţile! zise primul. Ia te uită ce are în mână!

Eugen constată cu surprindere că are în mână craniul de lup, pe care-l crezuse uitat în braserie.

— Totuşi, e o neînţelegere, zise. Acum plec, nu vă supăraţi, aşa e?

— Dar ce ai, domnule, cu vocea mea? întrebă cel de-al doilea, însă Eugen nu avu timp să se gândească la vreun răspuns, că primul vorbi:

— Mergeam liniştit pe stradă, şi dumnealui mă ia la fix: că, zice, nu ştiu unde e centrul? Şi nu numai atât, dar întrebându-mă ţine în mână porcăria asta, căpăţâna de lup, parcă mi-ar arăta-o, parcă m-ar ameninţa... Nu-mi place să fiu ameninţat domnule! Cine mă ameninţă pe mine, deraiază negreşit.

— Dar eu! interveni cel de-al doilea. Vocea mea îl deranjează pe dumnealui?!

— Sunteţi nişte năluci blestemate! zise Eugen, dându-se cu un pas înapoi, gata să lovească.

— Pe mine mă cheamă Micudoiu, zise primul.

— Şi pe mine tot Micudoiu mă cheamă, spuse celălalt, dar nu cred că suntem fraţi, nici rude.

— Mi-e gura plină de otravă, zise Eugen. Tot ce e pe mine şi în mine e otravă.

— Acest om căruia nu-i plac ochii mei, şi vocea dumitale, unelteşte ceva grav împotriva noastră, zise primul.

— Îşi închipuie că suntem vinovaţi pentru...

— Da, şi pentru...

— Şi pentru...

— Şi pentru...

Eugen începu să alerge, însă cei doi se luaseră după el, şi Eugen grăbi paşii, cele două umbre grăbiră şi ele paşii, dar la ieşirea din oraş tot reuşi să scape... Ajunse în valea deasupra căreia tremurau şi acum valurile mării de altă dată, străvezii şi până la stele. Căzu jos şi crezu că e mort, şi că cei doi îl vor ajunge şi vor râde deasupra cadavrului său, cei doi îl pierduseră însă, şi rămase singur, convins că e mort, până simţi deodată pe obraz o picătură de apă, ce căzuse cine ştie de unde fiindcă cerul era senin şi înstelat.

Picătură miraculoasă, de unde vii? Picătură limpede ce alungă deznădejdea şi stinge febră... Cine s-a gândit la mine, acum, în clipa aceasta? Deschise ochii şi lăsă liberă privirea, printre valurile mării de odinioară, să se piardă sus, printre golurile de întuneric şi vibraţia înfricoşată a depărtărilor. Valurile mării de odinioară îl clătinau uşor şi mergeau mai departe să se destrame izbindu-se de colinele stâncoase dimprejur. Eugen simţea pe faţă atingerea rece a picăturii care-l găsise.

Când se întoarse în oraş, trecu pe strada Aurarilor şi văzu sus lumină în geamul Silviei.

— Parcă ai veni din iad dragul meu! Ochii îţi ard, ai febră? Şi picătura asta de ploaie?...

— Nu te uita la mine, zise Eugen. Lasă-mă să stau puţin.

— Vrei să mănânci ceva bun de tot?

— Nu.

— Vrei să bei vin?

— Nu.

— Vrei să-ţi spun o poveste?

— Spune-mi... Stai puţin! Tu îmi telefonezi totdeauna când nu sunt acasă?

— Nu ţi-am telefonat niciodată.

— Atunci...

— Şterge-ţi picătura aceea de pe obraz.

— Lasă picătura, Silvia. Vreau să aud povestea... Drăcie!

— Ce este?

— Am uitat craniul lupului, acolo, în fundul mării...

— Craniul lupului şchiop?

— Ce prostie, cum craniul lupului şchiop? Lupul şchiop n-a murit.

Eugen se ridică şi-şi înfipse degetele în părul auriu al femeii.

— Silvia, Silvia, Silvia! Nu înţelegi! Nu poţi să înţelegi! N-ai să înţelegi niciodată! Şi ieşi repede, coborî scările, se pomeni în stradă.

— Eugen, îl chemă Silvia de la fereastră. Eugen! Vino înapoi. Vino neapărat înapoi, vreau să-ţi spun ceva.

— Într-adevăr vrei să-mi spui ceva?

— Am primit azi o vizită, începu Silvia, după ce Eugen reveni. A unei femei pe care n-o cunoşteam. O femeie tânără, deşi nu o fetişcană, şi cu toate acestea cu un chip uimitor!

Eugen făcu un gest de nerăbdare.

— Aşteaptă! îl potoli Silvia, şi-l privi câteva clipe. Îl privi lung, atentă, poate mai atentă decât oricând, ca şi cum ar fi încercat să vadă mai mult decât reuşise până atunci. Faţa lui Eugen era neobişnuit de frumoasă, de bărbătească. Puţin osoasă, cu obrajii uşor scobiţi, buzele şi bărbia puternic reliefate şi nişte ochi ce muşcau. Şi se gândi la prima muşcătură a acestor ochi şi la dragostea ei pe care Eugen n-o va şti niciodată în adâncimea şi-n *particularitatea* ei, după cum nici Silvia nu va înţelege partea contorsionată a sufletului său, partea ce se ascunde dincolo de

cicatricea din dreptul inimii.

— ... şi uimitor de frumoasă era în acelaşi timp tânăra doamnă ce m-a vizitat. Eugen, asta a fost cea mai ciudată vizită din câte am primit vreodată! Avea un păr întunecat, şi ochii întunecaţi, dar în acelaşi timp luminoşi, nu ştiu de ce, nu ştiu cum se poate asta.

— Simona? întrebă Eugen.

— Simona? Poate, eu n-o cunosc, şi nu şi-a spus numele.

— Dar ce a vrut?

— Nici măcar asta n-aş putea să-ţi explic, fiindcă la drept vorbind nu ştiu ce a vrut... Însă e vorba de tine, fireşte! Te-am chemat, şi vreau să-ţi povestesc; Simona, cum îi spui tu acestei femei, nu mi-a cerut să păstrez secretul vizitei...

— Poate că nu e Simona!

— Se prea poate! Tu ai multe cuceriri, şi unele nici nu le cunoşti.

Intrând, necunoscuta nu dăduse nicio explicaţie, Silvia însă intui de la început că e vorba de Eugen. Purtarea Simonei nu era dintre cele mai obişnuite; ea examină cu o ironică şi ciudată curiozitate odaia, şi apoi întrebă: „Aici a locuit Eugen?".

Întrebarea suna ca o provocare ce o îndemna pe Silvia să ia parte la un joc ale cărui reguli îi erau necunoscute; Silvia acceptă provocarea, scuturându-şi cu mândrie pletele roşcovane; „Aici a locuit Eugen", răspunse, lansând riposta: „Şi poate că locuieşte şi acum aici".

O clipă tensiunea dintre cele două femei păru să crească, Simona însă nu primi provocarea, sau cel puţin se comportă în clipele următoare aşa fel ca şi cum ar fi fost străină de intenţiile Silviei. Ea se aşează, fără să fie invitată, pe unul din cele două fotolii, în faţa mesei scunde şi rotunde de lângă fereastră, şi continuă să cerceteze odaia; stăruia mai mult de data aceasta asupra mobilelor,

obiectelor, fotografiilor.

Silvia, la rându-i, o examina fără sfială; şi chiar fără ostilitate; ostilitatea fiind mai mult simulată. Ostilitatea aparentă din gesturi, cuvinte şi intonaţie făcea parte din joc, înţelesese; o intriga chipul nealterat şi inocent, ca de fetiţă, al acestei femei, care totuşi nu putea fi foarte tânără. „Nu mă întrebi cine sunt şi de ce am venit?" întrebă Simona, fixând-o cu un zâmbet de pisică de porţelan, cu ochii imenşi, fosforescenţi. Silvia vru să răspundă „Nu te întreb nimic", sau „Aştept să-mi spui singură", dar, ezitând între aceste două formule, nu zise nimic, şi tăcerea ei, altfel înţeleasă, avu drept efect o privire a Simonei, directă şi voit apăsată; Silvia zâmbi; expresia brusc încordată a ciudatei adversare o amuză; Simona însă se destinse, întinzându-şi uşor braţele frumoase.

— Ne duelăm pentru un bărbat? întrebă Simona, izbucnind brusc în râs. Şi adăugă: Eşti frumoasă... Eugen a dat dovadă totdeauna de mult gust, la femei...

— Şi dumneata eşti frumoasă, zise Silvia.

— Ceea ce subliniază afirmaţia dinainte... Cum l-ai cunoscut?

Silvia se încruntă puţin şi privi în jos; se aşezase, acum stăteau faţă-n faţă, şi frumoasa vizitatoare ştia să folosească într-un anumit fel ascendentul vârstei; simţindu-i inexplicabila autoritate, Silvia avu în acelaşi timp şi dorinţa de a-i răspunde deschis.

— Cum l-am cunoscut pe Eugen? Foarte simplu: la un film. Mai precis m-a acostat la cinematograf, oferindu-mi un bilet, şi muşcându-mă cu privirea...

— Îşi luase privirea de cuceritor?

— Nu. Filmul începuse şi am intrat amândoi în sală pe întuneric. Şi el m-a luat de mână, ca să mă conducă.

— Şi te-ai îndrăgostit imediat de el?

— Da.

— Şi mai departe?

— Ce vrei să ştii mai departe?

— Totul. Pe urmă îţi voi povesti şi eu.

Silvia avu o expresie dezolată.

— Vrei să spui că facem schimb de impresii despre acelaşi bărbat? Despre soţul meu?

Simona îşi ţuguie buzele:

— Nu e un schimb de impresii... nu mă pretez... Şi apoi Eugen nu-ţi mai este soţ, *nu e soţul nimănui,* şopti ea cumva tainic; vocea i se ridică dintr-odată: Dar trebuie să ne spunem totul despre Eugen, fiindcă...

— Fiindcă?

— Ah! făcu Simona un gest de nerăbdare, Nici eu nu ştiu!

— Nu-mi place, şopti Silvia. Discuţia noastră devine cumva... urâtă.

Simona deschise poşeta, scoase o ţigară; rămase cu poşeta deschisă; îşi aprinse ţigara, ţinând poşeta încă tot deschisă şi privind-o pe Silvia întrebătoare şi cu o anumită cruzime, apoi scoase repede din poşetă o fotografie, şi i-o întinse; fotografia rămase în mâna întinsă a Simonei; Silvia aplecă numai fruntea, puţin, privind.

— Eugen? întrebă ea.

— Vezi bine!

— De mult, nu-i aşa?

— Anul o mie nouă sute patruzeci şi trei.

— Acum patrusprezece ani...

— Da.

— Seamănă, şi nu seamănă.

— Seamănă. E acelaşi. Şi cu totul altul.

— L-ai cunoscut atunci? întrebă Silvia.

— Acuma mă chestionezi tu!

— Iartă-mă!

— De ce nu iei poza în mână, s-o priveşti mai bine?

— Nu vreau... Acela nu este Eugen... al meu...

— *Al tău*... Ce tâmpenie! exclamă Simona, şi Silvia se sperie.

— Nu e ce ai crezut...

— Nu te scuza... Dacă ai şti cât de mult ne urăsc bărbaţii când spunem despre ei „al meu”!

— Am vrut să zic: Eugen cel pe care-l cunosc. Nu e cel din fotografie.

— Fireşte! Nu e cel pe care-l cunoşti tu. E cel pe care-l cunosc numai eu. Avea şasesprezece ani...

— Fotografia e ştearsă, zise Silvia. Ce a fost între voi atunci... când el avea şasesprezece ani?

— Vrei să afli neapărat?

— Nu neapărat... Poţi să nu-mi spui nimic, nu sunt prea curioasă, deşi, când e vorba de Eugen... Acum înţeleg, discuţia are loc între două femei care-l iubesc...

— Eugen, oricum, nu te iubeşte, zise cu o anumită răutate Simona. După cum nu mă iubeşte nici pe mine. Eugen e cu nălucile lui.

— Ce vorbeşti!? Eugen nu e nebun!

— Nu e nebun, însă trăieşte cu nălucile lui... Vechile năluci ale anului patruzeci şi trei.

— În ultimul timp, când mă gândesc la el, zise Silvia cu o expresie deznădăjduită, mă doare totul, mi se pare că mă scufund.

— Pe Eugen l-am cunoscut în iarna acelui an, vorbi deodată pe un ton neutru Simona. În iarna anilor patruzeci şi doi, patruzeci şi trei. Îşi aprinse o nouă ţigară, privind-o tot timpul pe Silvia, cu o anumită afectare. O domina – dar îi făcea oare plăcere faptul, sau

se prefăcea? – Aveam aceeaşi vârstă, eram elevi, el la liceul Dragoş Vodă, eu la cel de fete; eram frumoasă, şi hotărâtă, la serbarea ce s-a dat, să fiu mereu cu cel *mai bine* băiat din sală, şi acesta era Eugen; eram fată, dar mi-am pierdut virginitatea în aceeaşi noapte...

— Oh! gemu Silvia. Despre asta n-ar...

Simona zâmbi şi continuă;

— ... în aceeaşi noapte, da. Aşa am vrut, şi s-a întâmplat cum am vrut. Am dansat mereu împreună, nici nu mă gândeam să-l cedez alteia, eram egoistă; şi nici el nu avea de gând să se dezlipească de mine; Eugen mi-a spus că sunt făcută pentru el, o afirmaţie grozavă pentru un băiat de şaisprezece ani, şi pentru concepţiile de atunci; era îmbrăcat în negru, şi privirea lui mă bucura şi mă înfricoşa, şi ştiam că între noi va fi totul foarte curând, imediat, fiindcă nimic nu se putea împotrivi vârtejului de foc care ne unise; dar nu era ca şi cum m-ar fi cucerit el, nu! Era o cucerire reciprocă, eram egali, şi la fel de tulburaţi. Pe la miezul nopţii m-a întrebat „Unde mergem acum?.... Am înţeles că asta înseamnă: „Unde mergem acum ca să fii a mea?.... Era clară întrebarea, şi crezi că am protestat? Am răspuns: „Mergem la Aurica.... Şi imediat am plecat la prietena mea, funcţionara cocoşată, de nouăsprezece ani, cu care mă plimbam dumineca pe corso. Ea era mândră şi bucuroasă să se arate în lume cu o fată ca mine; îşi punea o rochie albastră, guleraş alb, şi încerca să meargă drept, făcând paşi mici cu picioarele-i subţiri; se privea în oglindă şi-mi zicea: „Simona, aşa-i că nu se prea observă că sunt cocoşată?”. Se observa însă uşor, chiar dacă o priveai numai din faţă; cocoşaţii au umerii înghesuiţi în jurul gâtului şi privirea atât de umilă; am bătut în geamul ei, era o noapte cu multă zăpadă pe străzi, şi cu lună, o noapte geroasă, şi pe drum Eugen m-a dus

îmbrăţişată, să nu-mi fie frig, dar noi tremuram amândoi, dar nu de frig; Aurica a venit la fereastră, am văzut întâi cum se mişcă într-o parte camuflajul, pătura ce astupa geamul, şi pe urmă, în lumina lunii am văzut-o pe ea, în cămaşă de noapte, fără mâneci, şi chiar aşa, în lumina slabă a lunii, şi FĂRĂ ca ea să stea în profil, i-am văzut cocoaşa, dar nu-mi păsa; mi-a păsat doar când m-am vârât în patul ei, cald încă; dar stai: „Simona!... a zis ea, văzându-mă. Aşa au început parlamentările, cu exclamaţia ei: „Simona!" „Aurico! i-am spus. Îmbracă-te iute, iute şi fugi de dormi la Elvira, am nevoie de camera ta... Da! Nu holba ochii, fato, sunt cu un băiat (Eugen rămăsese pe trotuarul celălalt) – şi am NEAPĂRATĂ şi URGENTĂ nevoie de camera ta". Biata Aurica, era atât de speriată şi de zăpăcită că n-a zis nimic... Peste câteva minute a ieşit înfofolită în paltonul ei diform din cauza cocoaşei şi s-a dus repede, repede, aşa cum i-am cerut, fără să se mai uite la noi, care tremuram, dar nu de frig. Am intrat pe urmă noi doi în cameră; ardea candela în colţ, şi la lumina ei m-am dezbrăcat; nu! Ne dezbrăcăm amândoi în acelaşi timp, numai că eu am terminat prima, ciudat, nu? şi în combinezon m-am refugiat în pat şi am început să plâng. Şi Eugen a înţeles atunci – şi pentru asta m-am îndrăgostit şi mai mult de el – că nu plâng de teama celor ce se vor ÎNTÂMPLĂ, ci plâng din cauză că mă aflu ÎN patul cocoşatei, pe cearceaful unde îşi odihnise bietele-i mădulare urâte, şi atunci, el, în chiloţi, m-a scos de sub plapomă, a întins plapoma, a netezit-o, şi m-a lăsat pe plapomă; mă ţinuse tot timpul în braţe în timp ce aranja plapoma aceea roşie; în cameră era frig şi am început să tremur şi mai tare din cauza frigului şi a celorlalte; plapoma era rece, de mătase, lucioasă, rece şi roşie.

12: De ce această poveste

— De ce această poveste? vei întreba, zise Simona, aprinzându-şi o nouă ţigară. Poate fiindcă n-am spus-o nimănui niciodată, şi trebuia neapărat s-o spun.

— Şi ţi-ai găsit persoana potrivită!

— Între noi nu există rivalitate, zise Simona. Eu îl iubesc pe Eugen cel de atunci, tu îl iubeşti pe Eugen cel de acum; Eugen cel de acum, cu nălucile lui, nu mă interesează, nu-l vreau. Eu – glasul Simonei se coborî până la şoaptă – îl caut pe Eugen cel de şasesprezece ani. Am să-l caut totdeauna, cu toate că ştiu: nu-l voi găsi! A venit o zi, atunci, când ne iubeam mai presus de orice şi de oricine, o zi când l-am aşteptat degeaba. Aici e cheia...

— Cheia? tresări Silvia.

— E un mod de a vorbi... A venit într-o zi momentul când trebuia să plătim pentru dragostea noastră nelegiuită. Dar era într-adevăr nelegiuită dragostea noastră? Şi trebuia cu adevărat să plătim? Tu ştii că viaţa mea s-a terminat în ziua când Eugen n-a mai venit la întâlnire? Te uiţi că sunt frumoasă? Că probabil am succes la bărbaţi? La orice fel de bărbaţi... Eşti şi tu frumoasă şi ştii ce înseamnă de cele mai multe ori succesul acesta! Viaţa mea s-a terminat în ziua când l-am aşteptat degeaba pe Eugen. Când ne-au despărţit. Tot ce a fost adevărat în viaţa mea, s-a petrecut până atunci. Şi de atunci, nu s-a mai întâmplat NIMIC. Nici măcar ziua când l-am revăzut pe Eugen n-a însemnat nimic, fiindcă era altul. Şi eu eram alta. Şi amândoi eram morţi. Dă-mi voie să-ţi arunc, fetiţo, aceste cuvinte tragice, cu acest zâmbet pe faţă. Cuvintele cele mai grele, oamenii ar trebui să le spună zâmbind. Între mine şi Eugen a fost o iubire atât de mare, că n-ar fi trebuit să fim

despărţiţi!

— Eugen nu mi-a vorbit niciodată de tine.

— Nici eu n-am vorbit niciodată despre Eugen. Crezi – glasul Simonei deveni, vehement – crezi că dragostea noastră a fost într-adevăr nelegiuită?

— Nu...

— Nelegiuită fiindcă aveam numai şasesprezece ani; nelegiuită fiindcă nu eram uniţi prin cununie; nelegiuită fiindcă părinţii mei erau nişte oameni cumsecade, iar mama, în cumsecădenia ei, mama – fie-i ţărâna uşoară – păstra un vechi cearceaf – cârpă blestemată – cu pata ştearsă aproape a sângelui ei de fecioară dezvirginată de soţul întărit prin acte; nelegiuită iubirea noastră fiindcă ne întâlneam în casa cocoşatei Aurica; nelegiuită fiindcă-l aşteptam tremurând de dorinţă, goală, în camera aceea, şi aşa, goală, alergam la fereastră, să văd dacă apare în capătul străzii? Era nelegiuită dragostea noastră? Trebuia să plătim pentru ea? Nu ştiu dacă era nelegiuită – Simona respiră adânc – şi nu ştiu dacă trebuia să plătim... Dar de plătit, am plătit amândoi, pentru fiecare secundă pe care am petrecut-o împreună; am plătit cu viaţa noastră pentru fiecare secundă, şi de ce-ţi spun această poveste? Fiindcă trebuie s-o afle cineva, la urma urmei; fiindcă trebuie să rămână povestea, şi s-o ştie şi alţii... şi alţii! Nu, nu de asta. Ci fiindcă, simplu, trebuie s-o spun cuiva, în sfârşit. De patrusprezece ani o păstrez numai pentru mine, şi patrusprezece ani înseamnă mai mult decât o veşnicie. Patrusprezece ani de când am murit, şi totuşi mă mişc printre oameni, tot atât de frumoasă ca şi atunci... Dar Eugen? El... cu nălucile!

Silvia o privi îngrozită. Faţa Simonei era desfigurată în aceste secunde. Silvia întinse palma, acoperind mâna rivalei, care tresări la această atingere şi păru că revine din fuga îngrozită pe care o

desfăşura.

— Eugen n-a mai venit în ziua aceea, rosti Simona, ceva mai liniştită. N-a mai venit niciodată. Am înţeles că n-are să mai vie când trecuseră patru ore peste termenul fixat pentru întâlnire. În aceste patru ore îl aşteptasem înnebunită, goală, în camera Auricăi... Când au trecut patru ore am înţeles că mi-l LUASERĂ, că ne despărţiseră pentru totdeauna, şi ştii ce am făcut? Te întreb, ştii ce am făcut? Te întreb!!!

— De unde vrei să ştiu? şopti Silvia, palidă.

— Într-una din aceste zile, alaltăieri parcă, nu mai ştiu precis, fiindcă pământul îmi fuge de sub picioare, Eugen a năvălit la mine acasă... acasă, adică în casa unde locuiesc cu cel de-al treilea soţ. Eugen a avut o presimţire. Era urmărit de nălucile lui blestemate. M-a întrebat dacă în locul lui, în ziua aceea, n-a venit una din acele năluci... Nu, n-a venit nicio nălucă, însă, totuşi, în locul lui a fost cineva. Fiindcă, ştii ce am făcut când am înţeles că mi-l luaseră pe Eugen? M-am îmbrăcat, am ieşit pe stradă, şi m-am iubit cu primul bărbat care s-a legat de mine... Poate că m-am legat eu de el, nu mai ştiu... Şi bărbatul acesta, un croitor, sau o calfă de croitor, ce era pe atunci, m-a posedat, el, în locul lui Eugen. Adică, a posedat un cadavru, fiindcă eu, în fond, murisem.

— Ah, termină, termină cu asta, şopti Silvia.

— Îţi povestesc toate acestea, fiindcă tot trebuiesc povestite o dată şi odată cuiva... Şi decât cuiva, mai bine ţie, ţie, fosta lui nevastă. Ca să ştii... Şi ca să ştiu eu – să ştim amândouă: care din noi l-am iubit mai mult? Care din noi avem mai multe drepturi asupra lui? Nu aşa... Fiindcă totuşi, nu e o rivalitate între noi. Altceva, altceva...

— Dragostea mea pentru Eugen a fost mult mai liniştită... zise Silvia. Mie nu mi l-a răpit nimeni. Singur s-a...

— Nu ţi l-a răpit nimeni, spui? Şi dacă ţi l-a răpit aceeaşi nălucă – aceea ce mi l-a răpit şi mie?

— Nu înţeleg, zise Silvia, înfiorându-se. Vorbeşti aşa... Eu, de fapt nu ştiu nimic despre Eugen! Cine ţi l-a răpit ţie, şi cine mi l-a răpit mie? Ce năluci?

— Cine ar putea să explice ce se petrece în sufletul lui?!

— Eugen e atât de ciudat... Cândva îmi spunea un fel de poveste despre... despre lupul şchiop! Acum vine şi mă roagă să-i spun eu poveşti despre lupul şchiop.

— Vine aici şi te roagă să-i spui poveşti?

— Vine aici, da. Te supără?

— Nu înţelegi că nu suntem rivale? De cât timp – în sfârşit! – de cât timp te-a părăsit?

— Lasă asta, zise Silvia. Nu mă compătimi; eu nu mă simt părăsită; Silvia ridică ochii şi-l privi pe Eugen:

— Spune-mi, dacă vrei, ce a vrut această femeie de la mine? De ce a venit? Şi în general, ce legătură e între mine şi ea, şi între noi trei, şi ce înseamnă toate acestea?

— Fii fericit, zise lupul şchiop, care-l aşteptase după colţ, că n-ai rămas mort, pe câmpul înzăpezit, măturat de viscol... Puteai să te pierzi acolo, zăpada te-ar fi acoperit încetul cu încetul şi ai fi înţepenit visând căldură şi mângâieri, aşa cum visează cei care pier îngheţaţi.

— Ar fi fost poate un vis frumos, lupule şchiop! Poate că merita să rămân îngheţat!

— Ai fi rămas toată iarna sub zăpadă, iar către primăvară te-ar fi sfâşiat corbii. Mulţumeşte soartei că nu s-a întâmplat aşa!

— Poate că nici nu e atât de rău să fii mort, şi să muşte din tine ciocurile ascuţite ale unor corbi vii, lupule şchiop!

— Când zăpada s-ar fi topit de tot şi ar fi dat colţul ierbii, nişte

copii ar fi descoperit, cu spaimă, osemintele tale, în mijlocul câmpului verde.

— Nici asta nu mă sperie, lupule şchiop! Copiii ar fi privit nu cu spaimă, ci cu uimire, spre orbitele craniului meu, şi s-ar fi întrebat: cine e necunoscutul al cărui drum s-a sfârşit tocmai aici? Un călător poate, sau un biet soldat, sau poate o fiinţă de pe altă planetă? Şi printre ciolanele mele ar fi răsărit flori, lupule, şi câteva babe din cătunul cel mai apropiat m-ar fi strâns cu mâinile lor zbârcite, şi un popă bătrân ar fi mormăit o străveche litanie, iar eu aş fi fost liniştit, foarte liniştit, lupule şchiop... Poate ar fi fost mai bine aşa!

— Fii fericit că trăieşti, Eugen! Că eşti frumos şi încă tânăr, şi că femeile întorc capul după tine.

— Ai auzit ce a spus Simona: frumuseţea noastră de acum e o răzbunare a firii... O compensaţie! Dar frumuseţea nu alungă febra...

— Fii fericit totuşi că trăieşti!

— Mi-e greu să trăiesc, lupule, când am fost rănit de moarte! Mi-e greu să trăiesc, ştiind ce s-a întâmplat, purtând mereu cu mine rana şi febra... Mort, ar fi mult mai uşor.

— Crezi că e uşor să fii mort?

— Acum o luăm la stânga, lupule. Aşa...

Eugen nu mai călcase pe strada aceea de patrusprezece ani. Se gândea că, odată cu primul pas făcut, se va prăbuşi prin caldarâm în centrul de lavă încinsă al planetei, unde diavolii îşi ciopârţesc victimele cu furci otrăvite. Se gândea că dacă va face un singur pas pe strada aceea, şapte generaţii ale actualilor locuitori ai planetei vor urla de durere din clipa naşterii până în clipa morţii, şi că universurile se vor risipi în hăuri; nu se întâmplă nimic, nu căzu nici măcar o frunză.

Nici măcar o frunză.

Şi se afla acum în faţa acelei clădiri pe care n-o spulberase vreo furtună, n-o loviseră incendiul sau bombele...

Cei patrusprezece ani parcă îndulciseră trăsăturile ei de cazarmă oropsită. Casa i se păru mai scundă dar, ca şi atunci, din stradă nu puteai bănui vastitatea ei interioară. Oamenii îşi făcuseră locuinţa în clădirea torturilor; lumini, perdele, geamuri deschise, şi un radio care cânta.

— Aici a fost? întrebă lupul şchiop.

— Aici, da... Fereastra de la etaj, prima din dreapta; acolo era instalată masa cea lungă, umedă încă de leşie...

— Omul tău, ce face oare acum? întrebă lupul.

— Cinează în sânul familiei... Taie pâinea şi împarte feliile cu un zâmbet de bunăvoinţă...

— Ce vrei să faci? Intri în casă?

— Da! Vreau să văd camera, sunt curios să ştiu cine locuieşte acolo.

Prin fereastra deschisă se auzea o tristă melodie; Eugen se târa prin iarbă pe pajiştea verde din faţa cabanei de la Cheile Vârşeţului; pândea o pisică roşcată care şi ea pândea pasărea; Eugen se apropia târâş de pisică, iar pisica, în salturi mici, furişate, de pasărea ce se aventurase pe pământ, aiurită sub soarele puternic; două picioare încălţate în bocanci grei se opriseră pe nesimţite lângă Eugen: „Tu, copile, eşti feciorul lui Simion cabanierul, nepotul Procoteanului?.... Surprins, Eugen, sări în picioare, pisica o zbughi şi ea, speriată, iar pasărea aiurită de soare, îşi luă zborul; „Îl căutaţi pe tata?" „Adică, am ghicit!".

Pe Eugen îl impresionă înfăţişarea şi statura mândră a necunoscutului; purta la spate o armă, dar nu de vânătoare, şi în ansamblu părea a fi militar, cu toate că nu era; poate curelele şi

lănţişoarele multe care-i atârnau peste tot împrejurul îmbrăcăminţii creau această impresie; în orice caz, Eugen strigă spre cabană: „Tată! Te caută un ofiţer!... – şi voi să plece, cumva intimidat de prezenţa necunoscutului; acesta însă îl reţinu, şi rămase aşa, cu băiatul de mână, în aşteptarea lui Simion, care ieşise din cabană şi se apropia; necunoscutul îl cerceta pe Simion cu ochii lui întunecaţi, zâmbind mereu; Simion venea cu mânecile suflecate, capul descoperit, uşor încărunţit, puternic însă, cu braţele vânjoase; Simion îl privea ţintă apropiindu-se şi nu zâmbea; Eugen stătea cam încurcat, cu un zâmbet silit.

„Să trăieşti, Panţurule, ce e nou pe-acasă, prin Jina?...

„Nu vin din Jina, bade Simioane", răspunse omul cu arma.

„Nu?"

„Nu."

„Înseamnă că vii din altă parte", zise cu o intonaţie stranie Simion, privind mâna lui Panţuru ce continua să reţină mâna fiului său.

„Vin de la oraş, zise Panţuru, şi tu ştii de unde vin, şi pentru ce vin."

Simion ridică ochii şi-l privi drept în faţă. Era cam cu zece ani mai în vârstă decât Panţuru, trecuse cu ceva de cincizeci.

„După tine vin, Simioane", zise Panţuru.

„Şi ce-i nou pe la oraş?"

„Nemţii au împuns Polonia şi au şutit-o; în două zile."

„Ruşinea-i a poleacilor, Panţurule", zise Simion.

„În două zile, auzi, Simioane! Ăsta război! zise Panţuru. Asta armată!"

„Numai de aceea te-ai deranjat până aici, şi încă înarmat? Ca să mă anunţi? Ştiam, mă omule, am radio, auzi?"

Dinspre cabană venea o melodie tristă, tărăgănată.

„Mare, om, Hitler!” zise Panţuru.

„Mare, dar eu n-am treabă cu el”.

„Noi organizăm Garda, Simioane”, zise Panţuru.

„Ce gardă, bărbate? Gardă la mormântul sfintei Vineri, la poarta bisericii protestante din Crăceşti, sau gardă la crâşma lui Viziru?”

„Am venit să te iau şi pe tine, Simioane. Garda are nevoie de oameni ca tine!”

„Ai venit degeaba; şi mai dă-i drumul lui Eugen că v-au asudat mâinile; eu nu ştiu despre ce vorbeşti, Panţurule, dar după cum te cunosc, e o treabă dintr-aceea încâlcită şi crâncenă, altfel n-ai umbla cu puşcă militară pe umăr pe vreme de pace; şi încă într-o zi de vară ca asta, când fierul, dacă-l porţi pe umăr, frige; noi, jinarii, frate Panţurule, am fost oameni la casele noastre, n-am umblat prin lume cu puşca de-a umăr, ca tine.”

„Ce fel de jinar mai eşti tu, Simioane? Eşti mai apropiat de oraş, de când al Procoteanului s-a făcut cabanier... Acuma oraşul te cheamă cu glas mai puternic...”

„Jina-i numai peste deal, Panţurule; tu, cu Garda ta, cu poveştile voastre, sunteţi peste nouă mări şi nouă ţări! Nu sunt supărat pe tine, Panţurule, dar dacă vrei să intri în cabană, să te omenesc, lasă puşca afară, spânzurată în craca aia, şi pe urmă povestim...”

Prin fereastra deschisa se auzea o tristă melodie tărăgănată.

— Deci, du-te odată, zise lupul şchiop.

Eugen întinse mâna şi deschise poarta de ceaţă; înaintă ca un somnambul, urcă scările din trei în trei şi se trezi în faţa uşii; era altă uşă, mai mică; zidul fusese dărâmat şi reconstruit; împotriva oricărei reguli de bună cuviinţă, printr-un ciudat reflex care o înlăturase, Eugen nu bătu, vru să intre, apăsă pe clanţă, uşa nu se

deschise însă; fără să stea prea mult pe gânduri, stăpânit acum de un demon care scrâşnea din dinţi, Eugen încercă uşa de alături, şi se pomeni într-o odaie întunecată, dar în care pătrundea o geană galbenă de lumină prin uşa întredeschisă a camerei din stânga, a camerei *lui;* merse într-acolo, de sub veioză pornea lumina galbenă, stinsă; patul făcut – plapomă subţire, albastră – părea că aşteaptă; în cameră nu era nimeni, şi numai înceată adiere a nopţii înfiora perdeaua străvezie; radioul cânta la capul recamierului, iar spre perete, în locul unde fusese instalată *atunci* masa lungă şi grosolană, se afla şi acum o masă mică acoperită cu faţă albastră, pe care şedea un căţel de pâslă cu urechile pleoştite; în cele două colţuri, din dreapta şi din stânga, unde zăcuse obiectul întunecat care se pregătea să se repeadă asupra lui, se aflau acum soba şi, respectiv, o etajeră veche; pe plapomă, sporind şi mai mult senzaţia că dintr-o clipă într-alta trebuie să intre cineva, Eugen văzu o ediţie din „După douăzeci de ani..., deschisă, cu faţa în jos; Eugen nu se simţea câtuşi de puţin intrus în camera aceea; un masiv cârlig metalic, asemănător cu cele pe care le au camioanele pentru remorcare, ieşind din zidul gros care da în stradă, îi dădea siguranţa că se află chiar unde trebuie; cârligul acela urâcios îl remarcase şi atunci; era ruginit; acum fusese văruit şi abia se observa.

„Un vechi tango, interpretat de Nat King Colle..., zise crainicul, la radio.

„Acum îmi veţi permite desigur să plec, domnule căpitan.....

„Nu....

În cameră intră o fată, în cămaşă de noapte; văzându-l pe Eugen care privea spre locul unde fusese aşezat scaunul căpitanului, se opri, însă nu chiar în uşă; apariţia necunoscutului părea mai mult să o amuze, decât s-o sperie; Eugen n-o auzi, din

cauza radioului; când o simţi, în sfârşit, în spate, se sperie el; fata îşi adună în faţa pieptului braţele dezgolite, continuând să-l examineze, curioasă şi uşor ironică; părul întunecat i se desfăcuse în valuri aspre, împrejurul capului.

— Locuiţi aici? zise Eugen, intuind clar ridicolul întrebării.

Ea râse şi, ocolindu-l, alergă iute în vârful picioarelor spre pat şi dintr-o mişcare iute se acoperi cu plapoma albastră; rămase şezând cu genunchii ridicaţi şi cu braţele pe genunchi; romanul lui Dumas căzuse în momentul când se acoperise cu plapoma; Eugen îl ridică şi-l depuse pe pat.

— Te pomeneşti că sunteţi Alexandru Dumas! zise fata, şi râse iar. Nu mă aşteptam la o vizită atât de simandicoasă!

— Şi tu cine eşti? întrebă Eugen.

— Eu? Sibil.

— Aşa te cheamă?

— Da, Sibil Ioachim, dacă te interesează, domnule Dumas.

— Şi locuieşti aici? În camera asta?

— În camera asta, zise Sibil. Cu părinţii, care acuma sunt la film şi trebuie să se întoarcă din clipă în clipă.

— Plec, zise Eugen.

Sibil, cu o mişcare tot atât de neaşteptată, ieşi de sub plapomă şi alergă desculţă la fereastră; dădu perdeaua la o parte şi privi în capătul străzii.

— Încă nu-i zăresc... În schimb văd un câine lup care se învârteşte prin faţa casei... Ah, e şchiop săracul... Acum se uită în sus, către mine...

— Lupul şchiop, tresări Eugen.

— Ah, e lup? E al tău, domnule Dumas?

Eugen avu un gând straniu.

— Câţi ani ai Sibil?

— Şaisprezece. Sunt în clasa a zecea. Dar dumneata?

— Eu? Eu nu sunt elev...

— Nu... Te întrebam câţi ani ai.

— Treizeci.

— Ce bătrân eşti, domnule Dumas! Haide, spune-mi, ce cauţi în cameră la mine?

— Ştii ce a fost în casa asta, înainte?

— Când, înainte? Acum un an, doi?

— Nu, Sibil. Înainte, în timpul războiului.

— Nu ştiu, domnule Dumas, noi ne-am mutat în oraşul acesta de câteva luni numai... dar lasă-mă să ghicesc! Cazarmă?

Eugen o privi mirat:

— Da, un fel de cazarmă, da. Cum de ştii?

— Recunoşti că sunt o fiinţă misterioasă, domnule Dumas?

Luminiţe jucăuşe trecură prin ochii fetei. „Simona", şopti Eugen.

— Sibil, nu Simona mă cheamă, domnule Dumas! Dar recunoşti că sunt o fiinţă misterioasă? Ştii ce am găsit în cameră când ne-am mutat aici? Până la noi nu mai locuise nimeni în odăile astea, de mulţi ani, din timpul războiului; ferestrele erau bătute în scânduri... Am găsit în pragul uşii o veche tresă de ofiţer; iar peretele era spart şi acolo erau îngrămădite zdrenţe de pături cazone şi şei sfârtecate – vezi de ce am ghicit că aici a fost un fel de cazarmă?

Dinţii Sibilei străluciră o clipă, albi, în lumina palidă a veiozei.

— Te las să dormi, zise Eugen.

— Iar în mijlocul camerei am găsit un cartuş gol, din care îmi plăcea să fluier. Mi l-a şterpelit Anca...

— Noapte bună, Sibil, plec, să nu mă găsească ai tăi aici...

— Te-am minţit! Ei ies de la film abia peste o oră. Şi nu mi-ai

spus ce căutai în camera mea!

— Cartuşul...

— Care cartuş, Alexandre Dumaş?

— Cartuşul din care-ţi plăcea să fluieri... pe care ţi l-a şterpelit Anca.

— Vorbeşti serios?

— Da.

— Serios că eşti misterios! De ce aveai nevoie de cartuşul acela?

— Fiindcă îmi aparţine, Sibil, spuse Eugen, grav, privind spre colţul camerei, unde altă dată se aflase obiectul întunecat, gata-gata să se repeadă la el. Da, îmi aparţine, răspunse el întrebării mute a fetei. Glonţul care a pornit din acel cartuş m-a rănit, şi se află şi acum în mine, aici – îşi apăsă partea stângă a pieptului. Acum căutam cartuşul care a azvârlit glontele...

— Discuţia noastră e o discuţie ca între doi nebuni, Alexandre Dumas! Dar nu-mi pasă, şi povestea ta cu glontele să ştii că m-a înduioşat, şi mi-e milă de tine... Să-ţi spun ce am mai găsit în cameră: o capcană de şoareci. Şi încă ceva: un biet soldat de plumb.

— Arată-mi-l, Silvia!

— Sibil, nu Silvia, Alexandru Dumas! Eşti mai aproape de noptieră... Deschide sertarul, în stânga, acolo trebuie să fie soldatul... Soldatul meu de plumb... Mi-e foarte drag, să ştii. I-am dat şi un nume.

Eugen puse pe noptieră mica figurină înnegrită, pe care culorile învechite abia se mai distingeau. Un infanterist... Un biet infanterist, trimis să moară în câmpul măturat de vijelie... Cu arma la umăr, baioneta ascuţită deasupra urechilor şi cartuşierele atârnând grele la brâu... Du-te, infanteristule! Înainte, la atac, uraaa!!! Nu-ţi fie teamă, căpitanul tău e viteaz şi a dat din tranşee comanda cea mai potrivită: Înainte, tu-i dumnezeii mă-si, pentru

neam, rege şi credinţă. Pentru cruce, tu-i crucea mă-si! Înainte, infanterist nenorocit, te aşteaptă moartea în câmpul îngheţat, şi lupul şchiop, mort şi el pe jumătate, înainte pifanule, nu te gândi la lucruri triste, înainte!... Are grijă de tine nenea căpitanul, are, nu-ţi face gânduri, înainte infanteristule!

— La început l-am botezat Jim, zise Sibil. M-am gândit la negrul din cartea lui Mark Twain; amândoi păreau la fel de oropsiţi, dar mai târziu i-am schimbat numele în Aurel: dar nici Aurel nu se potriveşte cu dânsul şi l-am rebotezat iar...

— Cum?

— Clarck... Şi nici aşa nu mi-a plăcut. Şi l-am rebotezat încă odată; dar definitiv: Vasile. Soldatul Vasile.

— Infanteristul Vasile.

— Nu, soldatul Vasile, domnule Alexandre Dumas! Nu e decât un soldat, n-are, bietul, grad de infanterist. De ce zâmbeşti, am spus o prostie? Nu mă pricep la chestii militare, dar pe cinstea mea că-i soldat, aşa a spus tata. Dacă e soldat, şi tata ştie, nu poate fi infanterist, nu?

— Desigur, Si...

— Sibil. Nu Simona, nici Silvia, nici altcumva, ci Sibil. Aşa mă cheamă. Şi acum, infanteristului Vasile i s-a făcut somn, nu-l vezi cum cască? Pune-l înapoi în sertar, acolo-i place lui. Acolo e bine, nu ca la cazarmă. De fapt, cum e la cazarmă, domnule Dumas? Aţi fost vreodată la cazarmă?

— Nu, niciodată, răspunse Eugen..

13: Casa aceasta nu mai e blestemată

— Casa aceasta nu mai e blestemată, lupule, zise Eugen. Fiindcă, sub acoperişul ei trăieşte Sibil, care l-a adăpostit pe infanteristul Vasile... pe sărmanul infanterist Vasile! Cât de ciudat! Nici măcar mizerabila capcană de şoareci, mâncată de rugină, nu s-a pierdut în acel „NU... pe care mi l-a spus Micudoiu în ziua când îl imploram să-mi dea drumul; singuraticul, tăcutul, înfricoşătorul „NU... care m-a trimis către moarte, de unde să-l iau acum?

... aş vrea să te văd cum zâmbeşti, lupule! Cum zâmbesc lupii? Dar copacii, cum zâmbesc? Cum zâmbesc stâncile, şi cum zâmbesc şerpii? În spatele cărui zâmbet se ascunde ruginitul „NU..., pe care-l caut? Fereastra aceea, cu perdea străvezie... Zâmbet luminos ce răscumpără toate păcatele lumii, şi te îndeamnă să ierţi, dacă ai putea să uiţi; dar eu nu pot să uit, fiindcă trupul meu e construit, moleculă cu moleculă dintr-o substanţă numită „nu se poate uita!.... Spre ce ţară a întunericului se vărsă oare rădăcinile arborilor? Rădăcinile înfipte, răsfirate în adâncimi, printre pungile de rugină ale căştilor soldăţeşti îngropate în pământ; cum sună glasul întunericului, la capătul rădăcinilor unde rugina se descompune, picurând încet, trecând în seve? Zâmbeşte, te rog, lupule şchiop! Noi suntem fraţi, şi nu de azi, de ieri! În seara aceasta vom vorbi, ca de obicei despre căpitanul Micudoiu; de acum înainte îl voi pândi prin coridoare, sau pe la colţurile de stradă şi am să strig după el: să trăiţi, îmi permiteţi să plec? Sibil a răscumpărat, adăpostindu-l pe soldatul de plumb, pe infanteristul Vasile, păcatele casei; cine va plăti pentru păcatele căpitanului? Păsările de sub Hornul Diavolului, ele să plătească! Să li se reteze aripile lor neobosite. Nu lua seama, lupule, la gândurile-mi fără şir. Tu mă înţelegi, asta e principalul: în seara aceasta sunt mai tulburat decât oricând. De unde voi dezgropa blestematul, fosforescentul „NU... pe care să-l pun în faţa lui Micudoiu, şi să-l

întreb: îl recunoşti? Ce fascicul de lumină va străbate prin mormanele de gunoi în care şi-au făcut cuiburile şobolanii graşi?

— Încotro? întrebă lupul şchiop.

— Ruta noastră e aceeaşi, cea din fiecare seară...

— Acum nu te mai gândeşti să-l omori?

— În seara aceasta vreau să stau ascuns şi să-i arunc cu pietricele în geam... Şi când o să-şi scoată nasul, am să urlu: „Să trăiţi, domnule căpitan, permiteţi să plec?....

— Copilării, Eugen.

— Vreau să-l înfricoşez... Ah, cum vreau să-l înfricoşez! Vreau să-i văd faţa rotundă cu obrajii roşii şi durdulii, strâmbându-se de frică.

— Eugen! Când ne târam amândoi prin zăpadă, îmi spuneai că dacă vei scăpa cu viaţă te vei întoarce şi vei face dreptate...

— Da, dar în cazul meu, ce este şi care este dreptatea, şi cum trebuie făcută?

— Nu ştiu... Dreptatea oamenilor e prea complicată. Eu ţi-am spus: trebuia să-i foarfeci gâtul cu colţii cei mai ascuţiţi încă atunci...

— Iar eu îţi repet că moartea lui este un fleac: nu asta ar fi dreptatea! Cei care rănesc inima omului, trebuiesc spulberaţi altfel... nu ştiu cum, dar trebuiesc spulberaţi în aşa fel că...

... lupule şchiop, lupule şchiop! Păsările de sub Hornul Diavolului să plătească pentru faptele căpitanului! Ce-aş putea să-ţi mai spun? Am ajuns mai repede decât mă aşteptam. Casa lui stă singuratică şi cu toate ferestrele luminate, deşi e târziu. Şi aud o ghitară. Desigur, fiica sa...

— Nu, zise lupul şchiop, la ghitară cântă chiar el, Micudoiu.

— Vezi bine de aici?

— Foarte bine...

— Să ne mai apropiem...

— Să ne...

— El cântă! Da!... Încă o fisură! O mică fisură: ghitara. Cine s-ar fi aşteptat? Cum aş putea să vâr un ic în fisura asta, şi după aceea să-l bat adânc, cu barosul cel mai greu, până ce trunchiul se va despica în două...? Să ne mai apropiem puţin...

— Eu rămân aici, altfel mă simte câinele.

— Bun. Aşteaptă-mă. Mă voi duce la fereastră, acum nu mă mai tem de nimic.

— Dar să nu-l provoci acum, aici... Nu asta ar fi dreptatea... Nu trebuie să-l sperii...

— Oare?

Eugen mângâie câinele care-i ieşise în întâmpinare: „Salut, salut Bernard, ce mai faci tu, câine cinstit? Slujitor blând al unui stăpân ticălos... Ce nedreptate!".

Privi în cameră, de unde veneau acordurile ghitarei, şi rămase mut de mirare: Micudoiu îşi trecea cu îndemânare degetele grăsulii peste strune, în faţa unui întreg auditoriu: soacra – încremenită de admiraţie, soţia, absentă, fetiţa, scobindu-se în nas; şi un al doilea grup: Lucian Mihălţan, fost coleg de birou, cel pe care-l bârfise fotbalistul Guran că se însoară cu o curvă, vizibil emoţionat de onoarea ce i se face, preocupat mai mult să-şi compună o expresie a feţii adecvată, serioasă, înţelegătoare, veselă, şi niţel, niţel umilă, iar alături, apetisantă, Eva, dactilografa, într-o foarte scurtă rochiţă, cu genunchii îndreptaţi ostentativ spre şef, nişte genunchi cu totul şi cu totul... şi cu un zâmbet înţelegător de femeie care ştie că DE FAPT pentru ea cântă ghitara...

— DOMNULE CĂPITAN! ÎMI PERMITEŢI SĂ PLEC? răcni Eugen, înălţându-se brusc în fereastră, cu faţa palidă, de o expresie spectrală.

Ghitara căzu din mâinile lui Micudoiu, el sări de pe scaun şi rămase încremenit, puţin crăcănat; soţia leşină auzind urletul lui Eugen, fetiţa începu să ţipe de spaimă. Altă variantă: ghitara nu căzu din mâinile lui Micudoiu, el rămase liniştit pe scaun, şi privi, puţin mirat, dar nu foarte, spre fereastră; soţia însă icni şi privi cu ochii holbaţi de spaimă spre golul ferestrei; fetiţa sări de gâtul tatălui ei, cătând cu teamă spre fantoma ivită din grădină; Lucian Mihălţan se repezi la fereastră: „Ce-i cu tine, Eugen, eşti nebun?..., iar Eva, rămase liniştită pe scaun, urmărind puţin amuzată scena.

Dar nu s-a întâmplat aşa! Eugen răcni, dar numai în gând. Iată un şef popular! Începând din această clipă Mihălţan va deveni câinele său prea supus; mai rău, va deveni un mic turnător care îl va informa pe Micudoiu de toate câte se spun prin birouri. Înţelept aranjament, iar Mihălţan e omul potrivit. Îşi va împrumuta şi nevasta – pe Eva – când şeful o va cere. Bun. Bun! Bun!!!

Micudoiu îşi încheie recitalul, puse ghitara în braţele fetiţei; acum e acum, ce va face Mihălţan? Chiar, ce se cuvine să faci într-o asemenea împrejurare? Mihălţan aplaudă, singur. Dar după ce aplauzi, trebuie să spui ceva, măcar două cuvinte de apreciere... De unde scoţi cuvintele, Lucian Mihălţan? Nu prea eşti tu meşter la cuvinte, chiar şi la şedinţe te încurci după ce storci o frază-două, şi-i invidiezi grozav pe cei care ştiu să bată apa-n piuă câte trei sferturi de ceas...

— Excepţional! Excepţional, tovarăşe director-adjunct!

Nu-i spune director, ci director-adjunct, în felul acesta are impresia că-şi păstrează demnitatea intactă. Vrea să fie familiar şi degajat. Acum se interesează unde şi când a studiat tovarăşul director-adjunct muzica... Unde, şi când...

— Eh, copii, zise Micudoiu, privind genunchii dezgoliţi ai Evei. Eu sunt optimist, şi mă bucur că trăiesc, cu toate că am

îmbătrânit...

— Tocmai asta voiam să spun, tovarăşe director adjunct... De când aţi venit, e în toată întreprinderea un... un curent proaspăt... oamenii respiră altfel, serios! Ce ţi-e şi omul!...

Eva îşi priveşte logodnicul cu o demnă ironie. Ea cel puţin e o curvă cinstită. El însă e o curvă-curvă. Şi atât de inabil! Ea se mărită cu el din mai multe motive precise, pe care nu le ţine secret faţă de nimeni. Dar el ce urmăreşte? Şi aşa nici Micudoiu, şi nici alt director-adjunct, şi nicio mie de directori adjuncţi nu pot să facă din Mihălţan decât tot un revizor contabil; de fapt nu urmăreşte nimic precis; dar altfel se simte omul, în casă, pe stradă sau în pat, când ştie că şeful îl bate pe umăr de trei ori pe zi, nu numai de două ori, ca pe alţii...

Colegi de birou... Urăsc birourile în care stau oamenii, rezolvând hârtii! Rezolvând hârtii!... Blestematele hârtii! Mai bine – oho, mult mai bine – să fii stâncă biciuită de valuri în cea mai cumplită şi neumblată lagună; cel puţin, din când în când vine o pasăre să se odihnească pe muchea ta ascuţită şi rece... Mai bine rădăcină de plantă în cel mai arid pământ, biciuit de vânturi fierbinţi, sărat şi umezit de ploaie doar în clipele când se încalecă anii şi scârţie osia împuţitului ăsta de univers...

Mai bine...

Oho, mult mai bine...

Cu cât mai bine...

Decât rezolvând hârtii...

Am să mă duc să dobor copacii la pădure – dar la birou n-am să mă mai întorc niciodată. Niciodată.

Am să mă duc să respir aer – dacă scap teafăr din întâlnirea cu Micudoiu.

Dacă termin cu el.

Dacă se termină o dată ceea ce e între noi.
Dacă...

14: Ia-mă cu tine, lupule şchiop

— Ia-mă cu tine, lupule şchiop în văgăuna din fundul codrului unde îţi petreci bătrâneţile tale înţelepte, zgâriind pământul cu laba stângă şi visând la anii tinereţii când goneai în fruntea haitei cenuşii... Am să-ţi înşir poveştile pe care mi le-a spus despre tine Silvia, în nopţile scurtei noastre iubiri; am să-ţi mormăi nişte străvechi cântece, care străvechi erau şi pe vremea tinereţii bunicului, în satul lui, Jina, foarte ciudate şi foarte triste cântece, care desigur or să-ţi placă; am să-ţi vorbesc despre mine, despre al Procoteanului şi despre tata, deşi tu le cam ştii toate despre noi; dar am să-ţi vorbesc despre prorocirea făcută de Panţuru, în ziua când a venit cu arma, cu arma militară pe umeri, să-l cheme pe tata la legionari; tata l-a cam înjurat şi l-a făcut netrebnic, iar Panţuru, acoperit din cap până-n picioare cu lănţişoare şi cureluşe, s-a întors către mine şi s-a uitat lung, c-un fel de milă.

Grozav mă intimidau ochii lui întunecaţi! Ei doi, adică tata şi cu Panţuru, stăteau încă în faţa cabanei, fiindcă oaspetele nu voise să-şi dea jos de pe umeri arma, iar tata nu l-ar fi primit aşa, cu arma pe umăr, în cabană, pentru nimic în lume. Şi foarte lung s-a uitat la mine flăcăul ăla bătrân din Jina, dar care acum venise ca orăşean, din oraş, şi nu cu mânie, ci cu un fel de scârbă şi tristeţe, că tata l-a întrebat:

„Ce te uiţi aşa la copil, Panţurule?”

„Copil? Azi, mâine îl văd plecând pe front.”

Tata s-a uitat la el aspru, şi cum era încărunţit, părea un lup; ştii cum e tata, are faţa ascuţită şi osoasă, acum s-a făcut mai străvezie, de bătrâneţe, dar atunci avea figură de om puternic, de lup.

„O să-nceapă un război lung, bade Simioane, proroci Panţuru, şi n-o să treacă decât vreo trei-patru ani, şi omul ăsta – arătă spre mine – pe care tu încă-l vezi copil, iar ochii mei îl şi văd soldat, o să mărşăluiască în coloana infanteriştilor trudiţi, şi nu se va mai întoarce de unde va pleca.....

Nu ştiu ce i-a venit lui Panţuru să spună aceste cuvinte! Ce duh rău i le-a şoptit la ureche...

„Eu nu mă uit, omule, că eşti cu arma de-a-umăru, răspunse cu glas coborât tata. Pleacă de aici, şi să nu te mai văd niciodată!...

Şi Panţuru nu i-a răspuns, a plecat.

Eugen, care mergea foarte încet, fu ajuns din urmă de Mihălţan şi de Eva. El o ducea de braţ, îşi terminaseră vizita la directorul-adjunct.

— Ce-i cu javra asta nenorocită, Eugen?

Eva îi surâse:

— Bună seara. Vă plimbaţi pe aici?

— Frate bun, păcat că nu l-ai cunoscut pe omul de la care venim acum! zise Mihălţan, nerăbdător să fie întrebat de unde vine, şi să spuie de unde. Şi să spuie ce făcuse acolo. Dar Eugen nu-l întrebă.

— Tu l-ai mai prins pe noul adjunct? stărui Mihălţan.

— Nu. Pe care?

— Cum pe care? Pe tovarăşul Micudoiu. Mă, ce om!

— Ce om?

— Excepţional!

— Tot aşa ai spus şi după ce l-ai auzit cântând din ghitară:

excepţional! zise Eva, privindu-l pe Eugen.

Entuziasmul lui Mihălţan era tare sărăcăcios:

— Chiar aşa. Dar e un om excepţional.

— Cântă din ghitară? întrebă Eugen.

— Excepţional, parodie Eva.

— Ne-a invitat la cină, explică Mihălţan.

— Tot timpul s-a uitat la picioarele mele, chicoti Eva.

— Ei, şi tu! De ce nu s-ar uita, e bărbat în putere. Şi tu ai picioare faine, pusi.

— Pusi, rânji Eva.

— Cel puţin aţi mâncat bine?

— Excepţional! intonă Eva.

— Patru feluri – ce crezi?! zise Mihălţan.

— Câtă plată v-a cerut? întrebă Eugen.

— O să ceară, o să ceară, zise Eva. N-am eu grijă, o să ceară.

— Nu e omul, făcu Mihălţan, bine dispus. Se uită el la picioarele tale, dar nu e omul. Ăsta e dintr-o bucată. Principial.

— Mare mulă eşti, zise Eva.

— Pusi, ce vorbe-s astea?

— Pusi...

— Pusi, se gudură logodnicul.

Pusi, pusi, pusi, pusi, pusi, pusi...

— Să-ţi fierb mitraliera?

— Să-ţi încarc nişte ouă?

— Să-ţi spun o poveste cu fereastra?

— Să deschid lupul şchiop?

— E foarte grav când se fac greşeli în excepţional...

— Da, cântă la ghitară în armată!

— Mă îmbrac imediat, mergem la craniul de lup găsit în peşteră...

— Ţi-ai uitat la mine cocoşată Aurica...

— Ne pierdem timpul păsările de sub Hornul Diavolului.

— Zi şi noapte, zboară, de pomană...

— Ninge peste noi, şi vom muri ca nişte câini, Andrei...

— N-am să uit. Îţi făgăduiesc, lupule şchiop...

— Acum, acum îmi veţi permite să plec, domnule Bernard?

— Eşti o fiinţă cinstită, măi câine, măi căpitane...

— Vrei să mănânci ceva grenade?

— Adă din tranşeea a doua ceva bun, bun, bun...

— Cartuşiera, tutunul şi speranţa, la atât se reduce averea păsărilor...

— Mi se pare că înţeleg încăpăţânarea de a zbura a soldatului... De a zbura zi şi noapte...

— Fetiţa aceea, Sibil, e ocrotitoarea lupului...

— Codrul de dincolo de Secegura e împărăţia infanteristului Vasile...

— Salve, scurte şi dese, de mitralieră, ai rămas aceeaşi...

— Când se vor apropia la o sută cincizeci de paşi, Simona....

— Să ne spună tovarăşul Coman Eugen, de ce a plecat pe front naiv?!

— Îmi place zâmbetul tău, atât de voluntar...

— Voluntar Coman Eugen, în şesul viscolit, fierbe!...

— Stinge fereastra şi închide focul!

— Sunt aşteptat, sunt foarte aşteptat, acum îmi veţi permite să cad?

— De câteva ori, urcând Hornul Diavolului era să plec...

— Eugen, ce e cu tine? Eugen! Eugen! Eugen! Eugen! Eugen! Eugen!!!

— Ah, da! Ce e cu mine? Ce făceam? Silvia... De unde ai apărut?

— Eugen, plângi? Tu, plângi?

— Eu plâng? Fii serioasă!

— Ai obrazul ud de lacrimi... Stăteai rezemat de zidul acesta şi plângeai... Şi alături de tine pândea un câine lup, dar când m-am apropiat, a zbughit-o...

— Poate era lupul şchiop, Silvia...

— Eugen! Dragul meu! Stai aici şi plângi... De ce? De ce baţi străzile atât de târziu?

— Dar tu, Silvia? De unde vii?

— Te-am căutat. Am lăsat la mătuşă-ta un plic, pe care scria „f. f. f. urgent.... L-am primit după amiază; ţi l-au trimis pe vechea adresă, adică... la mine; m-am gândit ca e ceva important...

— Tu plângi?

— Plâng? Nu ştiu... Nu e bine, nu-mi place, Eugen... Când plânge o femeie, e altceva... Dar un bărbat...

— Nu plângeam... Ţi s-a părut...

— Du-te acasă, Eugen... Nu îndrăznesc să-ţi spun vino acasă. Am să te conduc...

— Eu am să te conduc... Te rog, nu-ţi face inimă rea.

— Eu nu sunt curioasă... Nu vreau să ştiu nimic, nu te întreb nimic, un singur lucru doar: de ce stăteai aici, rezemat de gard şi plângeai... ca un copil? Ce se întâmplă! Ce s-a întâmplat?

— Dacă am plâns, e bine, şopti Eugen. Lacrimile uşurează, acum mă simt perfect. Şi bărbaţii trebuie să plângă din când în când, să lăcrimeze. Altfel uită, şi nu trebuie să uităm nimic. Dar unde e lupul şchiop?

— Lupul şchiop? Silvia îl privi cu ochii măriţi de surprindere.

— De ce te uiţi aşa la mine? Nu înţelegi o glumă?

— M-ai întrebat în glumă? Dar câinele lup care a fugit la venirea mea?

— Poate era o nălucă...

— Simona spunea că te urmăresc nălucile...

— Are dreptate... Pe infanteristul Vasile, care a zăcut atâta amar de timp în capcana de şoareci, îl urmăresc nălucile întunericului. Dar acum îi e bine. Silvia... Simona... Sibil...

— Sibil? Ai spus: Sibil?

— E ocrotitoarea infanteristului Vasile.

Silvia îi luă de braţ şi nu mai spuse nimic.

— Noaptea e împărăţia mea, şopti Eugen, şi de aceea vorbesc cam anapoda...

— Tu arzi... Ai febră!

— E febra mea obişnuită. De origine necunoscută. Trece... şi revine iar.

— Culcaţi! Salt înainte! Culcaţi! Nu aşa, soldat! Nu aşa, paştele mă-ti de soldat, paştele mă-ti de vagabond! Când am strigat „cul... să-ţi trăsnească burta de pământ încă înainte de-a fi pronunţat cuvântul „caţi...»... Înţelegi? Înţelegi cuvântul „pronunţat...? Cul-caţi!!! Saaalt! Culcaţi! Măi, vagabond împuţit! Măi, curvă de infanterist! Nu înţelegi ce *pronunţ* eu? Măi, acela care nu vrei să execuţi ca lumea! Ia vino încoace... Cum te cheamă?

— Coman Eugen.

— Soldat Coman Eugen, domnule plutonier, aşa te prezinţi... te-ţi-ai moaşe-ta de puturos!

— Soldat Coman Eugen, domnule plutonier.

— Înţelegi ce înseamnă cuvântul „pronunţat...?

— Înţeleg.

— Explică-mi şi mie... Explică, să audă tot plotonul...

Eugen tăcu.

— Nu ştii? N-ai făcut şcoala primară?

— A făcut liceul, don'plutonier! strigă Dico.

— Ai făcut liceul? Şi dacă ai făcut liceul crezi că mă poţi lua la superfluu? Crezi că faci băşcălie de mine, că ai făcut un împuţit de liceu? Culcaţi!

Eugen se trânti la pământ.

— Răspunde-mi acum! N-ai vrut să vorbeşti cu binele, ai să vorbeşti cu botul în pământ... Ce faci tu cu mine, mă? Mişto? Băşcălie? Îmi dai cu aghiazmă pe la nas? Aud? Nu răspunzi? Târâş în coate până la privată şi-napoi! Mai repede... Mai repede... Acum vorbeşti? Nu vorbeşti nici acum? Aduceţi-l pe nea Tănase...

Dico veni în fugă şi-i dădu subofiţerului un fel de scândură lată, lucioasă. Plutonierul începu să-l lovească pe Eugen. Deasupra cazărmii flutura cerul vânăt împânzit cu dungi albicioase de nori melancolici...

— De ce faci pe nebunul? îl întrebă seara târziu Nicu, fiul fierarului din Vârşeţ.

— Nu fac pe nebunul... Îl aştept pe căpitan, să vină să-mi dea drumul. Pe urmă îl omor pe plutonier.

— N-o să-l mai vezi niciodată pe căpitan. N-are să vie...

— Mi-a promis.

— Cu noi s-a terminat, Eugen. Plecăm pe front...

În dormitorul împuţit intră plutonierul Halca.

— Alarmă! zbieră el. Alarmă pentru soldatul Coman, din plutonul doi! Numai pentru el. Adunarea, peste un minut. Cu masca pe figură. Încă nu eşti gata? Încă nu te-ai adunat?... Drepţi! Culcaţi! Salt! Culcaţi! Baioneta la armă, atac, înainte, ura! Culcaţi!

Sub cerul înstelat, sub lumina lunii, infanteristul Eugen, cu masca pe faţă, auzindu-şi respiraţia, dădea atacul împotriva tranşeelor duşmane; plutonierul Halca conducea atacul. „Aviaţie inamică! Culcat pe spate, tragi în avioane, ţinteşti elicea! Când pronunţ ţinteşti elicea... Ai învăţat ce înseamnă „pronunţ”? Sau ştii,

că doar ai făcut liceul... Gaze dispărute! Repaos! Ajustarea echipamentului. Alarmă! Culcaţi! Gaze! La pământ!...

La pământ... Legea gravitaţiei... Mărul lui Newton... Asta la ce mai poate folosi?... Je vous aime, ma... L'article partitif est... Ante, apud, ad... Baioneta la armă! Împunge! Ucide-l!... Alaska... Arhipelagul Trei Coroane... Domnule profesor, pentru azi am pregătit compunerea: „Fă bine, şi-ţi va fi bine"... Culcaţi!... Nu, Simona, pe noi nu ne poate despărţi nimeni. Eşti prima mea iubire, sigur, dar ce, omul poate avea mai multe iubiri? Nu trânti arma, soldat! Arma e nevasta soldatului, cu ea doarme, o strânge în braţe noaptea şi o sărută. Simona, eu, astăzi, vreau să zic noi... Istoria modernă şi contemporană începe cinci metri mai la nord de ecuator, într-un vesel trib de maimuţe ay-ay, conduse de un maimuţoi singuratic şi înţelept. Drepţi! Culcaţi! La atac! Împunge, împunge, împunge! Urăşte-l pe duşman, împunge-l drept în inimă, să nu se mai aleagă nimic de inima lui spurcată... Împunge! Trăiască maimuţele. Maimuţe, după mine, marş, la atac! Pregătiţi baionetele! Cozile sus! Mai mândre, mai înţepate cozile! Să se vadă bine, sub cozi, dosurile voastre roze şi graţioase!

Tranşee, zumzetul bondarilor de noapte, şi nestatornica linişte a frontului. Nicu, fiul fierarului a murit ieri. Plutonul cinează. Felul întâi, felul trei şi felul patru, ca la căpitanul Micudoiu, pardon, la fostul căpitan Micudoiu, când îşi invită subalternii, să-i hrănească, şi apoi să le cânte din ghitară. Aproape fiecare pluton are câte un cântăreţ din: muzicuţă, fluier, acordeon, pieptene... Plutonul lor n-are niciun cântăreţ. Din direcţia lunii care s-a oprit, s-a aşezat pe movila din dreapta, vine ceva întunecat şi inform, ceva neprecizat, dar sinistru, ca obiectul acela din colţ, care se pregătea mereu să se năpustească spre el. Poate că e moartea, dar asta ar fi ceva prea blând. Altceva e. Latră un câine undeva.

— Cu noi s-a terminat, Eugen. Plecăm pe front.

Nimeni n-a spus nimic. E numai umbra lui Nicu. Încă mai rătăceşte printre tranşee, ca toate umbrele soldaţilor morţi care nu se hotărăsc să lase frontul în seama celor rămaşi vii...

— Adevărată e povestea pe care am auzit-o, Coman?

Locotenentul Licuşan luase de câteva zile comanda plutonului; venise direct din spital; o schijă îi răsese obrazul drept şi-i ciupise vârful nasului; partea aceea a feţii era vânătă, hidoasă, iar nasul inform; avea douăzeci şi cinci de ani şi-i fusese ruşine să se arate acasă desfigurat.

Era întuneric. Eugen îl privea, fără să-i distingă bine faţa; nu-l înţelegea:

— Despre ce poveste e vorba, domnule locotenent?

— Că ai şasesprezece ani?

Eugen îşi simţi trupul îngheţat, îşi stăpâni pornirea de a-l lovi cu pumnul în obraz; era o pornire animalică, inumană, inexplicabilă, fiindcă omul îl întrebase cu o anumită bunăvoinţă.

— De ce nu răspunzi? E adevărat?

— Nu...

— Dar câţi ani ai?

Licuşan pieri peste o săptămână şi n-avu ocazia să se mai ruşineze de hidoşenia sa; una din păsările ce zburau pe deasupra tranşeelor îl plesni în obrazul rămas teafăr, şi ochiul stâng al locotenentului ieşi întreg din orbită, atârnând deasupra gurii. Lătra un câine, şi din direcţia lunii ceva întunecat şi rău venea în direcţia tranşeelor. Plutea un miros romantic, de urină.

— Acum te las, zise Eugen, când ajunseră în strada Aurarilor; culcă-te şi visează ceva frumos, şi îţi mulţumesc că ai avut grijă să-mi aduci plicul acela, şi nu te gândi la balivernele pe care ţi le-am spus.

— Nu mi-ai spus nimic, ai tăcut tot drumul...

— Am tăcut?

— Eugen... Silvia încercă să zâmbească... când m-ai părăsit credeam că ai făcut-o pentru altă femeie şi n-aş putea să-ţi explic cât am fost de îndurerată. Dar acum îmi pare rău că nu e aşa. Cu tine se petrece un lucru îngrozitor, nu înţeleg bine ce, dar aş vrea... ah, nu-mi place să-ţi dau sfaturi! Aş vrea să scrâşneşti din dinţi, şi să treci peste... groaza care te chinuie. E un fel de groază, nu? Dar de cine?

— Am să mă duc în pădure, să-i fac o vizită lupului şchiop, zise Eugen, privind în sus.

— Foarte bine! Am să-i scriu mamei să-mi trimită nişte bani, ceva mai mulţi, ea are la ciorap, şi o să te duci undeva. La mare, sau unde vrei... Asta nu te obligă la nimic, să ştii...

— Eşti îngrozitor de naivă, fata mea! N-am să plec nicăieri, lasă asta. Vrei să-ţi arăt Carul Mic? Uite, acolo...

— Naivă, adică proastă, ştiu. Vrei să vii sus? Vrei să rămâi noaptea la mine?

— Ce pomană drăguţă te pregăteşti să faci: fosta soţie i se oferă, din milă, fostului soţ.

— Poate că nu e o pomană, prostule! Poate că într-adevăr vreau să fiu cu tine în noaptea asta, chiar dacă ar fi pentru ultima dată! De ce nu încerci să înţelegi şi tu odată, cu capul ăsta, încăpăţânat?

— Ştii că am ucis un om?

— Ce glumă nesărată!

Eugen luă mâna Silviei şi o duse la inima sa; era un gest absurd, nepotrivit cu ceea ce vorbeau, totuşi reţinu mâna multă vreme, până la sfârşitul discuţiei; păreau a fi doi oameni care s-au cunoscut de puţin timp, şi a căror iubire abia se înfiripează. „Am ucis un om, fără milă şi fără să-mi tremure mâna... M-am pregătit

pentru asta şi am pândit momentul. De fapt l-am ucis de câteva ori, fiindcă am făcut repetiţii în gând. Nu mi-a tremurat mâna niciodată; l-am împuşcat în ceafă când stătea cu spatele la mine şi observa poziţia inamicului cu binoclul... Glontele a trecut prin ţeastă, dintr-o parte în cealaltă şi a sfărâmat binoclul... Asta când l-am omorât prima oară... Când l-am împuşcat pentru a doua oară, glontele a intrat în tâmplă şi a ieşit prin gură, azvârlindu-i afară dinţii... Mă mai chemi să vin sus?.....

„Văd că nu mă crezi. Bine, să-ţi povestesc. Când am plecat pe front l-am avut comandant de pluton pe rezervistul Mărgineanu, un pârlit de sublocotenent, chelner de meserie. Ce mult îi plăcea că e ofiţer, că e comandant, şi că, în general, e război... „Am auzit că eşti un laş, mi-a spus, din prima zi, că minţi, că umbli cu poveşti şi tromboane... Câţi ani ai?... „Şaisprezece, domnule locotenent". M-a scuipat. A doua zi m-a întrebat iar câţi ani am, i-am spus şi m-a scuipat iar. A treia zi când m-a întrebat, n-am mai răspuns, dar tot m-a scuipat. Stătea tot timpul cu revolverul în mână. Teribil ce-i plăcea că are revolver; ne găseam pe front, şi abia aştepta să împuşte pe cineva, un inamic sau un soldat de-al său... Regulamentul îi dădea dreptul... Mă întreba în fiecare zi câţi ani am, eu tăceam, iar el mă scuipa, cu pistolul în mână, aşteptând să-l scuip şi eu, ca să mă împuşte. Oamenii din pluton întorceau capul, iar doi dintre ei, Dico şi cu Barta, râdeau. El zicea că doreşte să mă dezveţe de năravi; să mă convingă că am tocmai vârsta necesară pentru front; să scoată laşitatea din mine; dar eu nu eram laş decât prin aceea că mă temeam de revolverul lui şi nu îndrăzneam să dau în el când mă scuipă. Acest om era smintit, pe front ofiţerii nu fac aşa ceva, de teamă, pur şi simplu. Fiindcă soldaţii îi clopăie, la primă ocazie. Iar eu am repetat în gând câteva variante ale uciderii lui, şi am văzut că merge strună. Nu aveam nicio emoţie. După ce

l-am ucis de câteva ori în gol, a venit ziua când trebuia să-l ucid cu adevărat, cu prilejul unui atac simulat. Asta trebuia să se petreacă la ora trei după masă, însă, cu două ore mai devreme, Mărgineanu a crăpat înfulecând singur un castron cu ciuperci otrăvite. Din castronul acela au mai gustat încă doi oameni, dar ca prin minune ăia n-au păţit nimica... Mărgineanu a murit cu revolverul în mână, se auzea cum îi fierbe otrava în stomac. Îi fuseseră hărăzite două morţi în ziua aceea, l-au ucis ciupercile, dar dacă nu se întâmpla aşa, l-aş fi împuşcat eu. De fapt, e ca şi cum l-aş fi împuşcat. Uneori chiar mă întreb dacă nu l-am împuşcat într-adevăr, atât de precis văd şi acum cum îi sar dinţii din gură, rupţi de glontele meu... În general am avut un mare ghinion, totdeauna. Toţi nătărăii m-au luat la ochi, şi cum lumea viermuie de nătărăi, toată viaţa am fost luat la ochi şi oricând se găseau câţiva cărora le-ar fi făcut mare plăcere să mă atingă... De când mă ştiu, şi până azi, a fost aşa...

Când ajunse acasă, Eugen găsi în bucătărie cina care-l aştepta şi plicul pe care-l lăsase Silvia. Era târziu, mătuşa şi unchiul dormeau de mult. Eugen rupse plicul.

„Tov. Coman Eugen, str. Aurarilor 51. Prezentaţi-vă imediat la serviciu, pentru a lămuri unele puncte privitoare la demisia dv. În caz contrar, veţi suporta consecinţele. Director-Adjunct, Micudoiu D.....

Eugen îşi scoase în farfurie trei ardei copţi, o bucată de friptură şi cartofi prăjiţi şi începu să mănânce încet, privind mereu hârtia pe care o pusese pe masă, în faţă lui, când uşa bucătăriei se deschise fără zgomot şi apăru capul cenuşiu şi frumos al lupului şchiop...

15: În timpul nopţii, ceţurile

În timpul nopţii ceţurile coborâră în oraş, dinspre dealuri, rotunde şi moi ca nişte perne catifelate, pe care să-ţi pui capul şi să dormi; şi oraşul, într-adevăr, îşi lipise urechea de perna de ceaţă, şi dormea dus, sforăind la răstimpuri, liniştindu-se, şi sforăind iarăşi, în funcţie de adâncimea somnului şi de vise; singura fiinţă trează în tot oraşul era lupul şchiop care bătea străzile şi bulevardele, sub lumina spectrală a neonului.

Întâi urmărise venirea ceţii; şezuse câineşte la marginea dinspre deal a oraşului, în locul căruia i se spune Grădina Morii, unde între castani şi stejari se vede o clădire mare, un spital de copii, după cum bine ştia lupul şchiop; şezuse câineşte pe marginea drumului, urmărind cu un ochi licărirea acelor ferestre ale spitalului de copii unde mai ardea lumina, iar cu celălalt ochi cămaşa de ceaţă a dealului, lăsându-se încet în jos, împâclind cerul şi ascunzând stelele verii.

După ce depăşi clădirea dintre castani şi stejari şi ajunse la numai douăzeci de paşi de lupul şchiop care o urmărea cu o curiozitate înţeleaptă, ceaţa se opri puţin, iar apoi îşi continuă înaintarea, împărţindu-se în detaşamente; un detaşament porni spre centrul oraşului chiar pe această frumoasă şi lungă alee de castani, altul o luă către acelaşi ţel pe vechiul drum al Aurarilor, şi altul pe Strada Cotită; lupul şchiop se urni şi el din loc, punându-se în fruntea detaşamentului de ceaţă de pe alee, care încerca să-l ajungă, fără să reuşească; lupului şchiop îi plăcea jocul, îşi propusese să se amuze puţin în noaptea aceea, înainte de a pleca spre casă; deci merse, nici prea repede, dar nici prea încet, privind la răstimpuri înapoi spre rotocoalele moi ce-l urmau, să vadă dacă nu cumva se îndepărtase prea mult de ele, sau dacă, dimpotrivă, nu se micşora distanţa exagerat. Fiindcă nu voia să se lase călcat pe

coadă de ceaţă, decât în clipa când va binevoi el să accepte; lucrul acesta se întâmplă în centru, unde lupul ajunse primul, în timp ce coloanele de ceaţă invadau piaţa din trei părţi; ele făcură joncţiunea chiar în locul unde se oprise lupul şchiop, şi acesta, ridicând botul, nu mai văzu stelele. Ceaţa cucerise oraşul, care acum dormea şi mai dus; după ce-şi îngădui acest joc, lupul mai rătăci un timp prin oraş, atent, fiindcă vizibilitatea era scăzută; cu toată ceaţa, vitrinele iluminate se ofereau cu generozitate ochilor, chiar şi ochilor unui lup; deci lupul şchiop zăbovi un timp în faţa unui magazin de jucării în vitrina căruia se aflau o mulţime de păpuşi; nu prea frumoase păpuşi, aceasta fu părerea lupului; pe urmă admiră aparate de radio, în altă vitrină, reşouri, diferite tipuri de fier de călcat şi maşini de tocat carne. Cu toate că era un lup bătrân şi înţelept, care ştia multe, niciodată până acum nu avusese prilejul să vadă în tihnă şi de aproape, toate şmecheriile cu ajutorul cărora oamenii îşi complicau de bună voie viaţa. Rămase gânditor în faţa unei drăcii roşii, pe două roţi: motocicletă; asta trece pârâind prin păduri, şi nici nu-i pasă; zăbovi pe urmă la vitrina micului magazin din colţ, privind nişte ceasuri, mai mari şi mai mici; rostul lor nu l-a putut desluşi niciodată, cu toate că a încercat; ce-i aia timp, şi ce-i aia să măsori timpul? Şi să-l împărţi?!... Există zile şi există nopţi, există anotimpul dragostei, anotimpul liniştii, anotimpul bogat şi anotimpul flămând; oamenii nu s-au mulţumit cu atâta, ci au încurcat lucrurile cele mai fireşti; la ce bun să împărţi şi să măsori zilele şi nopţile, când ele şi aşa trec...

Apoi lupul merse încă puţin şi ajunse la vitrina unui magazin cu ustensile de pescuit şi vânătoare; văzu în vitrină o armă şi rânji; ce-i aceea o armă? Un mijloc necinstit de a-ţi doborî adversarul; noroc că oamenii folosesc mai mult armele unul împotriva

celuilalt, decât împotriva fiarelor pădurii; unii oameni sunt naivi, alţii răi, alţii proşti; proştii sunt cei mai numeroşi; au o neîndemânare şi o lipsă de înţelegere faţă de orice, că îţi vine să urli de milă; nici măcar hazlii nu sunt oamenii; ca dovadă, ei nu se joacă; imediat ce ajung mari, adică maturi, renunţă la joacă, nu că n-ar vrea, sau că nu le-ar plăcea, ci fiindcă nu se cuvine; oamenii au inventat coduri nesfârşite cu ce se cuvine şi ce nu se cuvine, şi trăiesc după ele; în general, ceea ce se cuvine e trecut în codurile lor la ce nu se cuvine, adică anapoda, invers; lupul şchiop examină în silă câteva gâze artificiale din cele folosite de pescari; într-adevăr, numai peştii sunt mai tâmpiţi decât oamenii, că pot lua în serios asemenea contrafaceri; de altfel întreaga viaţă a oamenilor e alcătuită din gâze artificiale... Au o deosebită dragoste faţă de ele, şi le agaţă peste tot; oraşul întreg e construit din gâze artificiale...

Lupul şchiop lăsă baltă vitrinele şi merse un timp liniştit pe bulevard.

Dimineaţa, când se trezi Eugen, ceaţa încă nu se ridicase; umbra era încă rece, şi în grădină, printre pomi, pânzele cenuşii păreau nişte fierăstraie care încearcă să reteze, fără zgomot, trunchiurile. Lui Eugen îi plăceau orele acestea crude, când ziua încă nu e de tot zi; luă prosopul şi merse la cişmea în chiloţi şi se spălă până simţi că e înţepenit de frig; după ce se îmbrăcă intră în bucătărie; Laura se pregătea să pună ochiurile la fript, iar Achim se cinstea de dimineaţa cu un păhărel de ţuică galbenă, tare. Eugen folosi şi el un păhărel, şi apoi dejună cu multă poftă; afară ceaţa se ridicase, răsărise soarele, şi se auzea zvon de albine.

Eugen plecă în oraş absent, cu gândul aiurea, parcă inconştient că peste puţine minute se va afla sub acelaşi acoperiş cu Micudoiu; abia intră în clădirea galbenă că o văzu pe Livia Dima, coborând precipitat scările, înaltă, uscăţivă, nu tocmai frumoasă, cu un ten

păcătos; se vedea că plânsese, avea ochii înroşiţi şi buzele încă îi tremurau. Eugen se opri în faţa ei:

— Livia! Ce-i cu tine? Fato, ce naiba, chiar plângi?

Ea se oprise şi ochii i se umplură de lacrimi.

— Haide, spune! Ce-ai păţit?

Îi fusese totdeauna parcă milă de ea, fiindcă n-avea succes în dragoste, şi-n acelaşi timp era mereu înamorată şi nefericită.

— Mi-a făcut proces-verbal... Ieri! bâigui ea. Şi azi m-a retrogradat.

— Nu înţeleg... Ce proces verbal?

— Ieri, la restaurant... miliţianul... fiindcă am dansat twist! Numai fiindcă am dansat twist! Iar astăzi m-a chemat directorul adjunct... Micudoiu... trăsni-l-ar!... şi m-a anunţat că mă retrogradează... hî, hî, hî!... Tot Micudoiu a fost acela care l-a chemat pe miliţian... Auzi, tu!!! Miliţianul voia să mă lase în pace, dar Micudoiu i-a ordonat să-mi facă proces verbal; auzi, pentru încălcarea moralei, proletare, hî, hî, hî...

Fata începuse iarăşi să plângă în hohote. Eugen o lăsă un minut să se potolească, apoi o scoase din hol şi trecură strada la cofetăria „Trandafirul" unde ceru coniacuri mici şi cafea. Eugen era un admirabil consolator. Femeile – cele care nu se îndrăgosteau de el – aveau încredere şi-i făceau confidenţe... O îndemnă să bea coniacul, şi Livia, când râzând, când lăcrimând, ţinu să-i povestească cum o invitase aseară la restaurant Mircea Bârsan, în anul cinci la Poli, un băiat foarte serios; asta era o mare victorie sentimentală pentru Livia! Ceva neprevăzut, şi deosebit de plăcut, totul, invitaţia, apoi întâlnirea — el venise îmbrăcat prea corect, la cravată şi costum închis care-i stătea admirabil; şi vorbea frumos, nu ca şmecheraşii pe care ea nu-i putea suferi, şi apoi intraseră amândoi în restaurant, şi toată lumea îi văzuse, şi probabil au fost

comentaţi, comentaţi favorabil fără îndoială, ca fiind o pereche potrivită; şi Livia tresărise de plăcere văzând că în sală se află însuşi directorul adjunct, la o masă cu şeful planificării; amândoi o salutaseră, iar Micudoiu îi zâmbise deosebit de amical şi de încurajator; da, şi zâmbetul directorului adjunct o bucurase, şi-l arătase apoi şi lui Mircea, zicând că e probabil un om tare cumsecade, aşa cum de altfel povestesc toţi cei care-l cunosc mai bine; Mircea Bârsan comandase şi mâncare, nu numai băutură, cu toate protestele ei, cu toate că-l asigura că mâncase acasă înainte de a veni; băuseră, ea se cherchelise puţin, dar foarte puţin, orchestra începuse nişte ritmuri ceva mai dezmorţite, iar Mircea o întrebă dacă ştie twist.

— Ştiu, dar nu e voie, răspunse ea.

— Cum nu e voie? Dar la Cluj se dansează twist...

— Poate... oraş mai mare... Dar la noi nu... Te beşteleşte în şedinţă...

Şi totuşi, puţin mai târziu, dansară twist. Un twist cam sărăcuţ, cam încet, totuşi...

Micudoiu îi zâmbi iar, şi Livia se bucură, şi dansă mai cu viaţă. Nu observă discuţia directorului adjunct cu responsabilul sălii; acesta se dezvinovăţea, zâmbea făcând gesturi largi, Micudoiu însă nu mai zâmbea; şeful planificării, un inginer în vârstă, nu interveni în discuţie; responsabilul sălii cedă, şi trimise pe cineva după sectorist; miliţianul fu dus la masa lui Micudoiu; acesta îi explică; miliţianul privi dansatorii, zâmbi şi făcu un gest îngăduitor; Micudoiu, fără a zâmbi se legitimă, arătând că e directorul adjunct al unei importante întreprinderi; miliţianul, un flăcău de la ţară, cu grad mic, fu impresionat; aşteptă să se termine dansul, apoi merse la masa unde Livia radia de plăcere şi ceru buletinele, al ei şi al lui Mircea. Le încheie proces-verbal cu amendă de şaptezeci şi cinci de

lei. Sala întreagă urmări chinuitoarea şi lunga formalitate a completării formularelor de amendă... Zadarnic protestă Livia, plângând – vai, toată fericirea se dusese dracului! –, zadarnic încercă studentul să-l ia de-o parte pe miliţian, să-i explice că nu e chiar aşa... că twistul nu e manifestare de ataşament faţă de capitalismul putred... Expresia asta o folosise Micudoiu când îl instruise pe miliţian... Acesta însă făcu totul în silă, spunând câteva cuvinte în care trecea vina asupra „şefului ăla, de la masa aia..... „că dacă n-ar fi fost el, eu vă dam pace, aşa să ştiţi... dar a zis că mă raportează dacă nu vă fac proces... mie-mi pare rău..."

Dimineaţa Micudoiu îi spusese secretarei să o cheme la el în birou pe tovarăşa Livia Dima. Când fata intră, directorul adjunct avea pe faţă acelaşi zâmbet bun şi încurajator pe care-l arborase în seara trecută, la început.

— Tovarăşa? întrebă el.

Livia îl privi zăpăcită.

— Numele, se prefăcu Micudoiu.

— Livia Dima...

— Livia Dima... A, da! În ce încurcătură te vâri, şi mă vâri şi pe mine, tovărăşică dragă! Ştii ce-ai fi păţit aseară, dacă nu eram şi eu acolo? Noroc că am izbutit să-l îmbun pe miliţian, i-am spus că eşti funcţionară *la mine,* şi ai scăpat cu o simplă amendă... M-am expus eu însumi, vezi, şi ar trebui să fiu foarte supărat pe dumneata...

Livia îl privea buimăcită, nu-i venea să-şi creadă urechilor.

— Cine-i individul care te-a învăţat să dansezi aşa? Individul de aseară...

— Individul.... şopti Livia, gata să plângă. Un prieten, student... Şi nu el m-a învăţat!...

— Studenţii ăştia... Nişte chestii atât de periculoase!... Ar trebui să fiu supărat pe tine, tovărăşică, dar nu sunt, aşa-s eu, nu ţin

supărarea. Înţelegi? Dar ce să mă fac cu dumneata?

— Poftim? zise Livia, neînţelegând.

— După întâmplarea de aseară.... Vai de mine cât de necugetată e tinereţea!...

Aici Livia lăcrima iar câteva clipe.

— Pe urmă, îngăimă ea, trăsni l-ar, Micudoiu şi-a turnat apă în pahar, fălcosul dracului – şi Eugen îşi văzu omul ducând tacticos paharul la gură („la bot", explică Livia) şi sorbindu-l tot, până la fund, şi apoi, puţin asudat, recompunându-şi mutra compătimitoare, îngrijorată, şi luminată de bune intenţii.

— Dacă nu insistam eu, cu orice risc, pe lângă miliţian...

— Nu e adevărat, sări Livia. Dumneavoastră l-aţi chemat pe miliţian şi i-aţi poruncit să mă amendeze! şi tăcu, îngrozită de propria-i izbucnire, şi aşteptând dezastrul. Directorul adjunct o privi doar cu ceva mai multă curiozitate.

— Poţi să crezi ce doreşti, zise.

Livia nu ştia ce să facă. O podideau lacrimile. Să iasă trântind uşa? Se temea. Micudoiu privi hârtiile de pe birou.

— Dacă-ţi închipui – zise în sfârşit – că eu pot influenţa activitatea unui miliţian în exerciţiul funcţiunii, înseamnă că nu ai nivel. Îmi pare foarte rău. începu să aranjeze încet nişte foi. Voi fi nevoit să propun retrogradarea dumitale. E o sancţiune minimă, care va preveni, să sperăm, altele mai grave, fiindcă... înţelegi ce ai făcut?

— Nu, gemu fata.

— Nu face nimic, ai timp să te gândeşti... Atitudinea binevoitoare dispăruse, acum era grav, oficial. Îmi place să-mi apăr oamenii, încheie Micudoiu, i-am apărat totdeauna, deşi tot eu am tras ponoasele.

Eugen simţi o mare slăbiciune în tot corpul. Îşi aminti, printr-o

asociaţie ciudată, un desen pe care-l văzuse undeva: un bărbat, un explorator probabil, ţintuit de trunchiul unui copac gros cu săgeţi ascuţite pe care le aruncau canibalii; desenul era stângaci, totuşi sugera că bărbatul încă trăieşte, simte şi vede ce se întâmplă cu el, şi suferă. Micudoiu ăsta e ca o navă de oţel; trece printre oameni, avariindu-i pe unii. Pe unii, definitiv. Livia termină de povestit, şi-i aştepta părerea. Eugen tăcu însă.

— La ce te gândeşti?

— La Micudoiu.

— Toţi îl laudă, ştii? Livia reuşi să zâmbească. E pur şi simplu slăvit!... Atât de bun, atât de înţelegător...

— Un adevărat titan, zâmbi Eugen. Un titan al Renaşterii...

— Îţi baţi joc... Îl cunoşti?

— Nu, zise Eugen.

— Spune-mi, ce să fac?

— Nu poţi să faci nimic. Livia, e mai tare, asta e... Şi să ştii că lui nici nu-i pasă prea mult de tine... şi Eugen gândi: Dar în toate rapoartele, în toate şedinţele, lingăii îl vor preamări cu glasuri şi mai sonore pe directorul adjunct... Ce minunat exemplu de moralitate ştie să dea! Şi cât de mult îi iubeşte şi-i sprijină pe cei din instituţia sa!... Fiindcă va rămâne în picioare varianta lui şi nu povestea necăjitei Livia... Ghinionul acestei fete urâţele, pe care n-o va compătimi şi n-o va crede nimeni... Dacă era în cauză o târfuliţă frumoasă ca Eva, nu s-ar fi legat de ea Micudoiu; desigur că nu... El ştie să-şi aleagă victimele. Nimeni nu sare să apere o fată urâţică! O fată urâţică n-are voie să danseze twist. Dreptul acesta îl au doar... Eugen ridică din umeri.

— Nu da importanţă! zise. Poate că Micudoiu nici nu e atât de rău; eu cunosc pe cineva care în urmă cu vreo trei ani a fost sancţionat pentru că-şi făcuse costum cu vestă; pe atunci asta era o

culme a malagambistmului; în urmă cu şase ani, dacă nu purtai pantaloni largi de cel puţin jumătate de metru, aveai şanse să fii calificat drept duşman de clasă; nu-ţi aminteşti? Nu pune la suflet, ăsta e sfatul meu, serios! Astea sunt fleacuri... Am avut de mult un amic pe care, cineva, din rea voinţă, din nepăsare, său pentru a-şi acoperi vreun prieten, l-a trimis pe front la vârsta de şasesprezece ani. Livia avu un zâmbet prostuţ.

— Un copil de şaisprezece ani, pe front?

— Da.

— Şi ce s-a întâmplat cu el?

— Ce să se întâmple? A murit... Când ai şasesprezece ani, şi eşti trimis pe front, să te lupţi nu se ştie pentru ce şi pentru cine, mori. Nu scapi, n-ai cum.

— Şi ce s-a întâmplat cu ticălosul care...?

Eugen respiră adânc.

— Şi-a primit pedeapsa, zise rar, şoptit.

— Ştiu ce vrei să spui: că există o dreptate pe lumea asta...

— Există, negreşit...

În timp ce trecea strada, Eugen văzu o corabie cu pânzele albe, greu întinse în vânt, şi-i invidie pe matrozii bărboşi şi nepăsători care navigau pe marea demult dispărută, venind de departe, şi îndreptându-se fără îndoială departe, către un ţărm la care probabil nu vor ajunge niciodată: „Nu mai există mări, şi nu mai există corăbii cu pânzele albe!... rânji către el căpitanul, şi aplecându-se mult îl bătu pe umăr, cumva ocrotitor.

— Mă, băiatule! zise, sincer bucuros, şeful organizării, şi apoi, văzând hârtia iscălită de Micudoiu: Du-te chiar la el, da, da...

Eugen ezită în faţa uşii capitonate a directorului adjunct. Poate că n-ar trebui să intre. Să arunc hârtia pe care mi-a trimis-o şi să nu mă prezint... E prea devreme, parcă, să stăm faţă-n faţă... Dacă mă

recunoaşte? Şi simţi că cineva trece pe coridor şi-l priveşte. Era o fată în rochie albastră. Era neliniştea.

Şi simţi o stranie şi inexplicabilă teamă, ca şi cum el ar fi fost vinovatul. Deschise uşa, înaintă repede prin biroul vast, în timp ce Micudoiu îl urmărea surprins, şi fără să scoată o vorbă îşi înfipse mâinile în beregata lui moale, grăsulie. Strânse din răsputeri până auzi trosnind, în timp ce ochii holbaţi ieşeau din orbite. „Acum e prea târziu", auzi glasul lupului şchiop. Trebuia „atunci". Directorul adjunct se apăra slab, părea că nu ţine la viaţă, o bală sângerie i se scurse pe haină, şi-şi dădu sufletul cu un horcăit scurt, căzând cu faţa pe birou, peste hârtii. Eugen îşi privi mâinile, scârbit, apoi ridică receptorul ca să anunţe autorităţile.

Nu. Nu s-a întâmplat aşa.

Eugen intră şi rămase lângă uşă, aşteptând ca secretara să-i acorde atenţie. Era o femeie de vreo cincizeci de ani, slabă, cu părul negru, vopsit. Îl întrebă din priviri. Eugen arătă hârtia. Femeia intră la şef, şi ieşi peste un minut, invitându-l să intre. Ca şi înainte, Eugen rămase lângă uşă, aşteptând ca omul de la birou, din fundul încăperii, să ridice privirile. Micudoiu purta ochelari în orele de serviciu. Ciudat, Eugen constată că în clipa aceea nu simte nimic împotriva rotofeiului care răsfoia hârtiile; vechea tactică de a părea distrat; Eugen era hotărât să aştepte oricât; era calm, stăpân pe sine... E o minciună că în momentele hotărâtoare omul observă totul şi apoi îşi aminteşte şi cele mai mici amănunte. Ce era obiectul întunecat, gata să se repeadă spre mine?... Dar acum nu trec prin niciun fel de momente hotărâtoare. Să observ deci, din amuzament. Dar n-am ce. Literalmente n-am. Un birou îngrozitor de banal, deşi cu pretenţii. Micudoiu tuşi. Eugen îşi schimbă greutatea pe celălalt picior, conştient de situaţia umilitoare în care se află. Dar Micudoiu îl ţinu acolo, fără să ştie cine este el, fireşte. E

o tactică. Pe urmă se va purta cu mănuşi, oferind o surpriză plăcută, consolatoare, vizitatorului. Aşa face cu toţi, la început rece, apoi din ce în ce mai cald. Minunat.

— Ia loc tovarăşe, zise Micudoiu, dar fără a ridica privirile.

Şi totuşi Eugen era curios dacă-l va recunoaşte, fiindcă această posibilitate, oricum, nu era exclusă. Înaintă, dar nu se aşeză pe vreunul din cele două fotolii capitonate. Şi atunci, în faţa domnului căpitan, stătuse în picioare, la cinci-şase paşi distanţă. Şi păstrase aceeaşi distanţă. S-ar putea să fie interesant, îşi zise calm, fără patimă. Poate îşi va aminti de mine, dar nu va şti de unde să mă ia. Nu-şi va aminti unde m-a văzut. Dar eu îl recunosc? Acum, când suntem atât de aproape, îmi dau seama că el este. Niciunul din noi nu s-a schimbat prea mult în patrusprezece ani. Ca şi cum cineva ar fi avut grijă să ne putem recunoaşte oricând. E o perversitate a destinului. „Domnule căpitan, şopti Eugen, îmi permiteţi să plec?" Mişcase într-adevăr buzele, sau gândise doar? Micudoiu, absorbit, îşi agită iar mâna, mormăind: „Ia loc, te ascult imediat". „Domnule căpitan, nu aveţi chef să dansăm puţin twist?"

Eugen purta o cămaşă roz, cu mânecă scurtă, descheiată larg la gât; pantalonii, suficient de strâmţi, ca să treacă drept un „stileaga", aşa cum îi numesc sovieticii pe malagambişti. Îşi zâmbi într-o oglindă laterală care-l reflecta aproape în întregime. Ce situaţie neaşteptată! „Domnule căpitan, eu voi fi cel care va iscăli prăbuşirea dumitale!" „Domnule căpitan, îmi permiteţi să plec?" Urmări stiloul omului, mişcarea ritmată a mâinii şi a umărului. Hârtii... Oameni care rezolvă hârtii... Lumea e plină de oameni care rezolvă hârtii... Chiar şi directorii, chiar şi ei, tot asta fac, rezolvă hârtii, la fel ca şi ultimul conţopist. Nu doriţi să rezolvăm împreună o hârtie, domnule căpitan? Îşi trecu degetele prin părul mare, privindu-se în oglindă. Cât de mult semăna cu cel de acum

patrusprezece ani... Cu infanteristul Vasile, soldatul de plumb, găsit lângă capcana de şoareci... Infanteristul Vasile, cel de şaisprezece ani, ocrotit de Sibil, cea de şaisprezece ani. „Sibil! chemă Eugen... Sibil!....

Micudoiu ridică privirile, îşi scoase ochelarii.

— Cine e Sibil? întrebă el.

— Vorbeam cu un gând, zise Eugen.

— Dumitale ţi se întâmplă să vorbeşti deseori cu gândurile?

Obişnuita bunăvoinţă a directorului adjunct nu se manifesta şi faţă de Eugen. Îl privea cu răceală, nemulţumit probabil de înfăţişarea sa.

— Dumneata eşti Coman Eugen? întrebă. Mi s-a raportat că după ce ţi-ai înaintat demisia, ai părăsit serviciul fără să mai aştepţi hotărârea conducerii.

— E adevărat, zise Eugen, şi-şi puse mâna dreaptă în şold. Micudoiu îşi potrivi iarăşi ochelarii şi-l examină câteva clipe. Eugen avu impresia că o vagă amintire începe să se zbată în craniul căpitanului. Dar acesta vorbi: Dacă te-ai afla pe front crezi că ar fi suficient să-ţi dai demisia pentru a părăsi tranşeea? Ce s-ar întâmplă dacă toţi soldaţii şi-ar da demisia şi ar părăsi...?

— Ar fi pace, zise Eugen.

— Aşa pui dumneata problema? Dacă duşmanul ţi-ar ataca ţara, ai fi în stare să...

— Mă mir că stăruiţi asupra acestui subiect! îl întrerupse Eugen, mai tăios decât ar fi vrut.

— Asupra cărui subiect?

— Frontul... soldaţii... războiul. Dumneavoastră aţi fost pe front?

— Ce întrebare e asta? se miră Micudoiu.

— O întrebare. De ce să-mi pui numai dumneata întrebări? Ce,

eu n-am voie să-ţi adresez una?

Tonul direct, impertinent, îl descumpăni pe directorul adjunct.

— Dumneata eşti în toate minţile?

— Nu, răspunse Eugen.

— Eu te-am chemat pentru a-ţi pune numai o singură întrebare: ce e cu demisia asta? Vrei să mai lucrezi la noi, ca un om cinstit, sau nu?

— Nu vreau să mai lucrez.

— Şi dacă nu-ţi aprobăm demisia?

— Mă veţi da dezertor... Şi aşa văd că sunteţi acasă în probleme de militărie...

Micudoiu oftă şi privi absent şi relaxat în direcţia uşii.

— Dacă ţi s-a făcut o nedreptate în întreprindere, spune-mi, făcu pe un ton diferit; ştiu că se fac multe greşeli şi oameni valoroşi au suferit în urma lor, dar tocmai pentru asta mă aflu eu aici, ca să repar nedreptăţile. Eugen începu să râdă. De ce râzi, tovarăşe? Ce găseşti de râs, spune-mi, ca să râd şi eu!

— De ce nu vii cu ghitara la întreprindere? întrebă Eugen.

— Ce să caute ghitara aici?

— Să aduni la prânz salariaţii şi să le cânţi, domnule director adjunct! Ţi-ar spori şi mai mult popularitatea... Ai ridica nivelul cultural şi moral al oamenilor...

Micudoiu se ridică de pe scaun cu obrazul împurpurat:

— Am auzit eu că eşti cam sărit, tovarăşe Coman!

Eugen zâmbi, brusc îmblânzit, îl înfuriase pe Micudoiu, tocmai ceea ce urmărise. Acum îl va calma:

— Vă supăraţi pentru o glumă? N-are rost, şi eu fac parte din grupul celor care vă admiră, numai că vorbesc mai pe şleau. Am auzit că sunteţi bucureştean...

— Nu sunt bucureştean, ce-ţi pasă dumitale ce sunt?

Pe Micudoiu părea că-l supără mai ales dispariţia din conversaţie a protocolului obişnuit, de la inferior la şef, de la şef la inferior. Ştia să fie prietenos cu cei care i se ploconeau, însă individul cu mutră de anarhist din faţa lui...

— Uite, zise, dacă vrei să discutăm ca oamenii, ia loc şi spune-mi ce pot face pentru dumneata...

— Dar eu....

— Întâi de toate, ia loc.

— Nu pot sta jos în fotoliile astea, zise Eugen. Mă tem de ele, mă tem că mă înghit... Nu puteţi face nimic pentru mine, fiindcă eu nu vă cer nimic; m-am prezentat aici urmând invitaţia dv., răpindu-mi câteva ore preţioase...

— Ore preţioase? Dar ce faci dumneata, mă rog?

— Chiar n-aţi fost pe front niciodată?

— Lasă-mă, domnule, în pace cu frontul! se irită iarăşi Micudoiu.

— Dar nu eu am început... D-ta mi-ai dat exemplul cu dezertarea, cu...

— Îţi aprob demisia, zise Micudoiu. Eşti liber să pleci în cele patru vânturi, cetăţene Eugen Coman.

— Dar n-am să plec.

— N-ai să pleci?

— Am să rămân în oraşul acesta.

— Rămâi unde vrei, şi fă ce-ţi place...

— Îmi permiţi să plec...?

— Fii drăguţ şi dă-i secretarei această hârtie. Este demisia dumitale, aprobată. Dar, scuză-mă, din ce vei trăi?

— Din amintiri, zise Eugen.

— Va să zică, ai amintiri?

— O mulţime... Printre altele, amintiri de pe front.

— Eşti prea tânăr ca să fi fost pe front.

— Nu-i aşa? Şi eu zic la fel... În schimb dumneata trebuie să fi făcut cu adevărat războiul – nu, domnule căpitan?

Eugen se afla acum la uşă, cu mâna pe clanţă. Micudoiu îl privi senin:

— Am auzit bine? Mi-ai spus „domnule căpitan”?

— Da. Acum îmi permiteţi să mă retrag, domnule căpitan?

— Du-te şi îngrijeşte-te la bilă, zise Micudoiu cu blândeţe, ciocănindu-şi fruntea şi clătinând rar din cap.

16: Prin iarba înaltă, vântul

Prin iarba înaltă vântul se tânguia în amurg ca un copil părăsit; şi umbrele, sub şirul de stânci vineţii, se lungeau, înfigându-şi sulițele în inima pământului înflorit; unda limpede a Secegurii tresărea de zvâcnirea peştilor, când silueta cenuşie a lupului şchiop se ivea lipită de mal, ca o fiinţă născută din scorburoasele turle de piatră. Ca nişte plante încremenite ale mării de altădată, turlele se înşiruiau până în irisul întunecat al zării, însoţind poate drumul pierdut al furtunilor din veacuri. Vântul de seară trecea uşor peste toate acestea, observându-le şi neobservându-le, coborând cu pletele în iarbă şi încremenind uşor pe durata unui suspin.

Lupul şchiop, cu dogoarea zilei de vară fierbându-i încă în ţeastă, se lipi de malul lutos al râului şi auzi prin pământ paşii târşiţi ai iernii care o şi pornise, din vreme, către aceste meleaguri; mârâi înfundat, cu botul în ţărână; poate chiar şi iarna, îndepărtată, îi auzi geamătul surd, şi poate că-şi încetini paşii târşiţi, ba poate că-i grăbi; o înceată, nevăzută şi adâncă alchimie reunea, sub

aceeaşi pecete a inevitabilului, nisipul, apa şi trupul viu al lupului; acelaşi proces răbdător şi insistent transformase fundul de mare în vale înverzită, pe care avea s-o transforme iarăşi în fund de mare, sau altceva. În ce? Lupul şchiop era un lup bătrân, şi înţelept, şi mai apropiat decât oamenii de strania alchimie a materiei, pe care o înţelegea în felul său, poate mai adânc decât urmaşii lui Adam şi ai Evei. Sub stinsul foşnet al amurgului, lupul mai alergă câtva timp, şi se opri iar, revenind pe malul apei care se întunecase. Îşi linse cicatricea grozavei răni pe care o căpătase în tinereţe, într-un îndepărtat şes viscolit; în locul acela părul nu mai crescuse şi nici muşchii nu se legaseră la loc întregi şi elastici – de aici i se trăgea şchiopătatul. Toată viaţa şchiopătase, de atunci, şi asta-i izolase cumva printre semenii săi, lupii pădurilor... Adevăraţii lupi ai pădurilor...

Când ajunse la Cheile Vârşeţului, deasupra cabanei, Eugen se opri o clipă să-şi tragă suflarea. Alergase cea mai mare parte din drum. În căldarea adâncă a văii, între imensele stânci întunecate, becul de la intrarea principală a cabanei lumina plăcut, prietenos, înconjurat de două cercuri fosforescente. Din sala de mese se auzea radioul urlând o canţonetă; mai departe, rare, licăreau luminile celorlalte case ale cătunului, şi Eugen porni într-acolo spre casa bunicului său; un mânz necheză undeva pe-aproape.

Casa Procoteanului era penultima pe încâlcita uliţă a cătunului, şi Sultan, dulăul, se repezi din grădină, trecând prin gard, furios, şi apoi schimbându-şi mârâiala în paşnice chelălăituri de salut; în odaia din faţă ardea lumina, însă bătrânul nu era nicăieri; Eugen se aşează, apoi văzu într-un raft „Cartea Semnelor”, în vechile-i scoarţe negre, ale cărei miraculoase foi nu avusese voie să le atingă în copilărie, iar când copilăria trecuse nu-l mai interesaseră; o luă şi o deschise: „Potriveşte cu grijă paloşul pe gâtul vrăjmaş şi taie dintr-

odată". Închise cartea uşor, de teamă să nu zboare şi să nu se risipească foiţele galbene, unsuroase, şi o puse la locul ei. Acolo stătea mai bine, acolo, la oarecare depărtare, era cu adevărat miraculoasă. După cartea aceea, al Procoteanului putuse să prezică timpul, secetele şi ploile, molimele şi războaiele, anii rodnici şi anii sterpi. Mai demult. În ultimii ani bunicul nu mai deschidea „Cartea Semnelor".

Auzi poarta, vocea bătrânului: „Cine-i? Tu eşti Eugen?". Al Procoteanului intră după câteva minute, avusese de terminat o vorbă cu vecinul Tedulea. „Ai venit? Ce-i cu tine?" Bătrânul stătea în uşă, drept, cenuşiu, neîmblânzit, cu acea expresie de răutate împrejurul ochilor pe care o mai observase şi altădată Eugen. „Am venit". „Şezi atunci". „Şed". Încet, metodic, bătrânul aprinse focul în plită, nemaiîntrebându-l nimic, şi puse de mămăligă. Aduse uiaga cu ţuică aprigă, şi când mămăliga fu răsturnată pe masă, aburind între un castron cu lapte acru şi farfuria cu brânză de oaie scoasă din bărbânţă chiar atunci, închinară: „Nu-ţi trăieşti viaţa", făcu bătrânul. „Nu mi-o trăiesc", răspunse Eugen. „Nu-mi place. Mai bei?" „Mai beau". „Bea".

Bunicul ăsta colţos nu arăta nicio urmă de dragoste pentru nepot. Şi tăcea mult, privindu-l când şi când cu o căutătură fulgerătoare. „Am venit ca să-mi ghiceşti", spuse deodată Eugen, privind „Cartea Semnelor", cuminte în raftul ei. „Să-ţi ghicesc eu?" „Da, vreau să-mi ghiceşti din cenuşă..." Bătrânul, de data aceasta, îl privi apăsat câteva minute, părând că se întreabă dacă merită osteneala. Pe urmă se duse mormăind la plită şi scoase o lingură de cenuşă pe care o răsturnă pe masă. Luă palma lui Eugen şi o apăsă peste grămăjoara de cenuşă. Pe urmă se dădu înapoi, rânjind, în timp ce Eugen îl urmărea.

— Ce spune cenuşa? întrebă.

Al Procoteanului ridică ochii, îl privi, nu răspunse.

— E mută cenuşa? Nu vrea să vorbească? Eugen asculta foşnetul adânc al întunericului, năvălind în cameră prin ferestrele deschise.

— Cenuşa vorbeşte, cenuşa vorbeşte totdeauna, zise bătrânul, dar apoi tăcu iar.

Mă întreb: ce se petrece în sufletul Procoteanului? Atât de înstrăinat de mine, acum... Parcă n-ar fi acelaşi om care mă ducea de mână prin penumbra cheilor, istorisindu-mi câte ceva despre fiecare piatră, despre fiecare pom înfipt cu rădăcinile printre crăpăturile stâncilor. Ţin minte basmele lui, şi unele i le-am povestit Silviei, în zilele noastre de dragoste, printre alte basme, despre lupul şchiop... M-a iubit, al Procoteanului, cât timp am fost mic; pe atunci îi spuneam „dunule", nu ştiu de ce, dar pe urmă nu mi-a mai plăcut să-i zic aşa, iar cu „bunicule" nu m-am învăţat niciodată, şi nu i-am mai zis nicicum; dar nu poate fi asta; cam prin anul când a murit mama am observat că „dunul" nu mă mai iubeşte; au înmormântat-o undeva în cimitirul cel mare din oraş, şi aş fi vrut ca el să mă sărute pe frunte sus, la obârşia părului şi să-i simt mirosul adânc şi liniştitor de tutun. Dar „dunul" nici nu s-a uitat la mine; atunci am observat că nu mă mai iubeşte, şi n-am înţeles niciodată de ce; cât de viu, de neaşteptat se mişcă perdeaua: aceasta e ultima răsuflare a nopţii, urmează liniştea; iar cenuşa tace, nu vrea să vorbească cenuşa...

— Cenuşa vorbeşte, zise în sfârşit bătrânul, ridicându-şi ochii mici. Ascultă ce a vorbit cenuşa, ascultă: „Câştigă-ţi pacea sufletului iertându-ţi duşmanul".

Sau poate că e numai o toană de bunic care se apropie de o sută de ani; ciudată toană! Când am plecat pe front, el zicea tuturor: „Nu-i bai, lasă-l să se ducă la război, să înveţe...". Să înveţe ce?

„Care n-a făcut măcar un război, acela nu-i om”, spunea el. Dar eu aveam numai şaisprezece ani, el însă părea că nu înţelege asta! În ce constă oare tăria oamenilor? Ce înseamnă să fii un om *tare?*

— Ai auzit ce-am spus? Cenuşa a vorbit: „Câştigă-ţi pacea sufletească iertându-ţi duşmanul”.

Ce diferenţă e oare, între mine şi el? Cum era el la treizeci de ani? Dar cum era tata la treizeci de ani? Iar perdelele nu se m-ai mişcă. Linişte. Cenuşă.

— Câştigă-ţi pacea sufletului iertându-ţi duşmanul, aşa spune cenuşa pentru tine, zise pentru a treia oară al Procoteanului. Ai auzit? Ai înţeles?

— De unde ştie cenuşa că sufletul meu n-ar avea pace? întrebă Eugen gânditor. Şi de unde ştie că am duşmani?

— Acuma, meri la cabană şi te culcă, zise al Procoteanului, că aici n-am pat pentru tine, moale, cum ţi-ar trebui. Şi ridicându-se vioi, adună cenuşa de pe masă şi o azvârli pe fereastră, în ogradă.

Apoi se petrecu ceva la care Eugen nu se aştepta; fiind în uşă, gata de plecare, al Procoteanului râse către el, deschis, cu toată faţa, aşa cum nu mai făcuse de ani; era un râs foarte, foarte bun, aşa simţi Eugen, şi chiar şi creţurile de răutate ale bătrânului se topiseră parcă în acele clipe.

— Mă, fecior, zise ei, nu lua în samă poveştile mele cu cenuşa! Nici eu nu cred în ele, dar mi-te...

Eugen, mirat, rămase în uşă. Apoi îl întrebă:

— Nu vii cu mine la cabană?

— Mă culc, zise, bătrânul, şi peste o secundă: Ba vin, aşteaptă. Stinse focul în plita cu o cană de apă. Ieşiră, şi Eugen văzu ceaţa, albicioasă sub lună, coborând încet ca o plasă, peste Hornul Diavolului. Păsările acelea neobosite zburau, pesemne, şi-n ceaţă. Sultan, dulăul, se luă după ei.

— Şi tu? întrebă fără curiozitate al Procoteanului.

— Eu...

— Aşa?...

Puţinii oameni care mai rătăceau printre casele rare dădeau bună seara. Eugen simţi cum îl încolţeşte neliniştea din întuneric, îl văzu pe Micudoiu, privindu-l din dosul ochelarilor... „Câştigă-ţi pacea sufletului..... Cum?

— Ce a vorbit cenuşa?

— Mă, om prost, lasă cenuşa...

— Nu zău, spune-mi!

— Bine. Ascultă. Bătrânul făcu o lungă pauză. Mergeau umăr la umăr şi bunicul era doar puţin mai scund, adunat de bătrâneţe, decât nepotul. Câştigă-ţi pacea sufletului, iertându-ţi duşmanul.

Dinspre cabană venea miros de grătar şi se auzea radioul cel mare din sala de mese. Eugen privi spre Chei, dar acum intraseră în umbra colinei sub care se afla cabana şi Hornul Diavolului nu se mai vedea. Ceaţa se lăsase jos probabil, şi păsările acelea care săgetau zi şi noapte împrejurul turnurilor ascuţite îşi continuau zborul pe nevăzute, ţipând prin întuneric, deasupra împietritelor umbre ale mării de altădată.

— M-da... făcu al Procoteanului.

— Cenuşa... şopti Eugen.

La cabană atmosfera era plăcută; un grup numeros se refugiase acolo şi chefuia de la amiază; făcuseră masă întinsă, prezidată de o fiinţă fistichie care făcea eforturi să-şi mascheze cei patruzeci şi cinci de ani bătuţi pe muche; Eugen o recunoscu vag pe solista restaurantului „Tisa”, îmbrăcată cam extravagant pentru anul cincizeci şi şapte; al Procoteanului, izbit de vacarm, dispăru; Eugen se apropie de Simion, apucă să-i spună „Vreau să vorbim, tată”, apoi însoţitorii cântăreţei care aflaseră imediat – sau poate ştiau –

că e fiul cabanierului, îl invitară insistent şi Eugen se pomeni aşezat lângă femeia care îi întinse mâna, la pupat; „Sidonia”, se prezentă ea, adăugând: „Sunt o bătrână vrăjitoare. Vrei să ciocneşti cu o bătrână vrăjitoare?”. Şi, imediat: „Vrei s-o conduci printre chei pe această bătrână vrăjitoare? Să-i explici splendorile Cheilor Vârşeţului...”

Eugen adusese cu sine craniul de lup găsit nu demult. Avea de gând să-l depună înapoi în peşteră, pe mormântul de stâncă unde-l aflase. Deocamdată îl aşeză pe masă, printre pahare. Grupul vesel îl chema tot timpul pe Simion, să închine cu ei, iar cabanierul nu se lăsa mult invitat. Sidonia voi să danseze şi-l invită pe Eugen, el zise că nu prea ştie; femeia începu să plângă brusc, zicând că e bătrână şi urâtă, din cauza asta e refuzată, pentru prima oară în viaţa ei; ceilalţi îl îndemnară pe Eugen să nu fie încăpăţânat, Eugen bău repede câteva păhărele de coniac care-l făcură şi mai lucid; pe urmă luă craniul de lup şi ieşi singur; trecu podul, trecu de moară şi intră în Chei cu pasul sigur, deşi pe alocuri domnea un întuneric înfricoşător. De la un timp, o umbră se desprinse din nemişcare şi Eugen ştiu că nu e singur: lupul şchiop îl ajunse şi începură o conversaţie nocturnă, foarte plăcută. Lupul şchiop era curios să ştie ce caută pe acolo la ora aceea târzie, şi Eugen îi explică toana ce-l apucase. Ajunseră la gura celei de-a opta peşteri care se nălucea undeva sus în peretele de bazalt şi Eugen se căţăra singur până acolo, şi intră în beznă, pipăind peretele din stânga, până ce descoperi firida umedă unde depuse craniul de lup; ieşi apoi pe cărare şi-şi continuă drumul spre Hornul Diavolului; pe alocuri luna bătea în plin pereţii de stâncă şi la lumina ei ai fi putut să-ţi vezi linia vieţii, în palmă; urmau însă văgăuni negre, ascunse de lună, dar Eugen ghicea şi acolo cărarea cu uşurinţă.

Sub Horn se opri puţin şi privi în sus: ceaţa încununase frunţile

stâncilor cu un nimb fantastic şi păsările nu se mai vedeau. Poate se culcaseră, însă lui Eugen îi plăcea să creadă că zboară şi acum prin ceaţă, chemându-se cu glasurile lor ascuţite. Urcară, omul şi lupul şchiop, din greu, până la un mic platou, acolo răsuflară adânc şi Eugen începu să se caţere încet, metodic, către un al doilea platou, şi mai mic, de câţiva metri pătraţi numai; urcuşul acesta era cumplit, pe verticală aproape, şi lupul şchiop rămase pe primul platou, urmărind progresele omului. Eugen cunoştea cu ochii închişi fiecare crăpătură în stâncă, fiecare asperitate; când ajunse sus îşi şterse fruntea de sudoare şi căută spre platoul inferior; de fapt diferenţa de nivel era de numai douăzeci de metri.

— Uf! suspină Eugen.

— Uf, răspunse lupul şchiop, de jos. Blestemată treabă! Mi s-a părut de o mie de ori că te văd căzând... Am obosit mai mult decât tine, urmărindu-te...

În clipa când lupul şchiop spunea aceste cuvinte, Eugen avu impresia netă că mâna cuiva i se lipise de spate, încercând să-i dea un brânci; aproape că se dezechilibră, privi în spate, dar fireşte că nu era nimeni. Platoul acela minuscul se prelungea cu un fel de brâu ce înconjura turnul de piatră şi Eugen avu straniul gând că acolo, pe brâul acela, se refugiase cineva. Şi chiar se duse, lipit de perete, să vadă, dar nu era nimeni. „Oi fi totuşi beat", zise.

— Ce ai spus? întrebă de jos lupul.

— Nimic... Mă întrebam dacă sunt beat sau nu... Mi s-a părut că e cineva aici care vrea să-mi deie un brânci...

— Ai grijă, zise lupul. Nu ştiu ce se alege din tine dacă o porneşti în jos de-a dura...

— Mă topesc până ajung jos, se distră Eugen. Numai nasturii, cureaua, şireturile şi tălpile ghetelor ar ajunge întregi....

— Cine e în stare să se caţere pe stânci, la ora asta, în afară de

un nebun ca tine? se mira lupul şchiop, totuşi îngrijorat.

— Nimeni, răspunse Eugen, dar asta încă nu e nimic. „Nimeni" ăsta poate fi răuvoitor...

Observă că ceaţa se coborâse mult, acum o vedea, rotundă, compactă, lipită de piatră, la o aruncătură de băţ, deasupra, luminată dintr-o parte de lună. Părea mistuită de o stranie, rotitoare mişcare interioară care o măcina, sau dimpotrivă, îi sporea substanţa, lărgindu-i aripile, încetul cu încetul. Deasupra, ca o pălărie cu boruri late, pe stânci şedea ceaţa, însă chiar alături se vedeau stelele, minunat de limpezi şi de apropiate.

— Să plecăm de aici, zise lupul. Nu-mi place. Dacă se mai lasă ceaţa, n-o să mai putem coborî... Eugen privi peretele opus al Cheilor, ascuns de lună, întunecat ca marginea infernului.

— Ştii... începu el.

— Ce să ştiu?

— Ştii ce mi-a ghicit bunicul, în cenuşă?

— Huâm, căscă lupul şchiop. Nu ştiu.

— De fapt nu mi-a ghicit. Ci a lăsat, cenuşa să vorbească... Asta e un obicei vechi, la noi în comună, la Jina... Ştii ce a vorbit cenuşa? Ascultă, cenuşa a spus: „Câştigă-ţi pacea sufletului, iertându-ţi duşmanul".

— Vrei să-l ierţi pe *omul tău?*

— Eu îţi comunic doar ce a vorbit cenuşa, lupule. Nu e interesant? Lupul nu răspunse.

— Ce părere ai? întrebă Eugen.

— Să coborâm, zise lupul. Ceaţa...

— Dar despre ce a spus cenuşa?

— Nu ştiu, nu mă interesează...

— Prostule! Prostule! Nu înţelegi că nu cenuşa a vorbit, că ăsta, e sfatul Procoteanului?! Al bunicului... Şi e atât de ciudat, fiindcă

el, bunicul meu, înţelegi tu, el...

Când Eugen se întoarse la cabană, cheful se, istovise şi taicăsău îl aştepta în sala goală acum, bând singur, *încetişor:*

— Şezi şi mănâncă, zise Simion. Cabanierul părea ameţit, dar întrebarea pe care i-o puse Eugen parcă-l dezmetici. Eugen întrebă: „Tată, de ce nu mă iubeşte el?" şi arătase vag în direcţia cătunului, însă era dar că e vorba de al Procoteanului.

— Nu te iubeşte? întrebă cu vocea coborâtă Simion, turnându-şi vin.

— Lasă, lasă, ştii că nu mă iubeşte... Simion nu se grăbi cu răspunsul, dar când îl dădu, confirmă.

— Da... Nu te iubeşte... E adevărat...

— De ce? De ce? De ce?

— De unde vrei să ştiu eu, copile?

Eugen luă o bucată de caşcaval şi o măslină; acum tăcea şi radioul, se auzeau greierii ţârâind, scârţâia neunsă roata unei fântâni, nici departe, nici aproape; cine dracu o fi însetat la ora asta a nopţii? se întrebă Eugen, anapoda, privindu-şi tatăl.

— Ce s-a întâmplat – întrebă pe neaşteptate, – între Procoteanul nostru şi Andrei al lui Burnar? Care-i adevărul adevărat în toată povestea asta?

Simion se strâmbă, nu de acreala vinului ci de întrebarea lui Eugen.

— Andrei al lui Burnar îi mort şi-ngropat de patruzeci de ani... De ce umbli să dezgropi morţii, în puterea nopţii, băiete?

— Am eu un scop al meu, zise Eugen.

— Măi, ce nu-mi plac oamenii care umblă cu poveşti şi scopuri, oftă Simion. Ce te-a apucat?

— Au fost duşmani? Al Procoteanului era duşman cu Andrei a-l lui Burnar?

Simion bea cu înghiţituri mici.

— Al lui Burnar, zise, a dat foc casei noastre din Jina, parcă nu ştii? Sigur că erau duşmani...

— De unde duşmănia lor?

— Pentru ce se duşmănesc de obicei oamenii, făcu Simion, topit. De la femei... De la mama, adică, de la bună-ta, se trăgea duşmănia dintre ei... Femeile... Pe atunci tata, al Procoteanului, bunul tău adică, era tânăr, avea numai cincizeci de ani. Mă-ntrebai de ce nu te iubeşte el... Măi, copile...

— Andrei al lui Burnar a dat foc casei noastre... Şi pe urmă? L-au judecat?

— Al Procoteanului n-a putut dovedi că el e făptaşul, parcă nu ştii? Al lui Burnar a venit cu martori mincinoşi...

— Şi pe urmă?

— Pe urmă, ce? Pe urmă nimic.

— Ba da, ba da! Pe urmă, la scurt timp, Andrei al lui Burnar a fost găsit atârnând de o creangă, în pădure...

— Asta e drept, aprobă Simion. S-a spânzurat al lui Burnar în pădurea de la Sindeaua.

— Tata, spune-mi adevărul, se tângui Eugen. E foarte important pentru mine!

— Doamne, suspină Simion, bând mereu. Care adevăr vrei să-ţi spun?

„Câştigă-ţi pacea sufletului, iertându-ţi duşmanul”, fulgerară cuvintele prin capul lui Eugen. Zise:

— Rudele lui Andrei au cerut judecarea Procoteanului, aşa e? Ziceau că Andrei nu s-a spânzurat singur...

— Se zvârcoleşte în cimitir, bicisnicul de Andrei, atâta-l pomenim.... Da! Au cerut... Dar nici ei n-au putut dovedi nimic!

— Dar care e adevărul? strigă Eugen.

— De ce-ţi trebuie ţie adevărul?

— Vreau să ştiu.... să ştiu!....

— Adevărul a rămas nedovedit... Tata, adică bunul tău, n-a putut dovedi că Andrei i-a dat foc casei... Ai lui Andrei n-au putut dovedi că Procoteanul a fost acela care l-a atârnat de copac. Te c... pe adevăr!

— Dar Procoteanul s-a răzbunat, aşa e tată? l-a spânzurat pe Andrei al lui Burnar în pădurea de la Sindeaua!

— Eu aşa cred... şopti Simion.

— Asta am vrut să ştiu... Dacă Procoteanul s-a răzbunat.

— S-a răzbunat...

— S-a... Ştii ce cred eu, tată? Că de aici de undeva mi se trage mie... asta.

— Ce ţi se trage?

— Duşmănia Procoteanului...

— El nu te duşmăneşte, bolundule!

— Dar nici nu mă iubeşte...

— Şi numai pentru atâta l-ai dezgropat pe Andrei al lui Burnar?

— A avut remuşcări? întrebă la rându-i Eugen.

— Ce ştiu eu? O fi avut...

— Dar dreptatea era de partea lui?

— De partea lui, de bună seamă... Dacă vrăjmaşul dă foc casei şi rămâne nepedepsit, musai să pui mâna pe secure...

— Pe funie...

— Pe funie, pe secure, pe ce-o fi...

— Şi totuşi a avut remuşcări...

— Asta nu poţi a şti...

— Ştii ce mi-a citit azi al Procoteanului în cenuşă?

— Prostii... citit în cenuşă...

— Nu era din cenuşă, de fapt, era *de la el.* Mi-a spus: câştigă-ţi pacea sufletului iertându-ţi duşmanul. El, care nu şi-a iertat duşmanul înseamnă că a avut remuşcări toată viaţa, nu? dacă n-a uitat nici până azi, dacă şi azi dă asemenea sfaturi, cică citite în cenuşă... Eugen se duse la fereastră, şi se întoarse iar.

— L-a atârnat de copac, da, pe Andrei al lui Burnar, şopti Simion stins.

— Nu mai bea, tată, lasă...

— Ştie Dumnezeu al cui e păcatul... Dar cum să laşi vrăjmaşul să trăiască în pace, când îţi aprinde casa? Să dai foc casei omului, mă, e mai rău decât să omori omul. Mai bine să omori omul, dar casa o laşi... Să dai foc! Casa plăteşte mai mult decât omul, decât doi oameni...

— Tată! Nu mai bea!

— Taci, Eugen. De când te-au dus la război, eu n-am mai avut viaţă... Trebuia să fi mers eu în locul tău...

— N-ai avut de unde să ştii...

— Cum ai zis? În război... Te-ai întors altul.

— Dar bunicul mi-a citit: câştigă-ţi pacea sufletului...

— ... iertându-ţi duşmanul. Am auzit.

— Eu să-l iert pe duşman? Pe cel care m-a azvârlit în foc?

— L-ai găsit pe omul care...?

N-are rost, gândi Eugen. N-are rost... Asta e numai întrebarea mea, frământarea. mea. Şi zise:

— Nu, n-am găsit pe nimeni. Mă gândeam.

— Bea şi tu! îi întinse Simion paharul. Şi Eugen bău până la fund.

Se auzi iar, clar în liniştea nopţii cum cineva scoate apă din fântână. O găleată plină cu apă rece şi proaspătă urca încet din adâncul pământului, trasă de cineva tare însetat... Undeva la etaj

un obiect greu, căzând, cutremură tavanul. Probabil unul din beţivi se rostogolise din pat. Auzind bufnitura, Eugen îşi duse involuntar mâna la inimă.

— Am... zise Simion, observându-l. Îţi aperi inima... Nu te-ai dezbărat de asta... Mai bea!

Şi Eugen bău. Până la fund.

17: Pacea sufletului

Legănarea începu de la vârful firelor de iarbă. Domoală la început, din ce în ce mai insistentă, pe măsură ce înainta, întâi în ritmul paşilor lui, apoi tot mai iute, mai iute, mai iute, până la un anumit punct când redevenea largă, neobservată... Crescu, această legănare, în interiorul ei; şi rădăcinile începură să se mişte în pământ, zvârcolindu-se în unduitoarea lor nelinişte, scurmând ţărâna; orizontul frământat se văluri des, şi pădurea începu să se aplece într-o parte şi-n alta, încet la început, apoi mai repede, mai repede, mai repede; pe cer, deasupra pădurii soarele dimineţii prinse această legănare şi cu el întreaga lumină începu să coboare şi să urce, pălind şi lucind iar, la început rar, apoi mai tare, mai iute, mai iute. Un uliu prins de legănare sus, deasupra pâclelor ce împânzeau dealurile în dimineaţă, cădea când într-o aripă, când în cealaltă, în mari salturi ameţitoare peste golurile largi în care era stăpân.

Simţi cum pământul începe să zvâcnească sub învelişul de stâncă şi de vânt, aruncându-se într-o parte şi-n alta, din ce în ce mai brusc şi mai iute, mai iute, mai iute...

Eugen căzu cu faţa în iarbă, cu mâinile întinse şi rămase ca

trăsnit, nemişcat ca un mort. Împrejur, cât vedeai cu ochii, printre dealuri, sub marginea pădurilor, nu se vedea nicio aşezare omenească. Legănarea încetase. Trecu vântul, amestecând firele de iarbă cu părul lui Eugen; iarba era mare şi adâncă, încă plină de rouă răcoroasă şi printre micile flori săreau cosaşii şi bâzâiau albinele şi măruntele vietăţi înaripate care se simţeau bine acolo. O pasăre ce-şi avea cuibul pe pământ, la câţiva paşi numai de picioarele întinse şi nemişcate ale lui Eugen, ezită multă vreme în aer, învârtindu-se iute, ascultând ţipătul puilor flămânzi, dar neîndrăznind să coboare. „E mort, hotărî ea în cele din urmă, nu-mi poate face nimic..., şi se lăsă ca o săgeată la pământ, dispărând în el.

Orele treceau şi liniştită acum, mica pasăre ţopăi prin iarbă până între braţele omului căzut acolo, din ce în ce mai convinsă că n-are a se teme de nimic. O naivă vietate a hăţişurilor îşi ivi cu precauţiune urechile lungi şi-l privi cu spaimă şi uimire pe eventualul vânător ce zăcea pierdut în iarbă, şi apoi o zbughi de-a lungul lizierei, anunţând întreaga pădure: „Un om... Un mort... zace... acolo... mergeţi şi vedeţi... eu am văzut... eu..... O altă vietate, mult mai isteaţă, se apropie neauzită de omul întins în iarbă şi rămase cu urechea ciulită şi cu o labă ridicată în aer, iar apoi se îndepărtă, mulţumită de constatare: „E un om, da, şi poate că e mort, dar inima i se aude bătând, eu am auzit-o şi ştiu.....

Dogoarea amiezii potoli şi ultima adiere a vântului. Pe urmă umbrele crescură în partea cealaltă a trunchiurilor, şi pe înserat un căprior ieşi din pădure şi-l privi cu ochii lui blânzi şi frumoşi pe omul mort, dar căruia încă-i bătea inima, întins acolo şi nemişcat. Rouă de seară căzu peste om, udându-i părul şi muindu-i cămaşa, stelele se roteau deasupra la fel de nepăsătoare ca totdeauna, continuându-şi lunga şi înceata agonie, noaptea făcu un salt, până

la miezul ei, apoi făcu încă un salt, şi în zori apăru lupul şchiop, atras de zvonurile despre omul mort, dar căruia-i bate inima, pierdut acolo în iarbă; lupul se aşează şi, liniştit acum, privi în sus, cu un mârâit înfundat care stinse ultimele stele. Apoi lupul şchiop făcu să se legene iarba, copacii, munţii, lumina, pământul, şi o tresărire de viaţă zgudui trupul omului nemişcat de atâtea ore. Se ridică greu, şi la început ochii înceţoşaţi de atâta întuneric nu văzură nimic, doar o durere îi străbătu fruntea. Din pădure şi din toate părţile vieţuitoarele naive şi cele mai puţin naive urmăreau întoarcerea la viaţă a omului. Eugen începu să distingă lucrurile dimprejur, şi-n primul rând blana cenuşie a lupului şchiop.

— Tu erai?

— Huâm, răspunse lupul. Te-ai odihnit bine?

— Ca un mort...

— Cred că ai fost mort într-adevăr, zise lupul. Numai inima îţi mai bătea; ceea ce nu e mare lucru...

— Nu e mare lucru?

— Huâm, nu...

Ridicat în picioare, Eugen simţi şi văzu ultimele legănări, din ce în ce mai largi ale pădurii şi munţilor, apoi căută din priviri cărarea, dar preferă să meargă prin iarba înaltă şi moale, îndreptându-se pe drumul cel mai scurt spre Jina, comuna de obârşie a neamului său; speriată de moarte cu ocazia apariţiei lupului şchiop şi a învierii omului, mica pasăre ce-şi avea cuibul în acea pajişte colorată coborî la puii ei, fericită că primejdia a trecut.

— Ce frumuseţe, zise lupul şchiop, oprindu-se şi căutând împrejur. Aud iarna venind, şi totuşi e încă departe. Departe... Şi moartea e departe, cu toate că o aud venind şi pe ea.

— Moartea nu există, zise Eugen, mergând. Urcau. Ceva mai sus pătrunseră în văzduhul rece, parfumat de cetini, sub molizii

nemişcaţi şi severi.

— O zi şi o noapte ai fost mort, şi nu crezi în moarte, zise lupul.

— Nu cred, nu...

La coborâş ieşiră din pădure, şi sub coasta înverzită se văzură acoperişurile, şi berzele, zburând deasupra, chemându-se, peste cuiburile mari din care-şi scoteau ciocurile puii caraghioşi şi nevolnici. Eugen se simţea obosit, drumul nu fusese scurt, şi înainte de a intra în comună se aşează puţin lângă o mică ţâşnire de apă, numită Izvorul Văduvei. Ceva mai încolo un copil păştea nişte capre.

— Hei! îl strigă Eugen.

— Hei! Ce-i baiu?

— Fă-te-ncoace, îl chemă Eugen. Cine eşti tu?

— Eugen, zise copilul. N-avea mai mult de opt ani şi-i privea curios, dar nu timid, pe omul din faţă-i.

— Spui că te cheamă Eugen?

Copilul îşi ţuguie buzele scoţând un sunet de încuviinţare.

— Al cui eşti tu, mă?

— Al lui Şindrilă....

— Voi staţi peste drum de biserică?

Acelaşi şuierat subţire, de încuviinţare. Apoi, copilul zise, învârtind nuiaua:

— Eu vă cunosc pe dumneavoastră, sunteţi nepotul Procoteanului! Tot Eugen vă cheamă! Şi râse, înveselit, dezvelindu-şi dinţişorii albi şi mărunţi. Eugen îl privi foarte atent, ascultându-i râsul subţire.

— De ce te uiţi aşa la mine, domnule? întreba copilul, observându-i privirea concentrată. Eugen urmărea în minte un gând peste care se suprapuneau cuvintele... „Iertându-ţi duşmanul... Iertându-ţi duşmanul..... Merse absent pe uliţă,

răspunzând cu câte un bună dimineaţa, având tot timpul impresia că puştiul se află lângă el, şi că şi caprele îl urmează. În realitate, în spatele lui Eugen venea doar lupul, şchiopătând şi încercând să aducă pe cât mai mult a câine şi cât mai puţin a lup; încerca să-şi confecţioneze, vreau să spun, o mutră cât mai câinească, o expresie cât mai câinească, şi fiind un lup bătrân şi înţelept, trucul aproape-i reuşea; doar câinii mai deştepţi au simţit ceva şi părul li se ridică la ceafă şi pe spinare şi porniră să latre şi să urle spre vechiul lor duşman, vechiul lor prieten. Eugen ieşi din sat şi urcă un povârniş unde începea bătrânul cimitir al Jinarilor. Trecu pe la mormântul adânc scufundat al bunicii. Apoi începu să caute cu o stranie pornire mormântul lui Andrei al lui Burnar. Şi-l găsi. Rămase lângă el în umbra unui frasin, privind crucea putredă şi strâmbă. Oare al Procoteanului a fost vreodată aici? Măcar în taină? Osemintele unui duşman... Totul s-a petrecut în urmă cu peste patruzeci de ani... Din ce punct de vedere mai poate avea importanţă faptul că Andrei al lui Burnar a dat foc casei, iar al Procoteanului l-a atârnat în funie? Şi totul pentru o femeie... Bunica, pe care al Procoteanului o luase tânără, el ne mai fiind aşa tânăr, fusese comoara râvnită. Probabil că al lui Burnar făcuse o pasiune dintr-aia păcătoasă, dacă fusese în stare să dea foc casei! O pasiune amoroasă pentru bunica. Pare straniu. Acum că e îngropată la numai o sută de paşi mai în vale, iar Andrei, care o dorise cu înverşunare, aici; apele subpământene care trec pe lângă oasele lui, le spală şi pe cele ale Margaretei Coman. Astea-s gânduri de sinucigaş, gândi Eugen, zâmbind. Ciudat, eu sunt totdeauna optimist când mă aflu în cimitir... Cimitirele, oricât ar părea de neverosimil, atestă prezenţa vieţii. Dar care e adevărul, ultimul adevăr, adevărul esenţial? Al Procoteanului trăieşte şi acum... Andrei al lui Burnar ar fi trăit poate şi el, dacă... Avea drept Procoteanul să facă ce a făcut? Să-l

spânzure? Andrei al lui Burnar avea dreptul să rămână viu şi liber printre oameni după ce a dat foc în puterea nopţii unei case pline de copii? Unul era să şi moară în flăcări, uitat în leagăn, şi salvat în ultima clipă de Simion, feciorul Procoteanului din prima căsătorie, cu preţul unor cumplite arsuri şi cu riscul vieţii. Care din ei doi avea mai multă dreptate? Tu? şopti Eugen privind cu ochii mijiţi mormântul pierdut în pământ, căutând să-şi închipuie scheletul cu oasele desfăcute, sau tu, cel care eşti viu, şi ai o răutate ascunsă în privire?"; se întrebă, închipuindu-şi-l pe bunicul său, înalt încă şi drept, mergând pe cărarea dintre vechile morminte. „Oare sfatul ce mi l-ai dat... pe care l-ai citit din cenuşă... pacea sufletului, iertându-ţi duşmanul... să fie mărturia remuşcărilor care te-au urmărit pentru că ai făcut moarte de om? Sau nu e nicio legătură.....

— Ce caută Eugen Coman la mormântul acesta?

Eugen tresări ca un hoţ, surprins tocmai când întindea mâna. O fată pe care n-o cunoştea, în rochie albă, prea cochetă pentru a fi o rurală, cu tenul măsliniu şi părul scurt şi ciufulit îl privea cu o gravitate nepotrivită cu figura ei mică, puţin comică.

— Dumneata cine eşti? întrebă Eugen.

— Sina Burnar.

— Nepoata lui Andrei?

Fata zâmbi vag, zvâcnindu-şi uşor umerii.

— Strănepoată, zise.

— Bunicul meu şi cu străbunicul dumitale n-au prea fost prieteni, zise Eugen. S-au cam căsăpit ei, în timpurile de demult, cum s-ar zice... Eugen o privi curios să vadă ce face. Ea nu părea că are de gând să răspundă, culese două flori, legănându-şi uşor capul; avea un gât alungit şi frumos.

— Şi totuşi ce cauţi aici? reveni brusc cu întrebarea.

— Locuieşti în comună?

— În vacanţă. Sunt studentă...

— Şi de unde mă cunoşti?

— Mi te-a arătat cineva acum, când rătăceai prin sat...

— M-ai urmărit?

— Habar n-aveam că vii încoace. Nu mi-aş fi închipuit...

— Şi crezi că e neapărat nevoie să ne urâm?

Sina Burnar începu să râdă; şi-şi netezi rochia largă, cu jupon.

— Nu, dar trebuie să mă încrunt niţel spre cel al cărui bunic l-a ucis pe străbunicul meu... Nu? Şi totuşi, ce faci aici?

— Nu ţi-e teamă să vii singură la cimitir?

— Mie?

Lupul şchiop apăru printre cruci.

— E câinele tău? întrebă fata.

Eugen se întoarse în sat singur şi se duse să-l caute pe Timbuş, fostul dobaş al primăriei, un bătrân care se arătase prietenos cu el totdeauna; fusese amicul din tinereţe al Procoteanului şi Eugen avea de gând să-l întrebe câte ceva în legătură cu întâmplările săvârşite în urmă cu patruzeci de ani. Şi întâlnindu-l chiar în faţa bufetului, îl trase de o parte şi-l întrebă. Moş Timbuş, cu ţigara lipită de buză, se miră de întrebare. Se interesă dacă face anchetă, atât de târziu, şi râse singur, încetişor. „Cine l-a spânzurat pe Andrei al lui Burnar?" întrebă Eugen. „Al Procoteanului, bunicul tău, ce, nu ştii?" rânji bătrânul. „Dumneavoastră ştiaţi?" „Tot satul ştia" „Atunci cum de nu s-au putut strânge probe împotriva bunicului?" „Nu s-au putut, fiindcă, feciorule, tot satul ştia că Procoteanul bine-a făcut ce a făcut!" „Dumneata i-ai dat dreptate?" „Eu? Da!... „Bunicul a avut remuşcări?" „De ce să aibă?... întrebă senin bătrânul. „Dar ce se întâmplă dacă l-ar fi iertat pe Andrei al lui Burnar?" „Atunci l-ar fi ucis altul. Poate eu. Pricepi?" „Pricep",

zise Eugen. Zăpada cădea în vârtejuri fierbinţi peste câmpul vânăt de înserare. Eugen se târa cu ultimele puteri, şoptind în neştire: „Dacă scap... dacă scap... Ce-i dacă scap?... Dacă scap viu de aici... îl caut... şi-l ucid.....

Câştigă-ţi pacea sufletului, iertându-ţi duşmanul... De ce mi-a spus aceste cuvinte al Procoteanului?

— Cât eşti de drăguţ! îi zise Sidonia când reveni seara la cabană. Ar trebui să faci, un film, Eugen! Un film la Paramount 20 Century Fox, un film în care să joci rolul de abate... Un abate care scapă din otrava păcatului tinerele fete vicioase. Ai fi un abate foarte drăguţ, Eugen!

„Dar eu nu vreau să-l ucid pe Micudoiu... Eu vreau ceva mai mult, dar ce anume nu ştiu... Nu ştiu, nu ştiu, nu ştiu... Dar poate că nu despre asta e vorba! Să-l iert... Pacea sufletului... Procoteanul ştie ceva... Dacă-l iert... dacă el nu mai există pentru mine... rămâne febra... Rămâne? Dacă-l iert, dacă uit, dacă şterg totul... Totul!... Mai rămâne febra atunci? Mai rămâne?...

— ... un abate elegant, bineînţeles, ras şi frizat, şi într-o superbă uniformă de abate... Şi ele, stricatele, ar încerca să te atragă în vârtejul de foc al viciului... De foc! am zis. Se vor încolăci, goale, împrejurul tău, târându-te în paturi moi şi parfumate, iar tu vei zice: NU!!!

„Procoteanul ştie cât de mult preţuieşte pacea sufletului, fiindcă el n-a avut-o. Nici eu, şi el ştie asta. Deci mă îndeamnă să-mi câştig pacea sufletului, să fiu fericit, îmi vrea binele cu alte cuvinte... Nu e rău cu mine, şi e şi înţelept când mă îndeamnă să-mi recâştig pacea, liniştea... Ar dispare şi febra... poate... Dar pot eu să-l iert? Să-l iert? Comoditate... slăbiciune... E oare slăbiciune să ierţi, să poţi ierta? E cel mai greu lucru din lume... Tocmai aici e aici, poate că eu vreau să-l iert, dar pot?"

— Aş vrea să fiu una din păcătoasele care ar încerca să te atragă pe calea cea rea... Calea cea rea, ha, ha, ha! Calea cea rea, dragul meu abate, e cea mai dulce! Dulce, dulce, dulce! Ca mustul, când fierbe... Ah, domnule abate!...

„Să fac o probă, o încercare de a ierta? Dar eu nu sunt omul încercărilor... Rămâne definitiv dacă mă hotărăsc... Să-l iert?... Dar cum să scot din inimă durerea, cum să ascund rana? Dacă iert, se vindecă singură? Da, aşa crezi? A, nu crezi aşa... Sau crezi? Şi dacă-l iert, ce va fi mai departe? Ce voi face? Mă întorc la birou şi continui să rezolv hârtii? Mă fac cabanier? La „Carpen..... sau la „Bobul Mic „... Sau la... Şi cum rămâne cu infanteristul Eugen? Cu sărmanul, nefericitul infanterist Eugen?"

Lupul şchiop, sub fereastra lui Eugen, stătea tihnit în lumina lunii, mârâind când şi când în direcţia cătunului, unde lătrau câinii. Simpatică această strănepoată a lui Burnar. Şi ce filosofie adâncă şi încurcată în căpşorul ei de femeie...

— Da, iartă-l, zise lupul şchiop. Trebuia să-i fi rupt beregata atunci... Aşa era cinstit. Acum e prea târziu...

— Nu vreau să-i rup beregata... Mi se pare că orice i-aş face, ar fi prea puţin, ar fi neînsemnat....

— Tocmai de aceea iartă-l, zise lupul şchiop.

— Şi-am să-mi câştig pacea sufletului?...

— Dacă-l ierţi cu un scop... Cu scopul de a-ţi câştiga pacea sufletului, atunci dă-o dracului de treabă! Iartă-l pur şi simplu, fără să te gândeşti ce obţii...

— Lupule, bătrânule, eu nu vreau să obţin nimic. Ce vorbe sunt astea?

— Ştiu eu ce vrei la urma urmei? Dar dacă e să-l ierţi, nu te mai gândi la ce o să fie. Iartă-l şi gata.

— Şi nimeni nu va şti...

— Ai vrea să ştie toţi, să te aplaude pentru mărinimie, pentru...

— Nimeni nu va şti cine este cu adevărat Micudoiu, asta voiam să spun... Lupule! Am eu oare dreptul să-l iert? Ai auzit ce spunea moş Timbuş? Că al Procoteanului n-avea dreptul să lase printre oameni un ticălos de incendiator... Dacă nu l-ar fi spânzurat bunicul, ar fi făcut-o alţii, a spus el aşa sau nu?

— Dar de ce atunci al Procoteanului te-a sfătuit să ierţi?

— Asta mă frământă şi pe mine? O fi oare căinţa bătrâneţii?

— De unde să ştiu?

— Dar eu, eu am dreptul să-l las pe Micudoiu, aşa cum e, printre oameni?

— Micudoiu nu e incendiator, şi tu nu eşti judecător.

— Un incendiator, e fiinţă nevinovată faţă de omul meu... Eu îl cunosc... Dacă-l iert... Dacă-l iert!

— Nu-l ierta, zise lupul, cam plictisit. Ia o hotărâre: ce vei face?

— Nu pot lua nicio hotărâre... Nu pot să-l omor... Şi nici nu pot să merg să arăt cine este! Nici n-am dovezi, el ar ieşi pur, iar eu aş fi pedepsit pentru că-l calomniez pe cel mai bun om din lume. Nu e genul meu, oricum, să reclam pe cineva. Nu pot, m-aş îneca. Există o singură cale...

— Ce cale?

— Să-l fac pe Micudoiu să mărturisească singur...

— Ha, râse lupul. Singur! Aşteaptă!

— Altceva nu văd...

— Iartă-l, zise lupuL Acum e prea târziu să faci ceva... Trebuia atunci... să-i fi rupt beregata!

18: Iertându-ţi duşmanul

La cabană, către ora cinei, se iviseră în afară de Sidonia şi de chibiţii ei, câteva mutre noi: era sâmbătă şi oraşul venise, cică, să se destindă în natură... Cum se întâmplă în asemenea ocazii toată lumea se cunoştea şi se bătea pe umăr, sau măcar se prefăcea că se cunoaşte şi că se bate pe umăr; se făcu masă întinsă prezidată de vreo trei pensionari care beau coniac cu mult entuziasm, uitând că suferă de splină, ficat, rinichi, inimă.

Plutea un miros bun de carne friptă pe jar şi-n aşteptarea grătarelor, la ţuici şi coniace, oaspeţii ciuguleau măsline şi felii de telemea.

— Dumneata unde lucrezi? îl întreba pe Eugen unul din pensionari, care venise la cabană cu fiica. Eugen îi spuse unde lucrase şi un alt pensionar, de alături, observă că la acea instituţie venise un nou director adjunct, Micudoiu, om excepţional care va ajunge director în cel mult un an, doi... Tovarăşul Coman nu e de aceeaşi părere?

— E un om excepţional, da, aprobă Eugen.

— Chiar aşa, zise primul bătrân, cel care venise cu fiica. Nici nu ştii ce a făcut Micudoiu, pentru noi, pensionarii! Până nu demult C.A.R.P.-ul (ştii ce e C.A.R.P.-ul? Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor, lasă c-ai să ajungi şi tu acolo tinere!) îşi avea birourile la etajul al treilea al blocului Phoenix din centru... Ţi-i închipui pe bieţii octogenari căţărându-se trei etaje pe scările acelea tocite şi lunecoase!

— Pun pariu, zâmbi Eugen, că Micudoiu a intervenit în favoarea octogenarilor!

— Da! Cu toate că n-avea niciun interes.

— E un dezinteresat...

— Da, n-avea niciun interes... Dar s-a zbătut la Sfat până ce ne-au mutat la parter... Acum zece zile au mutat birourile C.A.R.P.-ului la parter... Ştiaţi?

— Nu, zise Eugen, dar e în firea lui Micudoiu: să împartă binefaceri.

— Eşti ironic, domnule? Să ştii că nu e cazul...

— Nu sunt ironic. De altfel mutatul birourilor e una din specialităţile directorului adjunct Micudoiu...

— A promis că va obţine şi un club pentru pensionari, aşa am auzit, vorbi al treilea bătrân.

— Eu zic să-l alegeţi membru de onoare al C.A.R.P.-ului, zise Eugen.

— Vorbiţi de Micudoiu? întrebă Sidonia. Un bărbat foarte drăguţ... Mi-a trimis flori, la restaurant, după ce am cântat melodia „Mai trage-mi un glonte în tâmplă, Mary....

— Mă mir, zise încet Eugen. Ăsta e un şlagăr american, rişti să fii demascată de el ca agentă a Wall-Streetului...

„Promiţi ca nu vei sta mult?" întrebă Simona înălţându-se uşor în vârful picioarelor ca să-l sărute; pe străduţa strâmtă şi pustie unde se despărţeau, ea să meargă la Aurica şi să-l aştepte, el să meargă la cercul de recrutare şi să scape cât mai curând de-acolo, era încă umbră şi răcoare, şi prin această umbră, prin această răcoare, se grăbi Eugen; nu-l interesa nimic, în afară de Simona, în afară de gândul că peste câteva minute ea va ajunge la Aurica şi se va dezbrăca în faţa ferestrei...

„E o greşeală", strigă Eugen, arătând hârtia.

„Greşeală pe p... mă-ti! Pe coridor, uşa a treia, pe dreapta!" îl împinse gradatul.

„Nu am decât şasesprezece ani, de ce m-aţi chemat?" strigă Eugen în hărmălaia plină de fum, fluturând hârtia.

„Cum?... se ridică un rotofei, un majur (Eugen nu cunoştea gradele inferioare: toţi erau majuri). Privi hârtia, îl examină pe Eugen, apoi îi luă de braţ şi ieşiră într-un lung coridor înţesat cu lăzi, printre care alergau furierii gălbejiţi, tropăind. Majurul rotofei îl ţinu tot timpul de braţ, strângându-l, apoi deschise o uşă; în încăpere, în faţa meselor stăteau vreo opt majuri, dintre care trei în halate albe, iar în mijloc, pe un fel de podium, goi puşcă, doi băieţi, unul cocoşat, celălalt cu piciorul stâng schilod, descărnat...

„Zice că n-are decât şaisprezece ani", raportă majurul, împingându-l brutal în faţă.

— „Ceee? zbieră unul din majurii în halat. Dă-l în paştele... şi-n...! De ce-mi aduci aici toţi simulanţii? Du-l la comisia a treia! Ieşi!"

Străbătură o curte interioară unde puţea oribil. Câţiva soldaţi, uzi leoarcă încercau să urnească din loc un cazan ruginit, imens. Alt coridor, altă uşă. Majurul îl împinse pe Eugen, în faţă, ca pe un scut, ca şi cum s-ar fi aşteptat la o rafală de mitralieră. În încăpere, câţiva militari printre care patru ofiţeri, sau majuri, sau dracu ştie ce, nemţi, se strânseseră împrejurul unui flăcău, gol puşcă şi acesta, pe care doi soldaţi numai în cămăşi îl legau de mâini pe un fel de cadru, ca o cruce; în spatele celui răstignit se afla un aparat metalic, mare cât o noptieră, cu pârghii şi centrifugă; unul din nemţi se pregătea să-l pornească; majurul raportă smerit unuia din ofiţeri.

„Du-l la comisia specială", zise acesta, şi Eugen ieşi, fără a mai vedea ce se întâmplă cu nenorocitul legat de mâini; majurul îl împinse într-un labirint de scări unde-şi făcură loc cu mare greutate din cauza soldaţilor ce cărau în sus şi-n jos baloturi mari şi vrafuri de dosare prăfuite. Cineva răcnea şi se auzeau palme

aplicate pe figură.

Comisia specială era adunată într-o încăpere întunecoasă, împrejurul unui cântar pe care stătea, într-o postură umilă, un bărbat neînchipuit de slab.

„Ce v-am spus, n-are greutatea minimă", zise unul din majuri.

„Mai dă-i să bea o cană cu apă" zise alt majur, foarte impozant, şi râgâi prelung. Un al treilea, în halat negru, luă apă din găleată şi-i întinse cana celui de pe cântar.

„Bea!" porunci majurul impozant, şi râgâi.

Bărbatul gol de pe cântarul murdar (nişte pete de sânge şi două pene de raţă...) îngrozitor de singur, pierdut printre gealaţii care încercau să-l facă apt pentru armată, era întruchiparea vie – de fapt numai în parte – a foamei; ai fi zis că în pântecul său jalnic nu intrase nimic din ziua când Eva hăpăise mărul dăruit de şarpe; „Bea!" porunci majurul, râgâind iar, şi mâna scheletică se ridică încet să apuce cana cu smalţul plesnit; mai trişti erau ochii lui cu luminile învinse; nu se împotrivea, n-avea de gând să se împotrivească, şi – amănunt înfiorător – nici nu-i trecea prin minte că ar trebui să se împotrivească; era un învins iremediabil, dar la asta Eugen se gândi mult mai târziu; umbra omenească de pe cântar sorbea încet din cana cu apă, şi cu fiecare înghiţitură pântecul supt avea tendinţa să se dilate puţin; majurul care-l adusese pe Eugen rânji urmărind scena cu interes.

„Trei sute de grame – atât s-a îngreunat", zise cel cu halat negru.

„Vax! zise majurul impozant, vax, mai daţi-i să bea până ce prinde greutate! Am nevoie de greutate, s-o pot trece aici, la catastif!" şi se scărpină după ureche cu poftă.

Cana coborî iar la găleată, apa bolborosi şi mâna descărnată se întinse de bună voie s-o apuce. Majurul scund se apropie de

majurul impozant şi-i zise ceva, arătându-l pe Eugen.

„N-am vreme de rahaturi de-astea!” zise cel ce râgâia.

„Din actele lui reiese că n-are vârsta...”

„Mă c... – şi râgâi – pe actele lui şi pe cine le-o făcut! Du-te cu el la Panderescu, să vadă el... Du-te!”

În curte soldaţii stăteau cu burta lipită de pământ şi un subofiţer îi pocnea cu scândura, trecând repede de la unul la celălalt. Deasupra lor se ridica o trombă de praf în soarele cald al lunii mai. Majurul îl ducea pe Eugen de braţ, strângându-l cu degete moi şi cleioase.

„Câţi ani spui că ai, mă, putoare?” se răsti la Eugen unul din cei patru care fumau tihnit într-o odăiţă izolată. Şi fără să aştepte răspunsul: „Ia-l de aici, că-i pocesc gălbejeala; du-l la biroul patru?”. „Unde, domnule maior?”

„La biroul patru, bre! La căpitanul care a sosit ieri cu eşalonul de rahitici... La ăla să duci putoarea, bre!”

Cum intră acolo, Eugen văzu în colţ, acel ceva întunecat care se pregătea să se arunce spre el; dar la masa lungă, proaspăt spălată cu leşie, stătea un cap rotund căruia majurul îi raportă, dându-i hârtiile. „Bine, zise căpitanul şi majurul ieşi răsuflând uşurat.”

„Precum vedeţi e o greşeală, domnule...”

„Domnule căpitan.”

„E o greşeală, domnule căpitan. N-am decât...”

„Într-adevăr e o greşeală, băiete”, zise omul şi deodată îi zâmbi cu bunăvoinţă.

Eugen respiră adânc: dăduse în sfârşit de un om înţelegător; toate se vor aranja într-o clipă şi nu va trece nicio jumătate de ceas şi se va afla în braţele Simonei; ea îl aşteaptă, dezbrăcată, numai în combinezonul ei uşor ca o foiţă. Dar acel ceva întunecat pândea din colţ, şi Eugen observă şi capcana de şoareci de pe colţul drept

al mesei, cu rămăşiţe de slănină râncedă în cârlig, toată atenţia îi era însă concentrată către omul simpatic de la masă, care...

„Ai perfectă dreptate, e o greşeală şi se va aranja..."

„Atunci îmi permiteţi să plec, domnule căpitan?"

În sala unde se afla Comisia specială bărbatul nemâncat bea în clipa aceea a zecea cană cu apă, ca să câştige greutatea necesară încorporării... Dar Eugen nu se gândea la el, ci la întâlnirea cu Simona.

— În ce sfere pluteşti, Eugen? îl întrebă Sidonia care ajunsese nu se ştie cum lângă el. Ţi-a mai spus cineva că ai figură de mare vedetă? Eu în locul celor de la Paramount 20 Century Fox te-aş angaja imediat! Mă crezi? Mă crezi? Mă crezi? Aş face din tine junele prim al globului pământesc. Chiar! Cum de nu plouă peste tine cu oferte? Poţi să-mi explici această nedreptate? Chiar! Vezi tot felul de filme cu juni primi schizofrenici, iar tu...!

Pensionarii care discutaseră despre Micudoiu făcuseră un mare ocol atingând în treacăt fotbalul („Andrei Rădulescu, vere... Dar Bodola? Dar Albu, vere... Dar Cotormani, fachirul... Dar Bindea! Dar.....), bucătăria franceză şi epidemia de holeră din Panamaribo; o forfecară pe Greta Garbo, îl înjurară pe Fernandel, lăudându-l pe Dick Burke, – şi reveniră la directorul adjunct Micudoiu, un om extraordinar, care...

— Profilul tău e superb, Eugen dragă... Cum de mai eşti întreg, cum de nu te-au ronţăit femeile până acum? Vai!... Ochii solistei restaurantului „Tisa... rămaseră aţintiţi spre uşa deschisă. Vai, un lup! Ia uitaţi-vă! Chiar! Un lup!...

— Câine, nu lup! râse unul din chibiţi. Al cui o fi?

— Al meu, zise Eugen şi merse iute spre uşă. Ce faci aici?

— Nimic, priveam, zise lupul şchiop, cu un rânjet.

— Auziţi! Vorbeşte cu lupul! se miră Sidonia.

— Da, pe dracu! Vorbeşte pe dracu! o contrazise un chibiţ.

— Dar am auzit cu urechile mele...

— Ai auzit cu ochii...

— Ţi-o fi foame? îl întrebă Eugen pe lupul şchiop, după ce ieşiră.

— Ai vrea să-mi aduci o oală cu oase, cu resturi! zise lupul şchiop.

— Dar nu...

— Nu mi-e foame! Nu de asta am venit; eram şi eu curios să aud ce mai vorbesc oamenii.

— Ascultă, zise Eugen, la urma urmei cu ce este mai vinovat Micudoiu decât majurul blestemat, cel care râgâia mereu, cel care-l silea pe nenorocitul de pe cântar să bea apă ca să prindă greutate?

— Mai vinovat faţă de tine?

— Nu, faţă de mine, ci în general...

— Faţă de umanitate, persiflă lupul şchiop, înţeleg...

— Nu ştiu dacă înţelegi... Mă întreb: ce s-a întâmplat cu nefericitul care înghiţea apă?

— I-a plesnit burta...

— Şi cine a plătit pentru asta? Nimeni...

— Sau a crăpat pe front...

— Nici pentru asta n-a plătit nimeni... Cine i-a răzbunat pe toţi morţii şi caliciţii, pe toţi cei cărora le-a plesnit burta ori s-au întors cu febră... de origine necunoscută?

— Îi cauţi scuze lui Micudoiu...

— Nu. Îl pun sub acelaşi numitor comun cu alte mii de canalii. Există legi care să condamne un militar ce a comis greşeli, mărunte greşeli în timpul războiului, în focul mobilizărilor? Ce s-a întâmplat cu mine a fost o mică greşeală...

— Eşti jalnic, zise lupul şchiop.

— Cum?

— Eşti jalnic.

— Dar nu tu m-ai îndemnat să-l iert?

— Iartă-l... sau mai bine zis uită de el, dar nu-i căuta acum şi scuze... nu încerca să te convingi că nu e chiar atât de vinovat. Nu mai răsuci atâta faptele. Pune punct, fără să mai dai explicaţii.

— Oh, lupule!

— Eu n-am uitat ce mi-ai spus odată: cei care rănesc definitiv inima omului, sunt cele mai josnice fiinţe... Uită-l pe Micudoiu, iartă-l, dar nu-l şi scuza... Ai să ajungi să-l şi lauzi...

— Toţi îi aduc osanale... Ar trebui să înţelegi că dacă-l iert... dacă-l iert, o fac poate pentru mine... ca să nu mai trăiesc sub semnul urii... Nu mai pot!

— Deci îl ierţi?

— Nu ştiu... Am spus: „dacă”...

Îşi umezi fruntea la izvorul cu apă rece ca gheaţa.

— Al Procoteanului nu şi-a iertat duşmanul... l-a spânzurat... şi după aceea toată viaţa l-a urmărit cadavrul lui Andrei al lui Burnar... cu toate că dreptatea era de partea lui... Al lui Burnar dăduse foc casei... şi la noi mai mare păcat ca ăsta nu se cunoaşte... Crezi că degeaba mi-a citit el, bunicul, în cenuşă, ce mi-a citit? Ăsta e un sfat pe care mi-l dă...

— Al Procoteanului ştie că tu...?

— Bănuieşte... Vede că mă frământ... Bătrânii simt lucrurile astea uneori... În orice caz e un sfat pe care mi-l dă, chiar dacă n-ar cunoaşte nimic din ce se petrece în sufletul meu... Poate că aceste cuvinte sunt rezultatul experienţei lui de-o viaţă: câştigă-ţi pacea sufletului, iertându-ţi duşmanul...

— Religia voastră creştinească zice parcă la fel...

— Religia e una, şi experienţa proprie e alta... Al Procoteanului nu e bisericos, n-a călcat în biserică nici când era tânăr, şi nici acum când e, cum se zice, cu un picior în... Nu se teme de lumea de apoi... Nu-i pasă de ea. Dar îi pare rău că şi-a trăit viaţa cum şi-a trăit-o... În duşmănie cu sine însuşi...

Luă din nou apă din izvor în palme şi o vărsă pe frunte, pe faţă. Noaptea era fără margini, şi către Hornul Diavolului cobora încet, albă în lumina lunii, ceaţa.

— Aşa e, lupule, zise Eugen, dar apoi observă că lupul plecase; i se păru că-i mai zăreşte o clipă umbra la marginea alunişului, dar nu era sigur. Se întoarse încet în cabană unde cheful de sâmbătă seara era în toi.

— Eugen! îi şopti Simion, n-o mai lăsa pe curva cea bătrână – o arătă cu bărbia pe Sidonia – să se mai spânzure de gâtul tău!

— Lasă, tată... răspunse Eugen obosit, dar imediat îl privi în ochi pe bătrân; îi văzu faţa trasă, aspră, cu o expresie severă, dar nu rea. „Tata e grozav, gândi. Ce bine arată! Oare a fost fericit? A avut duşmani? Şi i-a iertat, ori i-a căsăpit?"

— Bine, zise, zâmbind. N-am s-o mai las să mă atingă... Nici n-am observat că se spânzură de gâtul meu...

— Măi! făcu Simion şi o umbră de zâmbet, atât cât putea el să zâmbească, îi luminâ privirea. Eu nu zic nimic... Muierile... Hm! Dacă ai tu poftă... Treaba ta! Da-i prea măturată prin toate ungherele, n-o vezi?

Eugen ieşi, se îndepărtă de cabană, trecu de moară şi-şi continuă drumul prin Cheile Vârşeţului; vârfurile stâncilor emanau o palidă văpaie, ca a lunii. După ce coti de mai multe ori, de-a lungul Secegurii, şi o trecu de vreo şapte ori pe podurile suspendate pe cabluri, ajunse sub Hornul Diavolului şi se căţăra pe primul platou; îşi recapătă aici respiraţia şi urmă iar pe platoul cel

mic; ajunse cu bine sus, mirându-se că nu picase în prăpastie nici de data aceasta; Hornul Diavolului, piscul, hornul propriu zis deci, era ascuns sub o căciulă de ceaţă; încolo noaptea se întindea nesfârşită, plină de chemări, de vibraţii... E ciudat cum întunericul dezvăluie depărtările, zise cu voce tare Eugen, privind un nor de stele, în timp ce lumina le ascunde... lumina, ca o perdea... perdeaua luminii! A nu vedea din cauza luminii... Stau aici cu mine însumi, îşi zise. Eu... Şi din nou avu impresia că cineva, din spate, îşi lasă mâinile pe umerii săi şi încearcă să-l împingă jos. Ştia că nu poate fi nimeni, cu toate acestea aproape că-şi pierdu echilibrul. Ştia că nu poate fi nimeni, cu toate acestea era tentat să privească înapoi. Nu privi însă. „De ce încerci să mă ucizi? gândi. Acum când sunt gata să te iert!...” Mâinile nevăzute se ridicară de pe umerii săi. „Dacă o fac din laşitate, zise tare, blestemat în veacuri fie numele meu... Iar dacă nu... Cum aş putea să aflu adevărul? Privi în sus; păsările nu se vedeau de ceaţă. Poate că ceaţa vine aici, peste Horn, numai şi numai ca să ascundă păsările noaptea, de ochii oamenilor... de ochii mei. Oricum, mi-ar fi plăcut să văd păsările acum, în clipa asta...”

19: Bariera albastră

Când începe viaţa omului? La naştere sau în clipa când trece de bariera albastră? Un cap roşcovan de câine, pe frunze, într-un paner, după uşă... Prima amintire a lui Eugen. Ce era aceea? Un cap de câine... Dar ce este un câine? Un câine... un câine turbat. Ce înseamnă turbat?

Aceasta e prima mea amintire, da. O uşă deschizându-se,

închizându-se, şi după uşă, în colţ, panerul cu frunze, şi capul de câine pe frunze. Bulbuc, câinele nostru al cărui cap trebuia dus la oraş ca după două zile să vină răspunsul că nu e turbat. Îl omorâseră de pomană; de atunci tata n-a vrut să ţină câini. Viaţa mea ar începe de la acel cap de câine aşezat în paner; de atunci totul e foarte limpede.

Mă plimbam cu al Procoteanului până în adâncul Cheilor. Pe atunci eram mic, al Procoteanului încă mă mai iubea. El mi-a arătat cu un gest – purta barbă lungă pe atunci, şi barba îi devenise orizontală – păsările de sub Hornul Diavolului. La început mă uitam de jos, mirat, la barba lui care-şi schimbase în aşa hal poziţia, şi numai într-un târziu am observat păsările. Întâi capul de câine, al bietului Bulbuc omorât degeaba, apoi barba Procoteanului, şi apoi păsările. Atunci, în ziua aceea, bunicul mi-a spus că păsările se rotesc neîncetat împrejurul colţilor cenuşii, şi l-am crezut, l-am crezut definitiv, pentru toată viaţa; şi astăzi sunt convins că păsările zboară fără odihnă.

Dar în ziua aceea l-am întrebat ce sunt păsările. „Poate adevărul" mi-a răspuns el, şi l-am întrebat ce e adevărul. „Jumătate din timp, noaptea mai ales, Hornul Diavolului, cu păsări cu tot, stă ascuns în ceaţă", a zis al Procoteanului, şi fireşte că n-am priceput, fiindcă nu ştiam ce e ceaţa.

Eugen privi în sus şi văzu ceaţa; acum ştia ce e ceaţa; cobora foarte încet către el, rotundă, înfăşurându-se în propria-i moliciune, adâncă, părând a ascunde în mărginitu-i trup dimensiuni fantastice, nebănuite; temându-se parcă de răsuflarea ei Eugen coborî, îndemânatic ca un alpinist, şi se întoarse la cabană.

— De ce ai plecat? Ce ţi-a spus tatăl tău? îl întrebă Sidonia. Ştiu ce ţi-a spus: că mă port ca o târfă... Şi te-a rugat să nu-l mai

compromiţi stând de vorbă cu mine... Eugen o privi tulbure. Cuvintele femeii treceau pe lângă el fără importanţă, nu-l uimise nici strania ei intuiţie cu privire la cele ce-i spusese Simion.

„Noi doi ne asemănăm... foarte mult! Eugen tresări. „Crezi că nu mi-am dat seama cât eşti de disperat?" şopti cu violenţă şi cu o anumită ură femeia.

Figura ei suferise o transfigurare care o apropia de umbră, de nedefinit; părea alta, mult mai frumoasă în orice caz, şi mai tânără.

„Sunt disperat?" întrebă Eugen.

„Da!" şopti ea cu aceeaşi violenţă.

„Şi mă rog, de ce?".

„Şi eu am fost în infern, ca şi tine! şopti Sidonia. Cei care au fost în infern, se recunosc. Nu ţi-ai dat seama că şi eu am fost în infern?" şi îi întoarse brusc spatele. Peste un minut o văzu la masă, râzând şi flecărind.

Se făcuse târziu, dar al Procoteanului încă nu se culcase. Stătea în faţa lămpii, cu coastele rezemate de masă, părând a cerceta cu mare atenţie tremurul imperceptibil al flăcăruii dublate în oglindă. Nu se clinti la venirea lui Eugen. Acesta tresări văzând o capcană de şoareci, jos lipită de perete.

„L-am iertat", spuse pe neaşteptate Eugen, dar Procoteanul nu păru că l-ar fi înţeles. După o vreme Eugen întrebă: „Dumneata de ce nu l-ai iertat pe Andrei al lui Burnar?"

Umbrele se strecurau line de afară în odaie, odată cu liniştea, cu spaima de nesfârşit.

„Aşa să ştii că eu am iertat", zise Eugen, ridicându-se. Odată cu asta liniştea şi umbrele mai făcură un pas. Când să iasă, capcana de şoareci făcu „clanţ". Dincolo de gratiile mici şi subţiri se zbătea o mică vietate cenuşie. Eugen deschise uşa şi ieşi. I se păru că trece încă odată bariera albastră.

20: Un zâmbet umil

Se plimba prin faţa liceului în speranţa absurdă că o va întâlni pe Sibil, cu toate că vacanţa se dăduse demult. Şi deodată îl văzu pe Micudoiu dând colţul şi apropiindu-se cu pasul lui scurt. Geanta într-o mână şi haina în cealaltă; îl cuprinse o groază cumplită, ca o presimţire. Îi veni s-o ia la goană, însă şarpele i se încolăcise împrejurul picioarelor; îl privea pe Micudoiu apropiindu-se şi pe faţă i se zugrăvise expresia acelor nenorociţi cu piciorul imobilizat sub traverse, care văd ridicându-se la orizont fumul expresului; limba deveni amară sub cerul gurii, iar venele tâmplelor palpitară, umflate; şi-totuşi nu era o groază obişnuită! Şarpele îl ridică şi trupul verzui şi otrăvit se zvârcoli, rupându-l pe Eugen în două; jumătate din trup zbură, azvârlită cu forţa unui proiectil în geamul fostei sale clase, de la etajul întâi al liceului; cealaltă jumătate, stoarsă de sânge, se zvârcolea pe stradă, în calea lui Micudoiu. Cum de nu ţi-ai dat seama că şi eu am fost în infern? îl întrebase Sidonia. Cei care au fost în infern se recunosc, se simt... Cei care au fost în infern au antene ce emit hohote pe care nu le pot auzi alţi muritori... Noi care ne-am întors din infern vii sau aproape vii....

„Dar l-am iertat!... zbieră Eugen, găsind în sfârşit cuvintele pe care le căuta.

„L-am iertat... iertat... iertat!" hohotiră pereţii ampli şi ramificaţi ai liceului.

„Mi-am luat dreptul omenesc de a ierta..." şopti Eugen, şi toate se liniştiră. Micudoiu tocmai trecea prin faţa lui, prefăcându-se că

nu-l vede, sau poate nu-l vedea într-adevăr. Eugen rămase, urmărindu-l cu privirea, simţind că are pe faţă un zâmbet umil, puţin stupid...

Mergea încet, lăsând paşii să-l poarte, şi paşii îl duseră în locul acela. Ridică ochii spre fereastra unde ar fi trebuit să apară Sibil, nu văzu însă decât perdeaua transparentă umflată de vânt; privi apoi treptele clădirii, încercând să nu se gândească decât la Sibil; dar văzu masa lungă, spălată cu leşie; văzu capcana de şoareci, hârtiile risipite pe masă şi acel ceva întunecat din ungher, şi le făcu să dispară toate; îi văzu pe infanteristul Vasile, şi-i adresă un semn amical, şi pleoapa de plumb a infanteristului îi răspunse. Merse încet pe stradă, cu gândul să ajungă la aleea ce ducea spre Grădina Morii, dar se întoarse şi reveni în faţa clădirii. Acum nu mai observa pe nimeni. Uitase de ce se află acolo, şi se lăsa în voia ciudatei voluptăţi ce suia în el, adâncă, ceţoasă, confuză, dulce. Voluptatea uitării. Avu gândul vag că începe să se destrame...

— Domnule Alexandre Dumas! Ce faci aici? Sibil se afla în faţa lui. Te urmăresc de o jumătate de ceas, domnule Dumas... Ai un rendez-vous aici, în faţa casei mele? Te-am văzut... De după perdea! Mărturiseşte!

În rochie deschisă, probabil albă, şi cu acea sclipire puţin ironică în ochi. Mlădioasă ca o trestie. Ireal. Dorise s-o întâlnească şi iat-o aici...

— Ce face infanteristul Vasile, Sibil?

Ea râse cu multă voie bună. îl privea foarte atentă, poate mirată puţin.

— N-ai uitat? Nu l-ai uitat pe soldatul Vasile?

— Vreau să-ţi spun ceva, Sibil...

— Oho!... Ceva grav?

— Ascultă... Infanteristul Vasile... sărmanul infanterist Vasile l-

a iertat pe duşmanul său de moarte. Poate că a făcut-o, printre alte motive, şi de dragul tău...

— Ceea ce-mi spui e cât se poate de ciudat, domnule Dumas, dar nici nu mă aşteptam din partea dumitale să-mi spui nişte banalităţi. Deci, l-a iertat? De dragul meu?

— Şi de dragul tău... Ca să nu mai fie atâta ură în aer... Nu ştiu dacă înţelegi. Ca să poţi respira mai liniştită. N-a făcut-o numai pentru tine, ci şi pentru sine, fiindcă ura începuse să-l sufoce, şi nu mai putea trăi aşa... Şi din alte motive... Dar, în primul rând pentru tine.

— Infanteristul Vasile avea un duşman? Foarte misterios!

— Infanteristul Vasile e fericit acum. O să bată munţii şi o să respire adânc aerul curat, şi din când în când se va gândi şi la tine...

— Sunt foarte flatată, domnule Dumas, transmite asta infanteristului. Vasile... Ce prostie spun! Păi infanteristul Vasile e în casă la mine... e prietenul meu. Habar n-aveam că are un duşman de moarte, că i-aş fi arătat eu!

— Tu nici n-ar trebui să cunoşti cuvântul acesta: „duşman..., zise Eugen, şi un gând începu să-l înţepe: „Oare n-o minţi şi nu te minţi zicând că ai făcut-o şi pentru ea?....

— Domnule Dumas, eu sunt o fată mică şi cam prostuţă, de aceea nu mă sfiesc a-ţi mărturisi că nu mi-ar displace să-mi facă un pic de curte un bărbat celebru şi... nu te superi? – celebru şi mai bătrâior, ca dumneata. Mi-ai spus că ai treizeci de ani. N-am uitat...

„Treizeci de ani, şi pe deasupra am fost şi-n infern..., gândi Eugen.

— Dacă nu ţi-ai fi mărturisit vârsta, eu n-aş fi zis că eşti atât de... bătrâior, ţi-aş fi dat mult mai puţin, dar dacă ai avut nesocotinţa... Asta e situaţia, domnule Dumas, nu mai eşti tânăr!... Ai vrea să-mi şopteşti acum la ureche – aşa, ca să ştiu numai eu –

cum ai ajuns atunci în camera mea? Şi ce făceai acum aici? Vezi cum te întreb?... Ca un adevărat detectiv. Răspunde-i detectivului şi vei avea... cum se zice?... circumstanţe atenuante: Ce legătură e între vizita de atunci şi plimbările de azi prin faţa casei? Sibil se încruntă, încremenind într-o poziţie caraghioasă.

„Simona..., gândi Eugen, dar poate că şi buzele i se mişcară, în timp ce privirea ochilor îngustaţi, privirea aceea absentă şi concentrată, recrea chipul din faţa lui, modificând alungitura ochilor, rotunjimea obrazului, încovoierea buzelor şi scăpărarea pupilei, sub pleoape...

— Sibil, Sibil, Sibil!... Aşa mă cheamă; Sibil – nu Simona, şi nici altfel! exclamă fata cu un zâmbet indignat. La urma urmelor, cine e Simona asta? O rivală? Spune, domnule Alexandre Dumas, o rivală?

Eugen îi făcu semnul de adio, lăsând-o nedumerită, ca de altfel şi după prima lor întâlnire, şi convins că fata nu înţelesese ce vrea el să zică; de fapt nici nu putea să înţeleagă, şi asta nici n-avea importanţă; ceea ce îi spusese era în fond pentru el...

Îi telefonă Silviei la internatul unde era pedagogă şi o anunţă că are să-i comunice un lucru foarte important, şi după ce ea îi făgădui că vine imediat ce intră elevele la masă, căzu pe gânduri bănuind că şi Silvia, la fel ca şi Sibil, nu va înţelege despre ce este vorba; şi n-o să-i explice nimic. Se retrase într-un ungher mai izolat al parcului, acolo unde-şi dăduseră întâlniri la începutul cunoştinţei lor. O văzu apropiindu-se şi avu impresia că vorbiseră la telefon abia o clipă înainte, cu toate că trecuse aproape un ceas. Silvia se aşează netezindu-şi fusta şi privindu-l; era frumoasă, cu buzele ei pline, senzuale, uşor răsfrânte; deşi extrem de sveltă, avea forme puternice; „o bestie de femeie”, îşi aduse aminte Eugen; cât timp n-o cunoscuse decât din vedere o încadrase în categoria

„bestii”. În sensul voluptăţii, al plăcerilor violente pe care şi le doreşte şi pe care le poate oferi un trup ca al ei. Îi privi picioarele, intuind rotunjimea caldă a genunchilor pe care nu-i vedea (în cincizeci şi şapte rochiile se purtau mai lungi...) şi gândindu-se cu un vag regret că fata va fi dezamăgită; probabil, auzindu-i tonul grav, îşi închipuise că vrea să-i spună cu totul altceva; de pildă că vrea să se întoarcă la dânsa, „acasă” deci; chiar, se gândise oare Silvia la aşa ceva? Deodată i se păru că este esenţial pentru el să afle dacă prin capul fostei lui soţii trecuse acest gând.

— Pentru ce crezi că te-am chemat?

Ea îl privi cu o expresie înduioşată parcă, ceea ce-i întări bănuiala.

— Vrei să-mi spui ceva, nu?

— Bine, şi ce crezi că vreau să-ţi spun?

Un vârtej de vânt ridică departe, pe aleea centrală, praful, iar şi mai departe, pe bulevard, treceau două fete în rochii albastre. Una păru că priveşte spre ei, în profunzimea parcului. Era nelinişstea. Lui Eugen îi veni să scrâşnească din dinţi. Strigă:

— L-am iertat! L-am iertat! Auzi? L-am iertat! şi privi în direcţia ochilor albaştri ai nelinişstii, departe de bulevard. Nu mai văzu nimic. Pe faţa Silviei nu se putea observa nici dezamăgire, nici mirare.

— Înţelegi ce am spus?

Ea rămase tăcută.

— Înţelegi, Silvia, înţelegi?

— Înţeleg, şopti ea în sfârşit.

— Da? Ce anume? se repezi Eugen.

— L-ai iertat...

— Dar pe cine?

— Pe omul acela... Năluca blestemată, nu? Despre năluca

blestemată e vorba, nu?

Eugen respiră adânc, şi privi în sus, spre verdeaţa umbroasă a castanilor.

— Vrei să mă justific în faţa ta? Să-ţi explic de ce l-am iertat?

Faţa Silviei se întunecă.

— Eugen! vocea ei suna neaşteptat de dur. N-am nevoie de niciun fel de justificări. Ce înseamnă să te justifici? Cine-ţi cere?

„S-a supărat totuşi. Spera că e vorba de..." Zise:

— Spune-mi sincer: când ţi-am spus la telefon că vreau să-ţi comunic ceva important, te-ai gândit că e vorba de noi doi... de întoarcerea mea?

La fel de surprinzător, Silvia râse şi Eugen avu impresia că e privit cu o anumită superioritate.

— Ce prostuţ eşti! Te laşi chinuit de un gând despre care ai impresia că ar trebui să fie al meu... chinul meu... şi pe care nu-l am, Eugen! Nu m-am gândit niciodată că te vei reîntoarce... nu sper... şi poate nici n-o doresc.

— L-am iertat, zise Eugen, după o lungă tăcere. Ce părere ai despre asta?

— E bine ca oamenii să se ierte, zise Silvia, şi pe Eugen îl duru tonul nepăsător. Silvia rămăsese o străină faţă de trecutul său, faţă de viaţa lui înainte de a o cunoaşte; aşa voise să fie de altfel, şi totuşi îi părea rău.

— Dacă nu apărea năluca blestemată, poate... poate am fi rămas împreună.

— Dacă nu exista năluca, ai fi rămas cu Simona, şi pe Eugen îl uimi încă odată precizia intuiţiilor ei. Nu ştia nimic, şi totuşi... O întrebă – cu totul prosteşte, îşi dădea seama – dacă e geloasă pe Simona. Silvia ridică din umeri. După ce se despărţiră, Eugen simţi cum îl cuprinde o anumită insatisfacţie după cele două întâlniri, cu

Sibil, cu Silvia, Niciuna nu înţelesese în fond despre ce este vorba. Dar la ce s-ar fi putut aşteptа? Nu se aşteptase la nimic, şi totuşi nu-i plăcuse. Sperase să fie altfel. Cum naiba, altfel? La ce reacţie să mă fi aşteptat din partea lui Sibil, care crede că fac un joc galant cu ea...? Mă aşteptam la mai mult din partea Silviei... Ea a înţeles – a înţeles? – dar n-a reacţionat aşa cum mă aşteptam... Dar nu mă aşteptam nicicum... gânduri deşarte! Eu voiam să le spun că l-am iertat, pentru mine făceam acest gest, inutil de altfel, iar acum...

Întâlnirea cu Simona, care avu loc a doua zi, îi aduse în plus şi o undă de amărăciune. Eugen plecase după masă la Cheile Vârşeţului – fugise tot timpul, cum făcea de obicei, şi revenise a doua zi; „L-ai iertat?" întrebă Simona, şi i se păru că-l priveşte cu ură. Şi din nou simţi că are pe faţă zâmbetul acela prostesc, nesuferit, umil; îl alungă cu o încruntătură.

— Şi dacă – bănui dispreţul în vocea Simonei – dacă ţi-aş fi spus că atunci, în ziua aceea, când n-ai mai venit, a apărut în locul tău năluca blestemată, şi m-a avut, m-a siluit, şantajându-mă cu numele tău, aşa cum de altfel ai presupus, şi atunci l-ai fi iertat?

Eugen păli îngrozitor; la orice s-ar fi aşteptat, numai la aceste cuvinte nu.

— Dar ai spus... ai jurat, bâlbâi, şi pământul îi fugea de sub picioare, genunchii i se tăiau, ai jurat că nu...

— Vreau să ştiu – vocea Simonei devenise joasă, aspră şi sonoră, n-o auzise niciodată aşa – dacă l-ai fi iertat şi în cazul acesta!

— Nu... nu ştiu, şopti Eugen, pierdut. Părerea ta e că nu trebuia să-l iert?

— N-am nicio părere...

— Dar...

— Descurcă-te singur în labirintul acesta, amice! Eu nu te pot

ajuta.

— Dar care e totuşi adevărul? Adevărul!

— N-are nicio importanţă! zise Simona, şi-l părăsi.

„L-am iertat..., gândi Eugen, singur, palid; „N-am să revin. L-am iertat... Simona nu poate să înţeleagă că am făcut-o şi pentru ea..."

— Ştii... L-am iertat, îi zise Sidoniei, peste două zile, când o întâlni în oraş.

— Pe cine, my baby?

— Pe... omul meu.

— Ai un om al tău?

— Omul care m-a trimis în infern.

Pe faţa femeii înflori un zâmbet îngheţat.

— Eu nu-i iert, şuieră printre buze, pe cei care m-au trimis pe mine în infern. Aşa ceva nu se iartă, baby. Cu privire la tine m-am înşelat... (Inexplicabilă această pornire violentă: zâmbetul îi îndulcea trăsăturile, însă ochii se îngreunaseră de patimă). Tu n-ai fost în infern... N-ai fost...

Mergea pe stradă singur, şi deodată simţi ca o mască pe obraz acel nenorocit zâmbet, fad şi umil. Îl suprimă cu un scrâşnet... „Am iertat, şopti sufletul său. Am iertat, şi nu mă dezic..." Eşapamentul unui autobuz pocni asurzitor şi Eugen îşi duse mâna la inimă, clătinându-se.

21: Veninul

În vreme ce lipsise din oraş, vocea necunoscută îl ceruse iarăşi la telefon. Iar cu o zi în urmă trecuse, pe înserat, Paul Guran;

insistase ca Eugen să-l caute neapărat, imediat ce se întoarce. Porni spre locuinţa acestuia simţind o greutate în picioare cu sentimentul neplăcut că înaintează prin nămol...

Guran stătea la cină, pe răcoare, sub un acoperiş improvizat în spatele casei, unde aveau şi bucătăria de vară; în faţa lui şedea Mirciulică, băiatul de vreo opt ani, iar nevasta îi servea cu dovlecei umpluţi; Eugen simţi aroma caldă a mâncării, stomacul i se crispă; constată cu surprindere că e mort de foame şi nu făcu niciun moft când Lia, sofia lui Guran îi aşeză un tacâm. Cât timp mâncară, flecărind şi ocupându-se de copil, care era un neastâmpărat, Guran îi aruncă nişte priviri nu prea vesele în timp ce fruntea puternică i se încreţea. Eugen se simţea cam trist. Uşurarea în care sperase nu se făcuse încă simţită. După cină Guran îl luă de braţ şi-l duse în fundul grădinii unde se aşezară pe o bancă, aprinzând ţigări.

— Ştii de ce te-am căutat? N-ai aflat nimic?

Nu-i vedea faţa, dar nu încăpea îndoială că are să-i dea o veste proastă.

— Lasă, zise Eugen, făcând un gest de eliberare cu mâinile; nu e nevoie să faci pregătiri, oricât de neplăcut ar fi ceea ce ai să-mi spui... Sunt gata pentru orice.

— Nu e asta, făcu mâhnit Guran. Nu vreau să te pregătesc, dar porcăria-i atât de mare că nu ştiu cu ce să încep. Pe scurt, cazul tău a fost discutat.

— Cazul meu?

— Da, eşti un caz, şi încă unul foarte nasol, dacă e să credem tot ce s-a discutat...

— Ştii că, la drept vorbind, puţin îmi pasă... Şi ce s-a spus, mă rog, despre mine?

— În orice caz, ceea ce nu s-a spus e tare puţin. Neglijabil. Te-ai certat cu directorul adjunct? Ai ceva cu el?

— Cu Micudoiu? Deloc. Am avut numai o scurtă explicaţie.

— Dar atunci ce are el cu tine? Eugen tăcu. Guran continuă: N-am ştiut nimic despre ce ţi se coace; am fost chemaţi la o şedinţă „Despre unele probleme disciplinare". S-a spus că ai părăsit serviciul fără să-ţi fie aprobată demisia. Ai dezertat.

— Aşa a spus Micudoiu?

— El doar a prezidat şedinţa. Au vorbit alţii; întâi un „scurt referat" despre disciplina în muncă; o barbă lungă şi, pe urmă, concret, cazul tău. Cazul dezertorului... Au vorbit întâi Gabrea, Boţgan, Armeanu, şi Burete... Şi Câsapârţu, am uitat. Ştii cum te-au purecat? De la origini... Nu te-au scos din duşman de clasă, element descompus, burghez, depravat – ţi-ai părăsit nevasta, au călărit argumentul ăsta până au asudat. Ba Câsapârţu te-a făcut unealtă... nu unealtă... sau unealtă, dracu ştie, o sculă în orice caz, imperialistă, sau agent imperialist, am uitat. S-a ridicat bătrânul Topan, inginerul, cam nedumerit: întreba cum se face că dacă e adevărat tot ce spun ei te mai rabdă pământul pe scoarţa lui subţire? El – zicea – nu observase că ai fi un element atât de dezagregat – dar bine că ştie, de-acum înainte se va feri din calea ta; şi întreba cum de mai eşti liber dacă, aşa cum zice Câsapârţu, eşti agent imperialist? A vrut pe urmă să te apere Livia Dima – şi Micudoiu, cu zâmbetul blând a întrerupt-o: „Tocmai dumneata spui asemenea lucruri? Frumos îţi stă!" şi Livia s-a aşezat şi a început să plângă. Şi pe mine m-a întrerupt, pe toţi cei care am protestat, fiindcă au încercat mai mulţi, ne-a întrerupt. Ştii cum? Vechea metodă: „Concret, tovarăşe! Ai ceva de spus concret? Nu? Ia loc atunci". La sfârşit Burete a anunţat că va raporta cazul tău forurilor tutelare, cerându-se anularea anilor de serviciu ca vechime în muncă – sau cam aşa ceva. Tu ce faci Eugen? Mă asculţi?

— Continuă.

— Nu mai am ce. Ba am, paştele mă-si! L-am întrebat după şedinţă pe Armeanu cum de nu i-a fost cumva la obraz să zică ce-a zis. Că de Câsapârţu sau de Gabrea nu mă mir, dar el! „M-a prelucrat directorul adjunct, a zis. N-am putut nicicum să-l refuz. Spunea că e o chestie de înaltă încredere ceea ce-mi încredinţează, adică sarcina de a-l demasca pe Coman...”

— Te rog aminteşte-ţi, zise Eugen, dacă în legătură cu anul patruzeci şi trei, cu faptul că am fost pe front, s-a spus ceva...

— Bineînţeles! Boţgan s-a legat de asta: ai plecat – spunea el – voluntar, să lupţi pe frontul antisovietic... A frecat-o până ce i s-a uscat limba. Ascultă! de asta te întrebam, ce are cu tine Micudoiu? Fiindcă numai de la el ţi se trage, să ştii. Ce este între voi? Auzi, Eugen? Ce este între voi? Ce faci, bărbate? Pleci? Eugen!... Măi! Auzi, Eugen!... N-o pune şi tu la inimă, paştele mă-si! Toată afacerea asta e un munte de rahat, şi-n vârful muntelui stă Micudoiu. Până la urmă o să intre în rahat, o să dispară în el... Omule, unde pleci? Spune şi tu o vorbă... Mă, Eugen, de ce taci? Las-o-n p... şi-n cuminecătura p... şi-n...! Omul lui Dumnezeu, eu n-am vrut să te supăr, numai să te previn, ca un prieten ce-ţi sunt! Da tu n-o lua în serios. Stai puţin... Destupăm o sticlă... Lia! Zi-i şi tu, uite că pleacă supărat... Lia! Opreşte-l! Omul ăsta se sinucide la noapte... Dumnezeii şi... Eugen! Stai! Opreşte-te, băiatule! Dacă ştiam că o iei aşa, nu-ţi spuneam o vorbă... Dar zi-i şi tu ceva, ce-ai surzit? Eugen! Stai!... Măi, ce om... Ce dracu am făcut... Of!...

A doua zi dimineaţa un ofiţer de miliţie îl căută pe Eugen la mătuşe-sa Laura. Se prezentă, îl chema Dezmireanu, şi-i ceru lui Eugen o întrevedere între patru ochi. Merseră în grădină şi şezură pe bancă în răcoare. Omul îşi privi mâinile, încurcat.

— Există o reclamaţie împotriva dumneavoastră, zise. Pauză.

Şeful meu vă cunoaşte, şi-l cunoaşte şi pe tatăl dumneavoastră; şi eu vă ştiu din vedere, oraşu-i mic; nu vom da curs reclamaţiei, oficial, fiindcă, deocamdată cel puţin, nu e cazul. Cineva s-a plâns că-l urmăriţi... că în fine, aveţi anumite intenţii; ştiţi cine?

— Habar n-am, zise Eugen, distrat.

— Am să vă spun... Pauză. Îl cunoaşteţi pe tovarăşul Micudoiu?

Eugen simţi o durere ascuţită în piept: schiţă un gest instinctiv de apărare.

— E directorul adjunct al instituţiei unde am lucrat, zise în cele din urmă.

— Reclamaţia vine din partea lui; a cerut foarte insistent să fiţi luat în cercetare fiindcă umblaţi să-l... asasinaţi. Dezmireanu îl privi pe Eugen cu o vagă jenă.

— Să-l asasinez... şopti Eugen pălind.

— A spus că se aşteaptă din moment în moment să fie atacat când e singur... Se teme că i se va da foc casei...

— ... foc casei! repetă Eugen, tresărind.

— Şeful cunoaşte prea bine familia dumneavoastră...

— Care şef?

— Unul din superiorii mei... Cel căruia i s-a plâns Micudoiu; m-a rugat să am această întrevedere neoficială cu dv...

— Ce pot să fac eu? suspină Eugen. Să-mi iau angajament scris că n-am să-l ucid pe Micudoiu?

— Nu, surâse ofiţerul. Noi nu putem să luăm în serios reclamata... După câte am cercetat...

— Aţi cercetat totuşi...

— Era de datoria noastră... Reiese că nici nu-l cunoaşteţi bine pe directorul adjunct al... Nu-i aşa? N-aveţi nimic de împărţit... Probabil că obsesia domniei sale e o consecinţă a surmenajului... a

bolii de inimă de care suferă. El afirmă că-l urmăriţi pe stradă şi că, seara, vă strecuraţi sub ferestrele lui să-l pândiţi...

— Aşaaaa?...

— Aşa pretinde... Am venit să vă întreb, prieteneşte, cât se poate de prieteneşte, dacă aveţi vreun motiv... În sfârşit, dacă e adevărat că l-aţi urmărit, sau dacă... poate-aveţi şi dv. de reclamat împotriva lui?

— Nu. Nimic.

— Sunteţi sincer?

— Dragă tovarăşe, gemu Eugen, lasă-mă în pace cu sinceritatea! Fii liniştit, n-am să-l asasinez pe Micudoiu.

— Dar urmăririle, privitul pe fereastră noaptea?

— N-ai spus dumneata singur că asta e o obsesie, consecinţă a surmenajului, a bolii de inimă de care suferă domnia sa?

— Da, desigur...

Eugen îl privi ţintă.

— La urma urmei, ce a cerut Micudoiu?

— El a cerut multe...

— Multe, dar ce anume?

— Să vă arestăm, printre altele.

— Păi, arestaţi-mă atunci, zise Eugen.

— Un om nevinovat?... Pe temeiul unor simple afirmaţii?

— Afirmaţii? Da, însă afirmaţii făcute personal de directorul adjunct Micudoiu! Zeul acestui oraş! Binefăcătorul dactilografelor şi al pensionarilor...

— Aveţi totuşi un dinte împotriva lui, văd.

— Am, dar n-am să-l asasinez...

— Cred, cred, zise ofiţerul, zâmbind. Vreţi să cunoaşteţi sfatul meu?

— Mă rog... dacă e pe gratis...

Dezmireanu privi în jos, şifonat; era mai tânăr decât Eugen şi părea cumsecade.

— Sfatul meu, vorbi încet Dezmireanu, e să nu-i mai creaţi impresia, tovarăşului Micudoiu, că aveţi intenţii... anumite intenţii rele faţă de el. E un om cu muncă grea...

— Daaa...

— Obosit... Şi în plus bolnav...

— Daaa...

— Trebuie să-l înţelegem...

— Daaa... Şi chiar a cerut să mă arestaţi?

— O, nu vă mai gândiţi la asta! Câte nu spune omul obosit şi nervos?

— Daaa... Daaa...

Eugen rămase singur; se culcă în iarbă; încet, orizontul prinse o culoare urâtă, de coclează, verzuie, otrăvită; din toate direcţiile, bolborosind, blestemând, scrâşnind, veninul se revărsa peste lume, înecând şesurile, florile, lumina, cuvintele...

„Şi eu tocmai îl iertasem”...

22: Bârlogul de vară al lupului şchiop

Dincolo de ploile orizontale ce unesc Valea lui Tuteanu cu Valea împăratului, dincolo de Codrul Sindeanului, de Popasul lui Balica, de râul Secegura şi de Cheile Vârşeţului, către golful de miazănoapte al mării de odinioară, într-un ţinut ce poartă vii urmele chinurilor seismice, sub rădăcinile straniu boltite ale unui gorun lovit în repetate rânduri de fulgere, îşi alesese lupul şchiop răcorosu-i bârlog pentru anotimpul fierbinte, refugiindu-se acolo

într-o mare singurătate, ca un bătrân anahoret care nu pregetă să pună între el şi lume o înaltă perdea albastră, ţintuită cu stele căzătoare şi necăzătoare.

Rătăcindu-se de trei sau de patru ori până să găsească adevăratul drum prin acel ţinut încurcat, Eugen ajunse în sfârşit în faţa stejarului cu trunchiul presărat de rănile negre ale focului ceresc. Lupul şchiop îl aştepta şezând liniştit la intrarea bârlogului; la drept vorbind stătea întins, cu burta lipită de pământ, urmărind cu un ochi apropierea înceată a omului, şi destrămând sub pleoapa aplecată a celuilalt un vis tulbure despre îndepărtatele goane ale tinereţii.

— S-ar putea spune că totuşi te-am găsit, zise Eugen, aşezându-se lângă lup.

— Eu te-am prevenit, zise lupul, fără să-l privească. Trebuia atunci să-i fi rupt gâtiţa. Acum... prea târziu. Şi iertarea ta a fost prea târzie... Şi ridicolă.

Cu ochii în pământ Eugen crezu că aude în trunchiul bătrânului stejar o mişcare adâncă şi iute; o furnicătură subţire îi străbătu corpul.

— Ce zbârnâie aici? îl întrebă pe lup, atingând coaja plesnită a copacului.

— Fulgerele... zise lupul. Cele care au intrat şi n-au ieşit... Stejarul meu colcăie de fulgere, ca de şerpi...

— Nu ţi-e frică să locuieşti aici? '

— Uneori, noaptea, mi se zbârleşte blana... Ai auzit ce ţi-am spus? Şi iertarea ta a fost prea târzie. Poate, dacă-l iertai atunci... Eu aşa văd lucrurile: trebuiesc făcute imediat, sau deloc.

— Într-una din poveştile pe care i le spuneam Silviei, despre tine, era vorba de un arbore cu braţe de foc sub care ţi-ai ales culcuşul, dar pe atunci nu ştiam că într-adevăr e aşa... A fost una

din primele poveşti pe care i le-am spus Silviei despre lupul şchiop... Deşi a trecut puţină vreme, nici doi ani, mi se pare că de atunci am îmbătrânit de câteva ori, cu toate că n-am îmbătrânit deloc, eu, şi cu Simona... condamnaţi să rămânem tineri, ca la şasesprezece ani. „Şi dacă ţi-aş fi spus că în ziua când n-ai venit a apărut în locul tău năluca blestemată, şi m-a avut, m-a siluit, şantajându-mă cu numele tău – şi atunci l-ai fi iertat?"

O nelinişte trecu prin foile înalte de ferigă, ca şi cum cineva s-ar fi strecurat prin locurile umbrite ale pădurii alegându-şi paşii cu grijă. Eugen se întoarse, dar nu văzu nimic în afară de o săgeată subţire de lumină ce tremura ca o strună în luminişul dintre ramuri. Simţi cum trece timpul şi cum îi creşte barba, înţepându-l pe bărbie; lupul şchiop părea că aţipise şi Eugen făcu un efort, îşi încordă voinţa, închizând ochii, încercând să pătrundă în visul lupului; şi pătrunse; văzu pădurea legănându-se, ca şi altădată – când? – dar cu totul altfel arătau copacii, stâncile şi lumina, privite prin ochii lupului; şi văzu, în visul lupului, imaginea lui Micudoiu, deformată, lăţită cumva, apropiindu-se, şi apoi deodată, îl văzu cu gâtul sfâşiat, dar viu încă, înaintând, apropiindu-se... Cu un scrâşnet, Eugen se smulse din visul lupesc şi-şi cuprinse faţa în palme.

— Te chinuieşti? întrebă lupul, ridicând o pleoapă.

— Da...

— Dar de ce mă chinuieşti şi pe mine? Nu mă laşi să visez liniştit.

— Visele tale sunt înfiorătoare... zise Eugen.

— Eu nu mă amestec într-ale tale...

— În poveştile pe care i le spuneam Silviei, visele tale erau...

— ... nişte vise de bunic blând, ştiu, rânji lupul, deschizând şi celălalt ochi.

„Simona, Simona! şopti Eugen. Noi... veşnic tineri...” „Mă cheamă Sibil, nu Simona!”

O toropeală adâncă îl lipi de pământ, şi auzi vânzoleala fulgerelor în trunchiul stejarului, apoi se pierdu în vraja pământului străbătut de rădăcini; în timp ce dormi, peste el trecură umbre, umbre, umbre, şi lupul şchiop veghe la căpătâiul obositului om.

PARTEA A DOUA

1: Este lovită inima; e mort

— Este lovită inima; e mort...

— Trăieşte încă... Trăieşte...

— Cum să trăiască, dacă are inima harcea-parcea?

— Totuşi trăieşte, făcu reţinut medicul care venise cu Salvarea. Ciudat! Alături de rană se vede o cicatrice... O rană mai veche...

Se deschideau ferestrele, prin întuneric alergau oameni; sirena Salvării trezise strada.

— Pentru prima dată văd o asemenea rană, zise sanitarul, cu vocea uşor tremurată. E un glonte, domnule doctor? Un glonte adevărat?

— Da, a fost împuşcat, confirmă după câtva timp medicul.

— Nu-mi vine să cred... Să fie cineva împuşcat!...

— Linişte, ceru medicul. Faceţi loc. Daţi-vă la o parte!

— Dar ăsta-i Eugen! ţipă subţire un bărbat în pijama.

— Îl cunoşti?

— Ba bine că nu! Stă la doi paşi, după colţ.

— Anunţaţi părinţii!

— N-are părinţi... Mătuşa lui...

— Anunţaţi mătuşa.

— Dar ce se întâmplă? A murit?

— Încă nu, zise medicul. Faceţi loc!

— Niciodată n-am crezut că se comit crime într-adevăr, zise sanitarul.

— Ce crimă?

— Uite, asta de aici. Omul a fost împuşcat...

— Doamne fereşte... În oraşul nostru nu se întâmplă crime!

— Dacă-ţi spun... Imediat trebuie să vină şi miliţia...

— Cine a chemat Salvarea? întrebă medicul, ridicându-se. Îşi ştergea mâinile pline de sânge. În lumina farurilor, faţa i se vedea ascuţită, dispreţuitoare.

— Eu am chemat Salvarea, înaintă un bărbat masiv, cu faţa în umbră. Tăcuse până atunci.

— Rămâi aici, zise medicul, însă chiar atunci sosi maşina miliţiei. Coborâră trei ofiţeri şi un civil scund, chel, cu faţa mică şi spână, ca de iepure. Unul dintre ofiţeri era Dezmireanu. Peste un minut ambulanţa porni vâjâind spre spital. Se adunase o grămadă de lume; cu toate că era cald, umerii tremurau, nu se ştie de ce; miliţienii făceau măsurători şi fotografiau; bărbatul care chemase Salvarea, un necunoscut pentru cei din cartier, se afla în centrul atenţiei; ceilalţi fuseseră daţi la o parte, şi nu-l auzeau ce spune; unul din ofiţeri nota, iar mititelul cu faţa de iepure stătea cu mâinile în buzunar, absent şi parcă plictisit, neatent la ce se petrece împrejur. După un timp parveni zvonul că Eugen murise pe masa de operaţie. Zece minute mai târziu sosi Laura, cu bărbatul ei; se întorseseră de la spital; Eugen trăia, fusese o ştire falsă. Dezmireanu le puse întrebări. Unchiul Achim privea împrejur năucit, Laura părea calmă. „Nu moare el, că-i tare..., repetă de câteva ori. Bărbatul cu faţa de iepure se trezi deodată din somnolenţă şi porni cu paşi mici şi săltaţi.

— Dezmirene! Ai un cuţit? Am găsit proiectilul.

Şi începu să scobească în perete cu briceagul primit. Găsi ce căuta, scoase un mormăit de satisfacţie şi reveni în cercul de lumină al farurilor. Lumea nu se hotăra să meargă la culcare. Câţiva pretindeau că îi trezise împuşcătura; fusese scurtă, ziceau,

uscată, nu semăna cu ceea ce-şi închipuiau ei că trebuie să fie un foc de armă, de revolver. Nici nu se gândiseră la aşa ceva. Un singur om, un bătrân, care locuia chiar în dreptul locului unde fusese găsit rănitul, pretindea că auzise trei împuşcături, trei plesnituri seci, şi că de trei ori fereastra odăii sale fusese cutremurată de vâlvătăi scurte. Avusese impresia că sunt plesnituri de palme. Necunoscutul care-l găsise pe Eugen, cel care anunţase Salvarea, plecă împreună cu anchetatorii. Lumea rămase câtva timp să comenteze; prin geamurile luminate răzbătea o lumină săracă; fu văzut apropiindu-se şchiopătând un câine lup cenuşiu; părea o nălucă; mirosind, se duse exact în locul unde zăcuse Eugen.

— Al cui e câinele? întrebă cineva.

— Al nimănui... O fi câine vagabond!

— Ce mare e! Parcă ar fi lup...

— Poate că-i într-adevăr lup!...

— Cum dracu să fie lup? În plin oraş?

— Am zis şi eu... Şi, la urma urmelor, ce-i aia „în plin oraş...? Că aici suntem către margine... Dar aduce bine cu un lup! Priviţi! Ce grumaz are, şi-i şchiop!

— O fi câinele lui Eugen...

— N-avea Eugen niciun câine...

— Poate că avea, de unde ştii?

— Se duce... Şchioapătă săracul... Se duce lupul...

— Se duce pe urmele Salvării... Ia uitaţi-vă!

— Pe dracii, pe urmele Salvării... Se duce şi el înainte, pe stradă...

Fiinţa cenuşie se îndepărtă, fără să acorde nicio atenţie oamenilor.

Era o noapte nesfârşit de senină; numai la Cheile Vârşeţului

cobora încet ceaţa, învăluind înaltele turnuri de piatră de la Hornul Diavolului, ascunzând păsările care zburau neîncetat, zi şi noapte.

Silvia se trezi în puterea nopţii, cu o tresărire, care aproape o azvârli din pat şi rămase cu ochii deschişi, dintr-odată lucidă, conştientă că somnul n-o părăsise din întâmplare, ci dintr-un motiv anumit. Auzi treierai răbdător şi egal al unui car ce se cuibărise în mobilă de câtva timp, apoi la urechile ei ajunse mieunatul sfâşietor al mâţelor îndrăgostite, pe acoperişul vecin, însă nu din cauza aceasta se trezise; i se păru, în întuneric, că în odaie pătrunsese un spirit străin, şi nu ştia dacă e blând şi bun, sau ameninţător; zâmbi acestor gânduri şi se întoarse pe o parte, însă auzi distinct un râcâit în uşă, ca al unor ghiare, şi ştiu, înfiorată, că ASTA o trezise.

Sări din pat, aprinse mica lampă de pe noptieră şi aşteptă, dar fiinţa necunoscută pe care o bănuia în dosul uşii nu mai dădu niciun semn de viaţă; totuşi Silvia ştia că dincolo de uşă e cineva care aşteaptă.

Când în sfârşit se hotărî să deschidă, văzu un câine cenuşiu, sau un lup, care tocmai se îndepărta de uşă, şchiopătând.

„Iată că primesc aievea vizita lupului şchiop, se cutremură Silvia. Desigur visez... În vis se poate întâmpla orice.....

— Tu eşti lupul şchiop? strigă cu voce schimbată Silvia. Lupul (sau câinele) o privi din umbră, nemişcat şi atent. În clipa aceea se auziră paşi urcând scara; Silvia aprinse lumina şi văzu chipul desfigurat al unei femei pe care n-o recunoscu la început; era Simona.

— Eugen moare! strigă Simona. Silvia o privi năucită; înlănţuirea întâmplărilor din acea noapte îi părea nefirească. Îşi muşcă buza, sperând mereu că se va trezi din coşmar, în acelaşi timp însă începu să se îmbrace, ascultând mecanic de îndemnul

Simonei. Brusc se repezi la uşă, o deschise, dar lupul şchiop nu mai era acolo. Plecase în drumul lui. Se pomeniră pe stradă, alergând spre spital. Simona încerca să explice, Silvia nu înţelegea nimic. Un chirurg, doctorul Banu, prieten al soţului Simonei, rămăsese la ei până târziu, la rummy; deodată sunase telefonul, îl căutau de la spital pe Banu; fusese împuşcat un tânăr, Coman Eugen, rana era gravă, la inimă sau pe-aproape... Silvia, aiurită, incapabilă să reacţioneze normal, se întrebă totuşi de ce Simona alergase întâi la ea, în loc să fugă direct la Spital. Era vorba de Eugen al ei? Împuşcat? Părea o poveste fabuloasă, vis din preajma miezului nopţii.

— Câteva clipe înainte de a veni tu, am primit vizita lupului şchiop, se pomeni Silvia zicând.

— Vizita cui?

— A lupului şchiop... dar tu nu ştii... nu înţelegi...

Simona răspunse cu totul altceva:

— Mă întreb de ce alergăm ca nebunele... pentru un bărbat care nu ne iubeşte şi pe care probabil că nu-l iubim. Fostul iubit de acum patrusprezece ani, şi fostul soţ... Nu suntem proaste?

Portarul nu le lăsă să intre, însă orice portar poate fi mituit. Banu ieşi din sala de operaţii; îl însoţea medicul cu faţa ascuţită şi dispreţuitoare, care trecu pe lângă cele două femei fără să le răspundă.

— Soţia rănitului? o întrebă Banu pe Silvia. Chirurgul era un bărbat brunet, înalt, cu chipul mohorât. Spuse nişte cuvinte de circumstanţă din care ar fi reieşit că se poate spera. Simona se luă singură după el. „Cred că nu sunt speranţe”, făcu direct Banu, spre ea, şi înregistrând paloarea femeii o privi întrebător. „Un vechi prieten... din şcoală... din copilărie... şi soţia lui e prietena mea...” se bâlbâi Simona amintindu-şi brusc că Banu e prieten intim al

soţului ei; şi-i fu ruşine de teama aceasta conjugală...

Eugen fu scos din sala de operaţie şi dus într-o rezervă din capătul coridorului; cele două femei îl escortară de-o parte şi de alta ca o gardă; propriu-zis nicio schimbare deosebit de brutală nu alterase trăsăturile sale, dar Silvia îşi aminti brusc cuvintele de groază: „pământ suntem, şi în pământ..... Fără să fie pământiu, obrazul lui Eugen îşi trăda prin amănunte ce scăpau observaţiei, înrudirea cu praful şi pulberea: abia acum Silvia ÎNŢELESE ce se întâmplă de fapt, ce s-a întâmplat; avu în sfârşit reacţia cea mai stupidă, mai normală, mai feminină, începu să plângă, mai bine zis îşi dădu seama că lacrimile începuseră să-i alunece pe obraz; şi din cauza acestor lacrimi pe care le simţea inutile şi ridicole, se dispreţui, se consideră proastă; din cauza lacrimilor nu-l mai vedea pe Eugen şi n-o mai vedea pe Simona, al cărei pas îl simţea pe partea dreaptă a căruciorului ce semăna atât de mult cu un catafalc; Simona nu plângea; faţa îi rămăsese straniu schimonosită; sub buzele subţiate, strâns lipite, puteai bănui dinţii încleştaţi, partea dreaptă a gurii era cumva ridicată, câineşte; reacţia Simonei o înspăimânta pe Silvia şi-i abătea mereu atenţia de la adevărata nenorocire.

În afară de rana pricinuită de glonte, Eugen se lovise, în cădere, destul de grav la gură; buza inferioară tăiată pe o lungime de câţiva centimetri, dintr-o parte în alta, fusese cusută de chirurg, şi acum se umfla tot mai mult; lovitura vătămase şi buza superioară, în stânga, dar nu grav, rupându-i însă doi dinţi de sus, din faţă; amănuntul acesta însă nu era vizibil; obiectul de care se lovise Eugen căzând nu fusese descoperit; ar fi trebuit să existe un prag ascuţit, o piatră cu muchea tăioasă...

Însă, dincolo de contuziunile suferite, altceva schimbase expresia feţei lui Eugen; dacă Silvia şi-ar fi cunoscut bine soţul ar fi

observat despre ce este vorba; Simona îl cunoştea mai bine, însă ea îl cunoştea mai ales pe cel de demult; totuşi observă că trăsăturile lui Eugen se schimbaseră MAI ALES în jurul ochilor. Dar mai mult nu putea să explice nici Simona. Însă ea avea dreptate; fata lui Eugen se adunase cumva împrejurul ochilor, care deveniseră parcă mai mici; acum acea inexplicabilă expresie de adâncă răutate, vizibilă pe chipul Procoteanului, violase înfăţişarea lui Eugen; cine ştie în ce moment se produsese transformarea!

După ce-l aşezară în pat, cele două femei rămaseră lângă el, brusc încurcate una faţă de cealaltă, şi amândouă faţă de muribund. Doctorul Banu pronunţase acest cuvânt. El veni imediat şi se aşeză pe celălalt pat din rezervă, deocamdată liber, aruncându-i o privire concentrată bolnavului şi ignorându-le pe femei. O asistentă tânără se apropie, plecă imediat şi reveni împingând un aparat... După un sfert de ceas aparatul fu scos din cameră; situaţia rănitului păru să se fi înrăutăţit. Simona ceru permisiunea de a rămâne acolo. Chirurgul nu obiectă; se vede că-şi făcuse o părere în această privinţă; cele două femei nu vor avea ocazia să vegheze multă vreme la căpătâiul lui Eugen. Silvia, care se dusese la fereastra deschisă, scoase un ţipăt: în pânza de lumină ce se cernea împrejurul clădirii i se păru că vede făptura cenuşie a cărei apariţie o tulburase cu puţin înainte.

— Un biet câine şchiop, doamnă, o linişti Banu, aruncând o privire pe fereastră.

— Nu e câine... E LUPUL ŞCHIOP, sună o voce străină în spatele lor.

Vorbise Eugen, care stătea de câteva secunde cu ochii deschişi, fixaţi în ochii Simonei. Silvia alergă la patul bolnavului, dar nu se mai reţinu şi începu să plângă. Eugen ridică încet mâna dreaptă şi-i atinse părul. Îl privea pe medicul necunoscut.

— TOT inima, doctore, nu-i aşa? Banu se întoarse şi făcu un semn asistentei, care alergă la telefon.

— Nu vorbi, zise, atingându-i fruntea, cu un gest ciudat de uşor, de feminin. Miraculos de repede sosi Dezmireanu, însoţit de bărbatul mărunţel, spân, cu faţa de iepure, procurorul Draus.

— Aveţi idee cine putea fi omul care a încercat să vă...? întrebă repede ofiţerul de miliţie, puţin emoţionat.

— A... noi am mai stat de vorbă, răspunse Eugen după câteva clipe interminabile, mişcând greu buzele însângerate; acum se văzu clar lipsa celor doi dinţi de sus. Aşa e că nu mă înşel? Dumneata ai venit să mă avertizezi în legătură cu...

— Vă rog foarte mult să-mi răspundeţi la întrebare, insistă Dezmireanu. Domnul doctor ne-a acordat doar un minut. Eugen păru că zâmbeşte; dar, cu această ocazie, umbrele dimprejurul ochilor, adâncindu-se, deveniră şi mai răutăcioase.

— Nu ştiu nimic, spuse el... Şi adăugă:

— Mergeam pe stradă...

— O cât de vagă bănuială?

Eugen clătină vag din cap, negând. Draus, plictisit parcă, îi făcu semn lui Dezmireanu:

— Mergem. Haide! Minutul a expirat.

2: Aici nu se plânge

Eugen bolborosi câteva cuvinte fără şir şi se prăbuşi în leşinul mai adânc decât moartea; totuşi nu muri în noaptea aceea, nici spre dimineaţă; o crâncenă încăpăţânare, a vieţii poate, venind din obscurele jocuri de umbre şi lumini ce delimitează hotarul dintre

pulberea vie şi cea moartă, dădea lupta în favoarea lui, făcând echilibristică pe o muche subţire, deasupra inimii sale crunt rănite; Eugen nu muri, uimindu-i pe medici; urletul surd al vieţii gâlgâia în viscerele lui, câştigând terenul, milimetru cu milimetru.

Către ziuă Simona îi ceru Silviei să meargă să se culce. Va reveni mai târziu, s-o schimbe. Şi astfel va veghea mereu la căpătâiul lui Eugen câte una din ele, până ce va muri, ori va trăi...

— Poţi să ai încredere în mine, n-am să ţi-l iau, zise Simona cu glasul obosit şi privind în altă parte. Nici tu n-ai putut să mi-l iei... Şi, în general, astea-s prostii... Du-te, Silvia!

Medicul de gardă reveni pentru a lua pulsul rănitului. Bătea foarte slab, îndepărtat, dar bătea, şi acele zvâcniri ale arterelor păreau condiţionate de o forţă mult mai vastă decât slaba lui inimă; pulsul lui Eugen bubuia din adânci depărtări, ritmat de mareele oceanului, de alternanţa zilei cu noaptea; Simona îi acoperi mâna; luase şi ea pulsul, după ce ieşise medicul.

După ce Silvia ieşi, Simona merse la fereastră şi o deschise.

Tresări. În razele piezişe ale zorilor o făptură ce părea turnată în metal roşcat cenuşiu străluci chiar sub ochii ei; era un câine, sau un lup, o sculptură ce împodobea aleea, răsărită acolo printre flori şi mari globuri colorate; fiara părea surprinsă într-o poziţie de semipândă, părea că ascultă şi aşteaptă ceva, cu toţi muşchii vibrând uşor de încordare; în lumina puternică a dimineţii, sugestia era bruscă şi violentă; în plus, Simona îşi aminti câteva cuvinte confuze auzite despre lupul şchiop şi trăi o clipă stranie. Se întoarse încet către Eugen şi văzu faţa lui asaltată de umbre, cu buzele umflate şi răsfrânte: cine trăsese asupra lui? Cine voise să-l ucidă? Se privi în oglindă şi-şi aranjă părul; o noapte de veghe nu însemna mare lucru pentru faţa ei totdeauna proaspătă; „nu voi îmbătrâni niciodată” îşi zise, şi se aşează pe scaun în faţa lui Eugen.

— Unde eşti, dragul meu? îl întrebă, şi i se păru că aude foşnet sub fereastră şi avu ideea ciudată că lupul de bronz o luase din loc, nu se mai afla acolo; gândul fu atât de insistent că merse iarăşi la fereastră, regăsind fiara în acelaşi loc şi-n aceeaşi poziţie; pe alee veneau trei fete în halate albe; una din ele se pieptăna din mers, cea din mijloc; Simona se întoarse la Eugen;

— Unde eşti, dragul meu, unde?

Talazurile mării de odinioară ridicară, fosforescente, perdeaua tremurătoare a luminii; Simona îşi făcu loc cu greutate printre şuvoaiele imense ce o năpădeau; apa era verde, străvezie, spumoasă şi cânta, urla, puternică şi supremă, ca la începutul lumii. Simona ştia că Eugen nu va muri. Înota deasupra spumelor răcoroase, fără să mişte din mâini, susţinută de puterea gândului, şi curenţii o duceau spre toate depărtările în acelaşi timp, spre toate, toate, toate, toate depărtările...

— Unde eşti, dragul meu? Unde?

Buzele lui Eugen tresăriră, colţul stâng al gurii fiind cuprins de un tremur, un ciudat seism, dureros.

— Întoarce-te la mine, Eugen, şopti Simona, dar ochii ei erau incapabili să verse o lacrimă.

Nu se gândea decât la Eugen; nicio clipă nu-şi pusese întrebarea ce va zice inginerul Marcu, soţul ei, aflând că nevasta sa veghează la căpătâiul unui om despre care el nici nu auzise până atunci. Gândul acesta făcea parte din gândurile „de dincolo", care nu aveau acum acces spre ea. Nu se gândea nici la ultima discuţie cu Eugen, când el îi spusese că iertase (pe cine, totuşi?), nici la cuvintele reci pe care le schimbaseră. Medicii şi surorile veneau la patul lui Eugen, dar Simona nu-i observa. De când plecase Silvia, era singură. Cu Silvia nu se simţise singură, era o încărcătură în plus, pe tâmplele ei, totuşi Silvia n-o deranja prin prezenţa fizică

sau spirituală; era un gând neclar; o deranja suferinţa Silviei, sau mai bine zis calitatea inferioară a suferinţei ei. Nu-i plăceau lacrimile. Aici nu se plânge, îi spusese Silviei, dar Silvia nu va pricepe niciodată, în fond, viaţa lui Eugen, şi nici probabila sa moarte.

Simona vru să ia mâna rănitului s-o ţină câteva clipe într-a ei, dar îşi aminti că văzuse asta în nenumărate filme, şi-i fu silă de un asemenea gest; şi, cu toate acestea, mâna lui, întinsă pe pătură, întoarsă cu palma în sus, cu degetele răşchirate şi uşor îndoite, străbătute uneori de cutremurări, o ispitea grozav; ar fi vrut s-o ia, să-i întindă degetele şi s-o mângâie, să-i absoarbă crisparea ce o făcea să semene cu o mână de cadavru. Văzu deodată o schimbare pe chipul lui Eugen. Din adâncul letargiei, el zâmbea: era probabil, îşi zise Simona, ceva asemănător cu zâmbetul nou-născuţilor, atât de vecini cu nefiinţa încă; copilul abia născut zâmbeşte, au toate că n-are cui, n-are amintiri şi gânduri, şi nici vise; prin ce mecanism inexplicabil se moşteneşte şi se transmite mişcarea aceasta, a muşchilor feţei, ce luminează dintr-odată chipul unui om?

Eugen zâmbise doar o clipă şi, mult timp după asta, pe faţa lui chinuită rămase o lumină, o dulceaţă a trăsăturilor; totuşi contururile chipului său se înăspriră iar în primele ore ale dimineţii; răutatea dimprejurul ochilor se accentuă; buzele umflate şi răsfrânte, acoperite cu o pojghiţă de sânge pe jumătate închegat, sugerau o rană deschisă.

Simona nu ridică privirea când în rezervă intră Sina Burnar; la început nici n-o simţi; obişnuită să nu observe dute-vino-ul medicilor şi surorilor, ea ignoră minute în şir prezenţa fetei ciufulite, cu părul scurt, în largă rochie de vară cu jupon; Sina aducea flori într-o mână, garoafe albe, şi o cutie cu bomboane de ciocolată sub braţ; şi mai aducea un zâmbet optimist pe faţa ei

bronzată; în ochii căprui-aurii, foarte luminoşi, sclipea, în clipa când intrase, nerăbdarea, sau poate curiozitatea; părea că se pregătise să vină la căpătâiul unui convalescent, nu al unui muribund; constată diferenţa încă din uşă; nu-i dădu nicio atenţie Simonei, înainta pe vârful picioarelor, şi după ce-l contemplă pe Eugen prima exclamaţie fu: „Doamne, cât de mult s-a urâţit!....

Simona tresări, abia acum păru s-o observe pe intrusă.

— Ce a păţit *omul acesta,* soră? vorbi Sina.

— Ce cauţi aici? întrebă Simona cu un glas răguşit, aspru, ca al unei persoane care nu e dispusă la menajamente.

Sina o privi, văzu sub halatul alb, descheiat, rochia Simonei, şi-şi înţelese eroarea; nu păru deloc fâstâcită.

— Am venit să-l văd pe Eugen; sunteţi soţia lui?

Simona începu să râdă încetişor, ascunzându-şi faţa în palme; Sina nici nu era sigură dacă nu cumva plânge. Întrebarea ei rămase fără răspuns; nu scăpă de o examinare brusc rece, aproape ostentativă; Simona înregistră şoldurile înguste de fetişcană neîmplinită, sânii mici ridicând cu insistenţă totuşi pânza subţire a rochiei de vară, faţa rotundă, prea puţin feminină, ochii cu luminiţele lor aurii, picioarele ispititoare mai mult prin bronzul lor frumos decât printr-o desăvârşită reliefare a proporţiilor. Sina nu păru stânjenită de atitudinea ostilă a frumoasei cerbere pe care o confundase la început cu o soră; la drept vorbind, puţin îi păsa dacă e soţia lui Eugen sau nu; mai târziu Sina avea să constate că de fapt se înşelase: nu era vorba de ostilitate din partea Simonei, ci cu totul altceva...

— Du-te la fereastră, zise Simona.

— Pentru ce?

— Nu întreba. Du-te.

— Bine, zise Sina.

— Ce vezi?

— Un câine, sau un lup...

— Câine, sau lup?

— Cred că lup, zise Sina.

În aceasta clipă, Eugen gemu prelung şi cele două femei se repeziră la rănit, pe care parcă-l uitaseră în decursul aparentului lor duel. Eugen se mişcase şi mâinile lor se întâlniră; Simona prinse palma Sinei şi se priviră pe deasupra patului.

— Ei, ce e, lup sau câine? şopti Simona, aplecată; halatul i se desfăcuse, se vedeau sânii frumoşi şi puternici.

— Am zis, e lup, făcu Şina, simţind strânsoarea mâinii celeilalte.

— E lup... repetă Simona şi o lăsă. Se duse la fereastră şi rămase nemişcată câteva minute, cu ochii închişi; o vagă, potolită văpaie, se zbătea în dosul tâmplelor. „E lup... e lup... e lup..., şopti în gând.

— Doamne, zise Sina, ca pentru sine, cât de mult s-a urâţit bietul de el... Simona se întoarse şi o surprinse ţinând mâna lui Eugen într-a ei, gestul pe care şi-l refuzase adineaori.

— Vrei să rămâi puţin lângă el? întrebă Simona.

— Rămân...

— Eugen va avea o gardă permanentă de femei..., zise Simona dezbrăcând cu gesturi moi halatul pe care-l luă Sina. Vru să iasă, dar în uşă se opri; ochii ei avură o strălucire necruţătoare.

— Dacă se întâmplă ceva... vreau să zic: dacă moare, numărul meu de telefon e acolo. Anunţă-mă! Şi ieşi.

Sina îmbrăcă halatul alb în faţa oglinzii, potrivind cu grijă gulerul; avu impresia fulgerătoare că Eugen, din pat, o priveşte şi se întoarse la el gata să dea explicaţii, însă nepotul Procoteanului zăcea orb şi mut şi poate chiar murise în vreme ce ea se deghiza în oglindă. În timpul vizitei de dimineaţă, Sina se refugie la fereastră;

nimeni nu-i spuse nimic; urmări degetele zbârcite ale unui bătrân chirurg plimbându-se pe pieptul lui Eugen; doctorul Banu îi vorbea încet, aproape la ureche; peste puţin timp se întoarse Silvia, iar către seară veni Sidonia, într-o toaletă fistichie; Sina plecase la amiază, imediat ce sosise Silvia. La ora contravizitei, în salonul lui Eugen se aflau trei femei.

— Aici e un adevărat harem! mormăi chirurgul şef. Daţi-le imediat afară!

3: Unde a dispărut lupul şchiop?

Eugen deschise ochii sub apăsarea unei priviri insistente. În dreptul patului, pe scaun, stătea un bărbat cu ochii întunecaţi, pe care parcă-l mai văzuse cândva, iar de la fereastră o tânără femeie roşcovană, frumoasă, îi zâmbi. Bărbatul cu ochii negri îi făcu un semn amical, ochii i se îngustară şi gura schiţă o grimasă caracteristică.

— Cine eşti? întrebă Eugen. Parcă te cunosc de undeva... Unde te-am mai văzut? Cum ai ajuns aici, pe front?

— Sunt în concediu, răspunse liniştit Andrei.

— Totuşi, cine eşti?... Ce fel de concediu?...

— Concediu normal... Cum îţi mai merge?

Mâna lui Eugen ieşi de sub pătură, descărnată, cu pielea solzoasă,

— Desigur visez, zise, cu ochii întredeschişi. Nu vrei să-mi spui cine eşti? Şi cine-i fata, aceea de la fereastră?

În momentul acela, Silvia se apropie.

— Nu-i nimic Eugen, şopti, stai liniştit...

— Dragă sora... vru să spună Eugen. Fata se întoarse către Andrei, speriată.

— Ce glume sunt astea, frate? întrebă Andrei, sever. N-o recunoşti nici pe soţia ta?

Eugen voi să râdă, însă o durere adâncă, îi sugrumă hohotul. Se făcu şi mai palid.

— Tu eşti cel care glumeşte... Nu înţeleg nimic... În primul rând aş vrea să ştiu cine sunteţi....

— Să ne lămurim, Eugen, tu despre ce vorbeşti de fapt?

— Aiurează... Aiurează tot timpul despre front!

— Domnişoară, i se adresă Eugen. Iartă-mă! De ce plângi? Şi să ştii că nu aiurez!

— Tu ce înţelegi prin front? întrebă Andrei.

— Front... Frontul... Sau am fost adus în ţară? Sau unde mă aflu?

— Dacă într-adevăr nu mă recunoşti, află că eu sunt Andrei.

— Andrei? Care? Nu-mi amintesc.... Câţi ani ai, că nu pari aşa de tânăr?...

— Am trecut de treizeci...

— Bravo... Eu n-am amici de treizeci de ani... Eu n-am decât şaişpe...

Deodată, Eugen făcu un efort ca pentru a se ridica; privi împrejur cu ochii holbaţi, apoi întoarse spre Andrei o faţă brusc răvăşită:

— Ascultaţi... Ascultaţi! Unde a dispărut lupul şchiop?

Slăbit, închise ochii şi capul păru că i se adânceşte în pernă; buzele i se dezumflaseră întrucâtva şi sângele formase pe ele cruste negre, plesnite. Când deschise iar ochii, privirea i se fixă, încăpăţânată, asupra Silviei.

— Şi totuşi, cine eşti? Cine-i fata asta?

— Silvia, soţia ta.

— Ştii bine că nu sunt însurat... Când era să mă însor?

Intră Simona, care venise s-o schimbe pe Silvia.

— Pe ea o recunosc, zise Eugen, cu o stranie detaşare. E Simona, dar nu înţeleg cum a ajuns aici la mine... Nu înţeleg nimic... E un vis...

Epuizat, Eugen aţipi.

... Când îi fu arătat calendarul care indica anul în care se aflau, Eugen clătină din cap, şi bolborosi câteva cuvinte ce protestau împotriva farsei ce i se juca; veni mătuşă-sa, unchiul, tatăl şi Procoteanul; pe ei îi recunoscu, starea lui alterna între febră şi clipe de semiluciditate, când pulsul bătea aproape normal; în câteva zile situaţia păru să se îmbunătăţească; Eugen începu să accepte că nu se află pe front.

— Prin urmare ce s-a întâmplat cu mine? întrebă.

— Cineva a încercat să te ucidă, te-a rănit la piept, îi explică Andrei.

— La inimă, şopti Eugen. Şi-i ceru să-i povestească propria sa viaţă, de la război încoace.

— Vreau să mă orientez, explică. Vreau să ştiu ce mi s-a întâmplat de atunci, cum am trăit şi ce am făcut...

Arăta îngrozitor, ca un schelet, şi Andrei medită asupra asemănării izbitoare dintre Eugen şi bunicul său, Procoteanul. Febra scăzu, se consideră că şansele de vindecare sporiseră; i se dădu să mănânce şi Eugen îşi descoperi brusc lipsa dinţilor; se informă cu o insistenţă ce păru deplasată asupra posibilităţilor de a-i înlocui, ceru chiar să fie consultat de un stomatolog şi Andrei îi aduse unul care-l linişti – în ceea ce priveşte latura estetică n-avea să se observe nimic; Eugen păru mult consolat.

— Povestiţi-mi, cerea el, ce mi s-a întâmplat după ce m-am

întors de pe front, nu ştiu nimic despre mine, absolut nimic!

Lipsa celor doi dinţi din faţă îi vicia exprimarea, îi schimba chiar vocea. Ceasuri în şir, la insistenţele sale, Andrei încerca să reconstituie anii de după război. Generalităţile nu-l mulţumeau pe Eugen: „Ce am făcut eu, ce mi s-a întâmplat mie, asta vreau să ştiu...” cerea el, şi Andrei, încetul cu încetul, îi relată faptele, atât cât îşi amintea; uneori Eugen părea că zâmbeşte batjocoritor şi Andrei avea impresia că se preface, că de fapt nu-şi pierduse câtuşi de puţin memoria; devenise dificil şi supărăcios, şi punea sumedenie de întrebări, unele ridicole. O sili pe Silvia să-i povestească în amănunt cum s-au cunoscut şi căsătorit... Erau clipe de spaimă când, brusc rătăcit, căuta cu priviri halucinate împrejur, întreba unde dispăruse lupul şchiop. La o întrebare a lui Andrei, răspunse că e vorba de lupul care fusese rănit în aceeaşi zi cu el, în şesul înzăpezit.

Doctorul Marinca îl vizita – cazul ţinea de o ramură a psihiatriei – şi părerea sa intimă, nemărturisită, fu că bolnavul se preface. Eugen nu-l recunoscu, după cum n-o recunoscu nici pe Sina Burnar şi nici pe Sidonia. La căpătâiul lui se afla întotdeauna câte cineva, şi medicii acceptară situaţia, sperând că astfel îşi va recăpăta memoria mai repede. Veni Sibil Ioachim.

— Domnule Alexandre Dumas!... Ce-ai păţit? Eugen o privi fix, şocat de întrebare.

— Alexandre Dumas?...

— Infanteristul Vasile îţi trimite salutări, domnule Dumas.

— Infanteristul Vasile, domnişoară? Vreun camarad de pluton?...

— Sărmanul infanterist Vasile... Soldatul de plumb, domnule Dumas!... Nu-ţi aminteşti?

Faţa lui Eugen se lumina puţin.

— Ce interesant, se întoarse el către Andrei. Trăiesc înconjurat de mistere... Toată lumea mă cunoaşte, ştie câte ceva despre mine, iar eu habar n-am de nimic...

„Habar n-ai pe dracu!... gândi Andrei. Îl chinuia impresia neplăcută că Eugen joacă un fel de teatru, deliberat, dar în ce scop? Purtarea mereu contradictorie a bolnavului îi dădea de bănuit; în general este greu să crezi că omul îşi poate pierde memoria, că poate să uite totul...

Andrei nu-i mărturisise lui Eugen că venise în oraş fiind anunţat de părinţi de ceea ce se întâmplase; prietenia lor era de aşa natură că nu ezitase nicio secundă; picase cu primul tren şi, împreună cu Silvia şi Simona, petrecuse zilele mai mult la spital decât acasă; uneori se îndoia de utilitatea prezenţei sale acolo; ciudat, Eugen, în starea de slăbiciune în care se afla, căpătase o duritate pe care odinioară nu i-o cunoscuse; intuia o schimbare adâncă – nu în bine! – ce survenise în firea prietenului său, şi meditând asupra acestor trăsături noi, Andrei înclina să creadă că totuşi Eugen nu se preface. Avu consultări cu procurorul Draus şi Dezmireanu; Andrei era nemulţumit; se părea că ancheta lor nu înaintase nici cu un pas. Procurorul, cu aerul său distrat, nu părea foarte interesat de rezolvarea cazului, şi-n plus era antipatic şi închis, iar în Dezmireanu, prea tânăr, evident depăşit de gravitatea întâmplării, Andrei n-avea încredere.

Paul Guran venea deseori să afle cum evoluează starea bolnavului. Interesantă fu prima lui întrevedere cu Eugen.

— Am auzit că-ţi merge mai bine, zise Guran, apropiindu-se timid. Paştele mă-si, câte se petrec pe lumea asta!

— Noi doi ne cunoaştem, suntem prieteni? întrebă Eugen mohorât.

— Foarte buni prieteni, bătrâne, confirmă Guran, prevenit

asupra stării bolnavului.

— Bine, zise acesta, povesteşte-mi ceva despre tine, despre prietenia noastră, ca să mă pun la curent, eu... am uitat totul!

— Trece! făcu Guran, schiţând un gest energic şi stângaci. În realitate se simţea îngrozitor de încurcat; prezenţa Simonei, care părea că-i urmăreşte cu ironie mişcările, îl paraliza.

— Nu te jena, povesteşte-i lui Eugen, aşa cum ţi-a cerut, îi dictă femeia, după o lungă tăcere. Şi adăugă: Eugen încearcă să-şi reconstituie ultimii patrusprezece ani din viaţă, şi voi, prietenii lui, trebuie să-l ajutaţi.

— Ce să-ţi povestesc? întrebă Guran, privindu-l pe Eugen.

— Totul... Despre tine la început... Iartă-mă... cum te cheamă?

— Paul Guran.

— Paul Guran.... Guran... Guran... repetă Eugen. E îngrozitor să nu-ţi aminteşti de nimic...

— Am fost colegi la întreprindere, zise Guran; Eugen se interesă de numele întreprinderii, de munca pe care o făcuse el acolo şi de munca lui Guran.

— Şi acum... adică în momentul când am fost rănit... tot acolo lucram?

— Hm, nu, făcu Guran, încurcat, temându-se ca discuţia să nu devină delicată.

— Ţi-ai dat demisia în urmă cu... ştiu eu?... cu vreo două luni.

— De ce? întrebă Eugen şi Guran ridică din umeri; nu ştia. — Nimeni nu-mi spune de ce mi-am dat demisia, comentă Eugen ca pentru sine, şi Guran pricepu ca discutase despre asta şi ou alţii.

— Am fost poate concediat?

— Da de unde! Ţi-ai prezentat demisia într-o bună zi, pe neaşteptate.

— Bine, şi ce explicaţii am dat?

— Niciuna, cred. Mai târziu parcă mi-ai spus că vrei să te odihneşti câtva timp...

— Altceva, ceru Eugen, spune-mi despre tine...

Guran, groaznic de stânjenit, răspunse la întrebările lui Eugen. Era căsătorit, avea un copil, juca fotbal (Eugen păru dezamăgit aflând că echipa e de categorie inferioară) etc. etc. etc.... Guran plecă de la spital leoarcă de sudoare, jurând că nu se mai întoarce acolo până ce lui Eugen nu-i trece ţicneala aceea ciudată, dar a doua zi, obsedat de privirea stranie a celui care-şi pierduse memoria, de vocea lui iritată, de insistenţa lui de-a afla totul, îi făcu iar o vizită, însoţit de jurist-consultul întreprinderii. La patul lui Eugen începură să se perinde foştii colegi de muncă; veneau prietenii şi – ciudat lucru – veneau şi neprietenii. Nu lipsiră Armeanu, Boţgan, Câsapârţu, Burete...

— Noi doi suntem prieteni, nu-i aşa? îl întrebă Eugen pe Câsapârţu, care venise, festiv, însoţit de nevastă. Câsapârţu confirmă, asudat, sub privirea lui Guran care sosise între timp. Faţa ascuţită a lui Câsapârţu se înroşi ca o lamă de foc în timp ce îşi lua avânt pentru a relata o întâmplare înduioşătoare ce demonstra vechea şi sincera lor amiciţie.

Într-o bună zi pe Eugen îl vizită Micudoiu. Îl însoţea doctorul Banu; încă de pe coridor se auzi vocea directorului adjunct:

— În calitatea ce o deţin la întreprinderea unde a lucrat Eugen Coman, am considerat că e un gest de umanitate să mă interesez de...

— Desigur, desigur, aprobă, cam posac, chirurgul.

— Ce întâmplare inexplicabilă! comentă Micudoiu, cu o intonaţie sfătoasă.

Eugen nu dădu semne că l-ar recunoaşte.

— Băiatule, băiatule, zise directorul adjunct, lovind muchea

patului cu palma lui îndesată, ce rău îmi pare că nu te-am luat mai din scurt atunci... când am discutat despre demisia dumitale! Cine ştie, poate că...

— Nu înţeleg, zise Eugen. Cine sunteţi dumneavoastră?

— Să ştii că demisia dumitale nici n-a fost acceptată, îl întrerupse Micudoiu. După ce te vindeci, te întorci la lucru, la noi... Ai să te linişteşti... O să treacă necazurile, ai să vezi!

Imediat după apariţia la spital a directorului adjunct, prin oraş începu să se ventileze zvonul că de fapt e vorba de o încercare de sinucidere, şi nu de o tentativă de omor. Guran nu rezistă şi-i relată lui Eugen noua versiune.

— Se prea poate, făcu Eugen. Eu nu ştiu nimic, nu-mi amintesc nimic...

— Stupid! În acest caz, arma ar fi fost găsită asupra ta!

— Cine ştie!...

Pe Eugen îl vizită Iosif Mitu, cel care-l ponegrise cu convingere, cel care apoi se îndrăgostise fără speranţă de Silvia. Iosif Mitu îl ura din suflet pe Eugen; cine ştie de ce venise! Pretinse şi el că-i era vechi şi bun prieten, de faţă cu Andrei; o făcu fără jenă, cu faţa luminată de un zâmbet mic, deasupra cravatei maron care-i sugruma gâtul subţire, nevăzut de soare. Eugen părea a se obişnui greu cu gândul că nu se află în patruzeci şi trei, ci patrusprezece ani mai târziu; întâmplările din preajma primei sale răniri, de pe front, îi erau vii în memorie, pe cât de estompate evenimentele anilor următori. Doar în vis – îi povestea Eugen lui Andrei – vedea oameni pe care parcă-i cunoştea, care aparţineau probabil ultimilor ani. Micudoiu, în timpul vizitei, insistase pe lângă doctorul Banu şi apoi pe lângă chirurgul şef ca „fostului său salariat" să i se asigure o îngrijire deosebită, întrucât e „un om valoros". Faptul, firește, avu răsunetul scontat. În acelaşi tâmp se părea că şi medicii îşi

însuşiseră versiunea care circula prin oraş cu privire la rana lui Eugen; se pronunţa tot mai des cuvântul „sinucigaş”...

Într-o seară Silvia se afla singură cu Eugen; acesta aţipise; Silvia stătea la fereastra deschisă gândindu-se, dar mai ales încercând să nu se gândească, la ciudatele relaţii dintre ea şi Simona; departe, dincolo de gardul de sârmă, se strecura şchiopătând prin iarbă o făptură cenuşie. Părea să fie un câine lup.

— Silvia! auzi deodată glasul lui Eugen. Se apropie de pat, Eugen o privea cu ochii mari. Fusese bărbierit în dimineaţa aceea, arăta parcă mai bine.

— Tu m-ai iubit, Silvia? o întrebă el.

Pentru prima dată i se adresa pe acest ton intim, direct.

— Desigur, Eugen...

— Mult?

— Foarte, foarte mult...

— Şi eu te-am iubit?

— Şi tu...

— Atunci de ce am stat despărţiţi ultima vreme?

— Nu ştiu... M-ai părăsit.

— Te-am înşelat?

— N-am idee. Cred că nu.

— M-ai înşelat tu?

— Nu.

— Ne-am certat dintr-un motiv oarecare?

— Nu ne-am certat niciodată, Eugen.

— Te-am părăsit aşa, pur şi simplu, fără explicaţii, fără motiv?

— Eu nu ţi-am cerut explicaţii, tu nu mi le-ai dat, iar motivul trebuie să-l ştii doar tu.

— Acum nu-l mai ştiu nici eu...

— Poate-ţi vei aminti, zise Silvia cu inima strânsă. Ar fi preferat

să vorbească despre altceva.

— Silvia! zise Eugen, după o lungă pauză.

— Da, Eugen.

— Febra mea... creşte!

Îi puse mâna pe frunte, care într-adevăr ardea. Temperatura crescu repede, vertiginos. Situaţia bolnavului se agravă brusc, fu descoperită o complicaţie. Pe la nouă seara termometrul trecu de patruzeci şi unu. Silvia ieşi în hol şi telefonă Simonei:

— Dacă vrei, vino, s-ar putea să moară, şi puse receptorul, mirându-se de răceala glasului ei.

În mijlocul întunericului se născu un sâmbure de foc a cărui viteză se mărea pe măsură ce-i sporea strălucirea. De-a latul înfricoşătorului spaţiu ale cărui margini sunt abia începutul unor alte imensităţi, miezul rotund, arzător, trecea cu o iuţeală faţă de care şi cea a gândului e o lentă deplasare de melc, îndreptându-se spre un alt sâmbure de foc ce se ivise în celălalt capăt. Se părea că cele două lumini se vor izbi, însă ele trecură şuierând una pe lângă cealaltă, la milimetru, şi se îndepărtară, urmând să se caute la o viitoare întâlnire... Şi astfel Eugen nu muri nici de data aceasta. Criza trecu, veniră iarăşi seninele unei îmbunătăţiri, şi când bolnavul deschise ochii o recunoscu pe Silvia, îi recunoscu pe toţi cei asupra cărora jocul memoriei trăsese o întunecată perdea, dar trecătoare. Vindecarea se anunţă mult mai repede. În două-trei săptămâni bolnavul se întremă şi putu să şadă în pat. Trăsăturile i se îndulciră întrucâtva.

În acest timp, la căpătâiul lui se înfăţişară iarăşi anchetatorii.

— Sunt absolut sigur, zise procurorul Draus privind pe fereastră, că dumneata ai fost lovit peste faţă cu un obiect greu, înainte de a fi împuşcat. Leziunile de pe figură n-au fost provocate în cădere.

— Se prea poate, acceptă Eugen. Dar nu ştiu nimic.

— Eu am impresia că ştii, zise procurorul şi vocea lui mică părea de neînduplecat. Ai fost pândit pe stradă şi cineva care aştepta în întuneric te-a lovit; dar contrar aşteptărilor agresorului, dumneata n-ai căzut, n-ai leşinat, şi abia atunci el a tras. Am convingerea că dumneata l-ai văzut pe cel care te lovise şi ne poţi furniza unele date.

Procurorul îşi rostise frazele cu regularitatea şi siguranţa unui mecanism. Eugen aşează pe noptieră soldatul de plumb pe care i-l adusese Sibil. Îl împinse niţel şi soldatul căzu. Eugen îl ridică iar. Draus aştepta; Dezmireanu frământa între degete o ţigară pe care nu îndrăznea s-o aprindă.

— Nu ştiu nimic, repetă Eugen după o lungă tăcere.

— Ba da. Acum memoria ţi-a revenit şi eşti dator să ne ajuţi.

Deodată Eugen zbieră:

— Nu sunt dator cu nimic! Oamenii sunt datori faţă de mine!

Soldatul de plumb se răsturnă...

La ieşirea din spital Andrei îl opri pe Draus.

— Aţi aflat ceva nou?

— Deocamdată nu, răspunse procurorul, rece.

— Şi speraţi să-l găsiţi pe vinovat?

— Sperăm.

— Cred că nu împărtăşiţi ideea că Eugen ar fi încercat să se sinucidă?!

— Vom mai vedea, făcu Draus, făcându-şi loc să treacă.

Andrei se grăbi să ajungă la Eugen.

— De ce nu-i spui în amănunt totul procurorului? De ce nu vrei să-l ajuţi?

— N-am ce să-i spun! Nu pricepi?

— El pretinde că l-ai văzut pe agresor.

— L-am văzut, dar asta nu schimbă nimic.

— Cum?

— Ascultă, Andrei... Am să-ţi fac o mărturisire, şi chiar dacă vei transmite cuvintele mele lui Draus, tot nu-i va folosi la nimic... Îl cunosc bine pe cel care a vrut şi care vrea în continuare să mă ucidă, şi care mă va ucide până la urmă... Este un om care va triumfa totdeauna... Oamenii ca el nu pot fi doborâţi... Ştii cum s-a întâmplat? M-a lovit şi, contrar spuselor lui Draus, am căzut, dar nu mi-am pierdut conştiinţa. Şi omul s-a aplecat asupra mea, şi văzând că am ochii deschişi a şoptit: „Degeaba te lupţi cu mine, băiete! Totdeauna eu voi fi cel mai puternic!..... Apoi a scos revolverul, mi-a căutat inima şi a tras... Aşa s-a întâmplat...

— Absurd! zise Andrei. Glontele a fost găsit în perete...

— Glontele... gemu Eugen. Ce importanţă are glontele? Eu vreau să-ţi spun doar că e zadarnic...

— Ce e zadarnic?

— Totul... Aproape totul. Cel care m-a ucis va scăpa şi acum nepedepsit!

— Ar trebui să te odihneşti... Vizitele astea ale procurorului te irită grozav...

Ceva mai târziu, Eugen zise:

— M-aş culca acum cu o femeie...

— Dar asta înseamnă că-ţi merge foarte bine, că eşti sănătos, constată Andrei, şi pe faţa lui apăru obişnuitul zâmbet sumbru.

— S-ar putea să însemne cu totul altceva, zise Eugen. Inexplicabil, Andrei redeschise discuţia:

— N-ai decât să întinzi mâna şi să alegi... Cum se face că toate aceste graţii care te vizitează nu-şi scot ochii întâlnindu-se aici?

— Fiindcă nu mă iubesc... De altfel ai pus o întrebare tâmpită.

— Nu te iubesc? Fie. Atunci ce le atrage aici?

— Nu ştiu... Poate simt că voi muri. Poate că misterul morţii le atrage pe femei... Pe ele, care poartă continuarea vieţii.

— Iartă-mă, la rându-mi cred că asta e o explicaţie tâmpită. Ai fost totdeauna sobru, probabil că boala te face să vorbeşti atât de jalnic despre propria ta moarte.

— Fiindcă voi muri... Dacă mă vindec şi ies din spital, tot nu voi trăi. Mă voi sinucide.

— Ce groaznice baliverne, Eugen dragă! După ce te vei însănătoşi, va trebui să-mi plăteşti o duzină de halbe ca să nu-mi bat joc de tine...

— N-am să mă însănătoşesc niciodată.

— Ştii ce? Eu sunt convins că în cel mult câteva săptămâni îl vor prinde pe cel care a încercat să te... Cred că vei fi satisfăcut.

— Nu-l vor prinde. Şi repetă: Nu-l vor prinde.

— Sunt un antitalent în materie de criminalistică. Ştii ce am făcut? Am căutat locul unde ai fost găsit în noaptea aceea şi am început să fac cercetări pe cont propriu.

— Şi ce ai descoperit?

Andrei încercă să râdă:

— Nimic! Absolut nimic! Nicio urmă, niciun indiciu, cum se spune, şi, ce e mai grav, nu mi-a venit nicio idee... Spune-mi te rog, e adevărat ce mi-ai povestit? Că n-ai leşinat după primirea loviturii, şi că el, adică... ucigaşul, ţi-a vorbit?

— Vrei să-i vinzi lui Draus povestea? O să râdă... Fireşte că nu-i adevărat... E o sărmană metaforă... Iar procurorul pare a fi un om echilibrat...

— Dă-le dracului de metafore! Nu eşti obosit? Nu vrei să dormi?

— Să dorm? Ţi-am spus că aş dori o femeie... Nu se prinde somnul de om, când...

— Perfect, tocmai vine una... E puştoaica aia caraghioasă...

— Toate sunt caraghioase... Care din ele?

— Aia care-i tot dă zor cu sărmanul infanterist Vasile.

— Eu sunt ăla... Eu sunt sărmanul infanterist Vasile.

Când Sibil deschise uşa, sărmanul infanterist Vasile, soldatul de plumb, căzu de pe noptieră. „Semn rău..., îşi zise Andrei, urmărind-o pe Sibil cum se apropie de patul lui Eugen.

— Bună ziua, domnule Alexandre Dumas! Ţi-am adus prăjituri făcute de mama, sper să-ţi placă...

4: Jocul nebunilor

— Ai scăpat ca prin minune, domnule Eugen, zise Banu. Drăcie! Inima dumitale...

Eugen îl prinse de braţ:

— Ce vrei cu inima mea, doctore?

— Lovită, pentru a doua oară... Posezi o inimă deosebit de rezistentă, aici e tot norocul...

— Sau ghinionul, replică Eugen.

Chirurgul se posomorî când o văzu intrând pe Simona. O salută şi ieşi. Ştia că inginerul Marcu, vechiul său prieten, are de gând să divorţeze. Simona se purtase ca o dementă, comenta cu poftă oraşul. Îi fusese grav rănit amantul, fie, nu putea să rămână nepăsătoare, dar trebuia să menajeze cel puţin aparenţele. Nici inginerul Marcu nu se arătase la înălţimea situaţiei: umblase să ia informaţii despre „individ”. Informaţiile fuseseră contradictorii. O avertiză în cele din urmă pe Simona că va înainta acţiune de divorţ; ea răspunse: „Foarte bine.... Derutat, pus în inferioritate, inginerul

îi ceru explicaţii, dar Simona se grăbea să plece la spital. „Îmi pare rău de lupul şchiop”, azvârli ea peste umăr, ieşind.

Lui Eugen i se permise să se mişte prin cameră, câţiva paşi... Primul drum fu la oglindă. Se privi atent, încercă să zâmbească şi se văzu ştirb. Sub buza inferioară avea o cicatrice în zig-zag, un sex-apeal, cum glumise unul din medici, îmbătrâniseră ochii. Păreau decoloraţi şi căpătaseră o fixitate inexpresivă. Poate din cauza slăbiciunii, Eugen îi uita aţintiţi asupra vreunui obiect... Desfăcu pijamaua şi privi în oglindă pansamentul care-i înfăşură pieptul. Pipăi cu degetele, apăsă în dreptul inimii şi nu simţi nimic. Nicio durere. „Ca şi cum mi-ar fi scos-o! Ca şi cum mi-ar fi înlocuit-o!.....

Începu lungi partide de şah cu doctorul Marinca; acesta continua să-l considere printre pacienţii săi; îi aducea medicamente şi-i făcea injecţii întăritoare; Eugen acceptă fără să protesteze. „Şi aşa mi-au făcut fundul poligon cu înţepăturile lor.” Într-o zi, în timpul unei „indiene vechi” ce nu se mai termina, Marinca îl observă pe Eugen privind spre fereastră cu figura împietrită; părea că ascultă; se dădu jos din pat şi merse cât putea de repede la geam. Medicul i se păru că-l aude vorbind şi voi să vadă cine e; un câine lup care tocmai se îndepărta şchiopătând.

— Cu el vorbeai?

— E lupul şchiop... Un vechi prieten, explică Eugen.

— Eşti misterios ca un fachir... Duci prietenie cu lupii?

— Îţi iau nebunul, domnule doctor.

— Nu vrei să mi te spovedeşti? întrebă Marinca. Să-mi spui cine eşti?

— Sunt un lup, zise Eugen. Ar fi trebuit să ghiceşti!

— Medicii ar trebui să primească spovedania, la fel ca şi preoţii, opina Marinca.

— Iar preoţii ar trebui să consulte la fel ca şi medicii... Mat!

— Totdeauna fac prostii când sunt în avantaj... Mă încred...

— Care sunt certitudinile dumitale, doctore? îl întrebă deodată Eugen.

— La şah? Jocul nebunilor.

— Nu la şah. În general.

Marinca îl privi cu atenţie; cum stătea pieziş în lumină, umbrele ridurilor îl îmbătrâneau.

— Aş putea să-ţi dau acelaşi răspuns: tot jocul nebunilor.

— Totuşi răspunsul nu e acesta...

— Nu e acesta, nu... Am certitudini... câteva... suficient de flatante pentru un om obişnuit.

— Ca medic, te consideri un binefăcător, de pildă?

— Aş îndrăzni să observ că e o întrebare inutilă... şi prostească. Mai facem o partidă?

— Nu... Să discutăm... Să flecărim... Să pălăvrăgim... Cum e în oraş?

— Frumos, oftă Marinca.

— Se dă bere rece, la gheaţă, la grădinile de vară, nu?

Marinca zise:

— Eşti o figură mare, Eugen! Un amestec de donjuan, de filosof, de aventurier şi de grob...

— Cea mai eronată caracterizare ce mi s-a făcut vreodată... Şi încă din partea unui psihiatru! Spune-mi, totuşi, ai fost în vreuna din ultimele seri să te scalzi în bere rece la vreo cârciumă?

— Da... Chiar ieri, la „Tisa....

— Minunat! se desfătă Eugen. Ai şi gustat ceva?

— Obişnuitul grătar, cu salată...

— Şi n-ai fost singur...

— Cu soţia.

— Cu soţia... Era lume multă? Petreceau bine? Se dansa? Ai observat cumva pe gardul de viţă vreo pisică? Pe gardul acela trec multe pisici, în drum spre acoperişurile vecine... De-obicei se opresc o clipă să-i observe pe consumatori... Femei frumoase ai văzut?

— Multe! Fete care până mai ieri umblau cu rochiţe de o palmă... În vara asta au înflorit cu o impertinenţă nemaipomenită, le pică bine soarele şi căldura... În rochii largi, scurtate, cu jupon, lăsând să se vadă picioarele bronzate...

— Eşti un afemeiat.

— Am fost, dar nu ca tine, Eugen.

— Încă o greşeală, pe care o faci intenţionat. Eu nu sunt afemeiat.

Puţin mai târziu se ivi Sina Burnar.

— Ce plăcere să nu dau de nicio rivală aici!' glumi ea. În fine, singuri!

Marinca zâmbi:

— Nasul dumneavoastră cam înlătură orice rivală, domnişoară!

— Recunoscătoare pentru compliment, domnule doctor! Luaţi de aici o alună, drept mulţumită...

— Bunicii noştri, se pomeni vorbind Eugen, adică bunicul Sinei şi al meu, s-au urât îngrozitor... Erau duşmani. Ştiai doctore?

— Nu. De unde să ştiu?

— Bunicul meu – adăugă Eugen – l-a ucis pe străbunicul ei...

— Nepoţii în schimb... începu Marinca.

— De ce te-ai apucat să vorbeşti despre străbunicul meu? întrebă Sina când doctorul ieşi.

— Nu ştiu ce mi-a venit... Sina! Eugen o privi cu expresia aceea de răutate. Aş vrea să am un copil cu tine. Fata tresări şi ochii ei, după un ocol, se întoarseră către Eugen.

— Partea gravă, zise, e că nu glumeşti. Văd că nu glumeşti.

— Nu glumesc. Ce e grav aici? Fata ridică din umeri, iar când Marinca reveni să-şi ia servieta, îi găsi tăcuţi.

Se opri în uşă, privindu-i.

— Plec! zise. Să-ţi răspund acum la întrebarea ta despre certitudini? Să-ţi răspund, Eugen?

— Te rog, altă dată. Dar gândeşte-te bine, doctore! Nu vreau să mă dezamăgeşti. Marinca ieşi; o clipă, cât timp uşa fu deschisă, un curent puternic trecu prin cameră aducând de afară un mare fluture cu aripile poleite cu aur; îl urmăriră cum se zbate ameţit sub tavanul alb încercând să găsească o ieşire; în cele din urmă nimeri fereastra şi dispăru.

— Spune-mi că nu e adevărat, zise Sina.

— Ce anume? Ce-ţi ziceam înainte?

— Nu. Ceea ce se vorbeşte prin oraş.

— Mai există oraşul? Şi ce se vorbeşte prin oraş?

— Îţi voi spune ce: că ai vrut să te sinucizi. N-a tras nimeni în tine, tu ai încercat să te sinucizi... Caraghios! Nu-mi plac sinucigaşii... Mai ales cei care scapă. Eşti un sinucigaş?

— Cine ţi-a vorbit despre asta?

— N-are importanţă! Vrei să-mi spui tot adevărul?

— Adevărul îl cunoşti: am fost atacat, cineva a vrut să mă ucidă, acesta e adevărul.

— Mă bucur. Am şi spus că nu cred în povestea aceea... Îţi aminteşti de Monica? Nu? Fata aceea slabă, brunetă... Tatăl ei îl cunoaşte pe Mi... Mic... omul care e director adjunct acolo unde ai lucrat tu!

— Micudoiu.

— Aşa! Chiar ăsta pretindea că ai născocit povestea cu atacul, de ruşine... că eşti doar un sinucigaş.

Eugen privi fereastra cu ochii mijiţi, simţind cum totul începe să se clatine împrejur.

— Te-am supărat? Sunt stupidă?

— Nu e nimic, Sina. Eugen îi mângâie braţul; pielea era catifelată, rece. Se vedea la tăietura de subsuoară a rochiei sânul mic, alb, înconjurat parcă de o taină. Eugen se ridică din pat, şi fata îl sprijini; merseră la fereastră; lupul cu laba din faţă ridicată, cel de bronz, stătea nemişcat, pândind; pe ceafă i se opriseră două petale roşii de trandafir.

— Crezi că el poate fi însufleţit?

— Cine? Câinele ăsta lup?

— E lup veritabil. Şchiop. Dacă vreau, îl pot învia.

— Probabil ca poţi foarte multe, Eugen.

— Nu mă crezi?

— Ba da, ba da! Dar, dacă vrei să mă impresionezi, oferă-mi o minune mare... Statuile ştiu şi eu să le însufleţesc...

— Nu bănuiam, clătină din cap Eugen, că eşti şi tu o mică vrăjitoare...

5: Femeia cu corp de păianjen

Eugen intră la „Pavilionul Magic Oriental" şi văzu acolo femeia cu corp de păianjen. Mai văzu bile albe şi bile negre pe care le înghiţea nemuritorul fachir Afisau Anufi, lanţuri care se desfăceau singure, îl văzu pe omul invizibil şi văzu un câine care ştia să citească numerele. Când ieşi din Pavilionul Magic, se simţi fericit că trăieşte şi că nu are corp de păianjen. Se simţea extrem de fericit, din aceste două motive.

Deasupra pieţii trecea un vânăt vânt de început de toamnă; trecu alene printre grămezile de ardei şi roşii, pătruns din toate părţile de murmurul adânc al celor ce trăiau împrejurul său. Prin forfotă îl zări pe Marinca; doctorul legăna o plasă mare, încărcată cu zarzavat şi fructe.

— Eugen! Ştii ce lucru extraordinar s-a întâmplat după plecarea ta din spital?

Ochelarii de soare cu sticla îngustă nu stăteau bine pe faţa lui Marinca; avea aerul unui băieţandru care se joacă de-a gangsterii.

— Ce s-a întâmplat, dragă doctore? Au vărsat surorile un potop de lacrimi fierbinţi?

— Pe dracu! Ele nu te prea simpatizau din cauza prea multor femei ce veneau la tine.... şi etţetera...

— Atunci, poate, secţia de chirurgie a primit numele meu?

— Nici măcar atât... Dar spune-mi, ce doctor ţi-a aranjat dantura?

— Unul de la policlinică; de ce?

— A lucrat bine...

— Nu e aşa? Dinţi noi... Dinţi morţi... Pot să-i scot şi să-i ascut cu pila... Pot să-i fac ascuţiţi ca briciul... După aceea am să mă apuc să-mi muşc duşmanii de nas... În sfârşit, ce s-a întâmplat la spital?

— Lupul tău...

— Lupul meu? Care?

— Lupul de bronz de sub fereastră... A înviat!

— Asta n-o cred nici în glumă!

— Spui că n-o crezi, am impresia însă că nu te miri de loc... S-a întâmplat într-o dimineaţă. Una din asistente a observat că laba din faţă a lupului, cea ridicată în aer, se lăsase pe pământ...

— Extraordinar! E ca începutul unui basm...

— Fata a mai chemat pe cineva... Pe urmă s-a strâns lume

multă. L-au văzut, pe lup, cum începe să respire... Bronzul se prefăcea încet în muşchi şi blană... Pe urmă a întors capul spre cei ce-l priveau...

— Şi le-a vorbit!

— N-a vorbit nimic! I-a privit doar... Pe urmă şi labele din spate i s-au dezlipit din ciment... Ochii au început să-i strălucească...

— Ochii lupilor strălucesc doar în întuneric.

— Pe urmă a făcut primul pas... Îţi dai seama, lumea s-a speriat, femeile au început să ţipe... Dar lupul era paşnic, nu le-a făcut nimic, a trecut printre ei...

— Şchiopătând?

— De unde ştiai? Da, şchiopătând... A dispărut printre copaci... Partea extraordinară este că nimeni nu-şi aminteşte când a apărut lupul de bronz...

Eugen ieşi pe bulevard; o fată în rochie albastră îl privi: era neliniştea. Ocoli de două ori parcul, apoi merse pe aceeaşi alee şi se aşeză pe aceeaşi bancă. Simţi vântul vânăt al toamnei trecând pe deasupra umerilor; venea de departe, dinspre Cheile Vârşeţului, dinspre Hornul Diavolului; pe vânt treceau scurte tresăriri, ca nişte fulgerări; erau aripile păsărilor ce se roteau neîncetat împrejurul turnurilor de piatră albă... Pe neaşteptate, lângă Eugen, apăru Silvia; purta o rochie albă, fără mâneci şi era frumos bronzată; îşi legase părul roşcovan şi năvalnic într-o panglică şi părea o tânără zeiţă descinsă din norduri fremătând sub stranii culori; Eugen simţi cât era de frumoasă... El privea înspre cea de-a patra fereastră a clădirii galbene de dincolo de bulevard, deasupra căruia îşi făcuseră cuibul rândunelele.

— Exact ca şi atunci... Am impresia că nu s-a scurs decât o clipă, zise Silvia. Îţi aminteşti? La începutul verii te-am găsit tot pe banca asta, privind într-acolo... Apoi, la fereastră a apărut un om, şi

mi-ai cerut să-ţi spun ceva despre el...

— Fii atentă! O să apară şi acum.

— Omul acela era Dorin Micudoiu, directorul vostru...

— Directorul adjunct, deocamdată.

Silvia atinse pieptul lui Eugen cu vârfurile degetelor.

— Ce ai tu cu el? Cât timp ai fost la spital, s-a purtat extrem de amabil... M-a oprit de câteva ori, întrebându-mă dacă ai nevoie de ceva... Mi-a promis că după ce te faci bine îţi va găsi un post care să nu te obosească...

— Uite-l, a venit! tresări Eugen, privind cu aviditate. Am reuşit să-l scot la fereastră şi de astă dată! Silvia! Ar trebui să fii foarte fericită!

— Poate că sunt, dragul meu.

— Nu mă pricepi... Ar trebui să fii nespus de fericită fiindcă nu ai corp de păianjen...

Un violonist ţigan, cam cherchelit, se apropie de ei şi începu să le zică din vioară; era mărunţel şi bătrân, vioara lui era plesnită şi bătrână, iar melodia dulce şi tristă. Silvia zâmbea; oamenii care treceau prin parc se uitau la ei şi la ţigan, intrigaţi, dar nu-i păsa; după ce Silvia plecă, violonistul rămase cu Eugen, aşteptând ca acesta să-i plătească un deţ. Se făcuse ora trei şi Eugen ieşi din parc să-l aştepte pe Micudoiu; violonistul se ţinea scai după el, mărunt, bătrân şi zbârcit ca o arătare dintr-un basm cu harapi; ca să-l înveselească Eugen îi dădu de băut. Din uşa cârciumii Eugen îl salută pe Micudoiu; acesta se opri şi după o ezitare înaintă fericit cu mâna întinsă, ţeapănă, cu degetele răşchirate.

— Mă bucur că te văd, chiar mă gândeam la dumneata, tovarăşe Coman!

Eugen îl invită în bufet, directorul adjunct primi, ciocniră paharele cu bere, iar în spatele lor ţiganul începu să scârţâie din

vioară. Micudoiu era proaspăt bărbierit şi avea faţa îmbujorată şi netedă; părul castaniu, lung şi lins, împrumuta reflexe tinereşti: era greu să-i dai o vârstă directorului adjunct. Plin de voie bună deşerta paharele cu bere cerându-i lui Eugen, cu sincer interes, amănunte în legătură cu vindecarea sa. Eugen i le dădu.

— Totdeauna am fost sigur că noi doi ne vom înţelege până la urmă, zise Micudoiu satisfăcut. Mi se părea într-un timp că ai un dinte împotriva mea, şi mă miram de ce... N-are importanţă! Poate-mă confundai cu cineva, poate că sfânta bârfă şi-a făcut datoria: ţi s-au spus despre mine cine ştie ce minuni, aşa cum mi s-au spus mie despre dumneata, tovarăşe Coman... Dă-le dracului! N-avem de ce să ne duşmănim... Eu n-am duşmani. Dacă ştiam că eşti atât de sensibil nu le-aş fi permis să te discute în şedinţă, şi aşa au făcut-o fără ştirea mea, dar i-aş fi oprit dacă bănuiam că-i iei în serios, pe Burete, pe Armeanu, pe Câsapârţu... N-am o părere bună despre ei! Nu se vorbeşte aşa în şedinţă despre un om care lipseşte...

— Bea, domnule director! îl întrerupse Eugen.

— Beau! Noroc! Îmi eşti simpatic. Eşti foarte tânăr şi prea sensibil, şi crede-mă că a fost o neghiobie tinerească ceea ce ai făcut...

— Ceea ce am făcut?...

— Încercarea de sinucidere, da...

— Credeţi că am încercat să mă sinucid?

— Nu? îşi arcui Micudoiu sprâncenele.

— Ba da, aprobă Eugen. Acesta e adevărul...

— Aceasta e şi concluzia procuraturii.... Micudoiu făcu o pauză. Nu mă amestec în treburile dumitale, pe mine nu mă priveşte ce a fost, dar să ştii că sinuciderea e ultimul lucru pe care l-aş face...

— Dumneata?... Desigur... Eşti un om tare...

— Mai mult mă grozăvesc că aş fi tare... Îmi umflu pieptul şi-mi zic: mi-s tare. Altfel nu se poate rezista... Cum sunt bolnav şi de inimă, aş fi dat în primire demult dacă nu mi-aş fi făcut curaj singur... Când eram tânăr, prin patruzeci şi doi, patruzeci şi trei, şi patru, umblam cu fitilul aprins şi cu dinamita la brâu, printre cisternele cu ţiţei ale nemţilor... Le aruncam în aer şi nici nu-mi păsa că zburau împrejurul meu schijele încinse, iar limbile de ţiţei aprinse îmi lingeau ceafa... Dar acum, plătesc... Inima n-a rezistat...

— Ai merite mari în trecut, zise Eugen. Să bem şi pentru asta!

— Să bem şi pentru dumneata... eşti tânăr, şi frumos, şi înconjurat de femei... Cum te-ai gândit să mori, pentru un rahat, pentru o vorbă scăpată de nişte lepădături ca Burete ort Câsapârţu?

— Nu ştiu... Şi vorbele ucid, în felul lor... Să bem! De ce ai tăcut, ţigane? Bea şi tu! Ceteraşul bău şi cântă:

Mere trenul la Ardeal
Încărcat cu meletari
Meletari şi caporali...

Ieşiră de acolo, iar ţiganul îi urmă. Micudoiu voi s-o pornească spre casă, dar Eugen nu-l lăsă, îl târî în altă cârciumă, ceva mai încolo, şi băură iar.

— Sunt bucuros să trăiesc! strigă Eugen prin vacarm. Şi sunt bucuros că n-am trup de păianjen... Ar trebui să fii bucuros pentru aceleaşi motive, domnule director! Eşti bucuros? Nu ştiu dacă bănuieşti câtă importanţă are să fii viu şi să n-ai trup de păianjen... Astăzi, noi doi chefuim... Şi nu numai astăzi, ci şi mâine, şi poimâine, şi mereu! Îmi plac oamenii care au convingeri, iar

dumneata ai convingerea că eu am vrut să mă sinucid, şi de asta îmi placi! Ai o convingere temeinică, solidă, de neclintit.

— Trebuie să plec acasă.

— Nici vorbă de mers acasă! De aici mergem să bem ceva! Mergem la restaurantul de la Grădina Morii, de acolo înapoi la cârciumă, şi pe urmă în altă parte... Sunt slăbit, şi de aceea m-am şi ameţit, dar nu face nimic. Am să rezist. Mai departe merge mai uşor... Pe măsură ce beau, mă trezesc. Unde-i ţiganul?

Ceteraşul căzuse cu faţa pe masă, între pahare, şi Eugen, crud, îl trezi scuturându-l de păr.

— Cântă-ne aia! urlă. Aia pe care ai zis-o în parc, cu moartea şi cu căpitanii... Şi cu războiul, şi cu moartea. Aia să ne-o cânţi acum!

În faţa lui Eugen, de partea cealaltă a mesei, se aşezase un bătrân cu barba albă; avea un copil în braţe; copilul era mic, înfăşat în scutece, şi zâmbea; bunicul său bea bere şi-l legăna cu o mână.

— Încotro mergi, moşule? îl întrebă Eugen.

— La Lunca, răspunse liniştit bătrânul.

— Ai barbă albă şi semeni cu Dumnezeu. Nu cumva eşti Dumnezeu?

— Nu, nu-s eu Dumnezeu.

— Dar ai vrea să fii?

— Aş vrea...

— Să mergem acasă, zise Micudoiu toropit, încercând să se ridice.

— Nu-i vreme de dus acasă, directore! Mergem în altă parte... Trebuie să bei şi să te veseleşti fiindcă n-ai trup de păianjen...

— E adevărat.

— Ce-i adevărat?

— Ca n-am trup de păianjen. Am trup de om! Eşti foarte, foarte simpatic, Eugen! Noi doi nu putem fi duşmani... Prieteni până la

moarte...

— Mergem la Lunca, zise Eugen, cu moşul ăsta care seamănă cu Dumnezeu... Îl cunosc pe popă la Lunca, şi am şi un văr... Acolo, bem!

Dintre copaci se iscă o umbră, iar Eugen, fără să se întoarcă, ştiu că lupul şchiop se află cu ei.

— Nu privi înapoi, domnule director.

— De ce, tresări Micudoiu, împleticindu-se pe cărarea ce urca dealul.

— Ca să nu te sperii. După noi se ţine un lup...

— E câine, nu lup...

— E lup... un lup şchiop... Un vechi prieten...

— Unde mergem acum? Ar trebui să fiu acasă demult... Cine-i bătrânul cu copilul în braţe?

— Dumnezeu... Iar copilul e fiul lui Dumnezeu... Nu te uita înapoi, fiindcă lupul şchiop se mânie... Unde-i ţiganul? Unde naiba e ţiganul cu vioara? Unde a rămas ceteraşul?

Eugen se întoarse şi-l găsi pe ţigan dormind în iarbă, la umbră. Îl săltă, îi puse vioara în mână şi-i porunci să-l urmeze. După o jumătate de oră de drum Micudoiu se trezi şi se sperie. Nu voia să meargă mai departe. Pădurea era plină de umbre, copacii groşi, şi se înserа. Bătrânul cu copilul plecase înainte, ceteraşul însă se ţinea după ei.

— S-ar putea să te omor aici, în pădurea asta, se întoarse deodată Eugen spre Micudoiu.

— Omoară-mă, replică directorul adjunct, şi faţa lui rotundă se înseninа dintr-odată; cu o clipă înainte i se făcuse frică de pădure şi de umbre, dar parcă poate să-ţi fie frică prea mult timp când mergi alături de un glumeţ care zice că te omoară? Vag, în mintea lui Micudoiu se mai trezea gândul că ar trebui să fie acasă la ora asta.

Nu se mai simţea beat, însă umbrele înserării, reţeaua de umbre mai precis, pătrunsese în el, în adâncul fiinţei sale, şi acum se simţea ca strâns într-o plasă ce-l gâdila. Lupul şchiop mergea alături de ei şi Micudoiu nu vedea nimic anormal în asta.

— Cât de bine e să ai prieteni credincioşi! se întoarse el spre Eugen.

— Nu-i aşa?! Şi Eugen, deodată, nu mai ştiu care din ei este urmăritul şi care este urmăritorul. Îi veni să râdă, şi râse chiar.

— Sau poate că dumneata vrei să mori... încă odată?

Pronunţase aceste cuvinte aievea sau în gând? Se pomeni şezând pe iarbă; Micudoiu îl privea senin, mângâindu-l pe ceafă pe lupul şchiop.

— Prin urmare, concluzia oficială e că am vrut să mă sinucid? întrebă Eugen.

— Aşa mi-a spus procurorul Draus.

— Sunteţi prieteni?

— Da... E un băiat foarte bun, cam singuratic, săracul, de când i-a murit soţia. N-ar fi stricat, Eugen, să fii sincer cu anchetatorii de la început... Ce se întâmplă dacă un om nevinovat ar fi fost bănuit de încercare de crimă?

— Într-adevăr, ce s-ar fi întâmplat? întrebă Eugen cu o mutră nedumerită.

— Ar fi fost foarte rău... foarte urât, foarte nedrept... Nu-ţi înţeleg încăpăţânarea... De ce n-ai recunoscut că e vorba de un moment de slăbiciune... fiecare om poate, are dreptul, să treacă prin aşa ceva... Trebuia să recunoşti de la început că ai vrut să te sinucizi.

— Nimeni nu mi-a cerut să recunosc...

— Trebuia s-o faci singur...

Pe nesimţite intrară în oraş pe alt drum. Făcuseră un mare ocol,

fiindcă Micudoiu refuzase să meargă la Lunca. Eugen însă nu-i permise să meargă acasă. Îl duse iarăşi la băut. Ţiganul cu cetera se trezi cu două pahare de rachiu.

— Cântă-ne aia cu soldaţii şi căpitanii... Aia tristă îi ceru Eugen. Lupul şchiop nu mai era cu ei. Eugen ridică paharul şi se întrebă dacă fuseseră într-adevăr afară din oraş. Nu fuseseră nicăieri, băuseră aici tot timpul şi se făcuse târziu. Totuşi, pe masă văzu câteva flori de câmp şi o creangă de alun verde. Habar n-avea cum trecuseră ultimele ore.

— Mă bucur că trăiesc şi că n-am trup de păianjen! strigă Eugen. Printre noi există şi oameni cu trup de păianjen. Ai văzut vreunul?

— Trezeşte-te, Eugen! îl scutură Micudoiu.

— Dar dumneata eşti treaz? Nu bei nimic? A, bei cafea... Nu e cafea? Atunci ce bei?

— Eşti foarte tânăr... Va trebui să iei viaţa de la început.

— De la început? Nu pot... Undeva mă aşteaptă omul cu trup de păianjen, care pândeşte... îşi înfige trompa aici... aici... drept în inimă. Îl cunoşti pe omul cu trup de păianjen, domnule director?

Mergeau prin oraşul adormit, cu violonistul după ei, era linişte şi senin, doar către stâncile de sub Hornul Diavolului cobora acum ceaţa.

— Nu mă aşteptam să fii un băiat atât de bun, zise Micudoiu. Vom fi prieteni de-acum înainte.

— Toţi oamenii ţi-s prieteni, domnule Micudoiu... Eu eram singurul care nu-ţi recunoşteam meritele, dar m-ai învins... Eşti prieten chiar şi cu procurorul Draus, care e de părere că am vrut să mă sinucid... Să mă sinucid!... Şi ce? Acesta e adevărul! Am vrut să mă sinucid. Mi se părea că am trup de păianjen şi am vrut să termin... Un simplu moment de descurajare... Neurasteniile

civilizaţiei...

— Eşti beat, ceva mai beat decât mine, dar n-are importanţă. Va trebui să te duc acasă.

— Acasă? În niciun caz. Ce să facem acasă? Mergem să bem! Şi azi, şi mâine, şi poimâine, şi mereu. Petrecere neîncetată. E adevărat că am trecut printr-o pădure şi că ne-am întâlnit cu prietenul meu, lupul şchiop, şi apoi cu un moş care pretindea că e Dumnezeu?

— Tot ce-i frumos trebuie să aibă şi un sfârşit, zise Micudoiu, înţelept. Cheful ăsta a fost cel mai frumos din toate, şi mi-a amintit de tinereţe... Pe atunci nu puteai întâlni băutor mai straşnic decât mine... Mergem acasă acum... Dacă vrei, te duc la mine şi te odihneşti împărăteşte.

— Nu! Mergem la „Tisa..., e deschis până la unu. Am bani destui. Mergem să o ascultăm pe Sidonia... Şi tu vii cu noi, cioroiule, nu te las... Până ajungem la restaurant, cântă-ne aia despre soldaţi şi despre căpitani... Şi cântă-ne balada sărmanului infanterist Eugen... Uite, cam aşa: „A fost odată un infanteeeriiist... Sărmanul infanteriiist Eeeugeeeen... Cântă, cioroiule, tu-ţi vioara ta! Cântă ca Petrică Ceteraşul, care a murit, ucis de grăniceri, pe când trecea râul să le cânte la nuntă şi celor de pe malul celălalt... Domnule director adjunct! Sunteţi cea mai aleasă floare din grădina lui Dumnezeu! Vă ador! Nu sunt homosexual, vă ador ca cetăţean... Mergem la „Tisa... acum... Să bem! Să bem! Fiindcă trăim. Şi fiindcă n-avem trup de păianjen...

Eugen întoarse privirea spre orchestră şi se cutremură.

— Nu, zise peste o clipă, când viziunea se destrămă, aia nu e decât Sidonia... Se uită la mine, viespea bătrână... Oare de ce se uită aşa? O cunoşti pe Sidonia, domnule director? E o lupoaică îmbrăcată în blană de femeie... Ar fi putut să-şi caute o blană mai

frumoasă şi mai tânără... Hei, Sidonia!

— Nu urla, nu face scandal, protestă Micudoiu.

— Cine m-a adus aici? întrebă Eugen. Dumneata m-ai adus aici sau eu te-am adus pe dumneata? Cine eşti dumneata şi cine sunt eu? De ce nu sunt dumneata, şi de ce dumneata nu eşti eu? În fond, mi se pare că e chiar aşa! Eu nu sunt eu, ci sunt dumneata, iar dumneata nu eşti dumneata, ci eşti eu...

— Vorbeşte mai încet... Aud bine.

— Ştiu că auzi bine! Dar ce, nu-mi eşti prieten?

— Îţi sunt cel mai bun prieten, Eugen.

— Atât am vrut să ştiu. Atât. Hei, Sidonia... Dar unde-i ceteraşul nostru? Şi unde-i lupul şchiop? Nu-l văd! Nu-l văd!

— Acum vom merge acasă, Eugen.

— Chefuim, nu mergem acasă. Chefuim şi azi, şi mâine, şi poimâine, şi mereu; chef fără sfârşit! Ţi-a fost destul. Nu te mai las să fii director... Eşti numai prietenul meu, şi acum chefuim! O să se găsească alt director în locul tău, n-avea grijă! Directori se mai găsesc, dar prieteni nu! Directori vezi pe toate drumurile, dar prieteni mai rar... Orice om poate ajunge director, dar nu orice om... poate ajunge prieten... Prieten, în general... Prieten al omului! Cred că şi tu te-ai plictisit să fii director... să tot iscăleşti hârtii şi să prezidezi şedinţe... Decât să fac aşa ceva, mai bine m-aş sinucide. Şi aşa am încercat o dată să mă sinucid, dar dacă aş fi director ca tine, aş încerca să mă sinucid de două ori! Şi până la urmă aş reuşi, desigur... Groaznic! Hârtii de iscălit, şedinţă, iarăşi hârtii de iscălit şi iarăşi şedinţă... Dar de-acum înainte ai scăpat de necazuri, ai să fiii prietenul meu şi n-ai să mai fii director... Am să-ţi fac cunoştinţă cu lupul şchiop, şi am să-ţi descriu un fir de iarbă. Şi o să bem tot timpul. Vai de tine, sărmanule director! Era mai frumos pe vremuri, când aruncai trenurile în aer, nu?

— Fireşte... Eram tânăr şi luptam pentru o cauză nobilă...

— Cauza nobila... Eu în schimb n-am luptat niciodată pentru o cauză nobilă. Nu. Eu n-am luptat decât pe frontul antisovietic, şi încă *voluntar,* aşa se spune, aşa spune lumea, şi dacă aşa spune lumea aşa o fi, căci lumea ştie, şi pata asta mă urmăreşte toată viaţa...

— Nu-ţi face sânge rău... Erai tânăr, păcatele tinereţii se uită...

— Nu se uită! În toate dosarele mele, la cadre, scrie: voluntar pe frontul antisovietic. La şasesprezece ani! Toţi şefii de cadre, toţi secretarii de partid şi toţi directorii, ca tine, se simt dator să se uite cu bănuială la mine, să se uite strâmb... Vai de mine, câte priviri bănuitoare am îndurat!

— Eu nu mă uit strâmb la tine, băiatule.

— Tu nuuuu... Tu-mi ieşti prieten. Şi eşti şi director. Dar mai întâi, prieten. Şi apoi tu ai aruncat în aer transporturile de petrol nemţeşti... În anul patruzeci şi trei, nu? Tu eşti cineva, dar înainte de toate eşti prietenul meu, şi noi doi chefuim acum pentru toate acestea, şi-n primul rând pentru bucuria de a nu avea trup de păianjen... Uneori mi se pare că am totuşi trup de păianjen... Mi se pare că văd cum îmi atârnă din piept braţe lungi, păroase, scheletice, negre... Dar le rup în gând, le presar în urmă mea şi rămân curat... Şi tu faci la fel?

— E timpul să plecăm. Mâine ne sculăm dimineaţă, mergem la slujbă.

— Nicio slujbă, am desfiinţat slujbele. Mâine chefuim. Nu mai eşti director, eşti numai omul care arunca în aer trenuri fasciste... Vezi, eu te cred, eu nu pun la îndoială, ca alţii, că ar fi adevărat ceea ce zici... Aveai şi un nume conspirativ, fiindcă aşa se obişnuieşte, dar nu-ţi cer să mi-l spui fiindcă ştiu că e secret. Eşti omul care dinamita trenurile, deci eşti la trecut, în prezent nu mai

eşti decât amicul meu, şi noi doi, adică eu şi cu amicul meu, chefuim. Dar unde-i ceteraşul nostru? Şi unde e lupul şchiop?

Când venise la masa lor procurorul Draus? Eugen se simţi deodată privit, şi văzu faţa îngustă şi fruntea chelă a procurorului şi abia-l recunoscu.

— E cel mai bun prieten al meu, zise Eugen, arătându-l pe Micudoiu.

— Şi al meu, păru să zâmbească Draus.

— Să nu te atingi de el, să nu te atingi de prietenul meu, repetă Eugen.

— Nicio grijă... Ar trebui să bei o cafea.

— Nu se ştie niciodată ce vreţi voi, ăştia, procurorii, criminaliştii... Zâmbiţi, vă purtaţi cu mănuşi, şi când colo îi urmăriţi pe oamenii nevinovaţi...

— Eu nu zâmbesc niciodată, zise Draus privindu-l.

— Ba zâmbeşti! Şi-ţi închipui poate că el, prietenul cel mai bun, a încercat să mă ucidă, şi-l urmăreşti, când de fapt eu am vrut să mă sinucid.

— Ştiu. Nu mai e nevoie să vorbim despre asta. Ştiu că ai vrut să te sinucizi, şi mai ştiu că acuma te comporţi ca un dobitoc.

Eugen se ridică pe jumătate.

— Do-bi-toc, ai zis?

— Potoliţi-vă, strigă Micudoiu. Ce naiba!

Eugen văzu crescând nişte labe de păianjen, cu peri negri, scurţi şi groşi, dar nu ştiu exact dacă ies din trupul său sau din altă parte. Îi veni să ţipe de spaimă. Împrejurul său se clătinau valuri verzi, otrăvite. Îi auzi de la mare distanţă, pe ceilalţi doi, discutând:

— Îl duc la mine acasă, să-l culc... A băut prea mult sărmanul, e încă slăbit...

— Bine, du-l, dar nu încercă iarăşi să-l ucizi, zise Draus.

— Ce glumă sinistră! protestă Micudoiu.

— Sinistră, dar, ce vrei? Umor englezesc...

Eugen se prăbuşi, prăbuşi, prăbuşi...

6: Bârlogul directorului adjunct

Rămase un timp într-o stare de semiluciditate, cu impresia că se află încă la spital. Era întors spre lumina ferestrei şi văzu acoperişul casei de peste drum şi o pisică roşcată ce se strecura încet pe după coş şi gândi confuz că nu mai văzuse niciodată acoperişul acela, cu mâţele zbenguindu-se. închise iar ochii simţind sub frunte tumultul adânc al capilarelor dilatate de alcool şi după câteva clipe îşi aminti de beţia din ajun. Prin urmare, directorul adjunct îl adusese într-adevăr la el acasă!

Îşi văzu cămaşa şi pantalonii orânduite frumos pe scaun. Nu le aşezase el, ci fusese dezbrăcat, de minunatul Micudoiu, cu concursul nevestei probabil, sub privirile fetiţei cu părul cânepiu, trezită şi ea, venind somnoroasă să-l vadă pe nenea beat... Pe Tovarăşul Trecător...

Odaia era mică şi prietenoasă, iar pe peretele opus, pe un covor întunecat, atârna ghitara cu ajutorul căreia directorul îşi desfăta musafirii. Eugen se ridică încet, pieptul începu să-l doară cumplit şi prin inimă îi trecu o lungă şi fierbinte înţepătură. Îşi privi picioarele aşezate pe parchet. „Ce picioare urâte am!... Purta o pijama prea scurtă, a directorului fără îndoială. Cum o îmbrăcase? Pe stradă trecu huruind o căruţă.

Intră Micudoiu, bărbierit, cu faţa enervant de proaspătă.

— Cum te simţi, tinere chefliu?

Tonul era binevoitor, dar împrumutase o nuanţă oficială. Eugen privi ceasul, aşezat şi acesta frumos, pe scaun, alături de paharul cu apă ce-i fusese pus la dispoziţie pentru noapte. „Minunat om, Micudoiu... Îmi dă chiar şi apă, după ce mă găzduieşte pe gratis..... Eugen auzi glasul unei femei, al soţiei directorului, şi încă o voce binecunoscută.

— Pofteşte, pofteşte, tovarăşe Câsapârţu, strigă Micudoiu. Oaspetele meu s-a trezit şi se simte mai bine...

Eugen holbă ochii când îl văzu pe Câsapârţu intrând...

— L-am chemat pentru astăzi dimineaţă la mine ca să discutăm despre noile încadrări, aici se poate lucra mai în linişte, explică zâmbind Micudoiu...

Eugen însă, deşi cu ţeasta confuză şi grea ca un bolovan, pricepu de ce-l chemase Micudoiu pe Câsapârţu, şi de ce venise acesta: ca să-l vadă trezit dintr-o scandaloasă beţie, salvat de director şi adus acasă la el... Câsapârţu, cu faţa subţire, ascuţită cumva şi fără vârstă, rânji către Eugen şi-i întinse o mână îngustă şi moale. Şi, în timp ce atingea mâna fleşcăită, Eugen regretă că mai e în viaţă pe acest pământ...

Era senin şi răcoare; împrejurul stâncilor de sub Hornul Diavolului păsările acelea iuţi îşi continuau hora lor dementă, toamna etajase în culori pădurile, peste dealuri şi, pe o cărare ştiută numai de sălbăticiuni, alerga şchiopătând fiinţa cenuşie din poveştile pe care i le spunea Eugen Silviei, pe care apoi Silvia le spunea lui Eugen cu alternanţa aceasta ciudată, inexplicabilă, care e a zilelor şi a nopţii, a vieţii şi a morţii. Lupul şchiop simţea cum fierbe a toamnă pământul sub el şi blana i se zbârlea de un gând nelămurit strecurat în craniul său feroce. Venise toamna.

7: Colţul străzii se curba ciudat

Pata rotundă de lumină se mişca încet pe tavan şi Eugen o văzu încă înainte de a se trezi, ca pe o poartă solară prin care pătrundea într-un imens ţinut verde înflorit unde zburdau mici sălbăticiuni cu ochii întunecaţi şi alungiţi şi privirile bune; dar nu se lăsau mângâiate, de câte ori întindea mâna să atingă blana catifelată animalul se topea: doar iarba înaltă se vedea mişcându-se la trecerea lui.

O anumită linişte domnea acolo, crescând şi descrescând, şi Eugen mergea încet, privind atent în toate părţile, bănuind că e aşteptat. Deodată ştiu cum se numesc zveltele sălbăticiuni ce foşneau peste tot: trikongi. Învăţase despre ei în primii ani de liceu, însă acum, în realitate, arătau cu totul altfel decât îi descrisese profesoara de naturale cu vocea piţigăiată. Înaintând printre trikongii ce zburdau, Eugen se întreba în ce punct al spaţiului înflorit e aşteptat el, şi se decise să se călăuzească după un trikong care părea mai puţin sperios, şi care alerga domol în faţa lui...

Când se trezi, Eugen regretă că visul nu continuase şi încercă zadarnic să-şi amintească dacă există într-adevăr animale cu numele de trikongi. Pata de lumină de deasupra sa, poarta aurită a iluziei, luneca încet spre dreapta; Eugen se duse la fereastră şi constată că întreaga feerie pornea dintr-un ciob de sticlă în care se reflecta soarele.

De câteva zile sosise în oraş vară-sa, Mirela, cu pruncul de câteva luni, ale cărui urlete începuseră să se audă din bucătărie. Eugen merse să-l vadă şi găsi toată familia adunată împrejurul micului rege care fusese desfăşat şi ţipa cu pumnii strânşi, stacojiu la faţă, în timp ce maică-sa încerca să ungă cu un zmac albastru

nişte pete ce i se iviseră pe pântec; când Eugen intră, proaspătul locuitor al planetei începu să urineze ca dintr-o ţâşnitoare sub presiune. După naştere Mirela se împlinise şi Eugen constată abia acum că verişoară-sa e femeie bine; în legătură cu ea avusese totdeauna viziunea unei fete costelive şi şterse, cu gesturi rigide ca ale unor articulaţii neunse. Eugen luă copilul în braţe şi ieşi cu el în grădină, implorat de toată lumea să renunţe fiindcă e neîndemânatec ca toţi bărbaţii şi o să-l scape. Sub copaci, în umbrele care tremurau abia-abia, pruncul se linişti şi Eugen se aşeză încântat pe bancă. În aerul tare al dimineţii copilul începu să picotească şi pe mica sa figură apăru enigmaticul zâmbet al celor care încă nu ştiu nimic. Visând, ochii i se deschideau şi păreau a urmări imagini repede perindate, ca nişte zboruri; uneori tresărea. Eugen strecură mâna şi-i simţi inima bătând repede, cu toată puterea, trimiţând într-una vibraţia vieţii în nesfârşitul labirint al micului trup.

De la un timp, Eugen simţi că-l deranjează ceva. Copilul continua să doarmă, mişcându-şi într-una ochii sub pleoape; un măr căzu din copac, muşcat probabil de şarpe, şi se rostogoli pe pământ, pe jumătate putred, până pe un muşuroi de furnici; Eugen îşi închipui cum sună alarma prin întortocheatele galerii şi cum furnicile de serviciu, sau de pază, se reped sus pentru a interveni. Simţi apoi privirea unei păsări cu penaj întunecat, ceva mai mare decât o ciocănitoare oprită chiar pe spaţiul dintre cele două ramuri de bază ale nucului. Zburătoarea nu era mare, însă avea înfăţişarea unui animal de pradă, şi fixitatea ochilor ei, precum şi nemişcarea întregului trup, atrăgeau atenţia. Eugen ridică puţin privirea şi văzu ramurile grele de nuci, tot câte două şi câte trei; nu mai avea să treacă mult până ce coaja verde va cădea singură; atunci avea să apară miezul moale şi dulce.

Eugen pricepu ce-l deranjează: dincolo de gard, prin frunziş, se vedea silueta unui om ce trecea încet. Se plimba de câtva timp pe acolo, părea să fie acelaşi.

„Ei, şi ce, gândi Eugen, am ajuns atât de nervos încât mi se deschide brişca-n buzunar numai când văd pe cineva de două ori? Cine poate fi omul ce se plimba pe acolo? Probabil că nu e nimeni. Totuşi e cineva, sau ochii mei au înnebunit... Nu-i aud paşii, e prea departe, sau poate umblă încet, special ca să nu-l simt... Ce prostie!..."

Copilul tresări iar, şi deschise ochii. Somnul îi zburase. Eugen privi spre nuc, pasărea era tot acolo, şi privi apoi spre muşuroiul de furnici: pe măr se urcaseră câteva batalioane şi păreau că nu se înţeleg asupra celor ce trebuie să facă.

— Ce poveste să-ţi spun? îl întrebă Eugen pe copil. Acesta, complet treaz, îl privea cu atenţie şi era greu să crezi că nu înţelege şi nu gândeşte.

— Poate că eşti prea mic ca să-ţi spun ceva despre prietenul meu, lupul şchiop, dar alte poveşti unchiul Eugen nu ştie... Unchiul Eugen, ce caraghios!

Omul de după gard trecu iar, de la stânga spre dreapta.

— Când o să creşti mare, unchiul Eugen o să te ia la pescuit... O să plecăm în zori cu undiţele pe spinare... Înţelegi tu ce-ţi spun? Nu te strâmba, te rog, nu te strâmba. Pesemne copilul avea crampe, căci faţa i se schimonosi.

— Când te strâmbi, te faci urât, zise Eugen. Tu nu trebuie să fii urât. Măcar acum să nu fii urât...

Cel de după gard trecu din nou, de la dreapta spre stânga, şi într-un moment, într-un punct unde rămurişul era mai rar, Eugen crezu că distinge un cap ţuguiat pe care-l cunoştea.

Mirela ieşi în curte cu cada în care fierbea scutecele copilului; îi

văzu muşchii încordaţi ai braţelor şi se întrebă care anume e clipa ce transformă o fetiţă copilăroasă, pe care trebuie s-o cerţi din moment în moment, în femeie ce-şi poate îngriji propriul copiii. Şi se gândi la soţul Mirelei, inginer silvic, un individ cu fălcile veşnic nerase, posac, probabil mărginit şi plicticos. Dintr-un asemenea tip mohorât ieşise un copil care zâmbeşte şi care şi-n somn vede mereu câte ceva, şi asta e fără îndoială o minune a lumii, o justificare a existenţei pământului nostru infam... Un zâmbet ca acesta răscumpără intenţiile hidoase ale ticăloşilor care ne pândesc de după garduri.

Eugen se ridică încet cu pruncul în braţe. Mirela, ocupată cu limpezitul scutecelor, îi privi. Trecu pe lângă ea şi-şi făcu loc printre tufişuri, spre gard; acolo aşteptă. Când omul se apropie, Eugen îi vorbi.

— Ce-i, Câsapârţule, ai intrat în concediu?

— Mă plimb, zise omul, întorcând faţa lui ascuţită, cu două pete roşii pe obrazul stâng. Trecu, dar se răzgândi, reveni la gard.

— Ai un copil, Eugen? Nu ştiam.

— De ce te tot învârţi pe aici?

— Ţi-am spus că mă plimb.

— Ţi-a poruncit patronul să mă pândeşti?

— Eşti nebun, băiete! Care patron?

— De ce nu te speli pe dinţi?

— Mă băiete, de ce jigneşti oamenii pe gratis? Mă spăl pe dinţi de două ori pe zi.

— Nu cred. Totdeauna când muşti, cât de uşor, se infectează.

— Da'ce, eu muşc? Sunt câine? întrebă Câsapârţu, tâmp.

— Spune-mi! Ce vrei de la mine!

— Mă băiete, îmi vine să cred ce se spune tot mai des despre tine, că te-ai ţicnit rău de tot... Totdeauna ai fost cam într-o dungă,

dar acum... ce-ţi veni? Se plimbă omul liniştit... Nici nu ştiam că dau de tine aici! Poate aştept o fată. Eu nu-s însurat ca alţii, am voie să mă întâlnesc cu o fată dacă am plăcere, sau chiar cu două.

— Am mare chef să-ţi ard o mardeală, Câsapârţule.

— Te lauzi, nu poţi. Mă apără gardul. Ai un copil în braţe. Şi eşti bolnav. Şi nu mă tem de tine, de nimeni nu mă tem eu. Şi apoi, în prezent, nu merge aşa, să ameninţi cu bătaia pe om... În prezent lucrurile s-au schimbat, în prezent oamenii nu...

— Vax, Câsapârţule! Tu nu eşti om al prezentului, nu-i reprezinţi pe oamenii prezentului... Nici eu. Dar din motive cu totul diferite. Ştii ce eşti tu? Un trepăduş, un demagog şi un fricos. De frică, ai venit la mine la spital şi mi-ai spus poveşti... Îmi spuneai că-mi eşti vechi şi bun prieten. De frică.

— De ce să-mi fie frică? Ce legătură?

— Te roade frica neîncetat! Nici tu nu ştii cum s-o întorci, cu cine să te pui bine, cui să-i zâmbeşti şi pe cine să nu saluţi. Tu eşti dintr-ăia care în fiecare zi aşteaptă să li se dea listă cu cei cărora trebuie să le zâmbeşti, şi cu cei la care să te încrunţi, dar eşti foarte încurcat, azi trebuie să te încrunţi la unul, mâine trebuie să-l saluţi respectuos, asta se schimbă în fiecare zi, şi-n capul tău n-a mai rămas nimic în afară de nişte calcule şi de listele pe care le încurci tot mai rău. Vai de tine... Tu, Câsapârţule, nu ştii sigur nici măcar ce eşti: om sau altă vieţuitoare, până nu-ţi suflă cineva. Când ai fost întrebat ce naţie ai, dacă eşti român sau nu, îmi amintesc că şi atunci te-ai codit, nu erai în clar cum e mai bine, să fii român sau nu...

— Visezi, Eugen. Când s-a întâmplat asta?

— Ai şi uitat? Grozav de repede ştii să uiţi tot ce nu-ţi convine...

Eugen duse copilul în casă şi ieşi la poartă. Ciudat, Câsapârţu îl

aştepta.

— Ce-ar fi să nu ne mai certăm, Eugen? Te-ai schimbat al dracului de mult după... boală, şi ai nişte idei! Eu sunt gata oricând să te ajut...

— Eşti gata oricând să mă împingi...

— Cum adică, să te împing?

— Ai fost la Cheile Viârşeţului vreodată?

— Nu. Nu-mi place să ies din oraş, mă simt nu ştiu cum.

— Minţi, ai fost acolo, m-ai pândit şi acolo, aşa cum mă pândeşti şi aici...

— Eşti smintit, cu tine nu se poate vorbi!

— Există la Cheile Vârşeţului o stâncă înaltă, Hornul Diavolului, pe care mă urc eu... Te-am simţit acolo de câteva ori... De câteva ori ai încercat să mă împingi în prăpastie.

— Mă acuzi de crimă, nebunule!

— Deasupra Hornului zboară nişte păsări... De ele ţi-e frică, dar tu nu te uiţi în sus, să nu le vezi...

Se pomeni mergând alături de Câsapârţu pe o stradă pustie, şi trecură de o încrucişare unde colţul străzii se curba ciudat. Îl preocupa o schimbare în înfăţişarea lui Câsapârţu care începu să nu mai semene cu sine însuşi; când dracu îşi lăsase bărbuţa asta roşcovană? Eugen regretă că plecase de acasă, probabil copilul Mirelei începuse să plângă iar. Ar fi trebuit să rămână cu el, să-i urmărească zâmbetul şi să-l legene. Eugen îşi simţi inima topită de dragoste faţă de fiinţa mică pe care o purtase în braţe câteva clipe înainte, şi de tristeţe că o părăsise pentru a pleca împreună cu Câsapârţu. Ei doi n-aveau ce să-şi explice, conversaţia dinainte fusese o prostie.

— N-ar strica să dispărem definitiv din lumea asta, zise Eugen, şi aş muri bucuros dacă aş şti că te iau şi pe tine...

Înfăţişarea lui Câsapârţu se schimbase şi mai mult, Eugen se îndoi chiar că individul de lângă el e omul care-l pândise de după gard. Când dracu îşi crescuse Câsapârţu sprâncenele astea negre şi stufoase?

Se făcuse pustiu şi ajunseseră în cartierul ce nu mai fusese refăcut după război. Eugen nici nu ştiuse că în oraşul său se mai găseşte un asemenea loc sumbru, presărat cu ruine. E drept, pe zidurile înnegrite crescuseră buruieni şi iarbă şi grămezile de moloz se rotunjiseră, un strat de nisip adus de vânt germinase seminţe rezistente şi încăpăţânate. Unele ziduri păstrau clar semnele pârjolului, se vedeau rănile schijelor şi ţinutul era atât de trist că Eugen se întrebă dacă n-ar fi mai bine să se întoarcă înapoi.

— Poate ar fi bine să ne retragem aici, zise Eugen, dar Câsapârţu nu-i răspunse. Să nu-i încurcăm pe ceilalţi oameni... Eu m-aş instala în pivniţa de colo, iar tu ţi-ai aşeza bordeiul undeva, mai departe, şi ne-am petrece timpul pândindu-ne, şi-n cele din urmă unul din noi va reuşi să-i dea definitiv la cap celuilalt... Supravieţuitorul va crăpa şi el curând, de plictiseală, de gol în inimă... Ar fi un sfârşit folositor... Poate că ne-am sălbătici, şi am uita totul... În condiţiile astea ne-am putea şi împăca... Am vâna împreună în junglă, am face focul, dar într-o seară tot ne-am gâtui, într-o seară când ni se va face frică pe neaşteptate, şi fără motiv...

Câsapârţu nu zise nimic, mergea alături tăcut, şi părea să fie cu totul altul, dar pe Eugen nu-l mai preocupa atât de mult înfăţişarea lui. Privea cu atenţie crucile şi monumentele funerare. Erau numai morminte de militari acolo, oameni cu grade mari, ce comandaseră divizii şi armate. Cele mai multe dintre cruci se înclinaseră, împinse de vânt, ori poate se mişcase pământul sub ele. Mai într-o margine văzu şi mormântul unui simplu ostaş; citi pe lespedea roasă: „sold. Coman Eugen, reg. 6 infanterie".

— Ce cauţi aici, printre generali şi colonei, infanterist nenorocit? întrebă Eugen mormântul. Atenţia îi fu atrasă de o lespede mai mică, fără cruce, pe care se vedea, aproape şters, un cap de lup.

— Mormântul lupului şchiop, prietenul infanteristului Eugen, şopti, atingând piatra. Sigur, lui nu i-au pus cruce, fiindcă nu e botezat, e păgân, ca toţi lupii... Ce înseamnă să fii păgân? Ce înseamnă să fii lup? Ce înseamnă să fii om?

Pe neaşteptate Eugen constată că nu e singur. Dar alături de el mergea nu Câsapârţu, ci Andrei.

— Nu-mi place de loc ceea ce faci, zise după o lungă tăcere Andrei. Rătăceşti singur pe străzi, abia am reuşit să te găsesc... Parcă ai fugi de mine! Privi încurcat în jos, respiră adânc şi continuă: Dragă Eugen, îi urăsc pe oamenii care se amestecă în viaţa altora cu sfaturi, şi de aceea nu dau niciodată sfaturi, dar pe tine te rog! Te rog foarte mult să-ţi revii, să te scuturi de starea asta... Peste câteva zile plec, şi nu vreau să te las aşa.

— Nu-ţi face gânduri, n-am nici pe dracu! răspunse Eugen. Sunt încă slăbit de boală, dar am şi început să mă întremez.

— N-am îndrăznit până acuma să-ţi fac o propunere... Aş fi vrut să vii cu mine.

— Îmi recomanzi deci o schimbare de mediu! râse Eugen. Parcă te-ai fi înţeles cu doctorul Marinca!

— Nu o schimbare de mediu, ci să te muţi definitiv la Zăureni. Locuinţă ai – la mine –, un serviciu găsim, asta nu e problemă...

— Parcă ai fi soră de caritate... Spune-mi sincer, şi tu crezi că am vrut să mă sinucid?

— Despre asta să discutăm mai târziu, mult mai târziu, bine? Eu vorbesc foarte serios, şi dacă doctorul Marinca ţi-a spus la fel, cred că are dreptate. Vino la Zăureni.

— Tu vorbeşti serios? întrebă Eugen cu vocea brusc schimbată, şi Andrei avu impresia că e gata să accepte. Eugen reveni: Văd că vorbeşti serios, dar n-am să pot pleca de aici. Acesta e un pământ glorios, şi nu pot să-l părăsesc.

— Pot să-ţi pun o întrebare?

Se opriseră fără niciun motiv la câţiva paşi de locul unde fusese găsit Eugen rănit; pe marginea trotuarului se afla aproape ascunsă o veche dală de beton cu un inel metalic ruginit, şi degetele muribundului se încleştaseră de inel şi cu greu reuşiseră să-i desprindă mâna; părea că Eugen încercase cu ultimele puteri să ridice dala grea de beton pentru a se arunca în canal.

— Pot să-ţi pun o întrebare? repetă Andrei. Eugen îl privi. Faţa i se înseninase în ultimul timp, creţurile şi umbrele dimprejurul ochilor se topiseră; părul mare, puţin decolorat de vară, stătea masiv, umflat puţin de vânt.

— Aş prefera să nu-mi pui întrebarea la care te gândeşti, zise Eugen, şi privi brusc înapoi. O fată în rochie albastră se ţinea după ei. Era neliniştea.

— De ce? Ştii ce vreau să te întreb? Te temi de întrebarea mea?

— Lasă întrebarea... În general, lasă dracului toate întrebările. Nu mi le mai pune, sunt prea multe. Te rog, amice, lasă naibii toate, absolut toate întrebările!...

— Bine... Renunţ la toate, în afară de una singură; ce ai de gând să faci?

Andrei îşi dădea prea bine seama că întrebarea era stupidă, chiar şi numai datorită simplei premise ce se întrezărea în spatele ei, că omul trebuie mereu să facă ceva. Totuşi, el o investise cu anumite semnificaţii şi se întreba dacă Eugen îl va înţelege.

— Deocamdată aştept, răspunse Eugen, parcă absent, cu ochii la dala de beton.

— Ce anume? întrebă Andrei, dezamăgit, crezând că prietenul său nu-l pricepuse.

— Vreau să aflu – Eugen vorbea pe un ton glumeţ jucându-se cu o duzină de monede mărunte pe care le sălta în palmă –, vreau să aflu care e adevărul cu privire la mine: am vrut să mă sinucid, sau a încercat cineva să mă omoare, şi, în cazul celei de-a doua posibilităţi, aştept să văd dacă va fi descoperit cel care a...

— Dar, oftă Andrei, cazul a fost abandonat, toată lumea o ştie, însuţi tu ai lăsat să se înţeleagă că ai vrut – stupidă expresie! – să-ţi pui capăt... zilelor! Ce mai aştepţi, Eugen, pentru numele lui Dumnezeu, cu ce mori de vânt vrei să te lupţi?

— Eu totuşi aştept... S-ar putea ca totuşi să existe o dreptate... iar dacă nu există, nu mai are importanţă dacă am vrut să mă sinucid, sau nu... şi nimic nu mai are importanţă!

Cuvintele din urmă le pronunţase cu o faţă atât de veselă, şi atât de încet, încât e puţin probabil ca Andrei să le fi auzit.

— Dar mie nu poţi să-mi spui? Ai încercat să te sinucizi, sau...?

— Of, lasă-mă! Nu abuza, Andrei! Există o încăpere în care nu dau voie nimănui să intre, nici celui mai bun prieten, iartă-mă! Şi apoi... nici eu nu ştiu care e adevărul. Am vrut să mă sinucid? A încercat cineva să mă omoare? Aştept şi eu să mi se dea explicaţia... Sper că nu va trebui să aştept prea mult.

Văzu că la colţul străzii se oprise o fată în rochie albastră, oare-l privea. Era...

8: Ah, desfrânatule, corupătorule!...

— Ah, desfrânatule, corupătorule!... dar cuvintele mătuşii sale

nu erau însoţite de expresia severă adecvată; Laura îl privea mai mult cu bunăvoinţă, cu o vagă admiraţie poate: E acolo, în grădină, cu copilul... N-a vrut să plece, a zis că te aşteaptă până vii... Cine e?

Privi pe fereastră şi abia o recunoscu prin frunziş pe Sina Burnar, care se plimba legănându-l în braţe pe feciorul verişoarei lui. Brusc, Eugen se înfurie:

— De ce-i daţi copilul? Unde-i Mirela?

— Mirela e la coafor... iar copilul l-a luat ea singură, din coş... Nu face pe supăratul, domnule Barbă Albastră. Abia te-ai ridicat din pat şi...

— Şi ce?

— Şi... uite ce!

Sina Burnar venise de vreo jumătate de ceas. Când îl văzu nu-i dădu mare atenţie, ci se ocupă în continuare de prunc, căruia-i cânta încetişor.

— Pune-l înapoi în coş, zise Eugen.

— De ce?

— Fiindcă devine răsfăţat şi rău şi-şi nenoroceşte părinţii.

— Mare specialist mai eşti!

Totuşi, fata duse copilul la coş şi-l lăsă acolo, iar când reveni, Eugen păru să fie din nou vesel.

— Cum ai reuşit să mă găseşti?

— Când eram la spital mi-ai pus o dată o întrebare, zise Sina.

De sub rochia largă, genunchii se ofereau rotunzi, ciudat de feminini.

— Se prea poate, dar nu-mi amintesc. Ce întrebare?

— Nu te preface! N-ai uitat, sunt sigură. Vii cu mine la pescuit? Am două undiţe, şi am şi permis, cu toate că pe aici toţi sunt braconieri... Tata ar spune *branconieri. Branconier* şi *furnicular...* Tata n-a citit nicio carte, în afară de Vechiul Testament, iar eu am citit

toate cărţile de pe pământ, în afară de Biblie... Care dintre noi are dreptate?

— *Branconierul,* răspunse Eugen, şi râseră amândoi. Deasupra coşului se vedeau zbătându-se mânuţele copilului; de pe acoperiş pisica familiei privea în jos, cu oarecare blazare, spre şoarecele acela uman care scotea sunete. Eugen o cuprinse în braţe pe Sina şi o sărută lung şi adânc pe gură, simţind sub palme, prin pânza subţire, trupul svelt, uşor încordat, dar mai mult molatec, lăsat în voia lui.

— Îţi aminteşti de întrebarea pe care mi-ai pus-o?

— Nu, nu, nu... răspunse Eugen.

— Ai să-ţi aminteşti... singur o să-ţi aminteşti... *branconierule!*

Multă vreme nu prinseră nimic; pluta ce susţinea firul subţire şi străveziu trecea peste zonele pline de umbră, sau luminate, ale râului, fără ca aşteptata tresărire să se producă. Eugen scoase undiţa din apă şi trase de pe cârlig rămăşiţele musculiţei argintii şi căută în cutia de chibrituri o râmă cât mai subţire. Tăie cu unghia cam trei centimetri; bucata de râmă ruptă încă mai trăia cu o tristă înverşunare, şi Eugen îndesă cu greu cârligul prin mijlocul trupului moale, inelat, lăsând la vârf o bucăţică de vreun centimetru ce se zbătea liberă. Imediat ce azvârli undiţă prinse un peştişor care începu să salte pe mal, în iarba de sub sălcii. Sina îşi lăsă undiţa şi alergă să vadă prada, desculţă şi dezbrăcată, numai în costum de baie. „Prada... avea cam zece centimetri lungime.

— Sărmanul! Ce culori frumoase şi vii!

Eugen desprinse uşor cârligul şi peştişorul se zbătu în palma sa.

— Dă-i drumul! ceru Sina. Vreau să trăiască! Eugen azvârli peştişorul şi puiul de mreană se cufundă cu un plescăit, începând

să înoate repede prin apa limpede, luminată în plin de soare.

— Oare ce va povesti despre noi? Că suntem buni?

— Cunosc un loc mai bogat în peşte, mergem acolo, se ridică Eugen învârtind încet mulineta.

— Te-ai gândit măcar două secunde la mine? Numai la mine?

— Trecem apa. Dacă vrei, te duc în braţe.

— Vreau...

Pe malul celălalt, într-o poiană largă plină de lumină, îi aştepta lupul şchiop. Stătea aşezat pe o movilă rotundă ce părea să fie străvechiul mormânt al unor oştiri venite de departe, ce se poticniseră tocmai aici; îi veni în minte numele voievodului ce purtase lupte prin ţinut şi, fiind vremelnic învins, trecuse într-un amurg râul singur numai cu femeia lui, purtând-o în braţe, ţinând-o strânsă toată, adunată în propriul său trup ca s-o ferească de săgeţi otrăvite; curând voievodul revenise în fruntea unei cete noi şi oastea străină intrase sub movila asta, sau poate sub alta din apropiere, fiindcă nu se mai ştie chiar exact cum s-au petrecut faptele, şi fiindcă în străvechiul pământ al părinţilor, cam peste tot, dacă scormoneşti, poţi găsi urmele celor ce-au încercat să-l supună. Acum înţelese încleştarea aproape nedorită a braţelor sale împrejurul trupului fetei; era ca şi cum ar fi vrut s-o apere de săgeţi otrăvite, cât timp treceau descoperiţi între lumina cerului şi cea a râului...

Lupul şchiop, pe movila rotundă, înverzită, atât de paşnică acum, neclintit cum stătea, părea un steag înfipt acolo, al unei victorii definitive, şi Eugen, suindu-se către lup, îi atinse ceafa uşor zburlită, şi vântul şuieră împrejurul lor.

La o cotitură, în unghi aproape ascuţit, moara continua încă să meargă şi uruitul surd al roţilor mişcate de apă îl auziră de departe, părând î fi transmis mai mult prin pământ, pe sub

rădăcinile ierbii, decât prin aer.

— Dar drumul şi cărările? întrebă Sina. Nu văd niciuna care să ducă spre moară.

— S-au topit... Vegetaţia a acoperit totul...

— Şi noi cum ajungem acolo?

— Va trebui să îndrăznim...

Se opriră la vreo sută de paşi de moară, şi-mprejur nu se mai vedea urmă de picior omenesc. Corbul croncănea uscat, triunghiular, la un colţ al pădurii, în stânga.

— Unii dintre cei care încearcă drumul, mor, zise Eugen. Iar alţii ajung la hotarele nebuniei.

— Şi totuşi moara merge, singură?

— Merge...

— Fără să macine nimic?

— Macină... Macină neîncetat.

— Mergem acolo?

— Dacă ai curaj destul.

— Am curaj, zise Sina. Ia-mă de mână, şi n-am să mă tem de nimic.

— Şi corbul?

— Nu e pentru noi. Sunt sigură că nu e pentru noi. Ia-mă de mână...

— Poate vrei să te duc în braţe, ca prin apă?

— Nu... Aici vreau să merg singură... Aş vrea doar să mă iei de mână. Sunt sigură că nu se va întâmpla nimic rău.

Roata morii era toată verde – întunecată sub muşchiul gros ce se lipise de lemn, pătrunzându-i fibrele în adâncime; apa se repezea în palele roase, îndoite, şi axul de oţel gemea în lăcaşurile neunse.

— Mergem să vedem şi pietrele, zise Şina.

— Da, dar mai întâi roata...

— Crezi că în locul acesta a stat el? Pe capătul grinzii, aici unde n-a crescut nici muşchiul şi nici pământul nu s-a aşezat.

— Negreşit... E locul lui de repaos când se abate pe aici ca să supravegheze mersul...

— N-ar strica să fie mai grijuliu cu mecanismele lui... Să le mai şi ungă... Auzi cum scârţâie?

— Pesemne nu-l deranjează... Sau poate e neglijent... Sau prea sigur de sine...

— Crezi că acum ne vede?

— Nu-mi dau seama... Dacă o fi prin apropiere, precis ne vede.

— Şi n-am putea scăpa de sub observaţia lui?

— Greu... Au încercat-o destui, dar mi se pare n-a reuşit nimeni...

— Crezi că el este rău?

— La asta să răspundă înţelepţii... Unii zic că este indiferent...

— Dar e jignitor... N-ar trebui să fie indiferent.

— Poate că nici nu e. Chiar înclin să cred că nu e. Dar nici bun nu e. Şi nici rău. Există poate alte unităţi de măsură...

— Şi crezi că el vine deseori la moară? Dacă vine acum şi ne găseşte aici!?

— Poate că nici n-o să-l observăm... Mergem să vedem pietrele... Vii?

— Da. În preajma lor pericolul e şi mai mare?

— Posibil... Scăriţa e destul de şubredă.

— Mă întreb cum de nu se rupe când trece el.

— O fi având altă intrare, pe care n-o cunoaştem. Scăriţa e doar pentru noi... Unu, doi, trei, sus! Uf!

— Uf! Bine că am reuşit să urcăm fără să ne frângem gâtul.

— Stai o clipă... Să arunc întâi o privire înăuntru...

— De ce, Eugen?

— Să văd... dacă nu e şi el aici... Nu e... Putem intra...

— Şi dacă era aici, n-am fi intrat?

— Ba da, cred că da. Oricum am fi intrat. Nu cred că are ceva împotriva noastră, doar că s-ar putea să nu-i convină să fie deranjat... Nu te apleca prea tare, Sina! Vezi pietrele? Sunt înfiorătoare?

— Le văd... Sunt frumoase... Văd clar, fiindcă, uite, pe acolo pătrunde puţină lumină... Observi?

— Acum, da... Fă-mi puţin loc. A avut el grijă să aducă raza asta de soare, pentru cei care se încumetă până aici... Se spune că nu e deloc bine să vezi pietrele morii, fiindcă apoi le visezi, şi ele te urmăresc tot timpul... Le auzi mereu uruind, până-ţi pierzi minţile...

— Cu noi nu se va întâmplă aşa... Nu văd aici nimic înfiorător... Pietrele morii nu înseamnă nimic decât că ele există, şi oricum, ştiam dinainte că există... Eram prevenită, n-am fost luată prin surprindere... Nu asta mă îngrozeşte!

— Dar ce?

— La drept vorbind, nimic. Noi doi suntem curajoşi. Pietrele morii nu înseamnă nimic... Aş fi vrut doar să ştiu ce reprezentăm noi, faţă de el...

— Cred că foarte mult, cred că totul...

De multă vreme pe faţa lui Eugen nu strălucise atâta voioşie. Sina observă:

— Eşti frumos, Eugen. Eşti iarăşi frumos... Te-ai refăcut, nu mai porţi niciun semn al bolii....

— Port totuşi un semn.

— Unde?

Eugen duse mâna la inimă.

— Aici. Al doilea semn. Se vede însă că sunt extraordinar de rezistent.

— Poate că şi datorită mie... Poate fiindcă ţi-am făcut vrăji.

— Sst! Taci!

— Ce-i? A mişcat ceva?

— Nu, o linişti Eugen. E doar vuietul pietrelor morii, şi al apei. Şi între ele, glasurile noastre.

Sina îşi scutură capul şi din păr îi lunecară câteva grăunţe risipindu-se în toate direcţiile; Eugen culese una, şi în palma lui mica fărâmitură vegetală păru că tresare, umflată, gata să plesnească sub forţa rădăcinilor ce o răscoleau pe dinlăuntru.

— Vezi oglinda aceea din ungher? întrebă Eugen. Vezi ce lumină şi cât spaţiu e în spatele ei?

— Până acum n-am observat-o.

— Fiindcă îţi era teamă; acum te-ai obişnuit.

— Iar dincolo de golul din spatele oglinzii se vede altă oglindă, după care urmează mereu, altele, în şir nesfârşit. Acesta e infinitul, Eugen?

— Ai destul curaj să intrăm în prima oglindă... să trecem dincolo de ea?

— Dacă mă iei de mână, ca înainte... Cine e sărmanul infanterist Vasile? Un prieten al tău?

— Dacă trecem dincolo de oglindă, s-ar putea să nu ne mai întoarcem niciodată. S-ar putea să se spargă în urma noastră, sau să se răstoarne, şi atunci rămânem pentru totdeauna în spaţiul imens la capătul căruia străluceşte oglinda următoare.

— Fetiţa aceea, Sibil Ioachim, care venea la tine la spital, trăncănea într-una despre sărmanul infanterist Vasile. Să nu crezi că pot fi geloasă pe o puştoaică... pe o elevă, dar părea exagerat de familiară, şi prea se arătă miloasă faţă de acel sărman infanterist.

— Sibil are încă păpuşi şi crede în zmei şi în berze. Să n-o necăjeşti niciodată, ea a răscumpărat blestemul casei în care locuieşte.

— Nu pot fi geloasă pe o fetiţă care crede în berze, şi nu sunt geloasă pe nimeni. Cum să fiu geloasă pe cineva care nu va aparţine niciodată, nimănui, în întregime? Tu eşti acela! Dar îţi aminteşti ce m-ai întrebat la spital?

— Trecem dincolo de oglindă? Te-ai pregătit?

— Cum se numesc animalele ce se zbenguie în iarbă?

— Cred că sunt trikongi...

— În zoologie nu scrie nicăieri despre trikongi...

— Asta nu e o dovadă că nu există. Mergem la ei?

— Lupul şchiop n-are să le facă vreun rău?

— Dă-mi mâna!

— Stai! Ce va zice bunicul meu?

— Bunicul tău e mort, nu poate să zică nimic. E mort, l-a spânzurat Procoteanul, cu patruzeci de ani în urmă, într-o pădure întunecoasă... Ştii prea bine!

Trikongii alergau fără teamă prin iarba înaltă, şi după ce trecură de prima oglindă şi se apropiară de ei, văzură...

9: De ce mor oamenii?

Mătuşa Laura căscă ochii când văzu cât peşte aduceau; femeile fură mobilizate la bucătărie; Laura nu se sfii să-i întindă Sinei un şorţ şi o brişcă ascuţită; împreună cu ea şi cu Mirela se aşezară împrejurul mesei să cureţe peştele, să-l dea cu pesmet şi să-l prăjească repede; bărbaţii fură trimişi să îngrijească de copil, dar

apoi Laura îl puse pe Eugen să pregătească mujdei de usturoi, şi după ce fu gata îl trimise după bere rece, la cârciuma din apropiere.

Întorcându-se acasă cu berea, simţi de la colţ aroma minunată a peştelui prăjit şi-n acelaşi timp auzi glasul copilului, care începea să urle ori de câte ori rămânea în grija lui Achim. Se grăbi şi după ce orândui sticlele într-o găleată cu apă rece, luă copilul din braţele unchiului care, bucuros că scapă, fugi în fundul grădinii să fumeze liniştit o ţigară.

— Taci, zise Eugen, taci... Am să-ţi spun o poveste despre...

Voi să spună „despre lupul şchiop", dar un imbold neaşteptat îl făcu să renunţe...

— ... o poveste despre balauri şi zâne... Mă asculţi?

Observă expresia încordată a copilului care într-adevăr părea că ascultă. Totuşi, constată că privirea lui nu-l atinge, ci alunecă pe alături, în gol. Şi deodată Eugen îşi dădu seama că urechea dreaptă a copilului e strâns lipită de pieptul său.

— Ia te uită!... Ia te uită, mititelul, cât de absorbit îmi ascultă inima!...

La cină, Eugen fu bine dispus şi pară cu seninătate unele aluzii ale mătuşii sale, care de altfel nu erau foarte răutăcioase; admiră purtarea constantă a Sinei care nu păru deranjată niciun moment de situaţie; dimpotrivă, râse, mâncă, bău cu poftă şi glumi mereu cu Achim. Mai târziu Eugen avu o dezamăgire: mătuşă-sa începu să vorbească despre el şi despre viitorul său. Deşi degajată şi făcând impresia că aminteşte despre aceste lucruri printre altele, Laura spuse că situaţia Silviei va trebui definitivată. Dacă e vorba, totuşi, să divorţeze, atunci s-o facă mai repede, n-are rost s-o ţină aşa pe fată; făcu un lung elogiu Silviei, care, cât timp Eugen fusese

la spital, dovedise o abnegaţie puţin obişnuită chiar şi pentru o soţie, şi, în sfârşit, încheie subliniind că e treaba lor ce-i între ei, dar că Silvia, oricum, e o fată cu totul deosebită, iar Eugen aprobă; pe urmă Laura – şi aici Eugen se mohorî şi mai mult – vorbi despre bunele relaţii ce s-au statornicit între familia lor şi familia unui bărbat influent care-i vizitase de curând şi-i oferise lui Eugen un post foarte convenabil; nu acum, fireşte, ci după ce se va întrema, cu un cuvânt când va fi dispus, postul îl aşteaptă în orice clipă. Eugen nu găsi justificarea acestor acţiuni ale mătuşii sale, care până atunci nu se amestecase niciodată în mod serios în treburile lui. Ştia că deocamdată nu poate fi vorba să ocupe un post sau altul. Deocamdată el aştepta.

Avea privirea aţintită spre uşa larg deschisă, în spatele căreia se desena dreptunghiul întunecat al nopţii şi i se păru că acest dreptunghi începe să se legene. Deodată se izolă de ceilalţi şi începu să caute un gând pe care-l considera important. Era ca şi cum ar fi uitat esenţialul. „Oare nu cumva aştept zadarnic?" Dar nu acesta era gândul pierdut. „Să am încredere... Atunci de ce mă lasă să aştept atâta timp? Să-mi cheltuiesc puterile, să-mi cheltuiesc cantitatea de aşteptare, care e limitată... Şi când se termină, ce se va întâmpla?... Gândul pierdut era însă altul, şi ar fi fost foarte important pentru el să-l descopere chiar în clipa aceea.

Văzu în lumina slabă ce se destrăma dincolo de uşă, fiinţa cenuşie binecunoscută lui. Lupul şchiop părea să fie bolnav, şi din botul sau se prelingeau picături de sânge. Eugen voi să alerge afară, dar ştia că va trebui să se justifice, şi asta-l îngrozi şi-l reţinu. Lupul şchiop trecu în dreapta, dar reveni imediat. Eugen simţi cum îi zvâcnesc tâmplele.

— Eşti foarte tânăr, măi băiete, măi băiete, îi zicea Laura.

„Asta e o dojana a celor vârstnici, gândi cu amărăciune Eugen,

ne ceartă că suntem tineri. Eu sunt tânăr? Şi dacă sunt, ce pedeapsă merit; pentru această mare vinovăţie?" Dar Laura, de data aceasta, n-avea intenţii pedagogice, ci se arătă invidioasă pe vârsta lui, pe vârsta Mirelei; o elimină cu diplomaţie din discuţie pe Sina, apoi reveni la Eugen; se va întrema în curând, „accidentul" nu va lăsa nicio urmă asupra lui (fireşte că şi mătuşa e partizană a „sinuciderii", gândi Eugen când o auzi vorbind de „accident"), va începe să lucreze în noul său post (de ce revine mereu asupra acestui subiect? Dumnezeule, s-o fi temând că am să-i rămân pe cap!?) şi poate va avea şi el copii ca toţi oamenii aşezaţi. În dreptunghiul negru al uşii lupul şchiop se ivi iar şi Eugen văzu bine spuma sângerie ce-i picura din bot; privirile lupului erau triste; în acest timp o boare pătrunse în odaie, mişcând perdelele şi printre copaci trecu foşnetul de toamnă.

Toată lumea tresări, Sina îl privi pe Eugen, dar acesta încerca iar să recupereze gândul dinainte, foarte important pentru el. „Cât timp o să mai am puterea să aştept, fără să fac nimic? O să am puterea să nu fac nimic? Sau: o să am puterea să fac ceva? Şi atunci, cum rămâne cu iertarea? Doar eu l-am iertat! Definitiv, pentru totdeauna... Atunci de unde atâta otravă? Rămâne de văzut dacă şi oamenii ceilalţi vor ierta. Eu, acum sunt neutrii... Dar nu acesta e gândul pe care l-am pierdut..... În cadrul uşii lupul şchiop începu să se agite, ca şi cum o mare durere ar fi pus stăpânire pe el.

„Din ce cauză mor oamenii?... Poate că aceasta este întrebarea esenţială, gândul pierdut. Poate.

— O să fie foarte bine, repetă Laura, referindu-se iarăşi la viitorul lui Eugen. Vor trece toate necazurile... Nu trebuie să te gândeşti la ceea ce vorbesc oamenii...

Nu se gândise niciodată la ceea ce vorbeau oamenii despre el; pesemne că nu vorbeau de bine – acesta e destinul unui sinucigaş,

să fie bârfit – însă faptul nu-l deranja.

„Din ce cauză mor oamenii? În primul rând îţi vine greu să crezi că oamenii mor..... Îl privi pe băiatul Mirelei care dormea de multă vreme cu obrazul cufundat în perna moale şi-şi spuse că-i este imposibil să accepte că poate să moară; îi privi pe toţi cei dimprejurul mesei şi nu găsi pe niciunul a cărui înfăţişare să se potrivească cu moartea. Se gândi la alţii, şi nu găsi pe nimeni care ar fi fost bun pentru moarte. Şi nici faptul că pământul e înţesat cu cimitire, cu morminte, nu uşura asociaţia dintre om şi moarte, ci dimpotrivă. De ce mor oamenii? De data aceasta se ridică de la masă şi ieşi, dar lupul şchiop dispăruse. În răcoarea nopţii tâmplele sale zvâcniră; când reveni în cameră era palid.

— Ştiţi că s-a răcorit vremea? zise.

— Nu cumva ţi-e rău? îl întrebă Sina. Ochii tuturor îl apăsară exagerat de tare; n-ar fi trebuit să-l privească toţi dintr-odată.

— Să chemăm doctorul?

— N-are rost, răspunse, fără să ştie exact cine pusese întrebarea. Se ridică de la masă, şi pluti ca prin ceaţă până la patul unde dormea în portbebe fiul Mirelei. Se aşeză, sau căzu pe pat, mirându-se că e întuneric, probabil fusese luat curentul, dar peste o clipă văzu totuşi candelabrul înconjurat de o aureolă vineţie.

— Nu chemaţi niciun doctor... Nu e decât febra... Obişnuita mea febră... Trece repede, nu vă faceţi griji...

De ce mor oamenii? Bătrâneţea, oboseala celulelor, ţesuturile uzate... Ăsta nu e un răspuns... O amânare a răspunsului... Eu, de ce mor?.....

„De ce mor oamenii?... Simţea cum o compresă rece îi înfăşoară fruntea, tâmplele. Vocea Laurei: „A obosit... A umblat prea mult... prea repede... e încă în convalescenţă, n-ar trebui..... Vocea Sinei: „Eugen... De ce-ţi apeşi pieptul cu mâna? Te doare inima, sau ce?...

Vocea Mirelei: „Nu vă înghesuiţi împrejurul său... N-are omul aer... Lăsaţi-l să respire.... Vocea lui Achim: „Câinele ăsta de unde a apărut? Al cui o fi?... Vocea Laurei: „Doamne! Parcă ar fi lup..... Vocea Sinei: „E lupul şchiop... prieten credincios... lăsaţi-l în pace...

De câtva timp Eugen stătea cu ochii deschişi, îi vedea bine, însă imaginea părea că nu ajunge la conştiinţa lui. Ştia şi nu ştia unde se află şi ce s-a întâmplat, ba chiar părea că se vede pe sine însuşi: un străin prăbuşit pe divan, cu mâna dreaptă pe inimă. Degetele răşchirate... Ca de cadavru... Strânge degetele, omule, ce naiba! Şi şi le strânse. Şi în timp ce se contempla astfel, străin şi detaşat de sine, două amintiri, una îndepărtată, iar alta recentă, veniră în aceeaşi clipă spre el din locul întunecat unde fără îndoială se depozitează şi se uită amintirile; îl revăzu pe bătrânul infirmier cu picior de lemn din spitalul militar unde fusese evacuat de pe front, şi-şi aduse aminte de discuţia avută cu Sina, în ziua când ea venise pe neaşteptate şi-l aşteptase în grădină, legănând copilul.

— Am fost cerută în căsătorie, îi spusese Sină; un director în minister; treizeci şi opt de ani, i se prezice o carieră strălucită, probabil va ajunge ministru. Debitase frază pe nerăsuflate, şi-n acest timp se ridicase; era greu să desparţi, pe micul ei chip, comicul de tragic; „Te-ai aranjat, bravo", o felicitase Eugen, dar imediat îşi dădu seama că nu nimerise cuvintele; pe faţa Sinei apăru un fel de strâmbătură de paiaţă.

— E un om serios, adăugă, înghiţind nodul din gât, şi i-a promis mamei că mă va respecta; mama e total cucerită de el, de maşina lui, de viitorul nostru...

Eugen nu dăduse mare importanţă discuţiei, totul îi zburase din cap imediat, însă cuvintele, fiecare gest rămăseseră undeva aproape, şi iată-le acum revenind asediindu-l.

— Ei bine, Sina, înseamnă că vom juca la nuntă!

Acum exclamaţia aceasta forţată de voioşie îi apăru într-o lumină odioasă. O infamă potrivealã de cuvinte, o frază construită ca-n cărţi:: Ei bine, virgulă, Sina – multă degajare, zâmbet – virgulă, înseamnă că vom juca la nuntă – privire insinuantă – semnul exclamării!

— Cum aş putea să mă mărit cât timp există pe lume oameni ca tine?

Acestea sunt cuvintele! Principalul. Restul, umplutură. Nu era o declaraţie de dragoste, ci un suspin, un geamăt de milă. Avusese o clipă dorinţa de a fi ironic, de a-i da un bobârnac care s-o trimită rostogolindu-se până în braţele directorului ei de minister. Apoi uitase. Nu-şi mai amintise de vorbele fetei nici atunci când Laura voi să afle de ce-şi petrece Sina vacanţa în oraş. În loc să stea acasă, la ţară.

— Lucrez, o lămuri Şina, îmi fac bani pentru la toamnă. Eugen văzu că mătuşă-sa e gata să pună alte întrebări: de ce lucrează, ce nevoie are să câştige bani? Familia ei, una din cele mai cu vază din Jina, n-o poate întreţine? De aceea încercă să abată cursul discuţiei, şi reuşi.

Fireşte că între toate acestea şi bătrânul infirmier cu picior de lemn nu există nicio legătură. Moş Dambla îl urâse pe Eugen din prima clipă.

Dintr-o ciudată precauţiune, răniţilor aduşi acolo în stare gravă, nu li se spunea pe ce pământ se găsesc, în ţară ori în ţinut străin; poate se temeau să nu divulge secretul în ceruri, fiindcă majoritatea celor aduşi acolo piereau. Era un foarte straniu spital acela! Întâlneai puţini medici; infirmiere sau surori – mai de loc! Eugen fusese azvârlit într-un pat la capătul sălii arhipline; umăr lângă umăr răniţii agonizau viermuind pe saltelele umede. Moş Dambla umbla cu o găleată de ceai, turnând cu polonicul în cănile

celor ce nu crăpaseră peste noapte. „Tu, spurcăciune!... i se adresă lui Eugen, şi plecă mai departe, fără să-i toarne ceai.

— Inima? întrebă vecinul. Şi Eugen răspunse: „Inima....

— Ssst! spuse cel de alături. Eugen repetă: „Ssst!...

— Ştii de ce am spus „sst?... Nu pentru tine, nici pentru altcineva. Pur şi simplu când spun „sst... pot constata dacă mă mai doare pieptul. Azi mă doare mai puţin. Ssst! Ssst! Ssst! Sssssst! De la tata ştiu chestia cu „sst!" Oftica de la el am moştenit-o, tot aşa precum el a preluat-o de la bunicul, care la rândul său... Cred că oftica din pieptul meu are peste o mie de ani vechime, şi dacă e atât de veche, înseamnă că e şi tare. Pe tine cum te cheamă? Pe mine Laurenţiu, numai că acum numele ăsta e prea lung pentru jumătate de om; nu ştiai ca au tăiat jumătate din mine? În viaţa civilă am fost calfă la un croitor evreu, şi pe urmă hoţ de buzunare. Poate n-ai să crezi, dar hoţ de buzunare am fost, şi încă unul destul de pricăjit, n-am dat niciodată lovituri babane...

Eugen nu răspunse nimic.

— Vrei să facem schimb de impresii? îl întrebă deodată Laurenţiu.

— Vreau...

— Foarte bine! Spune-mi tot ce vezi tu din locul tău!

— Ce să spun?

— Povesteşte-mi ce vezi!

— Văd un păianjen...

— Un păianjen? Interesant. Povesteşte-mi tot ce ştii despre el. Cum arată, ce face...

— Stă...

— Şi cum e? Baban, frumos?

— E slab. Scheletic.

— Săracul. Pesemne visează de mult timp la o muscă grasă cu

suc dulce. Şi stă nemişcat?

— Absolut nemişcat.

— Am citit o carte cu nişte tipi care dresaseră păianjeni... Cunoşti cartea aceea?

— Nu-mi amintesc...

— Erau daţi naibii şmecherii ăia! După ce au reuşit cu păianjenii s-au apucat să dreseze o cheie; voiau s-o înveţe să se răsucească singură în broască, şi cred că au şi reuşit, numai că mai departe cartea era ruptă şi nu am mai putut găsi nicăieri continuarea... Ce mai vezi, în afară de păianjen?

— Nimic. Absolut nimic.

— Nu se poate! Trebuie să mai fie şi altceva.

— Da. Este şi altceva. O crăpătură în zid.

— Interesant! Cum e?

— Nu e interesant de loc... Porneşte chiar din colţ...

— Ssst!

Eugen tăcu.

— Nu pentru tine am sâsâit. Mi-am controlat oftica. E bine. Continuă, dragul meu...

— Porneşte chiar din colţ, se arcuieşte puţin, şi pe urmă se termină.

— Dar cu ce seamănă?

— Cu ce vrei să semene o crăpătură în perete?

— Acolo unde zici că se arcuieşte... se rotunjeşte... Nu seamănă acolo cumva cu un şold, cu un cur de muiere?

— Cu un şold, nu, dar cu ce-ai spus după şold, seamănă.

— Nu poţi întinde mâna până acolo? Ţi-aş da un creion şi ai desena şi cealaltă fesă... Pe urmă te-ai uita şi mi-ai povesti cum e muierea... de deasupra ta.

— Nu pot să mă mişc.

— Păcat. Cu o femeie lângă noi, chiar desenată pe zid, ar trece vremea mai uşor. Ce mai vezi, altceva?

Eugen, obosit, nu răspunse.

— Sunt mai bogat decât tine... zise Laurenţiu. Eu văd două frunze, şi amândouă frunzele sunt suficient de mari, tocmai bune de pus la Evă... Ia te uită la ele cum se zbat de vânt, numai de n-ar cădea, că rămân sărac. Spune şi tu ceva, că pe mine mă doare gura.

— Ce părere ai despre sfârşitul lumii? auzi iar vocea lui Laurenţiu. Ca speriat, păianjenul se replie spre vizuină. Lungile lui labe albicioase, aproape străvezii, mai pipăiră o secundă aerul, apoi dispărură.

— Sfârşitul lumii ar pica acum tocmai la ţanc, vorbi iar pungaşul.

— N-ar strica niţel sfârşit de lume, răspunse cu greu Eugen. Apoi îl întrebă deodată pe Laurenţiu: Tu ce grad ai?

— Dar tu?

— Soldat... Înfanterist.

— Prostule! zise pungaşul. Soldat, infanterist... Toţi cei de aici suntem soldaţi... Înfanterişti... d-ăia de care ne târâm prin noroi.

— Să te mai întreb ceva, zise Eugen. Dacă ţi-ar băga acum o femeie în pat, ce-ai face?

Pe coridoare se rostogoli un vas metalic şi o voce groasă trimise în mă-sa jumătate din omenire.

— Ei, ce zici? întrebă pungaşul.

— Despre ce?

— Despre ăia care au dresat păianjeni, şi pe urmă s-au apucat să dreseze şi cheia, să se învârtă singură în broască... Ce zici, au reuşit?

— Eu de unde să ştiu? De ce n-ai căutat sfârşitul cărţii?

— Am umblat după el vreme de doi ani... Pe urmă n-am mai

avut vreme să-l caut fiindcă m-au trimis la mânăstire, pe şase luni.

Puţin mai târziu, un infirmier, nu bătrânul cu picior de lemn, ci altul mai tânăr, voinic şi negricios, intră în salonul lor şi strigă: „Atenţiune, atenţiune, atenţiune!... Stătea lângă uşă, şi pesemne era foarte înalt; altfel Eugen n-ar fi putut să-l vadă. „Atenţiune, atenţiune, atenţiune!" Şuierul vântului deveni strident. „Vai de frunzele mele... Ssst! Sssst! Ssssst!... îl auzi pe Laurenţiu. „Atenţiune! Aaaa...!... Mortul din celălalt colţ era scos de doi bărbaţi muşchiuloşi, goi până la brâu. Îl ţineau de mâini şi de picioare, ceea ce era curată porcărie de vreme ce existau tărgi, şi ieşind îl izbiră tare cu ceafa de uşă. „Atenţiune, atenţiune! strigă infirmierul înalt, oprit în uşa. Pregătiţi-vă pentru un sfârşit al lumii parţial."

— Ssst! Sssst! făcu Laurenţiu.

„Această parte a scoarţei terestre s-a desprins de planeta mamă şi peste două ore se va ciocni cu planeta Baurus".

Eugen nu-şi amintea să fi învăţat despre planeta Baurus; probabil fusese descoperită cu această ocazie. După un timp bolnavii începură să părăsească paturile, apropiatul eveniment le dăduse puteri; unii se bărbiereau, ţinând oglinjoarele în palmă şi încercând să se facă fercheşi, în puţina lumină ce venea de afară.

— Ei, prietene, zise Laurenţiu, tu nu te pregăteşti?

Ar fi vrut să întrebe cât de mare era porţiunea de scoarţă desprinsă, şi-l mai interesau unele amănunte cu privire la planeta Baurus, însă fireşte că nimeni dintre cei de faţă nu l-ar fi putut lămuri. Între timp se întunecase mult; fără îndoială că Baurus, apropiindu-se, acoperise soarele; lumina aceasta gălbuie, cu dungi vineţii, de la Baurus provenea. Bolnavii care nu se puteau ridica singuri, erau scoşi de cei doi bărbaţi atletici, goi până-n brâu. Ei veneau acum spre Eugen să-l apuce de mâini şi de picioare spre a-l

târî afară, dar Moş Dambla interveni: „Pe el, nu. El rămâne aici”. Şi infirmierul cu picior de lemn se hlizi către el: „Tu, spurcăciune!” Ssst! Sssst! Sssssst!!!” făcu Laurenţiu. Patul se prăbuşi sub el, Eugen se temu să nu treacă prin scoarţa subţire a pământului, şi să cadă înapoi la planeta mamă, izbitura ar fi fost mortală, şi temându-se, deschise ochii şi auzi un vaiet îndepărtându-se ca o grindă pe acoperişuri de tablă.

— Ce s-a întâmplat?

— Un mic cutremur, zise pungaşul. Dormeai?

— Nu.

— Ba dormeai. Te-am auzit vorbind în somn... despre cineva care se cheamă Baurus.

— Planeta Baurus... Chiar a fost cutremur?

— Ai făcut în viaţa ta poezii? întrebă pungaşul.

— Nu, niciodată.

— Da se poate? Nici fetelor nu le-ai scris poezele?

— De ce să le scriu fetelor poezele? se miră Eugen, vag iritat.

— Ca să le dai gata, altfel pentru ce?

— Din ce parte a venit cutremurul? întrebă Eugen.

— Din toate părţile... Ssst! Sssst! Sssssst!!!

— Ssst! Sssst! repetă Eugen.

Artista care vizită spitalul era o târfă bătrână cu vocea răguşită.

— Tu o vezi? îl întrebă Laurenţiu.

— De loc. Cum e?

— O splendoare! Talie mică, şolduri babane şi nişte ochi... nişte ochi!

— Are vocea cam răguşită, observă Eugen, între două cântece. N-o fi aşa de tânără...

— N-a trecut de douăzeci şi cinci, pun mâna-n foc...

De ce mooor oameniiiiii,
Oamenii, sărmaaanii,
Când nu mor steleleeeee,
Şi luna şi soarele?!?

— Laurenţiu! Ce faci?

Pungaşul nu-l auzi, dormea adânc, sau poate murise. Poate murise.

Caii începuseră să alerge pe sub pământ, de la mari depărtări, apropiindu-se. Mai târziu sucise şi răsucise pe toate părţile acest gând, iluzia aceasta. Poate că era pe jumătate aţipit – oricum auzise galopul apropiindu-se. Caii. Bătând cu copitele pe sub pământ, fiindcă un galop terestru ar fi sunat desigur altfel. În orice caz văzuse caii, gonind cu capetele în jos, prin pământ, pe sub linia pe care o numim suprafaţă. Numai că aceşti cai goneau sub pământ, cu picioarele în sus, şi fiindcă treceau prin umbră erau şi ei negri cu toţii, încolo frumoşi şi mândri, cu gâturile subţiri şi lucioase şi ochii mari, injectaţi de sânge; în cavalcadă auzi şi nechezatul celui din frunte ce părea că-i cheamă să se grăbească; brusc herghelia se topi, ca dusă de apă, şi apa – da, apa! – preluând parcă energia galopului, puse în mişcare mari valuri verzi, puţin mocirloase; în orice caz, erau nişte valuri grele şi de o formă deosebită: ca nişte turle uşor înclinate în direcţia înaintării lor. Bezna fu sfâşiată de o linie albicioasă, ca un fulger leneş ce se încolăcea pisiceşte undeva în dreptul zidului din faţă: urla un câine, sau un lup, sau numai viforniţa, era greu de spus. Galopul continua.

„De ce mor oamenii, oamenii, sărmanii, când nu mor stelele, şi luna şi soarele?” Cântase cineva alături, sau poate cântase el în

gând? Poate se trezise Laurenţiu cu poftă de cântat.

— Hei! Amice! Dormi?

— Nu; mă trezii chiar acum. Ce-i cu tine, te simţi rău?

— Tu cântai înainte?

— Ce să cânt? Ai înnebunit?

— Dar... Ascultă, ascultă Laurenţiu, tu auzi ceva?

— Nu aud nimic. Pe burta mea se plimbă un păduche gras... Mă întreb cu ce s-o fi îngrăşat.

— Îmi pare bine că te-ai trezit, mi se părea că am rămas singurul om de pe pământ.

— Fiecare dintre noi e singurul om de pe pământ; şi eu şi tu şi toţi.

— Mare filosof eşti!

— Meseria, ce vrei! Când stai ceasuri întregi pândind să-ţi pice-n palmă câte un muşteriu... Ssst! Sssst!

— Ce-i? Ai auzit şi tu ceva?

„De ce mor oamenii? Din pricina rănii vei muri, din pricina degerăturilor, sau din alte motive? Probabil din alte motive. Toţi cei ce mor, mor din alte motive, şi nu datorită cauzelor pe care le presupun îndeobşte oamenii. Şi fiecare om are un motiv special ca să moară, numai al lui". „Motivul meu care e? Ştiu care e? Ştiu. Eşti foarte înţelept, băiete! Îţi închipui că ştii foarte multe. Ce ştii? Ia să vedem, ce ştii? Pune cărţile pe masă. Nu trişa. Nu tri.....

Undeva sub pământ ceva se desprinse, se despică; ceva imens, întunecat, se dublă, se triplă, se lăţi. „Ajutooor! Ne bombardeazăăăă!"

„Ne bombardează pe dedesubt, e cutremur idiotule!"

„Lumina! Repede lumina!...

„Ce lumină îţi trebuie, chiorule!...

A doua zguduitură, şi următoarele legănară cu destulă fineţe

pământul. Toată lumea se trezi. Cineva întreba mereu dacă pe acolo sunt dese cutremurele. O nouă vibraţie, şi mai uşoară, păru să încheie valsul lent din noaptea aceea.

Medicul de gardă trecu prin sală, legănând felinarul.

— V-aţi speriat, băieţi?

— Nu, domnule doctor! Noooi?

Mereu aceeaşi voce, care ia cuvântul în numele tuturora. O voce agasantă, spartă. Când pică vreo inspecţie, se pune automat întrebarea: „Sunteţi mulţumiţi? Mâncarea e bună?" Nimeni nu e mulţumit, iar mâncarea e îngrozitoare, dar vocea se ridica imediat: „Foarte mulţumiţi, ne simţim foarte bine, mâncăm pe săturate!...

— Şi cu moralul, cum stăm?

— Minunat, domnule colonel! De aici ne întoarcem înapoi pe front, abia aşteptăm!

E un omuleţ ajuns cine ştie cum acolo; are o plagă pe spate; faţa lui, suptă, pare de sfânt. Cretinismul lui e de necombătut. Acolo unde se strânge o mână de oameni nenorociţi, se iveşte totdeauna şi o astfel de voce cretină, îşi zice Eugen. E mai tare decât toţi, îi doboară, îi pune la pământ.

„Ssst! Sssssst! Sssssst!!!...

„Care p... m... sâsâi acolo?"

„Eu, mă p...; îmi controlez oftica. Dacă nu-ţi convine bagă-te în ceea mâne-ta".

Medicul de gardă reveni cu trei infirmieri, printre care şi Moş Dambla. Trecu lumina felinarului pe pereţi. „O să ţină, o să ţină, n-aveţi grijă!... se auzi vocea.

10: Şi totuşi, de ce mor oamenii?

— Sst, făcu Laurenţiu. Sssst, sssst!

— De ce nu dormi? întrebă Eugen.

— N-am somn... S-a dus, s-a topit, s-a terminat... Simţi? Parcă miroase a ars...

— Miroşi tu a rahat, zise vocea. De ce faci panică? De ce nu-i laşi pe oameni să doarmă? Lasă că te ştiu eu cine-mi eşti!

Mai departe, în alt capăt, cineva începu să bolborosească prin somn... Cuvintele fără şir se transformară într-o litanie. Omul cântă. Deodată, toate paturile şi obiectele rămaseră în aer. Pământul coborî, dar înainte ca lucrurile desprinse să-l ajungă din urmă, pământul veni în întâmpinarea lor, izbindu-le, că săriră dracului înapoi în aer. De trei ori se săltă pământul şi toată clădirea pârâi. Brusc se înstăpâni liniştea şi doar clopotul se auzi dăngănind. Câţiva din răniţi fuseseră aruncaţi din paturi şi se zvârcoleau pe jos. Doi sau trei se târâră spre uşă. Pe coridoare alergau sanitarii. Se produse un vuiet scurt, ca şi cum pământul ar fi icnit, dar nu urmă nicio mişcare.

— Gata, s-a terminat, liniştiţi-vă! urla unul din medici. Răniţii căzuţi din pat fură ridicaţi şi oblojiţi. Unul murise şi-l scoseseră afară. Putoarea era groaznică, se scăpaseră pe ei. Abia ora două. Peste o jumătate de ceas zguduiturile începură lent şi fără vuiet subteran. Continuară câteva minute. După o scurtă pauză, odată cu vacarmul, trei lovituri scurte, tăioase, una după alta, făcură să se prăbuşească o aripă a spitalului. Ciudat, fuseseră mai slabe decât cele dinainte. Se auzeau urlete. Vuietul subteran se îndepărtă puţin. „Tremblement de terre", gândi Eugen. Când învăţase la liceu termenul franţuzesc, rămăsese înspăimântat. Suna mai sinistru decât pe româneşte. Răniţii erau scoşi afară în ger, aşezaţi pe zăpadă. Aici începeau să îngheţe, să piară. Tot aia. Laurenţiu

era penultimul, iar Eugen ultimul din şir. Văzu în beznă cum era dus patul pungaşului. „Gata!” strigă cineva. Era vocea lui moş Dambla. „În salonul acesta nu mai e nimeni”. „Şi eu?!” strigă Eugen. „Eu? Eu? Eu?” „Tu, spurcăciune” se întoarse spre el Dambla. Şi apoi fugi. Nu mai intră nimeni în sală. Eugen rămase singur. „Păianjeni!” urlă el, numai ca să dea drumul la voce, să se trezească. „Păianjeni, ajutooor!” Nu simţi zguduirile dar auzi pietrele zidurilor scrâşnind oribil; un perete se prăbuşi.

„Dar eu!? zbieră Eugen. Pe mine cui mă lăsaţi? Dar eu, eu, eu???... Ceva, ca o gânganie, începu să i se învârtă pe piept. Un şobolan?

— Eu sunt clopotul! zbieră Eugen. Eu sunt păianjenul! Nu sunt cutremurul! Tremblement de terre!

Şi văzu stelele. Se prăbuşise tavanul, fără să-l fi atins? Întinse mâna cât putu: zidul era încă lângă el, întreg. Stelele.

— Eu sunt clopotul, eu sunt cutremurul, şi eu sunt steaua de colo. Eu sunt stelele! urlă Eugen. Va trebui să mă împart în două, să fac din mine un bărbat şi o femeie ca să populez iar pământul infam. Altă soluţie nu există. Care parte a mea poate fi transformată în femeie? Vom vedea. Eu sunt clopotul. Ce se aude? Ssst! Sssst! Domnule căpitan, de data aceasta, cred că-mi veţi permite să plec. Ninge peste mine, din stele, şi se aud paşii cuiva. Sssst! Pe întregul pământ e linişte, morţii tac, limbile lor au devenit înţelepte. Va încerca să mă sugrume şi pe mine. Simona, dragostea mea. Dragostea mea, dragostea mea, dragostea mea... Jumătate din trupul meu să se prefacă în Evă. Mai bine în Simonă. Şi cealaltă jumătate să se culce cu ea. Vom face nenumăraţi copii şi-i vom trimite să cucerească pentru a doua oară pământul, cu spada şi ghioaga. Sssst! Va încerca să mă sugrume, dar am să rezist. Dacă pier şi eu, pământul rămâne fără oameni. Fără clopot. Fără

cutremure. Eu sunt cutremurul, şi eu sunt cel care... Un pas... Al doilea pas... Al treilea pas... Acum îl aud bine cum se apropie. Am să rezist! Se apropie într-adevăr. Va încerca să-mi sfarme gâtlejul cu mâinile ciolănoase: mâinile acelea au desfundat nenumărate veceuri prin toate spitalele militare ale pământului. Bătrânul infirmier care mă urăşte. El este. S-a oprit, pândeşte, şi iarăşi va face trei paşi. Stă cu mâinile întinse, gata să mă apuce de gât. Va trebui să rezist, altfel... Sunt singurul om de pe pământ... Am să rezist! De ce vrea să mă omoare? De ce mă urăşte? A mai făcut trei paşi, îi aud respiraţia. De ce mă urăşte? De ce vrea să mă ucidă? N-am pe cine să chem într-ajutor. Va trebui să rezist singur. De ce mă urăşte? De ce mă urăşte? De ce mor oamenii?

De ce mor oamenii?

De ce mor oamenii?

De ce mor oamenii? De ce m...?

11. Ceea ce trebuie să duc cu mine

Simţi apoi o chemare din stânga, şi se îndreptă într-acolo. Dealul acesta cu mii de cotloane şi cărări tainice, izvoare şi peşteri, totdeauna plin de chemări. Privi înapoi, văzu oraşul până la marginea tivită cu ceaţă albăstruie şi, chiar sub deal, apa şi pajiştea verde, şi trupurile albe şi dezgolite ale femeilor întinse la soare; ascultă iar ca să audă chemarea şi merse încet până ce ajunse. Aşezat în iarbă, nici nu încercă să restabilească legătura pe care timpul o tăiase demult. Era legat de locul acela, indiferent ce se petrecuse acolo – şi din nou auzi de deasupra altă chemare şi alergă într-acolo. Era un alt loc, între doi brazi tineri, care încerca

zadarnic să-i povestească despre întâmplări uitate. Auzi două chemări simultane, din două direcţii opuse, şi rămase nemişcat. Chemările nu se mai repetară. Când porni pe cărare în sus, simţi de la o vreme că ramurile unui fag se mişcă fără motiv în spatele lui. Privi înapoi: aşa era, se mişcau fără motiv, fiindcă nu sufla nicio adiere. Dar asta nu i se întâmplă prima dată. Totdeauna în pădure câte un copac învie şi începe să se mişte după ce ai trecut, fără să-l bată vântul.

„Şi locul acesta, şi celălalt, şi toate locurile care mă cheamă, trebuie să le duc cu mine, oriunde aş fi, oriunde aş pleca... Între om şi loc se stabileşte brusc o înrudire, există anumite momente care favorizează ciudăţenia aceasta şi din momentul acela sunt legaţi – omul de locul acela, mai mult chiar decât de locul viitorului său mormânt. Există în pădure stejari care-mi sunt fraţi, şi când câte unul cade sub trasnet durerea e mai mult a mea, o simt oricât de departe ar fi... Acesta e un gând care m-a neliniştit încă din copilărie... Şi stejarii care-mi sunt fraţi trebuie să-i duc cu mine, oriunde aş pleca, chiar şi-n fundul infernului".

Când coborî de pe deal rămase pe coasta abruptă, chiar deasupra ştrandului; de acolo-i vedea bine pe toţi, ascuns, între firele mlădioase ce tremurau împrejur. Este uluitor să descoperi mereu că fiecare tulpină şi fiecare frunză îşi au viaţa lor, iar noi nu ştim nimic despre asta, poate, fiindcă ne-am pierdut candoarea prea devreme...

Râul curgea liniştit şi mare în locul acela de sub deal şi femeile înotau ca broaştele, ţipând subţire şi stropindu-se; era foarte cald, din soare curgeau zemuri galbene şi porumbeii îşi lepădau fulgii unul câte unul. Eugen privea în jos, iar în spatele său dealul fremăta de chemări.

Îl urmări cum intră în apă, cam burtos, dar nu lipsit de vigoare.

Înota azvârlindu-şi braţele scurte, printre femei, iar fetiţa intrată în râu până la buric striga după el, îi cerea s-o ia acolo la apă adâncă. Soţia lui, mama fetiţei, stătea nemişcata pe mal şi părea într-adevăr lipsită de orice urmă de vlagă. O femeie ştearsă, suptă, absentă, care nu mai era necesară nimănui, nici măcar copilului ei care-şi diviniza tatăl. TATĂL ieşi pe mal şi-şi îndreptă chiloţii de baie, apoi luă fetiţa pe umăr şi alergă cu ea prin iarbă, la trap. Burta i se scutura în sus şi-n jos. Eugen simţi că fetiţa cu părul decolorat şi ochii mari şi luminoşi îi este dragă, şi regreta că ea are un astfel de tată, şi regretă dezamăgirea din viitor a fetiţei. Ar fi vrut s-o ia el pe umăr şi să alerge aşa prin iarbă... Bumerangul... Se întoarce asupra mea, ca întotdeauna. Fetiţa se întinsese pe nisip, era subţire, slabă, fără forme încă, numai părul i se revărsase feminin împrejurul capului. Viitoare femeie. În braţele unuia. TATĂL îi spuse ceva mamei, care confirmă, la fel de absentă. Toată viaţa n-a făcut altceva decât să confirme, să spună da. Pe urmă fetiţa alergă să se joace cu o minge roşie, iar TATĂL fu înconjurat de câţiva bărbaţi care-l ascultau cu stimă şi interes. El are întotdeauna ceva interesant de spus. Eugen se întinse pe spate şi închise ochii, dar râul se mută din loc, aşa că putu urmări cu pleoapele lăsate trecerea apei şi zbenguiala femeilor. Printre ele era una tânără, cu părul auriu roşcovan, cu trup de zeiţă. I se părea aproape neverosimil că o cunoaşte şi că ea fusese soţia lui. Cea care-şi petrecuse nopţile alături de el, un an sau doi, iar apoi îl veghease nopţi întregi la spital, în vreme ce el murea. Cea căreia îi spusese poveşti despre lupul şchiop şi care la rândul ei îi repovestise poveştile. O urmări cu ochii închişi cum iese din apă. Haide! E timpul! Aşează-te pe pătura bărbatului singuratic de colo, nu-mi mai fi credincioasă! Haide, zeiţă roşcovană! Uită poveştile despre lupul şchiop. Du-te cu altul, du-te, du-te, du-te!...

Când deschise ochii şi privi în jos, văzu că TATĂL o ţine pe fetiţă de mână, într-un grup de bărbaţi, toţi masivi şi ieşiţi din tinereţe, iar lângă ei stă o ţigancă tânără cu fustă lungă, roşie; ţiganca vru s-o apuce pe fetiţă de mână, dar TATĂL râse şi o trase înapoi. Ţiganca ridică privirea şi-i spuse ceva, iar TATĂL râse iar. Toţi bărbaţii aceea importanţi râseră cu poftă. Ţiganca voi să plece, iar unul din bărbaţi o chemă, şi-i întinse palma. Ţiganca refuză; în schimb făcu un gest spre fetiţă. Poate voia să-i ghicească doar ei. Poate voia să-i ghicească doar fetiţei, Monais, Laivis, Ilbis, Anoidis, Nais. Monais, Laivis, Ilbis, Anoidis, Nais, repetă Eugen.

Acum parcurse tot drumul mergând încet, la pas. Altădată străbătea cei opt kilometri dintr-o goană, fără să se oprească, purtat parcă de un ritm sălbatic, străin lui, dublat de o forţă pe care de fapt n-o avea. Ieşi din oraş pe lunga şi întortocheata uliţă a Aurarilor şi urcă pe cărarea ce însoţea vechiul drum până ce ajunse printre colinele înflorite deasupra cărora se legănau ciocârliile. După ce trecu de cele trei movile rotunde, poate trei morminte, ajunse la izvorul Monais, primul din cele ce răsăreau pe drumul spre Vârşeţ. Bău apă şi se odihni în iarba înaltă, mişunând de fiinţe în care trăia duhul vântului. Pe colină, în dreapta, în mijlocul unei păduricii scunde, câteva stânci sure, ca nişte ziduri zdrenţuite, împrejmuiau platoul unde trăiseră pământenii înainte de tătari; aceştia arseseră satul şi oamenii s-au dus în codrul dimprejurul Cheilor Vârşeţului, unde n-au mai putut pătrunde tătarii, şi nici alţii; clopotele bisericii zăceau şi acum îngropate aici, în preajma izvorului Monais, dăngănind în fiecare noapte. Căutătorii au încercat să le dezgroape, dar n-au fost suficient de îndrăzneţi, n-au săpat destul, fiindcă puternicele clopote coborâseră câte un strat, la fiecare sută de ani, spre mijlocul pământului.

Iar înainte de trecerea tătarilor, într-o vreme când nopţile cu

lună erau doar un vis absurd, fiindcă luna încă nu răsărise pe cerul Pământului, aici au spumegat valurile celei mai vijelioase mări.

Eugen ajunse la izvorul Laivis, şi-şi stropi faţa cu apă rece, şi pieptul, privind spre casa singuratică. Un măgăruş melancolic se învârtea împrejurul parului, făcând să sune cu copitele clopoţeii albaştri pe lujere subţiri. La poartă ieşi stăpânul casei singuratice şi privi spre Eugen, fără să-l recunoască; apoi cercetă cerul căutând o urmă de nor; Eugen trecu la o sută de paşi şi salută, dar omul tot nu-l recunoscu, aşa că se simţi scutit de a răspunde. Ţârâiau greierii şi tot pământul era presărat de cuiburi şi flori.

După sunet ştiu că se apropie de izvorul Ilbis, cel mai subţire, în unda căruia se zbenguie dungi aurii. Dacă iei o vidiră[1] cu apă din acest şuvoi şi o laşi să se zvânte în lumina soarelui, poţi culege de pe fund praf strălucitor; nimeni nu încercase, se vede că nimeni n-avea nevoie de aur. Mai departe, la izvorul Ahoidis, oamenii nu poposeau fiindcă ţâşnea dintr-o adâncă mlaştină otrăvită; nu se opri nici Eugen, cu toate că ştia cât de gustoasă şi rece e apa. Voi să ocolească şi izvorul Nais, dar acesta se luă pe urmele lui. Se prefăcu un timp că nu-l vede. Întâlni două femei din Vârşeţ şi făcu schimb de zile bune. Izvorul Nais, tot pe urmele lui, până ce bău. Şi-n timp ce bău, aplecat, auzi prin pământ clopotele ce dăngăneau de sub izvorul Monais şi fu adânc fericit. Şi asta trebuie să duc cu mine, oriunde aş fi, oriunde aş pleca. Şi-n timp ce privea în vale cabana, chiar în gura cheilor, îşi aminti de maică-sa. Şedea alături, tânără.

— Îmi pare bine că te-ai mai înzdrăvenit, zise Simion. Ce-i pe la oraş?

— Mai există.

---

[1] Vidiră – videră – videre = vadră; doniţă; hîrdău; găleată de lemn.

— Ce-ai zis?

— Că oraşul mai există.

Rămăsese tânără, aşa cum fusese îngropată, şi când o aşează alături de părul cărunt şi ţepos al lui Simion nepotrivirea sări în ochi. Nu e bine ca oamenii să moară tineri. Fiindcă rămân tineri, nu îmbătrânesc în rând cu ceilalţi. Mai târziu se simţi fericit că trăieşte şi că e sănătos tun. Aerul de acolo îi făcea o poftă de mâncare straşnică. După amiază sosiră la cabană turişti, şi-n vreme ce Eugen înfuleca masa de prânz pentru a doua oară, în sala de mese intrară Nedumeriţii.

— Acum ce facem?

— Bem bere şi pornim în Chei, răspunse alt nedumerit.

— Uite-l, zise Trecătorul, cel care înfulecă a trecut pe lângă izvorul Anoidis şi a refuzat să bea.

— Lăsaţi-mă în pace azi, ceru Eugen.

Ferestrele cabanei se zbăteau, vântul pornise din senin, şi simţi febra. Trecătorul se aşează la masa lui şi-l privi cum mănâncă. Nu mai avu chef de nimic, se ridică de la masă. Aplecându-se la fereastră, îl văzu pe Desetin, a cărui barbă parcă se rărise în ultimii ani; bătrânul se adăpostise de ploaie şi privea tăcut culmile înnegurate, fumând. Ploaia trecu, dar Desetin îşi aprinse ţigara şi-i vorbi, simţindu-l în spatele său, la fereastră:

— Vezi, Eugen, aburii ce ies din pădure? E semn că va ploua...

Eugen ştia ce semn sunt aburii de după ploaie, dar se mira iar:

— Da?

— Da. Aburii deasupra pădurii ves...

Trecătorul îl bătu pe umăr. Eugen nu se întoarse spre el. Trecătorul ciocni ceva în spatele său, un pahar de o sticlă probabil.

— Nu trebuie să... zise el. Beau în cinstea ta, Eugen, şi a izvorului Nais.

— Aş vrea puţină linişte, ceru blând Eugen.

— Te crezi iarăşi la spital?

— Da de unde...

— Nu, eu vorbesc de spitalul înzăpezit în care ai fost lăsat să mori singur.

— Dar eu nu vorbesc nici despre asta măcar!

Luminosul îşi vârî obrazul în ochii lui Eugen.

— Leapădă masca, zise, şi rânji.

— Continui să sper, răspunse Eugen.

Luminosul cu obrajii contractaţi, se îndepărtă.

— Tată! urlă Eugen. Scoate de aici banda asta de beţivi! Altfel... Simţi în inimă o durere ascuţită ce-l făcu să-şi piardă respiraţia.

— Vezi, râse Absurdul, dacă mănânci prea mult te doare inima. Lăcomia strică inima!

Şi durerea trebuie s-o duc cu mine, oriunde aş pleca – şi iar, în momentul acela, o văzu pe maică-sa, parcă şi mai tânără.

— Îşi închipuie că cele cinci izvoare sunt ale lui, comentă Aiuritul. La masa vecină turiştii îşi umpleau paharele cu berea adusă de Simion.

— Directorul adjunct Micudoiu este un om minunat, şi-n curând va fi uns director plin, observă Pătatul.

Eugen şedea încovoiat pe scaun apărându-şi cu putere inima. Desetin se ridică până la fereastră:

— Ploaia a stat, dar va porni iar, vezi aburii ce se ridică peste pădure?

— Îi văd, răspunse Eugen.

— E semn neîndoielnic de ploaie...

Prin fereastra de deasupra sa Eugen văzu cerul albastru, complet senin.

— Şi cerul trebuie să-l duc cu mine...

În drum spre intrarea în Chei întâlni cei patru măgăruşi ai morarului, încărcaţi cu saci ce miroseau a mălai proaspăt măcinat.

— Măgăruşul unu, măgăruşul doi, măgăruşul trei, măgăruşul patru, îi atinse în treacăt Eugen.

Începu să cânte cucul.

— Unu, doi, trei, patru... Mai am patru ani de trăit. După un timp, cucul se auzi iar.

— Unu, doi, trei... opt, nouă... cincisprezece, şaisprezece... douăzeci şi cinci... Mai am douăzeci şi cinci de ani de viaţă. Frumos... Cucul începu altă serie... şaptespreceze, optsprezece... Optsprezece ani de trăit. Suficient. Cucul strigă iar, de patru ori.

— Tare nehotărât eşti, cucule!

Mergea încet; era către seară când ajunse sub Hornul Diavolului; păsările mici şi iuţi săgetau împrejurul turnurilor albe şi cenuşii; când şi când, între ele se ivea uliul, cu aripi arcuite; păsările îl atacau, ţâşnind din toate părţile. Eugen voi să pornească înapoi, spre cabană, i se făcuse iarăşi foame... Îşi zise că va urca doar puţin, să vadă mai de-aproape iuţile păsări, în amurg. Mai era mult până când ceaţa va înconjura Hornul. Se descălţă şi trecu apa călcând pe bolovanii albi ca nişte cranii de Luminoşi şi Absurzi. Inima nu-l mai durea, aşa că urcă destul de uşor până la primul platou, şi de acolo privi spre al doilea. Razele sfâşiate ale soarelui se strecurau printre crăpăturile stâncilor, alcătuind stranii evantaie luminoase. Nu era deloc convins că-l vor ajuta puterile, totuşi încercă. Alese urcuşul cel mai uşor, binecunoscut, pe un fel de albie aproape verticală, unde se putea sprijini însă de ascuţişurile de piatra, ca nişte trepte. Se opri să respire, să mai prindă puteri. Păsările nu-şi încetau zborul, deasupra, sus. Ştia bine că oricât ar urca nu se va apropia simţitor de ele, şi totuşi ţinea să încerce încă odată, în seara aceea, înainte de venirea ceţii. Într-un răgaz privi jos

şi i se păru că vede pe poteca de stâncă, între podurile suspendate, o fiinţă cenuşie ce se strecura cu sfială. Avu speranţa că e lupul şchiop, dar în momentul acela umbra înghiţi fundul văii şi nu mai văzu nimic.

Urcă iar, constatând cu tristeţe că încă nu se refăcuse suficient: era abia la jumătatea drumului, iar mâinile şi picioarele îi tremurau îngrozitor.

Deasupra, păsările îşi continuau jocul. Se opri iar să-şi tragă răsuflarea, şi îmbrăţişă dintr-o privire imensa împărăţie de piatră. Păcat că într-o bună zi o să se prăbuşească totul, piscurile, Hornul Diavolului, şi păsările, odată cu el... Păcat.

Trebuia să treacă peste un prag orizontal, era punctul critic. Se agăţă cu mâinile, săltându-se încet; reuşi. Se întuneca tot mai mult, nu era cuminte ceea ce întreprinsese el în seara aceea. Nu se refăcuse suficient, ar fi trebuit s-o ştie. Când ajunse pe al doilea platou era lac de sudoare şi tremura din tot corpul. Se temu că nu va mai putea coborî, apoi uită. Nu, nici de data aceasta păsările nu erau mai aproape. Şi totuşi era bucuros că încercase să urce spre ele, şi întinse mâinile în sus, într-un ciudat gest patetic, dar în momentul acela se dezechilibră puţin, şi fu gata să cadă.

Avu impresia ciudată că două mâini negre, ca nişte ghiare, se aşezaseră pe umerii lui. Cutremurat de teamă privi înapoi, nu era nimeni. Răsuflă adânc. Privi iarăşi spre păsări, chemându-le să se apropie de el. Dincolo de păsări văzu primele stele. „Eu... voi!..." strigă Eugen, aproape fericit, când senzaţia dinainte se repetă. Fu gata să-şi piardă echilibrul, privi înapoi, parcă nu era nimeni. Şi această spaimă trebuie s-o duc cu mine, oriunde aş pleca. Simţi cât îi este de foame. Privi iar înapoi, ca să scape definitiv de obsesie.

Nu văzu nimic, dar mâinile negre, cu degete încovoiate ca nişte ghiare, se aşezaseră într-adevăr pe umerii lui.

12: Sor cāses māri sā tau?

Prin oraş trecea un câine lup, stârnind curiozitatea, fiindcă semăna mai mult cu un lup decât cu un câine, şi fiindcă era şchiop. Se uita la oameni, drept în ochii lor, cu o curiozitate ce nu trecu nebăgată în seamă. Cu un ochi critic părea să privească lupul şchiop toate instalaţiile oamenilor. Dar şi binevoitor, indulgent. Copiii, care nu bănuiau că e lup, se luau după el, şi unii reuşiră să-l mângâie. Lupul şchiop acceptă mângâierile şi merse mai departe.

După un timp ajunse la marginea oraşului, şi-şi continuă drumul cu acelaşi pas înţelept.

Aşa ieşi în cele din urmă din oraş. Doi corbi ce şedeau pe marginea drumului, croncănind în pace, îl urmăriră câtva timp cum se îndepărtează pe poteca de sub coasta dealului.

— A fost un câine lup, spuse primul.

— A fost lup sadea, zise al doilea.

— Dar era şchiop...

— Da, era şchiop...

— Era câine lup...

— Era lup...

— Şchiop însă...

— Şchiop, da...

— Câine...

— Lup...

— Îţi spun că a fost câine...

— Şi eu îţi spun că a fost lup...

— Şchiop...

— Şchiop...

— S-a dus...

— Nu-l mai zăresc...

Şi de atunci, nimeni nu l-a mai văzut niciodată pe lupul şchiop...

(Din basmele pe care le-a povestit Eugen, Silviei, şi pe care Silvia i le-a repovestit lui Eugen).

Autobuzul ce făcea cursa până la Vârşeţ pleca la şase dimineaţa. Era o bătrână rablă, sacrificată de mult pentru drumuri imposibile; după primul kilometru motorul se încingea atât de tare încât călătorii amuţeau, sufocaţi. Geamurile erau ca blindate, nu se puteau coborî, şi încă nu se născuse îndrăzneţul căruia să-i vină ideea de a le sparge.

Doctorul Marinca îşi dădu jos sveterul bleu tineresc pe care-l luase în această expediţie şi-l privi pe Andrei care suporta liniştit tortura, cu cravata strânsă la gât.

— N-am mai fost la Cheile Vârşeţului de vreo paişpe ani, zise Marinca.

Andrei nu păru să-l fi auzit.

Pe bancheta din faţă, doi bărbaţi schimbau cuvinte:

— A vrut să încrucişeze cartoful cu sfecla, ca să iasă portocale...

— Ştiu... Şi ce a ieşit?

— Nimic... Pe urmă a vrut să încrucişeze grâu cu ridichi, ca să iasă piersici...

— Şi ce a ieşit?

— Tot nimic...

— Aha...

— Aha...

— Chiar că aha...

— Nici încrucişarea conopidei cu sfecla n-a reuşit... Şi nici a bostanului cu secara...

— Aha...

— Chiar că aha...

— *Mă întreb dacă Eugen e la cabană?*

Andrei nu răspunse nici de data aceasta; privea colinele înflorite printre care se hurduca maşina greoaie.

— N-a reuşit nici încrucişarea salatei cu plopul... Tot spanac a ieşit...

— Măcar de-ar fi ieşit spanac...

— *De câţi ani aşteaptă Eugen ziua aceasta! se trezi deodată Andrei.*

— Nici încrucişarea căpşunilor cu lămâiul...

— Nici...

— Nici...

— Era absurd...

— *Dar ce surpriză! făcu doctorul Marinca.*

— *Eugen ştia... Mă credeţi că ştia?*

— *De ce n-a vorbit, dacă ştia?*

— Nici încrucişarea lupilor cu oile n-a reuşit... Cum era să reuşească?

— *Nu bănuiam că povestea lor are rădăcini atât de adânci... reveni Marinca:*

— *Rădăcini? se miră Andrei...*

— *Voiam să spun că...*

— *Ah, da...*

— *E o zi mare pentru Eugen...*

— Dar ştii că a încercat să încrucişeze un curcan cu o fasole... A făcut vâlvă mare...

— Şi ce a ieşit?

— Tot nimic. În afară de vâlvă.

— Era de aşteptat...

— Era, dar vezi că unii l-au luat şi-n serios...

— Dar ăla, a reuşit să încrucişeze curcanul cu fasolea?

— Da de unde! Nici măcar în vis...

— *Vezi, acolo, zise Andrei. Unde e terenul surpat, şi malul se vede alb, strălucitor... Mai jos puţin... Izvorul Monais, sub care sunt îngropate clopotele...*

— *Da, ştiu...*

— *Marea de odinioară... Pe aici se întindea.*

La orele unsprezece şi un sfert doctorul Marinca şi Andrei se aflau deasupra cabanei pe un povârniş pietros; Andrei scoase batista, îşi şterse faţa, gâtul şi ceafa.

— Nu ştiu de ce, sunt emoţionat... Sunt foarte emoţionat, zise Marinca. Oare ce face Eugen?

— Cred că pe locul acesta şerpuia ţărmul mării de odinioară. Cheile Vârşeţului erau pesemne strâmtoarea cumplită, un fel de maelstrom printre care îşi încercau curajul navigatorii.

— Dacă existau navigatori... în jurul cabanei văd că e linişte. Te pomeneşti că Eugen încă leneveşte... De unde să bănuiască ce veste îi aducem!

— Poate că bănuieşte... Poate ne-a văzut pe fereastră, şi ştie de ce venim; el *aşteaptă* de mult vestea asta.

— Îmi place să cred că totuşi nu e la cabană... S-a sculat de dimineaţă şi a plecat în Chei...

— Dacă nu şi-o fi schimbat obiceiul. Îi plăcea să urce pereţii de sub Hornul Diavolului...

— Un loc periculos?

— Periculos... El era însă obişnuit... Ce părere ai despre Eugen,

doctore?

Marinca se opri şi culese un clopoţel albastru.

— Sunt emoţionat şi neliniştit, zise.

Trecură pârâul de sub cabană şi urcară colina.

— Eugen! Eugen! Eugen!

Cineva apăru la fereastră.

— El era?

— Nu... O femeie.

— Eugen! Eug...!

— Ssst! Linişte!

Femeia purta halat alb, o bonetă căzută pe-o ureche şi era grozav de speriată. Ţinea o mătură în cumpănire, ca pe o armă.

— Domnul Eugen... începu Marinca.

— Nu e aici...

— Dar domnul Simion?

— Toată lumea e plecată în Chei... se bâlbâi femeia. Până nu se întorc, n-aveţi voie să intraţi, şi clătină mătura, cumva caraghios, ameninţător.

— Dar ce se întâmplă aici? Suntem prietenii lui Eugen!

— Nu ştiu!... Nu ştiu! Vă rog nu intraţi!

— E vorba de Eugen? A păţit ceva?

— De unde ştiţi? sări femeia, aruncând o privire otrăvită doctorului.

— Noi nu ştim nimic! Spune-ne dumneata ce ştii!

— Plecaţi... Plecaţi de aici, vă rog.

— Se află în Chei?

— Da. Toată lumea e acolo. Nu vă apropiaţi... Eu...

Puţin înainte de amiază vântul îşi schimbă direcţia în Cheile Vârşeţului. Începe prin a se roti împrejurul piscurilor, vârtejurile se

înteţesc şuierând la gurile peşterilor, apoi se sparg în hohote prelungite.

Eugen zăcea sub peretele Hornului, chiar pe malul Secegurii; mâna stângă şi piciorul stâng pluteau pe apă, legănându-se uşor. Mâna dreaptă apăsa pieptul apărând parcă o rană invizibilă. Cămaşa sfâşiată dezvelea câteva zdrelituri în carne, la umeri şi braţe; capul nu părea lovit. Doar un fir subţire de sânge se prelinsese din ochiul stâng.

— Spune ceva, doctore! şopti Andrei. Aşa-i că nu e mort?

— Pentru ce aţi venit? întrebă Procoteanul.

— A fost descoperit omul care a tras în Eugen... Cel care a încercat să-l ucidă, răspunse Marinca, atât de calm. Dar avea faţa albă ca hârtia.

— Nu poate fi mort... Nu poate fi mort. Spune ceva doctore. Aşa-i că nu e mort?!

— Pentru ce aţi venit? repetă Procoteanul. N-a fost lipsă de voi...

— Eugen! chemă Andrei, îngenunchind, sub privirile reci ale Procoteanului. Nu e mort. Nu poate fi mort, se întoarse el către Simion.

— S-a lovit tare... La cap. I-a curs sânge şi din ochi...

— Dar nu e mort! Andrei întinse mâinile, rugător: Doctore, apleacă-te, ia-i pulsul! Eu *ştiu* că nu e mort. E doar leşinat. Rănit... Ce mai aşteptaţi! nu vezi că încă mai respiră? Uite... Uite... Uite... Parcă i-a tresărit pieptul...

Sugestionat de puterea formidabilă cu care fuseseră rostite aceste cuvinte, şi aproape convins că Andrei are dreptate, Marinca se aplecă şi voi să ia mâna celui căzut. Încremeni, fiindcă în momentul acela o picătură strălucitoare se prelinse de undeva, poate de pe vârful unui fir de iarbă, şi căzu pe tâmpla lui Eugen.

Era picătura miraculoasă, în care strălucea infinitul. Începu să bată o inimă.